

Contemporani cu Marea Unire de la 1 Decembrie 1918

Contribuția maramureșenilor la săvârșirea și desăvârșirea Unirii

Baia Mare
2018

Coordonator: dr. KLARA GUSETH

**ANA-MARIA BUCIUMAN, dr. KLARA GUSETH, DIANA MUREȘAN, drd. AMALIA RACOLȚA,
IOAN VASILE ROGOZSAN, dr. ROBERT TÖKÖLYI, dr. MARIUS UGLEA**

***CONTEMPORANI CU MAREA UNIRE DE LA 1 DECEMBRIE 1918
CONTRIBUȚIA MARAMUREȘENILOR LA SĂVÂRȘIREA ȘI DESĂVÂRȘIREA UNIRII***

***Baia Mare
2018***

Album realizat de
SERVICIUL JUDEȚEAN MARAMUREȘ AL ARHIVELOR NAȚIONALE
și
BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ „PETRE DULFU” BAIA MARE
în cadrul Programului cultural *Maramureșul la Centenar*

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

CONTEMPORANI cu Marea Unire de la 1 Decembrie 1918 : Contribuția maramureșenilor la săvârșirea și desăvârșirea Unirii / dr. Klara Guseth (coord.), Ana-Maria Buciuman, Diana Mureșan... – Baia Mare : Biblioteca Județeană „Petre Dulfu”, 2018. – 78 p. : il, foto.
ISBN 978-606-8967-07-3.

- I. Guseth, Klara (coord.)
- II. Buciuman, Ana-Maria
- III. Mureșan, Diana
- IV. Racolța, Amalia
- V. Rogozsan, Ioan Vasile
- VI. Tökölyi, Robert
- VII. Uglea, Marius

94(498.41)“1918.12.01.”:929

Tiparul: SC Maestro Tip SRL - Fersig

CONTEMPORANI CU MAREA UNIRE DE LA 1 DECEMBRIE 1918
CONTRIBUȚIA MARAMUREȘENILOR LA SĂVÂRȘIREA ȘI DESĂVÂRȘIREA UNIRII

La data de 23.04.2018 Guvernul României (Comitetul Interministerial pentru Centenar) a aprobat prin Decizie, în baza propunerilor centralizate și evaluate de Ministerul Culturii și Identității Naționale, proiectul cultural depus de Serviciul Județean Maramureș al Arhivelor Naționale, prin Inspectoratul Județean de Poliție Maramureș – expoziția documentară itinerantă dedicată aniversării Centenarului Marii Uniri. Transpunerea acesteia în cuprinsul unui album am considerat că reprezintă modalitatea cea mai potrivită de a-i asigura perenitatea.

Actul de la 1 Decembrie 1918 reprezintă pentru români cel mai important moment istoric, care a definit statutul teritorial al României, motiv pentru care istoriografia a dedicat însemnate pagini acestui eveniment, cu un accent deosebit pe pregătirea politică și desfășurarea acestuia. Marea Unire de la Alba Iulia simbolizează, însă, și hotarul dintre două „epoci”, trecerea la o concepție politică avansată, care are, spre exemplu, drept principii fundamentale: deplina libertate națională și confesională, înfăptuirea unui regim democratic, libertatea presei, reforma agrară ș.a.m.d. România Întregită a avut o misiune presărată cu o serie de obligații și îndatoriri, într-o perioadă marcată de distrugerile provocate de război, o perioadă a unor ample prefaceri politice, economice, sociale. A fost necesar să reorganizeze întreaga administrație, înzestrând viața politică cu instituții democratice, și, nu în ultimul rând, să legisla în sensul desăvârșirii statului național. Era firesc ca, în cuprinsul acestui album, să-i menționăm pe deja bine-cunoscuții reprezentanți ai „Generației Unirii”, care, de altfel, ulterior Actului de la 1 Decembrie 1918, au generat suportul uman al administrației românești, dar și pe unii dintre exponenții acestei administrații, mai puțin cunoscuți, dar nu mai puțin importanți în organizarea și consolidarea noului stat național. În ceea ce privește contribuția acestora la ceea ce noi am numit – săvârșirea și desăvârșirea Unirii – ni s-au părut deosebit de sugestive cuvintele rostite de vicarul greco-catolic Ilarie Boroș în ședința extraordinară a Comisiei Administrative a Județului Maramureș, referitoare la activitatea subprefectului Victor Hodor: „(...) Activitatea D-lui Inspector General Administrativ – Victor Hodor ca fost subprefect al nostru, mai înainte ca primarul capitalei județene, respectiv ca practicant administrativ, pretor și primpretor de plasă, se referă la trei perioade din viața poporului nostru. Prima perioadă, care pe vremea dinainte de război, pe vreme de pace, când legile și ordonanțele în vigoare a știut să le aplice cu atâta iscusință încât niciodată nu și-a știrbit dragostea față de poporul român. A fost grea perioada de război și de preluare a imperiului (...). Și aici, Dl. Victor Hodor a fost la culmea chemării sale. Prin tact, cu temperamentul său a știut să susțină echilibrul pretențiilor, de multe ori opuse, conlucrând cu deplin rezultat la pacea și înțelegerea reciprocă. Perioada de refacere, scoate în relief probleme mari și grele de viață pretutindenea, dar cu deosebire în acest colț de țară, unde situația izolată, mijloacele defectuoase ale comunicațiilor, chestia alimentării etc. apasă asupra obștei cu o greutate formidabilă. Fostul nostru subprefect a știut totdeauna fără zguduire să dezlege și cele mai incurente probleme de acest soi, pregătind în ăst mod, cursul tuturor afacerilor obștești spre mulțumire generală. Când regretăm că-l pierdem, ne mângâie împrejurarea, că în noul său post înalt, muncind pentru întreaga țară, roadele muncii se vor resimți și în județul nostru. În noul său cerc de activitate, îi dorim să ajungă înfăptuirea năzuințelor a nobilelor sale intențiuni!”

Fără a nega sau minimaliza aportul tuturor celor care au participat la înfăptuirea și desăvârșirea Unirii, pentru expunerea noastră am selectat câțiva dintre oamenii vrednici și dornici de a pune o piatră la temelie a fâuririi statului național unitar român, personalități complexe, pe care le-am regăsit în toate domeniile de activitate, cu studii alese și preocupări din cele mai

diverse: preoți, juriști, medici, dascăli, funcționari ș.a.m.d. Prezentarea acestora în conținutul albumului ține seama de organizarea administrativ-teritorială din epocă, având în vedere faptul că județul Maramureș de astăzi este o creație relativ nouă, care a înglobat pentru prima oară, laolaltă, abia din anul 1968, ținuturi de o neegalată încărcătură istorică, cu valori spirituale și materiale, obiceiuri și tradiții strămoșești cu un specific aparte, alături de o natură unică și generoasă - „țările” Maramureșului, Chioarului, Lăpușului, sate de pe văile Someșului și unele din vechiul Sălaj și, nu în ultimul rând, bazinul minier băimărean, care, în perioada la care facem referire, au aparținut altor realități teritorial-administrative.

Dată fiind formația noastră istorică/arhivistică, am pus un accent deosebit pe informațiile din documente aflate în păstrarea Serviciului Județean Maramureș al Arhivelor Naționale sau a altor instituții din țară (Serviciul Arhivelor Naționale Istorice Centrale, Serviciul Județean Cluj al Arhivelor Naționale, Consiliul Național pentru Studierea Arhivelor Securității – București ș.a.m.d.). Am încercat, astfel, să întregim datele cu privire la viața și activitatea celor prezentați în economia albumului și nu în ultimul rând să-l populăm cu fotocopii după documente care văd, astfel, pentru prima oară, lumina tiparului.

În concluzie, prin demersul nostru, bazat în primul rând pe valorificarea documentelor create acum cca. 100 de ani, am dorit ca pe unii dintre cei care au participat activ la îndeplinirea idealului de unitate națională să-i reamintim (corectând sau completând unele informații deja publicate), pe alții să-i facem mai cunoscuți, înțelegând prin aceasta o datorie de recunoștință.

Mulțumim tuturor celor care ne-au asigurat suportul arhivistic: Serviciul Arhivelor Naționale Istorice Centrale, Serviciul Județean Cluj al Arhivelor Naționale, Consiliul Național pentru Studierea Arhivelor Securității – București, dar și celor care ne-au furnizat informații deosebit de utile în cercetarea noastră: Serviciul Județean Timiș al Arhivelor Naționale, Biroul Județean Satu-Mare al Arhivelor Naționale, Serviciul Județean Sălaj al Arhivelor Naționale, Parohia Ortodoxă Beclean – județul Brașov, Primăria Municipiului Dej – județul Cluj, Primăria Orașului Târgu-Lăpuș, Primăria Comunei Copalnic-Mănăstur, Primăria Comunei Petrova, Primăria Orașului Borșa ș.a.m.d.

Ne exprimăm, de asemenea, gratitudinea față de partenerul nostru, Biblioteca Județeană ”Petre Dulfu” Baia Mare, fără de care apariția acestui album nu ar fi fost posibilă.

Din cuprins:

Preot ortodox **dr. George Ciupe** – notar permanent al CNR Comitatens Solnoc-Dăbâca
Avocat **dr. Gavril Buzura** – președinte CNR Cercual Lăpuș și Copalnic-Mănăștur
Protopop greco-catolic **Ioan Olteanu** – vicepreședinte al CNRC Lăpuș și Copalnic-Mănăștur
Preot greco-catolic **George Petrovan** – vicepreședinte al CNRC Lăpuș și Copalnic-Mănăștur
Contabil **Alexandru China** – casier al CNRC Lăpuș și Copalnic-Mănăștur
Protopop greco-catolic **Vasile Muste** – membru CNRC Lăpuș și Copalnic-Mănăștur
Avocat **dr. Ioan Petruț** – membru CNRC Lăpuș și Copalnic-Mănăștur
Protopop greco-catolic **Nicolae Avram** – membru CNRC Lăpuș și Copalnic-Mănăștur
Preot ortodox **Nicolae Gherman** – delegat la Marea Adunare Națională de la Alba Iulia
Avocat **dr. Titus Petru Ciortea** – delegat la Marea Adunare Națională de la Alba Iulia
Învățător **Gregoriu Roman** – delegat la Marea Adunare Națională de la Alba Iulia
Protopop greco-catolic **Gavril Muste** – delegat de drept la Marea Adunare Națională de la Alba Iulia
Protopop greco-catolic **Emil Dragomir** – delegat la Marea Adunare Națională de la Alba Iulia
Preot greco-catolic **Sigismund Lenghel** – delegat la Marea Adunare Națională de la Alba Iulia
Avocat **Alexandru Pop** – prim-pretor al Plășii Copalnic-Mănăștur
Avocat **dr. Silviu Maior** – prim-pretor al Plășii Lăpușul Unguresc
Plutonier **Vasile Filip** – comandantul Gărzii Naționale Lăpuș
Locotenent **Vasile Petrovan** – comandantul Gărzii Naționale Române detașamentul Copalnic-Mănăștur
Avocat **dr. Ioan P. Olteanu** – deputat în primul Parlament al României Mari
Protopop ortodox **Andrei Ludu** – deputat în primul Parlament al României Mari

George Pop de Băsești – președinte al Marelui Sfat Național al Transilvaniei
Preot greco-catolic **Alexandru Achim** – comandant al Gărzii Naționale din localitatea Băsești
Preot greco-catolic **Ioan Coste** – președinte al CNR Someș-Uileac
Preot greco-catolic **Vasile Gavriș** – președinte al CNR Odești
Preot greco-catolic **George Maior** – delegat la Marea Adunare Națională
Avocat **dr. Alexandru Chișiu** – comandant al Gărzii Naționale din localitatea Odești
Medic **Aurel Gavriș** – comandant al Gărzii Naționale din localitatea Băița de Sub Codru
Protopop greco-catolic **Alexiu Varna** – președinte al CNR Asuajul de Sus
Preot greco-catolic **Valeriu Ciurdărean** – președinte al CNR Corni
Preot greco-catolic **Vasile Cotețiu** – președinte al CNR Mânău
George Bancoș – președinte al CNR Sălsig

Avocat **dr. Teofil Dragoș** – președinte al CNR Cercual Baia Mare
Protopop greco-catolic **Alexandru Breban** – vicepreședinte al CNR Comitatens Satu Mare/delegat la Marea Adunare Națională
Învățător **Alexiu Pocol** – președinte al CNR Baia Mare
Inginer **Nicolae Barbul** – membru în Marele Sfat Național al Transilvaniei
Avocat **dr. Aurel Nistor** – comandant al Gărzii Naționale din Baia Mare
Avocat **dr. Coriolan Bohățiel** – comandant al Gărzilor Naționale din plasa Baia Mare
Protopop greco-catolic **Alexiu Berinde** – președinte al CNR Cercual Seini
Avocat **dr. Ioan Artemiu Caba** – vicepreședinte al CNR Cercual Seini
Avocat **dr. Dumitru Crăciun** – secretar/notar al CNR Cercual Seini
Avocat **dr. Aurel Nilvan** – delegat la Marea Adunare Națională/membru de drept al Marelui Sfat Național al Transilvaniei
Protopop greco-catolic **Ioan Ilieșiu** – președinte al CNR Cercual Șomcuta Mare
Grigore Bârle – delegat la Marea Adunare Națională
Alexandru Nilvan – delegat al Reuniunii Învățătorilor Români din Sătmar la Marea Adunare Națională
Contabil **George I. Radocea** – delegat la Marea Adunare Națională
Preot greco-catolic **Valentin Isidor Ioan Pinte** – delegat la Marea Adunare Națională
Avocat **dr. Alexandru Racoți-Filip** – prefect al județului Satu-Mare
Avocat **dr. Traian Pop** – prim-pretor al plasei Baia Mare
Avocat **dr. Teofil Dosa** – prim-pretor al plasei Șomcuta-Mare

Avocat **dr. Victor Maniu** – secretar/notar al CNR Tăuții de Jos
Inginer **Alexandru Iancu** – director al Direcției Minelor din Baia Mare
Medic **dr. Ioan Selegian** – prim-medic al orașului Baia Mare
Protopop ortodox **Alexiu Latiș**
Învățător **Ioan Leșianu** – director al Școlii Civile de Fete din Baia Mare
Profesor **dr. Gheorghe Hetco** – director al Liceului „Gheorghe Șincai” din Baia Mare
Învățător **Gheorghe Medan** – director al Școlii Primare de Stat nr. 3 din Baia Mare
Învățător **Alexandru Manu** – director al Școlii nr. 2 din Baia Mare

Avocat **dr. Florent George Mihalyi** – președinte al Asociațiunii pentru Cultura Poporului Român din Maramureș
Protopop greco-catolic **Ioan Doros** – vicepreședinte al Asociațiunii pentru Cultura Poporului Român din Maramureș
Protopop greco-catolic **Emilian Bran** – director al Despărțământului „Vișeu-Iza” al ASTRA

Lucia Claudia Mihalyi

Avocat **dr. Vasile Chindriș** – președinte al CNR Maramureș
Avocat **dr. Titu Doros** – președinte al CNR Cercual Sighet
Dr. Aurel Szabo/Sabó – președinte al CNR Cercual Vișeu-Iza
Preot greco-catolic **Iuliu Ardelean** – președinte al CNR Cercual Ocna-Șugatag
Preot greco-catolic **Simion Balea** – președinte al CNR Cercual Teceu
Preot greco-catolic **Nicolae Doros** – președinte al CNR Local Sighetul Marmației
Învățător-sublocotenent **Florentin Bilțiu-Dăncuș** – comandant al Gărzii Naționale Române din Maramureș
Preot **Emil Rakoczy Fucec jr.** – delegat la Marea Adunare Națională
Avocat **dr. Salvator Alexandru Iurca** – membru al Marelui Sfat Național Român
Avocat **dr. Vasile Chiroiu** – prefect al Județului Maramureș
Gavrilă Mihalyi – suprefect/prefect al Județului Maramureș
Iuliu George Dan – notar principal al Județului Maramureș
Medic **dr. Ioan Rednic** – medic principal al Județului Maramureș
Vasile Țiple – arhivarul Județului Maramureș
Ludovic Dan – prim-pretor al plasei Hust
Medic **dr. Ivan Dan** – medic al plasei Vișeu/medic primar al Județului Maramureș
Alexandru Coriolan Anderco – senator de Maramureș
Orest Vasile Ilniczky – deputat de Maramureș
Anul 1920. Maramureșul (România) – o nouă frontieră
Dr. Vasile Meșter – prefect al Județului Maramureș
Victor Izidor Hodor – primar al orașului Sighetul Marmației/prefect al Județului Maramureș
Dr. Alexandru Moldovan – prim-notar al Județului Maramureș
Avocat **dr. Vasile Filipciuc** – prim-pretor al plasei Vișeu
Dr. Iuliu Coman – prim-pretor al plasei Șugatag
Avocat **dr. Paul Țiple** – primar al orașului Sighetul Marmației
Teodor Pop – căpitan al poliției orașului Sighetul Marmației
Judecător **dr. Alexandru Lazăr** – președinte al Tribunalului Sighetul Marmației
Procuror **dr. Ilie Kindriș** – prim-procuror al Județului Maramureș
Învățător **Ștefan Bota** – președinte al Asociației învățătorilor din Maramureș
Învățător **Teodor Stoia** – revizor școlar al Județului Maramureș
Profesor **Mihail Șerban** – director al Liceului „Dragoș-Vodă” Sighetul Marmației
Preot greco-catolic **Ilarie Boroș** – Vicar foraneu al Maramureșului

1. **Achim Alexandru** – n. 1885 – d. 27 aprilie 1935, Băsești
2. **Anderco Alexandru Coriolan** – n. 19 septembrie 1869, Borșa – d. 3 martie 1949, Borșa
3. **Ardelean Iuliu** – n. 8 septembrie 1888, Băbășești – d. 2 martie 1953, București
4. **Avram Nicolae** – n. 1856 (1858?), Culcea
5. **Balea Simion** – n. 1 aprilie 1863, Vișeu de Sus – d. 6 noiembrie 1938, Sighetul Marmației
6. **Bancoș George** – n. 21 mai 1878, Sălsig
7. **Barbul Nicolae** – n. 6 aprilie 1879, Pomi – d. 26 noiembrie 1946, Mocira
8. **Bârle Grigore** – n. 3 martie 1882, Buteasa – d. 16 mai 1943, Sibiu
9. **Berinde Alexiu** – n. 1 decembrie 1844, Boinești – d. 26 decembrie 1923, Seini
10. **Bilțiu-Dăncuș Florentin** – n. 12 octombrie 1895, Ieud – d. 8 iunie 1964, Oradea
11. **dr. Bohățiel Coriolan** – n. 24 noiembrie 1885, Cernești – d. 31 mai 1945, Satu Mare
12. **Boroș Ilarie** – n. 22 august 1867, Crai-Dorolț
13. **Bota Ștefan**
14. **Bran Emilian** – n. 24 februarie 1864, Tohat
15. **Breban Alexandru** – n. 1 august 1876, Someșeni – d. 1944, Baia Mare
16. **dr. Buzura Gavril** – n. 15 aprilie 1867, Poiana Blenchii – d. 21 august 1935, Târgu-Lăpuș
17. **dr. Caba Artemiu Ioan** – n. 4 martie 1877, Cheud – d. 1929, Seini
18. **China Alexandru** – n. 20 aprilie 1889, Rușor
19. **dr. Chindriș Vasile** – n. 15 decembrie 1881, Ieud – d. 6 ianuarie 1947, Sighetul Marmației
20. **dr. Chiroiu Vasile** – n. 29 martie 1880, Comloșu Mare – d. 22 martie 1922
21. **dr. Chișiu Alexandru** – n. 12 octombrie 1883, Odești – d. 10 aprilie 1958, Cluj
22. **dr. Ciorteș Titus Petru** – n. 12 aprilie 1883, Cisteiu – d. 30 iulie 1921
23. **dr. Ciupe George** – n. 13 februarie 1867, Coroieni
24. **Ciurdărean Valeriu** – n. 1886
25. **dr. Coman Iuliu** – n. 30 martie 1885, Moisei
26. **Coste Ioan** – n. 1 octombrie 1880, Mogoșești – d. 14 ianuarie 1949, Someș-Uileac
27. **Coteșiu Vasile** – n. 11 septembrie 1870, Arieșul de Pădure
28. **dr. Crăciun Dumitru** – n. 3 august 1885, Tăuții Măgherauș – d. 9 decembrie 1956, Seini
29. **Dan Iuliu George** – n. 23 septembrie 1877, Rozavlea
30. **dr. Dan Ivan** – n. 19 aprilie 1882, Borșa – d. 23 septembrie 1974, Vișeu de Sus
31. **Dan Ludovic** – n. 16 august 1874, Bedeu
32. **Doroș Ioan** – n. 4 februarie 1851, Târșolț – d. 1921
33. **Doroș Nicolae** – n. 1869, Târșolț
34. **dr. Doroș Titu** – n. 14 octombrie 1879, Ocna-Șugatag – d. 3 iulie 1934, Sighetul Marmației
35. **dr. Dosa Teofil** – n. 4 ianuarie 1879, Săcălășeni – d. 19 februarie 1936, Satu Mare
36. **Dragomir Emil** – n. 11 aprilie 1882, Copalnic-Mănăștur – d. 10 iulie 1959
37. **dr. Dragoș Teofil** – n. 24 decembrie 1874, Hideaga – d. 18 ianuarie 1934, Baia Mare
38. **Filip Vasile** – n. Libotin – d. 5 decembrie 1918
39. **dr. Filipciuc Vasile** – n. 10 martie 1885, Petrova – d. 8 iulie 1932, Petrova
40. **Gavriș Aurel** – n. 20 septembrie 1891, Odești – d. 24 aprilie 1972, Caransebeș
41. **Gavriș Vasile** – n. 1858, Chelița – d. 1937, Odești
42. **Gherman Nicolae** – n. 1 octombrie 1877, Rohia – d. 11 iulie 1959
43. **dr. Hetco Gheorghe** – n. 20 iulie 1884, Abrămuț – d. 1958, Lugoj
44. **Hodor Victor Izidor** – n. 9 mai 1883, Strâmtura
45. **Iancu Alexandru** – n. 28 martie 1874, Nădrag – d. 11 noiembrie 1963, Baia Mare
46. **Ilieșiu Ioan** – n. 6 octombrie 1862, Lemniu – d. 1939/1940, Sibiu
47. **Ilniczky Orest Vasile** – n. 22 decembrie 1877, Peri – d. 1946, Bârsana
48. **dr. Iurca Salvator Alexandru** – n. 20 aprilie 1886, Sarasău
49. **dr. Kindriș Ilie** – n. 15 iunie 1880, Ieud
50. **Latiș Alexiu** – n. 26 iulie 1882, Târgu-Lăpuș – d. 9 februarie 1949, Baia Mare
51. **dr. Lazăr Alexandru** – n. 17 februarie 1863, Apșa de Mijloc
52. **Lenghel Sigismund** – 2 iulie 1864, Remetea Chioarului – d. 1944, Baia Mare

53. **Leșianu Ioan** – n. 10 mai 1870, Minthiul Român
54. **Ludu Andrei** – n. 6 august 1877, Beclean (Făgăraș)
55. **Maior George** – n. 1862, Cehul Silvaniei – d. 19 aprilie 1936, Tămășești
56. **dr. Maior Silviu** – n. 1886, Pui
57. **dr. Maniu Victor** – n. 13 ianuarie 1887, Tăuții de Jos – d. 2 iulie 1947, Satu Mare
58. **Manu Alexandru** – n. 7 februarie 1881, Moisei – d. 1948, Hideaga
59. **Medan Gheorghe** – n. 5 mai 1887, Măgureni – d. 19 iulie 1978, Baia Mare
60. **dr. Meșter Vasile** – n. 21 decembrie 1875, Ieud – d. 22 iunie 1965, Turda
61. **dr. Mihalyi Florent George** – n. 24 aprilie 1868, Sarasău – d. 1953, Cluj Napoca
62. **Mihalyi Gavrilă** – n. 23 februarie 1872, Sarasău – d. 29 septembrie 1955, Sighetul Marmației
63. **Mihalyi Lucia Claudia** – n. 22 mai 1903, Sighetul Marmației – d. 1999
64. **dr. Moldovan Alexandru** – n. 5 iunie 1888, Turda
65. **Muste Gavril** – n. 5 mai 1880, Coroieni
66. **Muste Vasile** – n. 1850, Coroieni – d. 9 septembrie 1928, Târgu-Lăpuș
67. **Nilvan Alexandru** – n. 20 martie 1887, Șomcuta Mare – d. 18 august 1944, Șomcuta Mare
68. **dr. Nilvan Aurel** – n. 10 noiembrie 1877, Șomcuta Mare – d. 23 martie 1923, Cluj Napoca
69. **dr. Nistor Aurel** – n. 25 decembrie 1873, Lucăcești – d. 29 octombrie 1946
70. **Olteanu Ioan** – n. 1852, Reteag – d. 1929
71. **dr. Olteanu P. Ioan** – n. 18 iunie 1883, Suciul de Sus
72. **Petrovan George** – n. 7 ianuarie 1863, Copalnic-Mănăștur
73. **Petrovan Vasile** – n. 15 martie 1893, Berința
74. **dr. Petruț Ioan** – n. 10 august 1877, Vălenii Lăpușului
75. **Pintea Valentin Isidor Ioan** – n. 1 septembrie 1890, Arieșul de Pădure – d. 2 mai 1978, Satulung
76. **Pocol Alexiu** – n. 24 august 1872, Letca – d. 23 martie 1935, Budapesta
77. **Pop Alexandru** – n. 20 februarie 1875, Petrești – d. 1953
78. **Pop George de Băsești** – n. 1 august 1835, Băsești – d. 23 februarie 1919, Băsești
79. **Pop Teodor** – n. 22 mai 1889, Săpânța – d. 15 noiembrie 1923, Sighetul Marmației
80. **dr. Pop Traian** – n. 3 decembrie 1890, Cernești – d. 14 iunie 1971, Baia Mare
81. **dr. Racoți-Filip Alexandru** – n. 28 august 1886, Dej – d. 1970
82. **Radocea I. George** – n. 25 noiembrie 1875, București – d. 17 mai 1932, Șomcuta Mare
83. **Rakoczy Emil Fucec jr.** – n. 25 iunie 1886, Sârbi – d. 1980, Sighetul Marmației
84. **dr. Rednic Ioan** – n. 25 martie 1871, Iapa
85. **Roman Gregoriu** – n. 10 ianuarie 1869, Vima Mică
86. **dr. Selegian Ioan** – n. 12 decembrie 1884, Arieșul de Pădure – d. 1979, Șomcuta Mare
87. **Stoia Teodor**
88. **dr. Szabo/Sabó Aurel** – n. 21 decembrie 1872, Boghiș
89. **Șerban Mihail** – n. 26 iulie, 1885, Săpânța
90. **dr. Țiple Paul** – n. 10 iulie 1877, Biserica Albă
91. **Țiple Vasile** – n. 25 ianuarie 1885, Biserica Albă
92. **Varna Alexiu** – n. 1841, Oarța de Sus – d. 20 decembrie 1922, Asuajul de Sus

Notar permanent al CNR Comitatens Solnoc-Dăbâca – preot ortodox dr. GEORGE CIUPE

S-a născut la 13 februarie 1887 în Coroieni, fiind fiul Floarei și al lui Costan Ciupe, mic proprietar de pământ. A studiat la Gimnaziul Superior de Stat din Dej, apoi a urmat cursurile Universității „Ferencz József” Cluj – Facultatea de Drept și Științe Politice. S-a căsătorit la 30 aprilie 1911 cu Aurelia Pop din Coroieni. A slujit ca preot ortodox în localitatea Baba, comuna Coroieni, în perioada 1911-1918. În plan politic, a fost o figură reprezentativă în organizarea și desfășurarea evenimentelor din 1918. S-a implicat activ în lupta de emancipare a românilor transilvăneni, fiind ales **membru** în **Consiliul Național Român Comitatens Solnoc-Dăbâca**, în adunarea națională a locuitorilor din 3 noiembrie 1918, iar la 15 noiembrie 1918 a fost numit **notar/secretar permanent** al consiliului. În ședința CNR a Comitatului Solnoc-Dăbâca, din 28 noiembrie 1918, a fost propus **preot** al **Gărzii Naționale Centrale din Comitatul Solnoc-Dăbâca**. După înfăptuirea Unirii, dr. George Ciupe s-a stabilit în Dej, implicându-se în administrația județului. Serios, priceput și foarte perseverent, a fost înlocuitor, atât al prim-notarului județean, cât și al subprefectului. În anul 1920 a ocupat prin concurs funcția de **prim-notar** al județului Solnoc-Dăbâca, fiind recomandat în această demnitate și de superiorii săi, datorită zelului cu care și-a desfășurat activitatea. Cu ocazia alegerilor pentru Parlamentul României Mari, dr. George Ciupe a fost desemnat președinte al **Biroului Electoral Central al Județului Solnoc-Dăbâca**, calitate în care a fost prezent la ședințele BEC din 19 septembrie 1919, respectiv din 15 mai 1920 etc., depunând jurământul în fața prefectului. În perioada 20 iulie 1921-21 iulie 1924, dr. George Ciupe a ocupat funcția de **subprefect** al Județului Solnoc-Dăbâca.

numii ce depun Dr. George Ciupe în biroul Consiliului în calitate de secretar propun să i să voteze un onorariu lunar cu începere din 1 decembrie stil nou de 200.000. Propunem totodată ca din partea Cons. nostru să se recere Cons. dirigit din Sibiu ca pe amintitul să l denumescă totodată și de preot al gardiei centrale de aici.

Propunerea să se discute între toate.

13.
Sincer Am propun să se întrețină totul membrilor din Comisia unită de alimentare la 10.000.

Să încredințăm Sincer Am și Ioan Maciuș ca în privința aceasta să facă propunere concretă.

Neferind altele la ordinele gării ordinea ordinea.

S. M. J.

Dr. George Ciupe
Notar

Ștefan Micu
președinte

1.	11/10 IV 17/30	George Ciupe candidat de preot ales în comuna Baba.	Salonul Suli- ca comuna	Coroieni 24.	gr. ort.	Aurelia Pop jura
----	----------------------	--	----------------------------	--------------	----------	---------------------

Căsătoria preotului ortodox George Ciupe cu Aurelia Pop, din 17/30 aprilie 1911, consemnată în Matricola confesională ortodoxă a localității Coroieni (Arhivele Naționale Maramureș, Colecția Matricole Confesionale).

Președintele

Luat la 15 nov. 1918 în ședința consiliului național român al comitatului Solnoc-Dăbâca, fiind în șed.

Președintele dr. Ștefan Micu deschide ședința raportând în general despre evenimentele din zilele trecute.

Situația se diferință chestii actuale se i-au urmărirea hotărâri:

1. La propunerea membrului Ștefan Pop să decidă

Consiliul național român comita-
lung va ține ședința ordinari la 2-9
și amine: luni, miercuri și vineri seara
la 6 ore. După trebuință se vor ține și în
alte zile.

2. La propunerea lui dr. Ștefan Micu:

Consiliul național român aplică pe dr.
Dr. George Ciupe ca notar permanent al
consiliului.

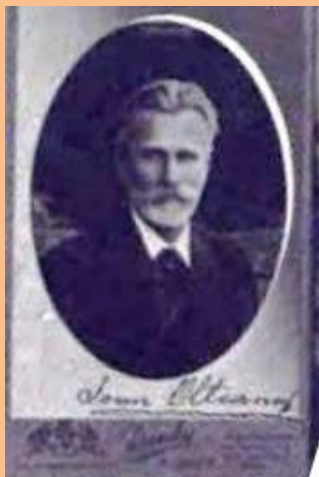
Ștefan Micu
președinte

Fragment din procesul-verbal al ședinței CNR Comitatens Solnoc-Dăbâca, din 15 noiembrie 1918, în care dr. George Ciupe a fost desemnat notar permanent al Consiliului Național Român Comitatens (Arhivele Naționale Cluj, Fond CNR Solnoc-Dăbâca).

ședința, fiind președinte.
tutul de preot care a avut
ce preot. Lângă interesul
meu, a propus de la pre-
luarea imperiului, în tot
timpul ședințele de președinte.
tor substituind pe subprefe-
tul județului, care e ocupat
cu ~~administrarea~~ județului
Propun pe dr. Ciupe în
gradul I și al III rând în
vedere priceperii și zelul
lui deosebit precum și faptul
că totuși prim-notar încă la
județ în d. III.1.

Fragment din adresa Prefecturii Județului Solnoc-Dăbâca către Consiliul Director-Resortul Afacerilor de Interne Cluj, prin care se solicită numirea dr. George Ciupe în funcția de prim-notar al Județului Solnoc-Dăbâca, datorită priceperii și perseverenței cu care și-a desfășurat activitatea (Arhivele Naționale Cluj, Fond Prefectura Județului Someș).

Fragment din procesul-verbal al ședinței CNR Comitatens Solnoc-Dăbâca, din 28 nov/ 10 dec. 1918, în care dr. George Ciupe a fost propus preot al Gărzii Naționale Centrale din Dej, care cuprinde și semnătura acestuia (Arhivele Naționale Cluj, Fond CNR Solnoc-Dăbâca).

Ioan Olteanu
(1852 – 1929)

Vicepreședinte al Consiliului Național Român Cercual Lăpuș și Copalnic-Mănăștur – protopop greco-catolic IOAN OLTEANU

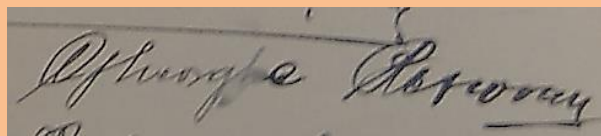
Preotul Ioan Olteanu s-a născut în anul 1852 în localitatea Reteag. A absolvit gimnaziul la Năsăud, în anul 1875, apoi a urmat cursurile de teologie la Gherla, pe care le-a finalizat în 1879. Doi ani mai târziu, a fost hirotonit și numit preot în parohia Suciul de Sus, ulterior devenind protopop. S-a căsătorit cu Luisa Bogdan, iar la 18 iunie 1883, s-a născut fiul său, av. Ioan Patriciu Olteanu, cel care în 1919 avea să devină deputat în primul Parlament al României Mari. Preotul Ioan Olteanu s-a implicat și în viața economică a lăpușenilor, fiind unul dintre cei care au pus bazele Băncii „Lăpușana”, în anii '20 devenind președintele acesteia. În plan cultural, a fost membru ASTRA, Despărțământul Lăpușul Unguresc, în anul 1913 fiind ales controlor al asociației. În ce privește activitatea sa politică, în anul 1918 a fost ales **vicepreședinte al Consiliului Național Român Lăpuș și Copalnic-Mănăștur**, în ședința de constituire a acestuia, desfășurată la 3 noiembrie. La 20 decembrie 1918, ca urmare a solicitării Gărzii Naționale din Lăpuș, a întocmit „Lista intelectualilor din Suciul de Sus”, în care figurează și numele său. Ulterior Unirii, a avut un rol important în desăvârșirea acesteia, la alegerile electorale din anul 1920 fiind desemnat președinte al secției de votare din Lăpușul Unguresc. În anul 1929, după 42 de ani în slujba enoriașilor săi, protopopul Ioan Olteanu s-a stins din viață, la venerabila vârstă de 77 de ani.

Vicepreședinte al Consiliului Național Român Cercual Lăpuș și Copalnic-Mănăștur – preot greco-catolic GEORGE PETROVAN

George Petrovan
(n. 1863)

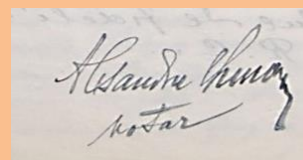
S-a născut la 7 ianuarie 1863 în Copalnic Mănăștur, în familia lui Ioannu Petrovan și a Iuliannei Mihalca. A urmat studiile gimnaziale la Sighetu Marmăției, iar ulterior cursurile teologice la Gherla pe care le-a finalizat în anul 1886. S-a căsătorit la 17 martie 1887 cu Eleonora Mihalca din Rușor, an în care a fost numit preot în parohia greco-catolică Preluca Nouă. A avut doi copii, Vergiliu și Clemente, ultimul, avocat de profesie, implicându-se activ în evenimentele din anul 1918. La începutul secolului XX, preotul George Petrovan s-a afirmat printr-o activitate remarcabilă în domeniul financiar-bancar. A făcut parte din Comisia de verificare a Băncii „Lăpușana”, alături de Dr. Ioan P. Olteanu și Dr. Ioan Petruș și a fost președinte al Băncii „Râureana” din Copalnic Mănăștur. În plan cultural a fost membru al ASTRA Despărțământul local Târgu Lăpuș, unde a deținut funcția de cassar. Politic, preotul George Petrovan s-a implicat în evenimentele premergătoare Marii Uniri. La 3 noiembrie 1918, în cadrul ședinței adunării generale de constituire a **CNRC Lăpuș și Copalnic Mănăștur**, a fost desemnat **vicepreședinte al Biroului Executiv** al consiliului. După revenirea delegației de la Alba Iulia, în ședința CNRC Solnoc-Dăbâca desfășurată la Dej în 6 decembrie 1918, a fost propus **membru în Marele Sfat Național al Țării** alături de Dr. Gavril Buzura. S-a implicat în organizarea și desfășurarea alegerilor electorale. Prin ordinul circular al Consiliului Dirigent-Resortul de interne nr. 11000 din 17 august 1919, pct. 1 privind constituirea birourilor electorale și pregătirea alegerilor, George Petrovan a fost desemnat **membru al Biroului Electoral Central al județului Solnoc-Dăbâca** din partea circumscripției electorale Lăpușul Unguresc, depunând jurământul la 20 septembrie 1919. La alegerile electorale din 1920 a fost vicepreședintele secției de votare din Lăpușul Unguresc. Datorită demersurilor sale pentru desăvârșirea și consolidarea Unirii, preotul George Petrovan rămâne în conștiința istoriei locale drept un personaj marcant care și-a dedicat viața unui ideal împlinit în anul 1918.

Semnătura preotului George Petrovan consemnată în procesul-verbal al ședinței Biroului Electoral Central al Județului Solnoc-Dăbâca din 20 septembrie 1919, în care a depus jurământul ca membru al acestuia (Arhivele Naționale Cluj, Fond Prefectura Județului Someș).

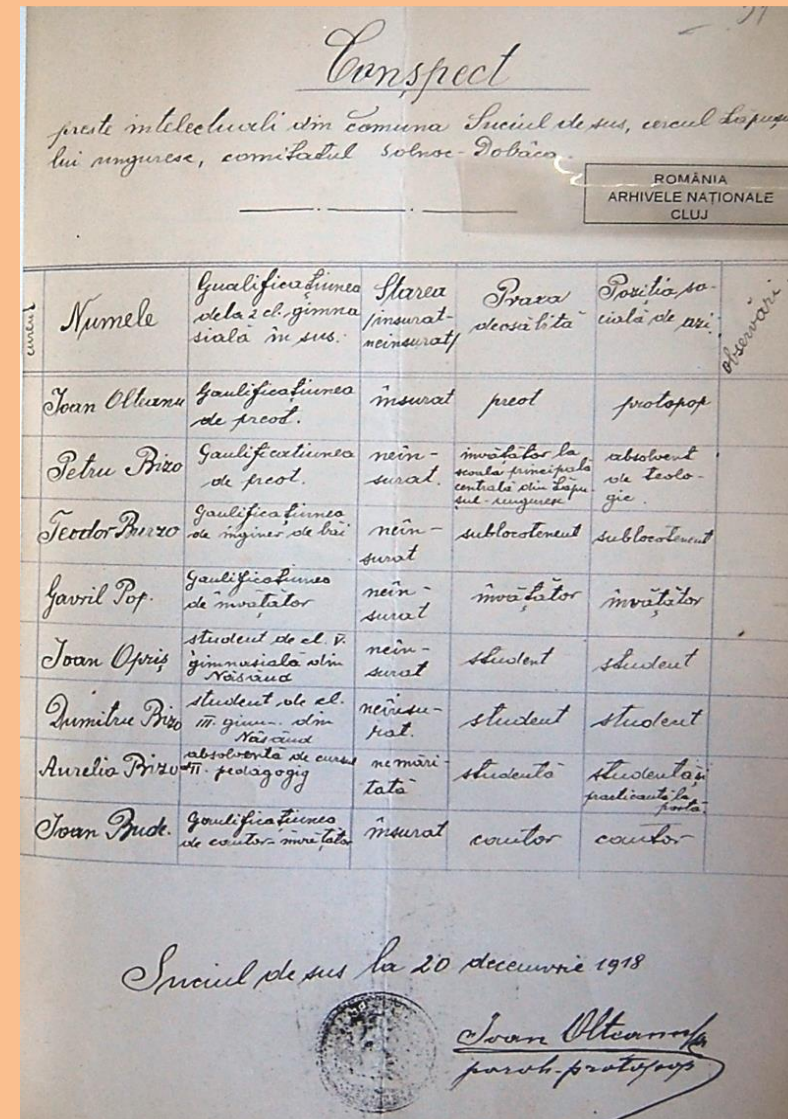
Nașterea lui Alexandru China, din 20 aprilie 1889, consemnată în Matricola confesională greco-catolică Rușor (Arhivele Naționale Maramureș, Colecția Matricole Confesionale).

Semnătura lui Alexandru China consemnată în procesul-verbal al ședinței de constituire a CNR Cercual Lăpuș și Copalnic-Mănăștur (Arhivele Naționale Cluj, Fond Consiliul Național Român Solnoc-Dăbâca).

Cassar [casier] al Consiliului Național Român Lăpuș și Copalnic-Mănăștur – contabil ALEXANDRU CHINA

S-a născut la 20 aprilie 1889 în localitatea Rușor. Părinții săi, Vasalie China și Carolina Timbuș erau țărani simpli și harnici, creștini greco-catolici. În anul 1922 s-a căsătorit cu Leontina Avram, una din fiicele protopopului Nicolae Avram din Copalnic-Mănăștur. Absolvent de „comerciale”, Alexandru China a fost un contabil priceput, angajat al Bancii „Râureana” din Copalnic-Mănăștur, înființată la sfârșitul secolului al XIX-lea, într-o anumită perioadă făcând parte și din Comitetul director al acesteia. S-a implicat în diverse acțiuni pentru promovarea și răspândirea culturii. Astfel, a participat la conferințele învățătoresci din Protopopiatul Ortodox Cetatea de Piatră, numele său regăsindu-se în listele intelectualilor vremii, întocmite de conducerea ASTRA Târgu-Lăpuș. În plan politic, Alexandru China a fost prezent la adunările din Țara Lăpușului organizate pentru pregătirea Marii Uniri. La 3 noiembrie 1918, în ședința de constituire a **CNR Cercual Lăpuș și Copalnic-Mănăștur**, a fost desemnat **notar** al constituantei, alături de Alexandru Pop. De asemenea, a fost numit **cassar al biroului CNR Cercual Lăpuș și Copalnic**, rolul său fiind acela de a încasa „taxele de membri și cotizațiile impuse de consiliul general național românesc”. La 10 decembrie 1918, Alexandru China a fost inclus în lista intelectualilor din plasa Copalnic-Mănăștur, întocmită de către locotenentul Vasile Petrovan, comandantul Gărzii Naționale, transmisă Consiliului Național Român Comitatens din Dej. După evenimentele din anul 1918, Alexandru China s-a implicat în alegerile electorale care au urmat. Alături de protopopul Gavril Muste și preotul George Petrovan, a fost desemnat **membru în Biroul Electoral Central al Județului Solnoc-Dăbâca**, prin ordinul circular al Consiliului Dirigent-Resortul de interne, nr. 11000, din 17 august 1919, pct. 1, privind constituirea birourilor electorale și pregătirea alegerilor, din partea Circumscripției Lăpușul Unguresc, depunând jurământul la 20 septembrie 1919. Perseverența și dăruirea cu care a activat pentru idealurile lăpușenilor, ne fac să-i înscriem numele între cei mai de seamă contemporani cu Unirea din Țara Lăpușului.

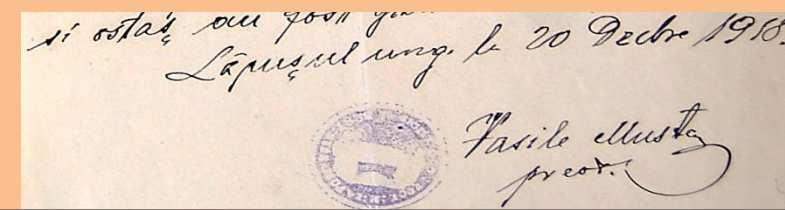
Lista intelectualilor din Suciul de Sus, întocmită de preotul Ioan Olteanu la 20 decembrie 1918 (Arhivele Naționale Cluj, Fond Consiliul Național Român Solnoc-Dăbâca).

Vasile Muste
(1850 – 1928)

Membru CNRC Lăpuș și Copalnic-Mănăstur – protopop greco-catolic VASILE MUSTE

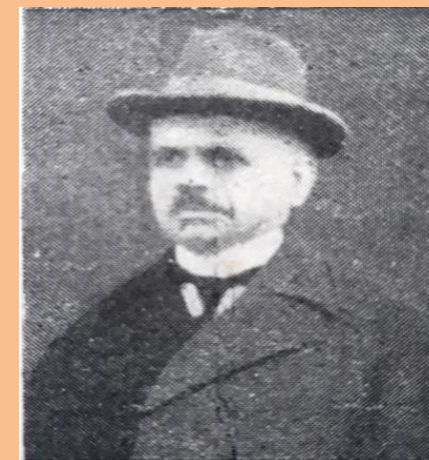
Vasile Muste s-a născut în anul 1850 în Coroieni, părinții săi fiind preotul Ioan Muste și Maria. A absolvit Gimnaziul din Cluj în 1871, apoi a urmat studiile teologice la Gherla, pe care le-a finalizat în anul 1875. A fost hirotonit în 1877, iar un an mai târziu, a devenit capelan în Lăpușul Românesc. În perioada 1880-1927 a slujit în Parohia Greco-Catolică Lăpușul Unguresc, deținând și funcția de protopop al tractului cu același nume. S-a căsătorit cu Ludovica Barbul și a avut cinci copii (Vasile, George, Elena, Maria și Rozalia). S-a implicat în acțiuni culturale, fiind membru ASTRA-Despărțământul local Târgu-Lăpuș, înființat în anul 1908, la inițiativa sa și a protopopului ortodox Vasile Duma. La 1 septembrie 1913, a fost ales în comisia constatorare din cadrul asociației, alături de dr. Ioan Oltean și dr. Titus Ciortea. Încă de la înființarea Băncii „Lăpușana”, protopopul Vasile Muste s-a aflat în Consiliul de conducere, participând inclusiv la actul întemeierii acesteia. O bună perioadă de timp, a deținut funcția de director executiv, numărându-se printre acționari. În plan politic, protopopul lăpușean a fost **membru** al **Partidului Național Român**, luptând pentru promovarea ideilor de libertate și unitate. La 3 noiembrie 1918, în cadrul ședinței de constituire a **Consiliului Național Român Cercul Lăpuș și Copalnic-Mănăstur**, a fost desemnat **membru** al **Comitetului Central Executiv** alături de dr. Augustin Pop-avocat, Andrei Ludu-protopopul Cetății de Piatră, dr. Ioan P. Olteanu-avocat, Nicolae Gherman-preot și dr. Ioan Petruț-avocat. Prezent la regretabilul eveniment petrecut la 5 decembrie 1918, în Lăpușul Unguresc, a luat parte la centralizarea victimelor măcelului. Pe parcursul vieții sale, protopopul Vasile Muste a fost un intelectual cu o cultură aleasă, implicat în acțiuni de alfabetizare și filantropice și a rămas în istoria locală ca un exponent important în desăvârșirea și consolidarea unității neamului. După 52 de ani petrecuți ca păstor al sufletelor, Vasile Muste s-a stins din viață la 9 septembrie 1928 în Târgu-Lăpuș, la venerabila vârstă de 78 de ani.

Semnătura preotului Vasile Muste consemnată pe raportul referitor la victimele măcelului petrecut la 5 decembrie 1918 în Lăpușul Unguresc (Arhivele Naționale Cluj, Fond *Consiliul Național Român Solnoc-Dăbâca*).

Membru CNRC Lăpuș și Copalnic-Mănăstur – avocat dr. IOAN PETRUȚ

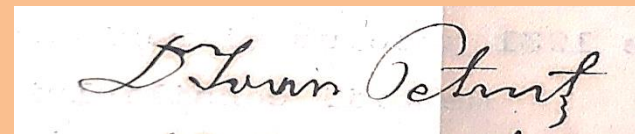
S-a născut la 10 august 1877 în localitatea Vălenii Lăpușului, fiind fiul lui Lazar Petruțiu, un agricultor harnic din localitate și al Susanei. A studiat la Gimnaziul Superior de Stat din Gherla, apoi, în perioada 1903-1907, a fost student al Universității „Ferencz József” din Cluj – Facultatea de Drept și Științe Politice. La 14 ianuarie 1914 și-a susținut doctoratul în științe juridice la Târgu-Mureș. A profesat ca avocat independent la Dumbrăveni, iar, începând cu anul 1912, în Lăpușul Unguresc. Membru în Consiliul de administrație și de supraveghere al Băncii „Lăpușana”, activitatea sa financiar-bancară a fost încununată în anii '30 prin preluarea funcției de director al acesteia. Preocupat de dezvoltarea vieții culturale românești, avocatul Ioan Petruț s-a numărat printre membrii marcantă ai Despărțământului ASTRA-Târgu-Lăpuș, contribuind la susținerea asociației și atingerea scopurilor acesteia, inclusiv cu sume importante de bani. În plan politic, s-a înscris în Partidul Național Liberal, fiind președinte al organizației locale Lăpușul Unguresc. A jucat un rol activ în cadrul **Consiliului Național Român Cercul Lăpuș și Copalnic-Mănăstur**, fiind ales **membru** în **Comitetul Central Executiv** al organismului în ședința din data de 15/28 noiembrie 1918.

Ioan Petruț
(n. 1877)

26	August	29	Pruncea	N. Ioan	Petrușin Lazar si Susanna
----	--------	----	---------	---------	---------------------------

Nașterea lui Ioan Petruț, din 10 august 1877, consemnată în Matricola confesională ortodoxă a localității Vălenii Lăpușului (Arhivele Naționale Maramureș, *Colecția Matricole Confesionale*).

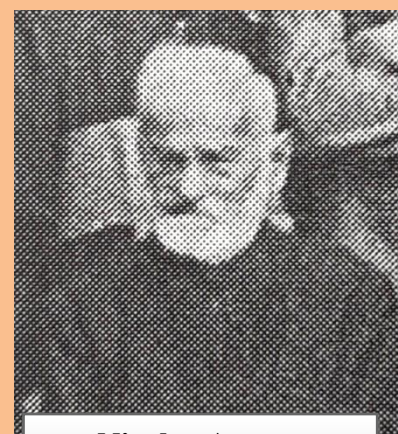
Semnătura lui Ioan Petruț consemnată pe procesul-verbal de ședință a Consiliului de administrație al Băncii „Lăpușana” din 8 februarie 1931 (Arhivele Naționale Maramureș, Fond *Banca Lăpușana din Târgu-Lăpuș*).

Membru CNRC Lăpuș și Copalnic-Mănăstur – protopop greco-catolic NICOLAE AVRAM

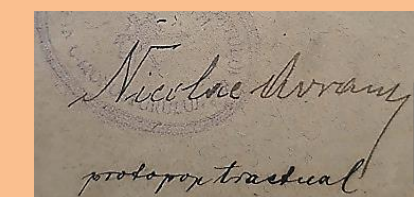
S-a născut în jurul anului 1856 (1858?) în localitatea Culcea, Comitatul Solnoc de Mijloc, fiind fiul preotului Teodor Avram și al Anastasiei. Protopopul Nicolae Avram a absolvit Gimnaziul din Beiuș, în anul 1877, apoi a urmat cursurile de teologie la Gherla, pe care le-a finalizat în 1881. Un an mai târziu a fost hirotonit, iar din 1886 a fost numit administrator al Parohiei Greco-Catolice Copalnic-Mănăstur, unde și-a desfășurat activitatea până în 1931, fiind totodată și protopopul tractului cu același nume. În anul 1882, s-a căsătorit cu Eleonora Anca, fiica notarului cercului Lăpușul Unguresc, Alexandru Anca și al Rozei Ciocașiu. A avut cinci copii: Aurelia Silvia, Eleonora Victoria, Valeriu Silviu, Maria Leontina și Iuliu. La 13 august 1930, protopopul Nicolae Avram a fost numit arhidiacon onorar. De numele său se leagă înființarea Băncii „Răureana” din Copalnic-Mănăstur la sfârșitul secolului al XIX-lea, când îl regăsim în funcția de director-președinte, încă din 1892, fiind totodată și acționar. Preocupat de promovarea culturii, a fost vicepreședintele Despărțământului ASTRA Târgu-Lăpuș, participând activ la întrunirile organizate în acest sens cu intelectualii din Țara Lăpușului, iar la inițiativa sa s-au înființat mai multe localuri de școală în satele protopopiatului. S-a implicat și în diverse acțiuni caritabile. În plan politic, protopopul Nicolae Avram a fost numit **membru** în **Comitetul Central al Consiliului Național Român Cercul Lăpuș și Copalnic-Mănăstur**, în cadrul ședinței de constituire, din 3 noiembrie 1918. Intelectual desăvârșit, Nicolae Avram a fost inclus la prima poziție în *”Conspectul despre inteligenții aflători în cercul detașamentului Copalnic-Mănăstur”*, întocmit de locotenent Vasile Petrovan, comandantul Gărzii Naționale din Copalnic-Mănăstur, la data de 10 decembrie 1918, fapt care demonstrează vrednicia sa și aprecierea de care se bucura în rândul locuitorilor din Țara Lăpușului.

1882	November	20	Nicolae Avram Teolog abs. cu Eleonora Anca	Culcea C. Mănăstur	gr. 26 cath.	18	1	1	Teodor Avram fi Anastasia Tamaș gr. cath. ceanon fi nota prin gere fi Eleonora Anca Roza Ciocașiu
------	----------	----	---	-----------------------	-----------------	----	---	---	--

Căsătoria preotului Nicolae Avram cu Eleonora Anca, din 20 noiembrie 1882, consemnată în Matricola confesională greco-catolică Copalnic-Mănăstur (Arhivele Naționale Maramureș, *Colecția Matricole Confesionale*).

Nicolae Avram
(1856? – 1936?)

Semnătura protopopului Nicolae Avram, consemnată pe o adresă înaintată de Oficiul Parohial Greco-Catolic Rușor, din 26 septembrie 1919 (Arhivele Naționale Maramureș, Fond *Protopopiatul Greco-Catolic Copalnic-Mănăstur*).

Pentru organizarea întregului ținut: Vă chemăm! Veniți în grabă voi, inteligența neamului!
(Dr. Gavril Buzura)

**CONSILIUL NAȚIONAL ROMÂN CERCUAL
LĂPUȘ ȘI COPALNIC-MĂNĂȘTUR**

Biroul permanent

- Dr. Gavril Buzura – președinte
- Protopop Ioan Olteanu – vicepreședinte
- Preot George Petrovan – vicepreședinte
- Dr. Ion P. Olteanu – secretar I,
- Dr. Iuliu G. Anca – secretar II, notar I
- Avocat Alexandru Pop – notar I
- Teolog Petru Bizo – notar II cassar A
- Alexandru China – cassar
- Dr. Clemente Petrovan – controlor

Comitetul central constatator

- Petru Pop – Suciul de Sus
- Vasile Pașca – Lăpușul Lomânesc
- Maței Nechita – Suciul de Jos
- Nicolae Dunca proprietar și primar – Copalnic-Mănăștur
- Alexiu Medan proprietar și primar Măgureni
- Ion Cozmuța proprietar – Cernești
- Aurel Greblea preot – Făurești
- Ion Filip notar pensionar – Fanațe
- Nicolae Avram – protopop greco-catolic Copalnic-Mănăștur
- Gregoriu Popescu preot – Suciul de Jos
- Alexandru Chezan preot greco-catolic – Groși
- Ion Filip preot greco-catolic Libotin.

Comitetul central executiv

- Protopop greco-catolic Vasile Muste
- Protopop ortodox Andreiu Ludu
- Avocat Dr. Ioan P. Olteanu
- Avocat Dr. Augustin Pop
- Avocat Dr. Ioan Petruțiu
- Protopop ortodox Nicolae Gherman

Yanda Națională Română Detachment: Cop. Mănăștur

Conspect

ROMANIA ARHIVELE NAȚIONALE CLUJ

despre inteligenții aflați în cercul detașamentului

Nr. înscr. înscr.	Numele Locuitor	De tatar	Localități catolice el. gimn. în sus	Statul (Anam. ne-înscr.)	Profes. deosebită	Posiția școl. (ala de școl. preot înv. tatar, notar etc.)
1.	Nicolae Avram	Copalnic-mănăștur	60	absolut de teologie	inscris în	protopop practical
2.	George Petrovan	"	57	"	director Pimicula	preot
3.	Sigismund Lerghel	"	56	"	"	"
4.	Alexandru Anca	"	75	Diplomă de notari	"	notar în pensiuine
5.	Ioan Anca	"	68	"	cassari la banca	cassari la banca
6.	Theodor Medar	"	67	Diplomă de notați	inscris contabil	scrie în contabile contabil la banca
7.	Ioan Petrovan	"	53	Diplomă de notari	"	notari
8.	Paul Nistor	"	63	matura examen de notați	"	oficiant la vama de graniță în pensiuine
9.	Ștefan Sabo	"	60	II. cl. gimn.	prasa notariabil de banca	comptabil de banca
10.	Iuliu Anca dr.	"	48	Diplomă medicală	director de banca	medic districul
11.	Ioan Buda	"	40	II. cl. gimn. ne-înscr.	prasa notariabil de gimn.	comerciant
12.	Nicolae Todor	"	37	Diplomă de farmacia	inscris	farmacist
13.	Vasile Lovrea dr.	"	36	Diplomă de avocat	inscris	avocat
14.	Carlig dr.	"	33	Diplomă medicală	"	medic cercual
15.	Ioan Pop	"	32	II. cl. gimn.	"	scriitor

Situația intelectualilor din cercul Copalnic-Mănăștur, întocmită la 10 decembrie 1918, de către comandantul Gărzii Naționale Române-Detașamentul Copalnic-Mănăștur (Arhivele Naționale Cluj, Fond Consiliul Național Român Solnoc-Dăbâca).

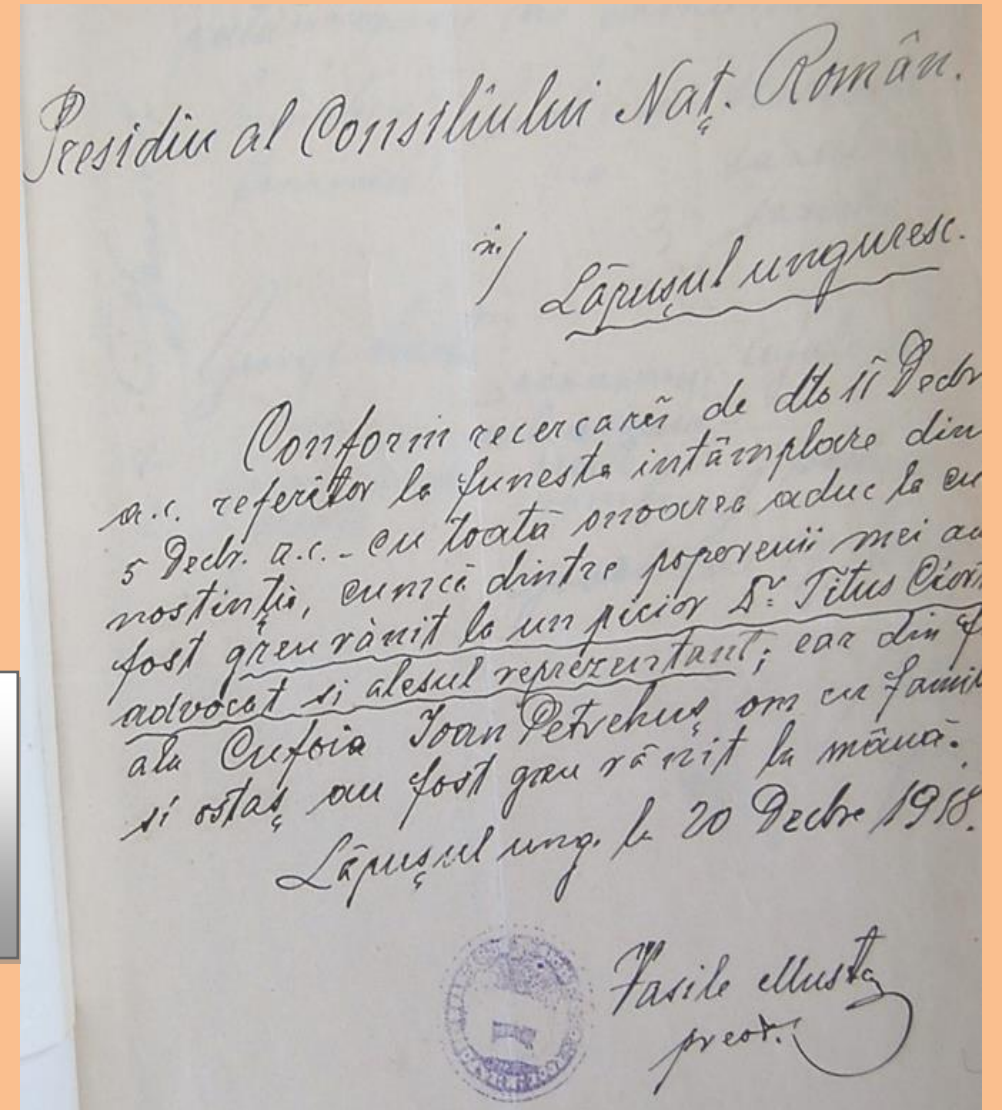
16.	Alexandru Dragomir	Copalnic-mănăștur	31	II. cl. gimn. ne-înscr.	"	scriitor în pre-activă
17.	Octavian Albedan	"	30	II. cl. gimn. ne-înscr.	"	scriitor în pre-activă
18.	Dr. Clemente Petrovan	"	29	Diplomă de notați de judec.	"	avocat
19.	Ioan Buda	"	26	Student în farmacia	"	student farm.
20.	George Pop	"	26	Student drept	"	student
21.	Vasile Petrovan	"	24	abs. de comeria	"	prasa Locotenent notariabil garda în pensiuine
22.	Alexandru Lerghel	"	22	indiv. de tate	"	student în pensiuine
23.	Ioan Ștefan	"	22	abs. de comeria	"	practicant de notari
24.	Adrian Avram	"	22	indiv. de tate	"	scriitor în pensiuine
25.	Octavian Petrovan	"	19	"	"	Student
26.	Ștefan Birtle	Rișor	68	Diplomă de notari	inscris	notari în pensiuine
27.	Ștefan Birtle	"	68	Diplomă de învăț.	"	invitat în pensiuine
28.	Ștefan Birtle	"	45	Diplomă de notați	ne-înscr.	judec. în pensiuine
29.	Ștefan Dragomir	"	38	absolut de notați	inscris	preot
30.	Ștefan Birtle	"	35	Diplomă de notați	"	Invitat
31.	Ștefan Birtle	"	35	Diplomă de notați	"	notari cercual
32.	Alexandru China	"	30	absolut de comeria	inscris	comptabil
33.	Ștefan Birtle	Cernești	62	Diplomă de notați	inscris	notari pensionat

Delegat la Marea Adunare Națională de la Alba Iulia – avocat dr. TITUS PETRU CIORTEA

Titus P. Ciortea
(1883 – 1921)

Titus Petru Ciortea s-a născut la 12 aprilie 1883 în Cisteiu, comitatul Alba de Jos, în familia lui Dumitru Ciortea și Florei Șerb. A studiat la Gimnaziul Superior Greco-Catolic din Blaj, apoi a urmat cursurile Universității „Ferencz József” din Cluj – Facultatea de Drept și Științe Politice. La 28 ianuarie 1911 a obținut titlul de doctor în drept. În 1912, s-a căsătorit cu Victoria Zsentye din Târgu-Lăpuș, iar un an mai târziu s-a născut fiica sa, Dorica Maria. Membru al Despărțământului ASTRA Târgu-Lăpuș, a făcut parte din Comisia constatatoare a asociației. A luptat în Primul Război Mondial și a fost prizonier în Rusia. În anul 1918, s-a reîntors în Târgu-Lăpuș, unde s-a implicat în politică, fiind un personaj important în organizarea consiliilor și a gărzilor satești din cercul Lăpuș. În ședința CNR Cercual Lăpuș și Copalnic-Mănăștur din 28 noiembrie 1918, a fost **delegat** să participe la **Marea Adunare Națională de la Alba Iulia**. În 5 decembrie 1918, la adunarea convocată în curtea Școlii Confesionale Greco-Catolice din Târgu-Lăpuș, Titus Ciortea a vorbit mulțimii din galeria școlii pentru a comunica hotărârile luate la 1 Decembrie 1918. În acel moment, mulțimea a fost atacată de soldați unguri din Regimentul 39 Debrecen, care au deschis focul, avocatul Titus Ciortea fiind grav rănit la picior. După doi ani de suferință, Titus Ciortea s-a stins din viață la 30 iulie 1921.

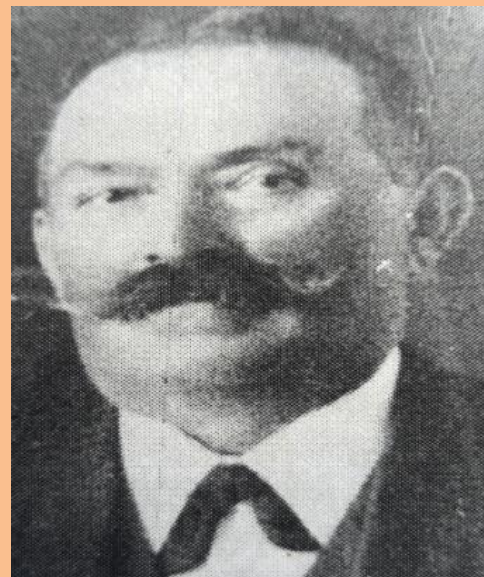

1912. Iulie	Dr. Titus Ciortea néppia jelölt et	Vlahovstro. Gyulafehervár	grac. cath.	29	1	Demetrius Ciortea grac. cath. Florea Șerb grac. cath.
27 mai	Victoria Zsentye	Maggycsikpos N° 207.	rom. cath.	18	1	Antonius Zsentye rom. cath. Cecilia Lörincz helv. confes.

Căsătoria Dr. Titus Ciortea cu Victoria Zsentye, din 27 mai 1912, consemnată în Matricula confesională romano-catolică Lăpușul Unguresc (Arhivele Naționale Maramureș, *Colecția Matricole Confesionale*).

Raportul protopopului Vasile Muste întocmit la 20 decembrie 1918, privind cetățenii răniți în măcelul din 5 decembrie în Lăpușul Unguresc, în care se regăsește și avocat dr. Titus Ciortea (Arhivele Naționale Cluj, Fond Consiliul Național Român Solnoc-Dăbâca).

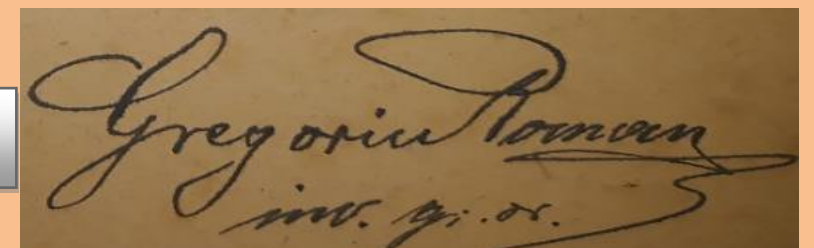
Delegat la Marea Adunare Națională de la Alba Iulia – învățător GREGORIU ROMAN

Gregoriu Roman
(n. 10.01.1869)

Fiul lui Gavril Roman și Danci Todora, Gregoriu Roman s-a născut la **10 ianuarie 1869** în localitatea Vima Mică. A urmat studiile la Preparandia din Gherla și a devenit învățător în Lăschia. S-a căsătorit în 1896 cu Lucreția Coruiu din Vad, de care a divorțat în anul 1907. S-a recăsătorit cu Rozalia Raț din Dej, cu care a avut 5 copii. S-a implicat în construirea unui nou local de școală în Lăschia, a fost preocupat pentru promovarea educației, fapt demonstrat de *Raportul general despre starea școlilor și învățământului pe anul 1912/1913*, prezentat în cadrul *Conferinței mixte a preoților și învățătorilor din Protopopiatul „Cetatea de Piatră”*, desfășurată în Ciocotiuș la 21 septembrie 1913. La 28 noiembrie 1918, în cadrul Adunării Generale a CNR Cercual Lăpuș și Copalnic-Mănăștur, a fost desemnat **delegat** la **Marea Adunare Națională de la Alba Iulia**. În *Conspectul despre inteligenții aflători în cercul detașamentului Copalnic-Mănăștur*, întocmit de locotenent Vasile Petrovan, la data de 10 decembrie 1918, se regăsește și numele său.

Semnătura Învățătorului Gregoriu Roman, consemnată pe un registru matricol (Arhivele Naționale Maramureș, Fond Școala Primară de Stat Lăschia)

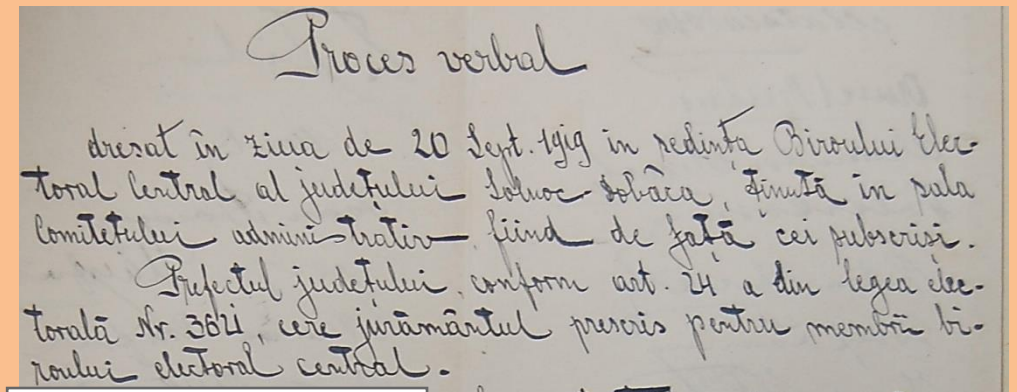
Delegat de drept la Marea Adunare Națională de la Alba Iulia – protopop greco-catolic GAVRIL MUSTE

Provenit dintr-o familie greco-catolică, Gavril Muste s-a născut la 5 mai 1880 în localitatea Coroieni, fiind fiul preotului Gavril Muste (fratele protopopului Vasile Muste din Târgu-Lăpuș) și al Susanei Muste. Tradiția din familie l-a făcut pe tânărul Gavril Muste să îmbrățișeze cariera ecleziastică. A îmbrăcat sutana și după moartea părintelui său a preluat Parohia Greco-Catolică Coroieni, unde a slujit începând cu anul 1909. S-a căsătorit cu Valeria Muste născută Pop. La 9 august 1930, în ședința Consistoriului arhidiecezan din Cluj, prin actul nr. 4427, Gavril Muste, paroh în Coroieni, a fost numit protopop onorar cu „facultate” de a purta brâu roșu. A pus bazele și a sprijinit construcția unor lăcașe de rugăciune, precum bisericile din Coroieni și din Drăghia. De-a lungul vieții sale, protopopul Gavril Muste a fost preocupat de promovarea culturii și alfabetizarea populației. A participat la numeroase întruniri ale Despărțământului ASTRA Târgu-Lăpuș, numărându-se printre membrii acesteia. Sentimentul patriotic pe care îl avea, l-a făcut pe preotul Gavril Muste să se implice în acțiunile Partidului Național Român premergătoare Marii Uniri. A participat la *Marea Adunare Națională de la Alba Iulia* în calitate de **membru de drept**, desemnat pentru a reprezenta Protopopiatul Greco-Catolic Lăpuș și a vota în numele lăpușenilor, hotărârile luate de Marele Sfat Național al Țării. După Unire s-a implicat în alegerile electorale, fiind desemnat **membru**

Nașterea lui Gavril Muste, din 5 mai 1880, consemnată în Matricola confesională greco-catolică Coroieni (Arhivele Naționale Maramureș, *Colecția Matricole Confesionale*).

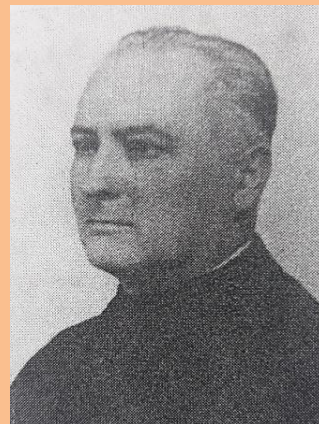
al **Biroului Electoral Central al județului Solnoc-Dăbâca** din partea Circumscripției Electorale Lăpușul Unguresc, motiv pentru care a depus jurământul la 20 septembrie 1919. Hărnicia și capacitățile sale intelectuale au fost dovedite și de consemnarea numelui său în *Conspectul intelectualilor din Coroieni*, întocmit la 16 decembrie 1918 de către preotul ortodox Ioan Andrei.

Fragment din procesul-verbal al ședinței Biroului Electoral Central al Județului Solnoc-Dăbâca din 20 septembrie 1919, în care este consemnat jurământul membrilor acestuia, semnat și de preotul Gavril Muste. (Arhivele Naționale Cluj, Fond Prefectura Județului Someș).

La acurita toți membrii prezenți au pus jurământul: „Jur. că în toate lucrările cu care legea învestește pe biroul electoral central, voi proceda cu conștiință și fără părtinire, având înaintea ochilor binele statului și al cetățenilor. Așa pămă ajute Dumnezeu.”

Delegat la Marea Adunare Națională de la Alba Iulia – protopop greco-catolic EMIL DRAGOMIR

Emil Dragomir
(1882 – 1959)

Descendent al Dragomireștilor din localitatea cu același nume, Emil Dragomir s-a născut la 11 aprilie 1882 în Copalnic-Mănăștur, tatăl său fiind preotul Ioan Dragomir din Rușor și Vad, iar mama sa Maria Marincaș. A absolvit 8 clase gimnaziale depunând maturitatea la *Gimnaziul Superior Episcopesc Greco-Catolic Român din Beiuș* la 29 iunie 1903. A urmat teologia la *Liceul și Semniarul Teologic Domestic și Episcopesc Greco-Catolic Român din Gherla* în perioada 1903-1907. La 17 noiembrie 1907 s-a căsătorit cu Otilia Petrovan și a avut doi copii: Ioan Vergiliu și Silviu Emil. A fost hirotonit la 29 decembrie 1907 și a preluat Parohia Rușor. În perioada anterioară îmbrăcării sutanei, a profesat ca învățător. Membru al Despărțământului ASTRA Târgu-Lăpuș, precum și în conducerea Băncii „Râureana” din Copalnic-Mănăștur, s-a implicat în diverse acțiuni filantropice, mai ales în perioada Primului Război Mondial. În plan politic, a îmbrățișat principiile Partidului Național Român din Transilvania, promovând ideile de unitate și libertate. La 28 noiembrie 1918, în cadrul ședinței *Consiliului Național Român Cercual Lăpuș și Copalnic-Mănăștur*, a fost delegat din partea Cercului Electoral Lăpuș la Alba Iulia, participând cu mândrie și demnitate la *Marea Adunare Națională*. S-a stins din viață la 10 iulie 1959 și a fost înmormântat în localitatea sa natală.

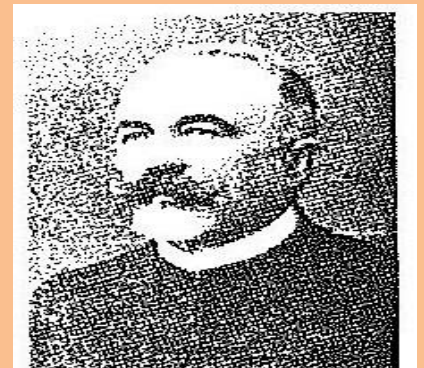

Semnătura preotului Emil Dragomir consemnată pe fișa autobiografică întocmită la 26 septembrie 1919, în parohia Rușor (Arhivele Naționale Maramureș, Fond Protopopiatul Greco-Catolic Copalnic-Mănăștur).

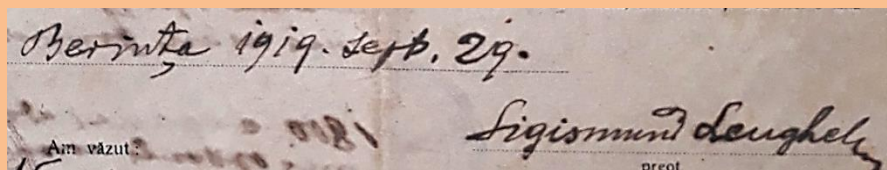
Semnătură
pr. Gavril
Muste

Delegat la Marea Adunare Națională de la Alba Iulia – preot greco-catolic SIGISMUND LENGHEL

S-a născut la 2 iulie 1864 în Remetea Chioarului, părinții săi Găvrilă Lenghel și Rațiu Iuliana fiind țărani simpli de confesiune greco-catolică. A absolvit opt clase gimnaziale cu atestat de maturitate, apoi a urmat cursurile teologice la Seminarul Teologic Greco-Catolic din Gherla, în perioada 1887-1891. Căsătorit, la 18 februarie 1892, cu Sofia Colceriu, fiica medicului Alexandru Colceriu și al Ilcăi Mihalca din Copalnic-Mănăștur, a fost hirotonit la Gherla în noiembrie 1892 și numit preot în Preluca Veche, unde s-a ocupat și de școală, fiind învățător. A avut doi copii, Alexandru Victor și George. În vara anului 1900 s-a mutat la **Parohia Coruia**, unde a slujit până în primăvara anului 1903, când a trecut la confesiunea ortodoxă. Acest fapt a fost confirmat prin adresa Protopopiatului Ortodox Dej nr. 202 din 17/30 mai 1903, semnată de către protopopul Teodor Herman și ulterior transmisă Oficiului Protopopesec Greco-Catolic Cernești. În perioada 1903-1914 a locuit în Dej, unde a colaborat cu Elie Miron Cristea, asesor consistorial și viitorul mitropolit și patriarh. Unele surse menționează faptul că în acest timp ar fi păstorit Parohia Ortodoxă Sălișca, județul Cluj, unde între anii 1907-1908, a edificat o biserică din lemnul provenit de la bisericile demolate în Rohia și Coroieni. Grav bolnav și datorită greutăților pricinuite de război, în 1914 s-a reîntors în Copalnic-Mănăștur, ulterior preluând Parohia Greco-Catolică Berința. A fost secretar particular al lui Vasile Lucaciu, iar în anii '30 a fost numit protopop onorific al Protopopiatului Greco-Catolic Baia Mare, unde a și slujit. S-a implicat în activitatea Băncii „Râureana” din Copalnic-Mănăștur, numele său regăsindu-se în rândurile membrilor Comitetului director. În plan politic, în ședința din 28 noiembrie 1918 a *Consiliului Național Român Cercual Lăpuș și Copalnic-Mănăștur* a fost desemnat ca și delegat din partea Cercului Electoral Lăpuș la *Marea Adunare Națională de la Alba Iulia*, participând la actul de semnare al Unirii. În anul 1944, s-a stins din viață la Baia Mare, unde a fost și înmormântat.

Sigismund Lenghel
(1864 – 1944)

Semnătura preotului Sigismund Lenghel, consemnată pe fișa autobiografică întocmită la 29 septembrie 1919, în Parohia Berința (Arhivele Naționale Maramureș, Fond Protopopiatul Greco-Catolic Copalnic-Mănăștur).

Av. Alexandru Pop (1875-1953)

Înainte de moarte și-a vândut mare parte din terenurile pe care le deținea. În anul 1953, Alexandru Pop s-a stins din viață, fiind înmormântat în cimitirul din curtea bisericii din localitatea Cernești, alături de părinții săi.

Prim-pretor al Plășii Copalnic-Mănăstur – avocat ALEXANDRU POP („Domnul din Curte”)

Născut la 20 februarie 1875, în localitatea Petrești, avocatul Alexandru Pop a fost fiul mai mare al preotului greco-catolic Alexandru Pop și al Eufrosinei. La sfârșitul secolului al XIX-lea, familia s-a mutat în parohia Cernești, comitatul Solnoc-Dăbâca. A studiat la Gimnaziul Superior Fundamental din Năsăud, apoi la Academia Regală de Drept din Oradea și ulterior la Universitatea „Ferencz József” din Cluj – Facultatea de Drept și Științe Politice. După finalizarea studiilor universitare a urmat un curs academic la Viena. A făcut parte din conducerea Băncii „Lăpușana” din Lăpușul Unguresc și, împreună cu familia sa, a participat la fondul de acțiuni al Băncii „Râureana” din Copalnic-Mănăstur. Membru ASTRA Despărțământul Târgu-Lăpuș, a contribuit pentru susținerea asociației și atingerea scopurilor acesteia, inclusiv cu sume importante de bani. În ședința de constituire a CNR Lăpuș și Copalnic-Mănăstur a fost desemnat **notar** al constituentei și al **Biroului executiv**. În cursul anului 1919 a fost numit **prim-pretor al plășii Copalnic-Mănăstur**. Mare proprietar de pământ „**Domnul din Curte**”, așa cum a rămas în memoria localnicilor,

20524
924
la air fin

judetul
ăca Dej.

BORDEROU

Extractul mandatului de plată cu No. 2233/920 emis în baza ordonanței de delegație și asupra D-lui *perceptorul prog. lun. Salariu*

Numele celui în drept a primi banii	Motivul cheltuelii	Suma plătită	
		Lei	B.
<i>Alexandru Pop prim-pretor Copalnic-Mănăstur</i>	<i>Salariul secretarilor și subsecretarilor curii și conșilierilor din plășea Copalnic-Mănăstur pe luna decembrie 1920 conform statului personal anexat</i>	<i>2023 27</i>	<i>2600</i>

Extras din mandatul de plată a salariului pe luna decembrie 1920, a prim-pretorului Plășii Copalnic-Mănăstur, Alexandru Pop (Arhivele Naționale Cluj, Fond Prefectura Județului Someș)

Semnătura prim-pretorului Plășii Copalnic-Mănăstur, Alexandru Pop, consemnată pe o adresă transmisă Prefecturii Județului Solnoc-Dăbâca, la 6 noiembrie 1920 (Arhivele Naționale Cluj, Fond Prefectura Județului Someș).

Prim-pretor al plășii Lăpușul Unguresc – avocat dr. SILVIU MAIOR

S-a născut în anul 1886 în localitatea Pui, Comitatul Hunedoara, fiind fiul lui Vasile, un vicejudecător pensionar. A studiat la Gimnaziul de Stat din Dumbrăveni, apoi la Academia Regală de Drept din Oradea. Ulterior a urmat cursurile Universității „Ferencz József” din Cluj – Facultatea de Drept și Științe Politice. La 7 mai 1910 a obținut titlul de doctor în științe juridice. A luptat în Primul Război Mondial în armata austro-ungară de la început și până în luna noiembrie 1918. În anul următor a fost numit **prim-pretor al plășii Lăpușul Unguresc**. În această calitate a intervenit pentru **reinternarea** maghiarilor învinuiți de faptele petrecute la Lăpuș în decembrie 1918 și ulterior eliberați, în acest sens transmițând un raport Prefecturii Județului Solnoc-Dăbâca. Ca urmare a corespondenței Prefecturii Județului Solnoc-Dăbâca cu președintele Consiliului Dirigent al Transilvaniei, Iuliu Maniu, s-a solicitat o notificare în mod oficial, pentru emiterea ordinului de reținere a celor acuzați de măcelul de la Lăpuș. În perioada interbelică și-a practicat meseria în domeniul juridic, în anul 1936 fiind consemnat notar public în Zalău.

Raportul prim-pretorului Plășii Lăpușul Unguresc, dr. Silviu Maior, din 12 martie 1920, către Prefectura Județului Solnoc-Dăbâca, referitor la nepracticarea meseriei de avocat în perioada în care s-a aflat la conducerea preturii (Arhivele Naționale Cluj, Fond Prefectura Județului Someș).

Domnului Prefect Dej.

La ordinul sub N° 1050/920. am onoarea să vă raporta, că eu ca avocat nu am fost încă înregistrat la baroul avocaților și am scris pentru aceea, că după ce am depus cerșirea de avocat în luna Februarie 1914. La înterea lui războiului și eu de la începutul războiului până în Noiembrie 1918 am servit la armata austro-ungară. După ce m-am întors acasă am fost demis în 15 Februarie 1919. de prim-pretor al plășii Lăpușul Unguresc, astfel nu m-am mai înscris la baroul avocaților.

Lăpușul Unguresc 12 Martie 1920.

Dr. Silviu Maior prim-pretor.

Comandantul Gărzii Naționale Lăpuș – plutonier VASILE FILIP

De numele lui Vasile Filip se leagă un episod trist din istoria Țării Lăpușului. Fiul lui Ioan Filip din Libotin, Vasile a fost **comandantul Gărzii Naționale din Lăpuș**, constituită la sfârșitul anului 1918 cu scopul de a acționa *de câte ori ordinea obștească, siguranța personală, ori averea oricărui particular, precum și averea oricărei corporațiuni e amenințată*. În ziua de 5 Decembrie 1918, plutonierul Vasile Filip a participat la adunarea convocată în curtea Școlii Confesionale Greco-Catolice din Lăpușul Unguresc pentru a se comunica poporului hotărârile luate la Alba Iulia. Discursurile delegaților și a fruntașilor CNR Lăpuș au fost întrerupte de către soldații unguri din Regimentul 39 Debrecen, care au deschis focul asupra mulțimii lăsând în urma lor zeci de morți și răniți. Din păcate, comandantul Gărzii Naționale din Lăpuș a fost ucis mișește, în cel mai barbar mod posibil. Momentul a fost cu atât mai tragic, cu cât, Vasile Filip nu a fost omorât în momentul atacului din curtea școlii, ci a fost căutat și găsit câteva ore mai târziu. Acest lucru a fost subliniat și în informarea Prefecturii Județului Solnoc-Dăbâca către Consiliul Național Român Central, Redacția „Românul” din Arad și Agenția „Dacia” din Sibiu, la 5/18 decembrie 1918, în care s-a precizat că *pe numitul Vasile Filip nu l-au împușcat când soldații unguri s’au năpustit asupra oamenilor adunați în curtea școlii, ci l’au căutat în noaptea următoare și, găsindu-l la o casă, l’au scos de acolo și l’au masacrat în chipul cel mai mișelesc*. De asemenea, în raportul întocmit de către Comisia de anchetă s-a specificat că în ceea ce-l privește pe comandantul Gărzii Naționale din Lăpuș, Vasile Filip *a fost omorât în chipul cel mai îngrozitor, având 32 de împunsături cu baioneta în piept și spate, și două împușcături, i-au tăiat un deget, pe care avea două inele, i s’a făcut o cruce în frunte tăiată cu baioneta, și l’au desbrăcat complet*. Totodată, în *Conspectul indivizilor din comuna Libotin cari la întâmplarea funestă din 5 Decemvre a.c. la Lăpușul unguresc au fost omorâți sau vulnerați*, întocmit de preotul Alexandru Perhaița la 17 decembrie 1918, numele lui Vasile Filip a fost consemnat la prima poziție în rândul celor uciși la 5 decembrie 1918.

Mărit Consiliu Național Român Central!

Măcelul din 5 Decembrie a.c. săvârșit de armata magiară față de poporul nostru, ca și ce formă barbară s-a făcut documentarea protocolului aei alăturat sub / luat de un comitet în comuna Libotin în cauza mutilării corpului Vasile Filip fost comandant a garzii naționale din Lăpuș, pe care în model cel însoțit neomenos, barbar l-au ucis și jefuit.

Ca document de-această dovadă barbarismul crud a armatei magiare alăturăm acest Protocol ca și fie dovedit pe deplin, că magiarii au lucrat cu baioneta, idr. un cu armata cinstită.

Dela Consiliul Național Român a cercului Lăpușul - unguresc.

Lăpușul - ung. la 13. Decembrie 1918 stn.

Cu deosebită stîmă:

Gavril Buzura
prep. cons. nat. rom.

Conspectul

Indivizilor din comuna Libotin cari la întâmplarea funestă din 5 Decemvre a.c. la Lăpușul unguresc au fost omorâți sau vulnerați

Nr. în ordine	Numele și prenumele persoanei	Sex	Religie	Profesiune	Notă
1.	Vasile Filip, fiul Ioan	1.	—	—	—
2.	Teodor Ungur	1.	—	—	—
3.	Stefan Filip, fiul David	—	1.	—	—
4.	Stefan Stan	—	1.	—	—

Oficiul parohial greco-catolic
Libotin, în 17 Decembrie 1918.

Alexandru Perhaița
paroh

Raportul preotului Alexandru Perhaița întocmit în 17 decembrie 1918, cu privire la morții și răniții din Libotin căzuți la 5 Decembrie 1918, în Lăpușul Unguresc (Arhivele Naționale Cluj, Fond Consiliul Național Român Solnoc-Dăbâca).

1893	1893	Vasilie	Berinta	băr
2	Martie	Petrovan		bat
15	10			

Nașterea lui Vasile Petrovan, din 15 martie 1893, consemnată în Matricola confesională greco-catolică a localității Berința (Arhivele Naționale Maramureș, Colecția Matricole Confesionale).

Informarea Prefecturii Județului Solnoc-Dăbâca către Consiliul Național Român Central, Redacția „Românul” din Arad și Agenția „Dacia” din Sibiu din 5/18 decembrie 1918, privind măcelul săvârșit în Lăpușul Unguresc și uciderea lui Vasile Filip în chipul cel mai mișelesc. (Arhivele Naționale Cluj, Fond Consiliul Național Român Solnoc-Dăbâca).

Comandantul Gărzii Naționale Române Copalnic-Mănăștur – locotenent VASILE PETROVAN

Vasile Petrovan s-a născut la 15 martie 1893 în localitatea Berința, fiind fiul lui Ioan Petrovan și Iuliana Greblea. Absolvent de „comerciale” și cu „praxă notarială de 2 ani”, Vasile Petrovan a devenit notar cercual în localitatea sa natală. Locotenent în rezervă, a participat activ la Primului Război Mondial și s-a întors de pe câmpul de luptă pe deplin sănătos. Pentru meritele sale a fost decorat cu Medalia de Argint I și II, precum și cu Medalia de Bronz. S-a implicat în evenimentele din anul 1918, fiind **comandantul Gărzii Naționale Române din Copalnic-Mănăștur**. În calitate sa de comandant gardist, la 10 decembrie 1918, a întocmit *Conspect despre inteligenții aflători în cercul detașamentului Copalnic Mănăștur*, în care a inclus toți intelectualii din satele plășii, printre care figurează și numele său. La alegerile electorale din anul 1920 a fost grefier în secția de votare Berința, Cărbunari, Cărpiniș.

Mr. Radari
„Românul”
Arad

Președintelui
Consiliului Național
Libotin

Mr. Agard
„Dacia”
Sibiu

Spunând în mod barbar
soldații aparținători reg. 39 de
forțării, cari au comis mișelesc
religiului - unguresc, au omorât
și în Transilvania în copia protoco-
lului alăturat sub /.

Mai adăug, că pe murel
Vasile Filip care nu l-au împușcat
când soldații unguri s’au năpustit
asupra oamenilor adunați în curtea
școlii, ci l’au căutat în noaptea
următoare și găsindu-l la o casă,
l’au scos de acolo și l’au masacrat
în chipul cel mai mișelesc.

5/18 Dec. 1918
Cu stîmă

Onorat Consiliul national central

Dej

In scurt timp a va raporta, ca azi fiind in zi
timp de sapte zile si apoi totodata din experienta trecuta
dela alegerea delegatilor fiind chemati alegatorii tot
pe azi ca sa le raporteze despre cele survenite la
Alba Iulia - poporul sa adunat in nume frumos poate
pam la 1500. ori mai bine.

In timpul cat a tinut raportul delegatilor
o armata maghiara de 50. dela (Hohovilly) trimisa
sub emblema forasterului Fics Bela - cu mitraliere
cu munitii asupra estii fiinului (scitii romineasca)
si a poporului; omorand foarte multi dintre poporul
condus.

Dupa investigatie - despre numarul mor-
tilor - vom trimite un raport special.

Ma rog sa faceti tot posibilul, ca sa ne
trimiteți ajutoare militare spre a putea scapa de
astfel de armate jefuitoare - si ca sa putem ca-
tiga volinta terenilor, ca slujba astfel de intamplari
mi foarte frica sa nu ne tragim cu o revolutie
in toata forma.

In chestia aceasta raport detaliat mai
tarziu vi va inaintez.

Lapusul ungh. 5. Dec. 1918.

Dela Consiliul national rom. a Lapusului
ungh.

Cu stima si stima

Dr. Gavril Buzura m.p.
pres. cons.

Consuna cu origina

Scrisoarea președintelui Consiliului Național Român Lăpuș și Copalnic-Mănăstur, dr. Gavril Buzura, către CNRC Dej, prin care informează autoritățile despre atacul armatei maghiare săvârșit asupra mulțimii adunate în curtea Școlii Confesionale Greco-Catolice din Lăpușul Unguresc, solicitând ajutor militar urgent pentru a se evita producerea unei „revoluții” (Arhivele Naționale Cluj, Fond Consiliul Național Român Solnoc-Dăbâca).

Ultima jertfă: Martirii Lăpușului! (Dr. Ioan P. Olteanu)

Rapoarte cu victimele căzute pradă măcelului din 5 decembrie 1918, întocmite de preoți din localități aparținătoare plasei Lăpuș. (Arhivele Naționale Cluj, Fond Consiliul Național Român Solnoc-Dăbâca).

Conspect

Preste morții și răniții cu ocazia măcelului din 5 decembrie 1918 în Lăpușul unghuresc

1. Ioan Chiușciș, mort, (de 56 ani)
2. Gheorghe Buda, mort, (24 ani)
1. Jacob Piro corporal, comandantul gardei din loc, vulnerat
2. Ioan Pop l. George, vulnerat
3. Ioan Chiușciș econom
4. Gavril Pop învățător
5. Jacob Poolea econom
6. Petru Piro sub. de tab.
7. Teodor Man fat
8. Octav Pop. comerciant
9. George Pop econom
10. Filip Bude meseriaș
11. Laran Domica econom
12. Gavril Chiușciș
13. Simion Piro
14. Chiușciș Piro

Suciu de sus la 20 decembrie 1918 st. n.

Ioan Olteanu
preot. protopop

SUCIUL DE SUS

Conspectul

mortilor și răniților dela 5 Dec. din comuna Suciu de Jos

nr. curent	Numele	mort	rănit	Observări
1	Samira Filipo	mort		Impuscat probabil cu două-șase cei săchoplica din mizeria că capul dela vechi au fost de tot deschi dela impuscat și cu călcașe dela la spate. Obolul a fost jefuit de trimbaș, cupina și curca.
2	Ilvie Bola		rănit	Impuscat prin gura prin faler deapă din g. Rănitul ține cu moșter au murt sal jefuită de toceni scind ca și așa lere se moria.

Suciu de Jos la 18 Dec. 1918 st. n.

Alexandru Podaș
preot. prot. com.

SUCIU DE JOS

Conspect

despre indivizii vulnerați și morți în timpul măcelului din 5 Decembrie 1918

nr. curent	Numele și numele	Observații
1	Viculae Lucia și Ilie	impuscat și tra puns cu călcașe

Raport la 13 Decembrie 1918

Hasib Panceș
preot.

CUȘENI

Conspect

Preste morții și răniții din 5 Dec. în com.
Lăpușul ungh. din Comuna Rogoz.

nr. curent	Numele și numele	Qualificația	Observații
1	George Cioba	econom	cazalat în 20 ani. mort în Lăpuș.
2	Jacov Rogoz	preot.	preot. în Rogoz.

Rogoz la 17 Dec. 1918

Melecuș Pop
preot. protopop

GROȘI

Conspect

despre morții și răniții căzuți la întimplarea
jefuitoare din 5 Decembrie a. c. din Lăpușul ungh.
rev.

nr. curent	Numele	caracterul	Observații
a) morți:			
1	George	econom mijloc	impuscat în Lăpușul ungh. la 13 Dec. 1918. 20 ani.
2	Audorian Her- man	zilor	impuscat în Lăpușul ungh. la 13 Dec. 1918. 38 ani.
b) vulnerați			
1	Petera Panta	econom mijloc	impuscat în Lăpușul ungh. la 13 Dec. 1918. 26 ani.

Rogoz, 16 Decembrie 1918

Alexandru Herman

ROGOZ

Raportul Prefecturii Județului Solnoc-Dăbâca din 3 iulie 1919, către dr. Iuliu Maniu, președintele Consiliului Dirigent Sibiu, privind eliberarea maghiarilor acuzați de săvârșirea măcelului din 5 decembrie 1918, prin care solicită închiderea de urgență a acestora pentru a se evita izbucnirea unor revolte din partea populației lăpușene (Arhivele Naționale Cluj, Fond Prefectura Județului Someș).

<p>Az iktatvány tárgya:</p> <p>Raportul primăriei din Lăpușul Unguresc privind eliberarea maghiarilor delincvenți cu participare la măcelul din 5 Dec. 1918.</p>	<p>A kezelőszemélyzetnek adott egyéb utasítások:</p> <p>Achizitiile raport primăriei din 17/3/1919 și în Cons. Prefect. Sibiu</p> <p>Leirta: <i>[Signature]</i></p> <p>Olvasta:</p> <p>Egyeztette:</p>
<p><i>[Signature]</i></p>	<p>Elintézés:</p> <p>Határidő:</p> <p>A válaszirat alapjául szolgáló jelentés, megkezezés, rendelet stb. száma..... 191.....</p> <p>Tárgy:</p> <p>Dr. Iuliu Maniu presed. Cons. dirig. Sibiu</p> <p>Maghiarii din Lăpușul Unguresc înscușiți ca ei ar fi înscușat măcelul din 5 Dec. 1918, susținut la adunarea Națională de acolo, cari au fost delincvenți de comi-</p>

Sul dr. sulor. Partul, prin dispozitia delegației a Taliei din Cluj au fost eliberati.

Cum reies din raportul actual al primăriei și din alte surse raportate verbal de alte intelectuale români de acolo pozorul e considerat, ca aici, cari au luat parte fie chiar numai față de la comuna mișeleșilor 1918 români, nu numai ca nu s-au pedepsit, ci sunt pe picior liber. Ca din descurajare și nu izbucnirea în impetuozitate - de pe președintele prefecturii sau altă parte - și când spiritele și de altfel sunt foarte agitate, ar fi de dorit, ca să cuprindem în cercul actual al sașilor în defavoarea din localitatea și împrejurimile aici, propunem deci să fie put de urgență internati.

3 iulie 1919
Dr. Iuliu Maniu
prefect

M. H. domnule Prefect!

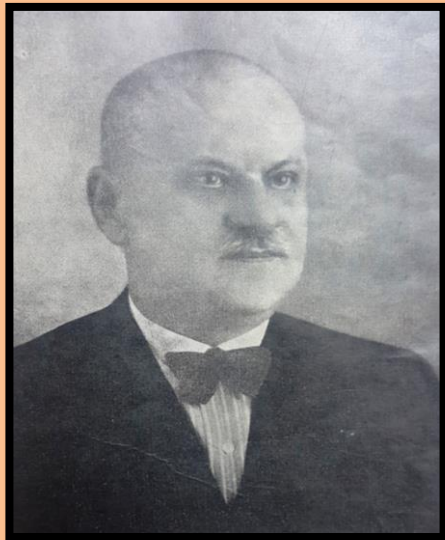
Întors dela Sibiu, grăbesc a vă comunica cu distins respect răspunsul dlui Maniu în chestia, ce-am fost deliberat-o la prefectura din seaj în 10/23.VI.c.

Știea dl Maniu, că are lipsă de-o notificare oficială de vre-o rânduri din partea dlui Prefect al județului S. S., că eliberarea foștilor detinuti a produs nesuferind și indignare în popor și poate produce încă și eventuale complicațiuni de natură daunoasă fața de ordine și siguranței publice și atunci somnia. Sa imediat da ordinul de internare a respectivilor.

De pînă datele noi și neinvestigate încă în cauza măcelului din chestiune, acestea V-i le vom produce

Scrisoare adresată prefectului județului Solnoc-Dăbâca prin care se solicită înaintarea unei notificări oficiale către președintele Consiliului Dirigent Sibiu, dr. Iuliu Maniu, pentru a putea emite ordin de arestare și „reinternare” a maghiarilor acuzați de faptele mișelești din 5 decembrie 1918 de la Lăpușul Unguresc (Arhivele Naționale Cluj, Fond Prefectura Județului Someș).

Deputat în primul Parlament al României Mari – avocat dr. IOAN P. OLTEANU

Dr. Ioan P. Olteanu
(n. 1883)

Ioan Patriciu Olteanu s-a născut la 18 iunie 1883, în Suciul de Sus, fiind fiul protopopului Ioan Olteanu și al Luisei Bogdan. A absolvit Gimnaziul Superior Greco-Catolic din Blaj, apoi a urmat cursurile Universității „Ferencz József” din Cluj – Facultatea de Drept și Științe Politice. Și-a continuat studiile la Budapesta și Viena, iar la 15 decembrie 1906 și-a susținut doctoratul în drept. La 19 mai 1914 s-a căsătorit cu Maria Muste, una dintre fiicele protopopului Vasile Muste și ale Ludovicăi Barbul din Târgu-Lăpuș. A avut trei copii: Mircea Ioan Vasile (n. 1915), Maria (n. 1917) și Aglaia Ileanuța (n.1919) în Târgu-Lăpuș. În plan profesional, capacitățile sale intelectuale, hărnicia și perseverența l-au transformat într-un avocat de succes, care și-a început activitatea în Lăpușul Unguresc, iar apoi la Dej. Personalitate complexă, dr. Ioan P. Olteanu s-a implicat în acțiunile

ASTRA Despărțământul Târgu-Lăpuș, fiind totodată desemnat în Comisia constatatoare a

asociației alături de protopopul Vasile Muste și dr. Titus Ciortea. La împlinirea a 50 de ani de la înființarea ASTRA, în anul 1911, în cadrul reuniunii, dr. Ioan P. Olteanu a susținut un discurs *Despre știință și mijloacele ajungerii la ea*. Din punct de vedere politic, Ioan P. Olteanu a îmbrățișat ideile Partidului Național Român și a avut funcții de conducere la nivel local. În ședința de constituire a **Consiliului Național Român Cercual Lăpuș și Copalnic-Mănăstur** a fost ales „secretar I” al organismului, precum și **membru al Comitetului Central Executiv**. La 5 decembrie 1918 a vorbit mulțimii adunate în curtea Școlii Confesionale Greco-Catolice din Târgu-Lăpuș în vederea comunicării hotărârilor luate la Alba Iulia. Discursul său a fost întrerupt de atacul soldaților unguri din Regimentul 39 Debrecen, care au deschis focul asupra oamenilor. Datorită activității sale în cadrul CNR, a fost condamnat la moarte de către gărzile roșii maghiare, însă la intervenția mai multor personalități a fost achitat. În anul 1919 a câștigat un mandat de **deputat în primul Parlament al României Mari** în **Circumscripția Electorală Lăpușul Românesc**. S-a implicat și în organizarea și desfășurarea alegerilor electorale din 1920, fiind numit președinte al Secției de votare Lăpușul Unguresc. A fost președintele Casei de Economii Târgu-Lăpuș și membru în comisia de verificatori a Băncii „Lăpușana”. În perioada 1933-1937 a fost **prefect al județului Someș**, funcție pe care a exercitat-o cu mândrie și demnitate. În timpul mandatului său a sprijinit construcția unui monument închinat martirilor căzuți la 5 decembrie 1918, în Piața Lăpușului, inaugurat la 21 mai 1936. A publicat lucrarea *Afirmarea românească în Someș*, apărută în anul 1937 la Dej, volum monografic cu accent pe evenimentele din perioada Marii Uniri. Pentru activitatea și meritele sale deosebite i s-a conferit Ordinul „Coroana României” în Grad de Mare Cruce.

Dr. P. Olteanu, având în vedere
cele constituționale, a pozițiilor
naționale române, care de 60 de
ani încercăm a profesăm ideile
libertății, egalității și fraternității.

Acum, apoi s-a lăsat corupt
fascist, care nu a putut fi înțeles
la un despotism fără păreche
în cele constituționale, care
nu înțeleg și reacție tare
și aceasta s-a manifestat în prin-
cipiile de drept și egalitate, alții
Karolyi Mihaly, ca o recunoaștere
a principiilor Wilsonian.

Consiliul național, așa stă
stă pe principiul lui Wilson,
de liberă dispunere a poporului
românesc și noi vorbim și
votul său.

Prin urmare conferința sa fie în
față și supunerea la singurul
for competent politic al
națiunii, la consiliul
național român central din
Arad.

Agencia Telegrafica
Bacia
Cluj

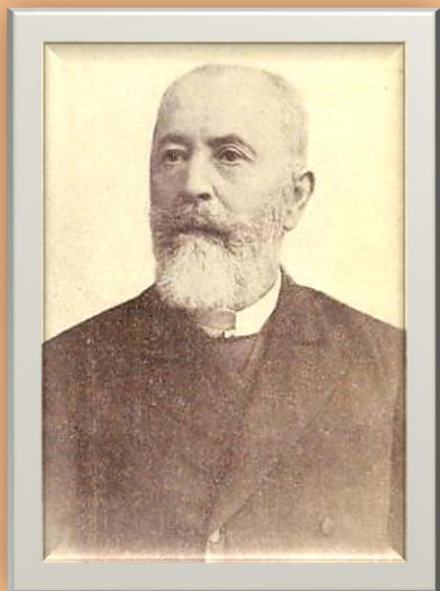
Au fost aleși de le-
gatați:
Dr. Ioan Boca în Reteag
Andrei Ludu în Lăpușul
unguresc, Dr. Ioan Olteanu
în Lăpușul românesc,
Toți trei cu unanimi-
tate de voturi, Dr. Ro-
mulus Micșa în Dej,
Dr. Dumitru Man în Gar-
la, Dr. Josif Macavei
în Cleușii, Dr. Oc-
tavian Pavelca în Pec-
lean, Dr. Clemente Bar-
bul în Teana mare,
Mihail Baciu în Șeu-
măgherus, Toți candidați
oficiali ai partidului
național, Dr. Victor
Munteș în Cioclișăroș
cu progra-
mul partidului național
ca majoritate de voturi D. P.

1914	Dr. Ioan P. Olteanu	Suciul de Sus	96	26	1	Ioan protopop
1914	Maria Muste	Lăpușul unguresc	97	16	1	Luisei Bogdan

Căsătoria dr. Ioan P. Olteanu cu Maria Muste, din 14 mai 1914, consemnată în Matricola confesională greco-catolică a localității Târgu-Lăpuș (Arhivele Naționale Maramureș, *Colecția Matricole Confesionale*).

Fragment din procesul-verbal al ședinței de constituire a CNR Cercual Lăpuș din 3 noiembrie 1918, în care dr. Ioan P. Olteanu a expus pe larg eforturile Partidului Național Român pentru propagarea ideilor de libertate, egalitate și fraternitate, rugând participanții să fie deschiși la răspândirea noilor idei politice pentru înfăptuirea consiliilor naționale locale. (Arhivele Naționale Cluj, Fond *Consiliul Național Român Solnoc-Dăbâca*).

Anunț privind câștigătorii alegerilor electorale din 1919, în Comitatul Solnoc-Dăbâca. Pentru Camera Deputaților, în Circumscripția Lăpușul Unguresc au fost aleși dr. Ioan P. Olteanu și Andrei Ludu cu unanimitate de voturi. (Arhivele Naționale Cluj, Fond *Prefectura Județului Someș*).

George Pop de Băsești (1835-1919)

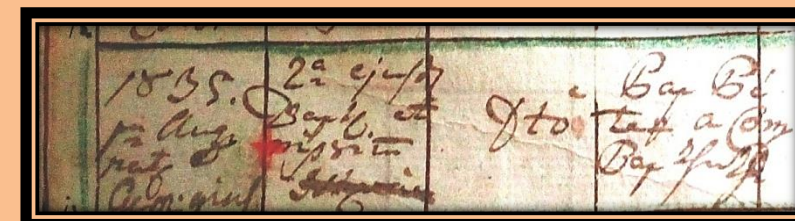
Potrivit istoricilor care au studiat evenimentele desfășurate în anul 1918 în județul Sălaj, la data de 7 noiembrie, a fost înființat, în localitatea Băsești, cel dintâi Consiliu Național Român (C.N.R.) din acest ținut. Grupați în jurul memorandistului George Pop de Băsești, consătenii, în frunte cu protopopul Alexandru Achim, ales comandant al Gărzii Naționale din localitate, au făcut front comun împotriva incursiunilor trupelor maghiare aflate în retragere. Astfel, la îndemnul președintelui Partidului Național Român din Transilvania, aceștia s-au deplasat la Cluj, pentru a aduce un camion de armament și muniție necesare formării unei gărzi românești, cu scopul de a apăra localitatea Băsești, deoarece aici aveau loc lupte între trupele române și cele maghiare. În luna aprilie 1919, armata română a reușit să pătrundă și să ocupe comitatul Sălaj și implicit ținutul „Codrului”. Constituirea Consiliului Național Român din Băsești a fost un exemplu pentru satele din zona Codrului, în care s-au înființat consilii și gărzi naționale: Sălsig (28 octombrie/10 noiembrie), Odești (26 noiembrie/9 decembrie), Asuajul de Sus (29 noiembrie/12 decembrie), Mânău, Băița de sub Codru, Someș-Uileac (2/15 decembrie), Ciuta și Corni (6/19 decembrie), Țicău (9/22 decembrie). La 27 noiembrie 1918 au avut loc, în Cercul Electoral Cehul Silvaniei, alegerile în vederea desemnării delegaților la Marea Adunare Națională de la Alba Iulia. Zona Codrului a fost reprezentată de **Ioan Coste din Someș-Uileac, George Maior din Băița de sub Codru, Vasile Gavriș din Odești**. De asemenea, delegat de drept la Marea Adunare Națională a fost și **George Pop de Băsești**, care s-a deplasat la Alba Iulia însoțit de dr. Alexandru Chișiu.

Președinte al Marelui Sfat Național al Transilvaniei – GEORGE POP DE BĂSEȘTI

A fost unul dintre cei mai consecvenți luptători pentru Unirea Transilvaniei cu România, pentru dezvoltarea liberă și independentă a țării. Despre *bătrânul nației*, marele istoric Nicolae Iorga spunea că era *icoană de trecut, garanție morală pentru prezent, indemn către tineretul viitorului*.

George Pop de Băsești s-a născut la data de 1 august 1835, în localitatea Băsești, fiind fiul lui Petru și al Susanei (născută în localitatea Turț). Studiile elementare și liceale le-a făcut la Baia Mare și Oradea, cele juridice la Academia de Drept din Oradea, întrerupte, însă, din cauza faptului că a fost mobilizat în armata imperială austriacă. La întoarcerea acasă, a fost ales prim-pretor și judecător al Scaunului Orfanal Comitatens. În perioada 1872-1881 a îndeplinit, în mai multe legislaturi, mandatul de deputat de Cehul Silvaniei, în Parlamentul

de la Budapesta. Începând cu anul 1881, timp de două decenii, s-a aflat, alături de Ioan Rațiu, Vincențiu Babeș și George Barițiu, în fruntea Partidului Național Român. După decesul președintelui Ioan Rațiu, la 4 decembrie 1902, a preluat conducerea partidului. A fost unul dintre inițiatorii Memorandumului și a făcut parte din delegația

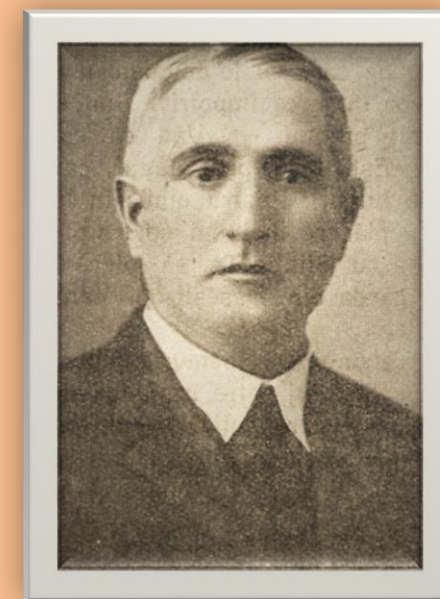

Înregistrarea nașterii lui George Pop de Băsești la data de 1 august 1835, în Matricola confesională a Bisericii Greco-Catolice Băsești (Arhivele Naționale Maramureș, Fond Colecția Matricole Confesionale).

„celor 300” care s-au deplasat la Viena, pentru a-i înainta împăratului revendicările românilor. Datorită acestui fapt, a fost inculpat în procesul memorandiștilor de la Cluj din 1894, condamnat și încarcerat în închisoarea din Vács. A participat la **Marea Adunare Națională de la Alba Iulia** din 1 Decembrie 1918, delegat din partea PNR. A fost **președinte al Marelui Sfat Național al Transilvaniei**, constituit la Alba Iulia. A prezidat Marea Adunare Națională, exprimând, în cuvântul de deschidere, voința unanimă a tuturor românilor de pe meleagurile transilvănene de realizare a *marelui vis al lui Mihai Viteazul: unirea tuturor celor de o limbă și de o lege, într-un singur și nedespărțit Stat Românesc*. Sfârșitul cuvântării bătrânului memorandist a reprezentat un vibrant și profund apel la solidaritatea tuturor celor prezenți: *Lăsați-vă pătrunși, fraților, de fiorii sfinți ai acestui strălucit praznic național și în cea mai deplină și frățească armonie să clădim temeliiile fericirii noastre viitoare!* A fost căsătorit cu Maria Losonți și a avut două fiice: Carolina (1861-1862) și Elena (1862-1940). A decedat la 23 februarie 1919 în localitatea Băsești.

Comandant al Gărzii Naționale din Băsești – preot greco-catolic ALEXANDRU ACHIM

S-a născut în anul 1885. A urmat studii teologice și a fost hirotonit în anul 1909, fiind numit preot în Moigrad, județul Sălaj. Din 1916, a slujit în parohia greco-catolică Băsești, ulterior fiind desemnat protopop al Tractului Băseștilor și asesor consistorial. A fost secretar al Despărțământului Băsești al ASTREI. La 7 noiembrie 1918 a contribuit la înființarea Consiliului Național Român și a **Gărzii Naționale** din localitatea **Băsești**, devenind **comandantul** acesteia din urmă și jucând un rol important în protejarea regiunii. Nu a fost delegat la Marea Unire de la 1 Decembrie 1918 de la Alba Iulia, ci a rămas să organizeze apărarea militară a localității în fața raidurilor trupelor maghiare bolșevice. Fiind un apropiat al lui George Pop de Băsești, i-a fost alături acestuia în ultimele clipe de viață. A decedat la 27 aprilie 1935 în localitatea Băsești.

Alexandru Achim (1885-1935)

Proclamarea Unirii tuturor Românilor

(Extras din stenograma ședinței din 1 Decembrie 1918, în fața Adunării Naționale de la Alba Iulia)

Este un moment solemn!

Președintele Adunării Naționale, George Pop de Băsești, se ridică și întreabă dacă Adunarea Națională primește proiectul de Rezoluție prezentat de Vasile Goldiș. (Urmează aprobări entuziaste și însuflețite, aclamații îndelungate.)
In continuare, Președintele

Proclamă:

„Adunarea Națională a poporului român din Transilvania, Banat și Partile Ungariei a primit Rezoluția prezentată de Vasile Goldiș în întregimea ei și astfel:

Unirea acestor provincii românești cu Tara mamă și cu celelalte provincii surori alipite ei, este pentru toate veacurile pecetluită.”

(Urmează clipe de delir, îmbrățișări între frați, sărutări, urale și neferite aplauze)

Președinte,

S.S. George Pop de Băsești

Pentru conformitatea extrasului
Notar al Adunării Naționale,
F. Laurentiu Oancea

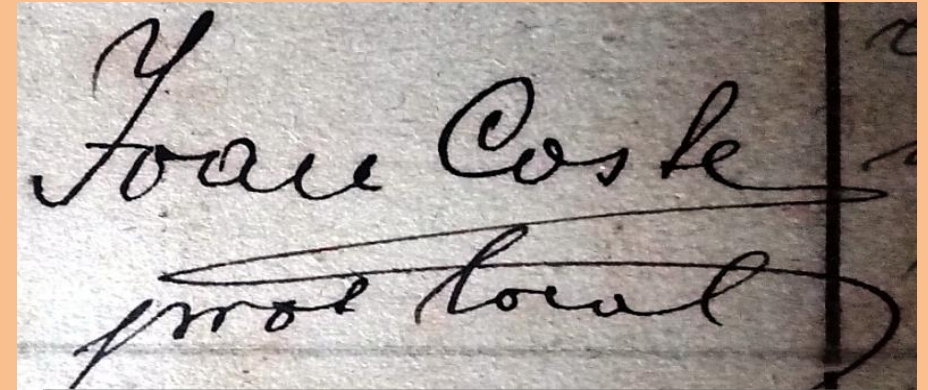
Proclamația Unirii Transilvaniei cu România, citită de George Pop de Băsești în fața delegaților de la Marea Adunare Națională de la Alba Iulia

Ioan Coste (1881-1949)

Președinte al Consiliului Național Român din Someș-Uileac – preot greco-catolic IOAN COSTE

S-a născut la 1 octombrie 1881, în localitatea Mogoșești, fiind fiul lui Ioan și al Lișcăi. Studiile primare le-a început în satul natal, după care s-a transferat la Baia Mare, unde a terminat și cursurile gimnaziale. A urmat Seminarul Teologic Greco-Catolic din Gherla, fiind hirotonit în anul 1907 și numit preot cooperator în Someș-Uileac, pe lângă socrul său, parohul Ioan Pop. În anul 1909 a fost numit parohul localității Someș-Uileac, cu filia Vicea. Aici a rămas întreaga sa carieră. A fost, încă din anul 1908, membru al ASTREI, Despărțământul Băsești. Politic, a îmbrățișat ideologia Partidului Național Român. La 27 noiembrie, în urma ședinței CNR Cercul Cehul Silvaniei, a fost delegat să reprezinte cercul electoral, precum și zona Codrului la Marea Adunare Națională de la Alba Iulia. După Unire, a participat, în 2/15 decembrie, la constituirea **Consiliului Național Român** din localitatea **Someș-Uileac**, fiind ales **președinte**. În anul 1924, cu ocazia turneului efectuat de către MS Regele Ferdinand de cunoaștere a teritoriilor nou intrate în componența Regatului României Mari, preotului i-a fost acordată onoarea de a-l primi în mod oficial pe suveran, în gara Ulmeni. După discursul de bun venit, MS Regele Ferdinand I-a calificat drept cel mai bun orator din țară. S-a căsătorit, în anul 1907, cu Veturia Otilia Pop, familia fiind binecuvântată cu cinci copii: Emilia (1909-2002), Valeriu Ioan (1912-1969), Coriolan (1915-2004), Zoe Maria (n. 1916) și Ioan (1920-1996). A decedat la 14 ianuarie 1949 și a fost înmormântat în cimitirul din Someș-Uileac.

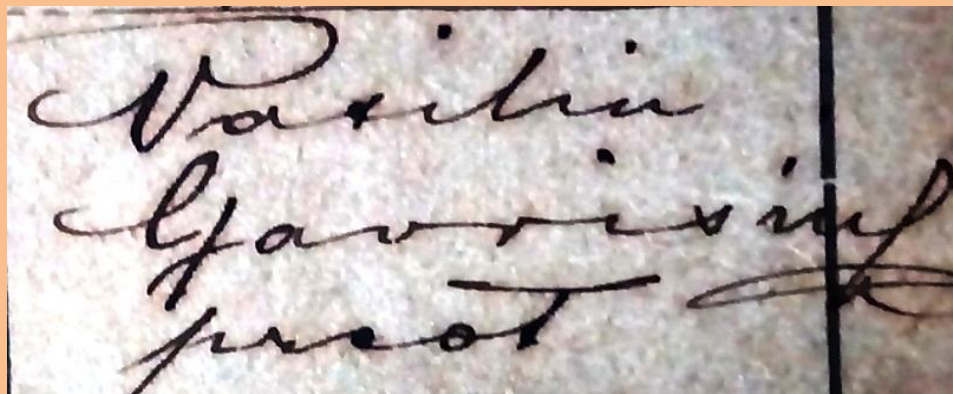
Semnătura preotului Ioan Coste în Matricola confesională a Bisericii Greco-Catolice Someș-Uileac. (Arhivele Naționale Maramureș, Fond *Colecția Matricole Confesionale*).

Președinte al Consiliului Național Român din Odești – preot greco-catolic VASILE GAVRIȘ

S-a născut la Chelița în anul 1858. A absolvit gimnaziul la Beiuș în anul 1879 și teologia la Gherla, în anul 1884. După finalizarea studiilor teologice a fost numit parohul localității Odești, unde va rămâne până la sfârșitul carierei sale preoțești, în anul 1935. Din anul 1917 a fost membru al ASTREI, Despărțământul Băsești, iar din 1919 a devenit președintele acestuia, funcție pe care a deținut-o până în anul 1924, când a luat hotărârea de a se retrage. A fost membru în Comitetul de conducere al Băncii „Codreana”. În toamna anului 1918 s-a implicat în evenimentele premergătoare Marii Uniri, participând, la 26 noiembrie/9 decembrie, la constituirea **Consiliului Național Român** (for politic în cadrul căruia a deținut funcția de **președinte**) și a Gărzii Naționale din **Odești**. În ședința CNR din Cercul Electoral Cehul Silvaniei, din data de 27 noiembrie 1918, a fost ales să reprezinte această zonă la Marea Adunare Națională de la Alba Iulia din 1 Decembrie. A fost căsătorit cu Rozalia Balint, împreună având mai mulți copii: Aureliu (1884-1886), Corneliu (n. 1885), Ciprian (1887-1965), Aurelia (n. 1889-1972), Aureliu (1891-1972), Maria (1893-1941) și Cornelia (n. 1900). A decedat în anul 1937 și a fost înmormântat în curtea bisericii din localitatea Odești.

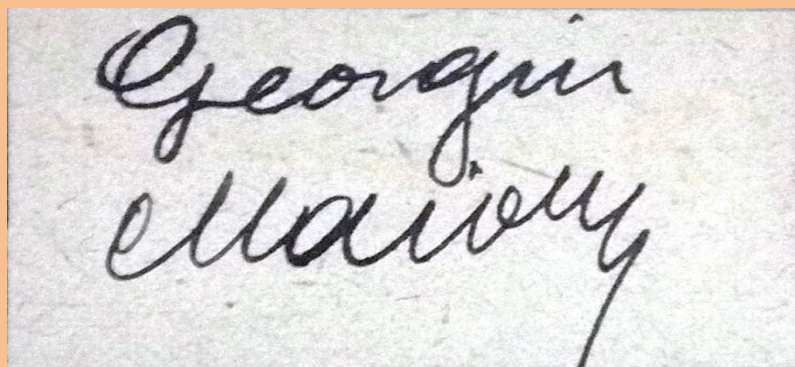
Vasile Gavriș (1858-1937)

Semnătura preotului Vasile Gavriș în Matricola confesională a Bisericii Greco-Catolice Odești. (Arhivele Naționale Maramureș, Fond *Colecția Matricole Confesionale*).

Delegat la Marea Adunare Națională – preot greco-catolic GEORGE MAIOR

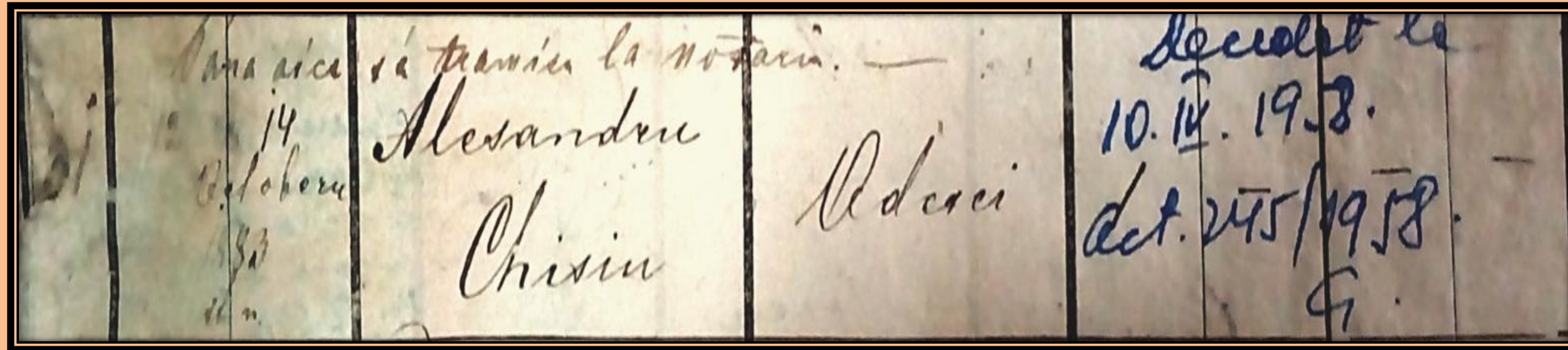
S-a născut în anul 1862, la Cehul Silvaniei. A absolvit Gimnaziul Romano-Catolic la Sighetul Marmației în anul 1884 și Seminarul Teologic Greco-Catolic din Gherla în anul 1888, după care a fost numit, până în primii ani ai secolului al XX-lea, preot în parohia Nadișul Românesc. Ulterior, timp de două decenii (1906-1927) a slujit în parohia Băița de sub Codru, iar începând cu anul 1928 a fost numit parohul localității Tămășești (o perioadă fiind și protopop onorar), unde a rămas până la moarte (1936). A fost **delegat la Marea Adunare Națională de la Alba Iulia**, membru al ASTREI, Despărțământul Băsești și membru în comitetul de conducere al Băncii „Codreana”. A decedat la 19 aprilie 1936 în localitatea Tămășești.

Semnătura preotului George Maior în Matricola confesională a Bisericii Greco-Catolice Băița de Sub Codru (Arhivele Naționale Maramureș, Fond *Colecția Matricole Confesionale*).

Comandant al Gărzii Naționale din Odești – avocat dr. ALEXANDRU CHIȘIU

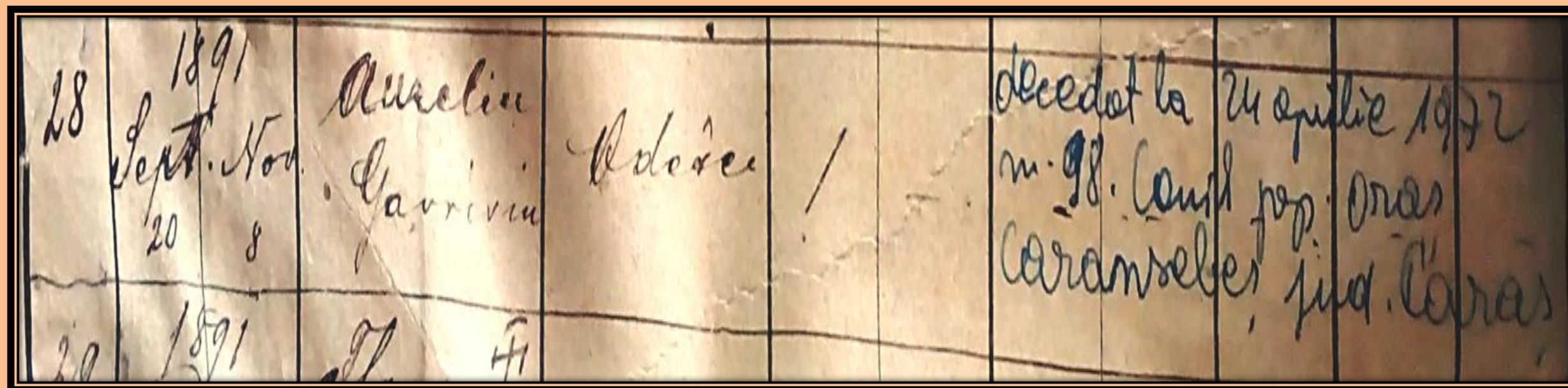
S-a născut în localitatea Odești, la 12 octombrie 1883, fiind fiul lui Gregoriu și al Anisiei. A studiat, în perioada 1904-1905, dreptul la Academia Regală de Drept din Oradea. În anul următor s-a transferat la Universitatea „Ferencz József” din Cluj – Facultatea de Drept și Științe Politice, unde a studiat până în anul 1907. În cadrul acestei unități de învățământ superior a obținut, la 20 noiembrie 1909, titlul academic de doctor în științe juridice. Anul 1918 l-a găsit pe front, având gradul de locotenent în armata austro-ungară. La data de 26 noiembrie/9 decembrie 1918 a participat la ședința de constituire a Consiliului Național Român și a **Gărzii Naționale din Odești**, fiind ales **comandant** al acesteia. A participat, în calitate de candidat al PNR din partea Cercului Electoral Cehul Silvaniei, la primele alegeri organizate, în toamna anului 1919, pentru Camera Deputaților. A decedat la 10 aprilie 1958, la Cluj.

Înregistrarea nașterii lui Alexandru Chișiu în Matricola confesională Greco-Catolică a localității Odești. (Arhivele Naționale Maramureș, Fond *Colecția Matricole Confesionale*).

Comandant al Gărzii Naționale din Băița de Sub Codru – medic AUREL GAVRIȘ

S-a născut la Odești, în 20 septembrie 1891, fiind fiul lui Vasile Gavriș, preot în Odești și al Rozaliei Balint. În perioada 1911-1914 a studiat la Universitatea Regală Maghiară din Budapesta – Facultatea de Medicină și Farmacie, devenind medic. A fost membru al ASTREI, Despărțământul Băsești. La 2/15 decembrie 1918 a participat la constituirea Consiliului Național Român și a **Gărzii Naționale** din localitatea **Băița de Sub Codru**, fiind ales **comandantul** celei din urmă. A decedat în 24 aprilie 1972, la Caransebeș.

Înregistrarea nașterii lui Aurel Gavriș în Matricola confesională Greco-Catolică a localității Odești. (Arhivele Naționale Maramureș, Fond *Colecția Matricole Confesionale*).

Semnătura preotului protopop Alexiu Varna
(Arhivele Naționale Maramureș, Fond
Colecția Matricole Confesionale).

Președinte al Consiliului Național Român din Asuajul de Sus – preot protopop greco-catolic ALEXIU VARNA

S-a născut în Oarța de Sus în anul 1841. A urmat studiile teologice, la finalizarea cărora a fost numit, în anul 1864, administratorul parohiei Mireșul Mare, unde a slujit până în anul 1876. Ulterior, a fost mutat la parohiile din Băbeni, Ciocmani (județul Sălaj), respectiv Asuajul de Sus. A fost și arhidiacon al tractului Băseștilor și protopop al acestuia. În toamna anului 1918 a fost ales **președinte** al **Consiliului Național Român** din localitatea **Asuajul de Sus**. A fost căsătorit cu Emilia Anderco din Guruslău (1847-1913) și au avut mai mulți copii: Lucreția, Victoria, Luiza, Vasile, Teofil, Sabin și Maria (Marica). A decedat la 20 decembrie 1922, în Asuajul de Sus.

37.	1922 Decembrie 20 22	Reverendissima Alexa Varna archidiacon și protopop	Născut în Oarța de sus Lăceniș Asuajul de sus	Fiii și fiicele Victoria, Luiza, Vasiliu, Teofil și Sabin
-----	----------------------------	--	---	--

Înregistrarea decesului lui Alexiu Varna în Matricola Confesională a Bisericii Greco-Catolice Asuajul de Sus (Arhivele Naționale Maramureș, Fond Colecția Matricole Confesionale).

Președinte al Consiliului Național Român din Corni – preot greco-catolic VALERIU CIURDĂREAN

S-a născut în anul 1886. În perioada 1915-1928 a fost parohul localității Corni, de unde a fost mutat în parohia Mânău, localitate în care va rămâne până la sfârșitul carierei sale preoțești. La 6/19 decembrie 1918 a fost ales **președinte** al **Consiliului Național Român** din localitatea **Corni**. A fost căsătorit cu Lucreția Botean, fiica preotului Ioan Botean, paroh în Nușfalău, asesor protopopesic în tractul Beclean. În perioada 1917-1925, i s-au născut mai mulți copii, dintre care îi amintim pe Elisabeta, Sabin Liviu și Corneliu Octavian.

Semnătura preotului Valeriu Ciurdărean din Matricola confesională a Bisericii Greco-Catolice Corni (Arhivele Naționale Maramureș, Fond Colecția Matricole Confesionale).

Semnătura preotului Vasile Cotețiu din Matricola confesională a Bisericii Greco-Catolice Mânău (Arhivele Naționale Maramureș, Fond Colecția Matricole Confesionale).

Președinte al Consiliului Național Român din Mânău - preot greco-catolic VASILE COTEȚIU

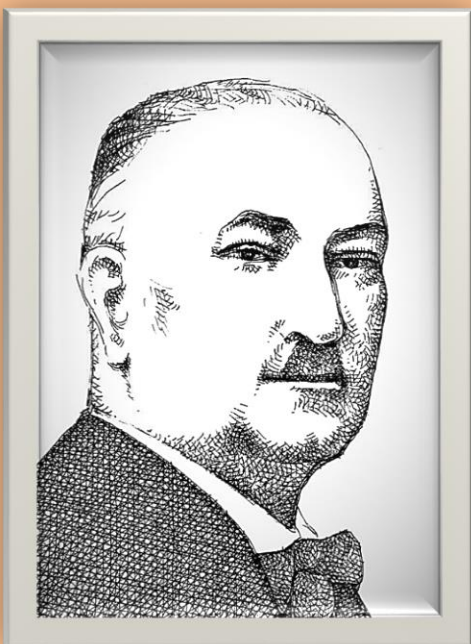
S-a născut în 11 septembrie 1870, în Arieșul de Pădure, fiind fiul lui Grigorie și al Mariei. A urmat studiile gimnaziale la Blaj până în anul 1890, iar Academia de Teologie a finalizat-o la Gherla în anul 1894. În perioada 1896-1908 a fost numit administrator al parohiei Prislop. În anul 1908 s-a transferat la parohia Mânău, unde a rămas până în anul 1926. La 2/15 decembrie 1918 a înființat **Consiliul Național Român** din **Mânău**, for politic în cadrul căruia a deținut funcția de **președinte**. A fost căsătorit cu Ana Bancoș din Sălsig, având ca urmași pe Teofil și Romul.

Președinte al Consiliului Național Român din Sălsig – GEORGE BANCOȘ

S-a născut la 21 mai 1878, în localitatea Sălsig, fiind fiul lui Ioan Bancoș (1835-1909) și al Sofiei (născută Morariu). A fost mare proprietar și membru virilist în Congregația Comitatensă a Sălajului. A participat, la 28 octombrie/10 noiembrie 1918, la constituirea **Consiliul Național Român** (for politic în care a deținut funcția de **președinte**) și a Gărzii Naționale din localitatea **Sălsig**.

Înregistrarea nașterii lui George Bancoș în Matricola confesională a Bisericii Greco-Catolice Sălsig (Arhivele Naționale Maramureș, Fond Colecția Matricole Confesionale).

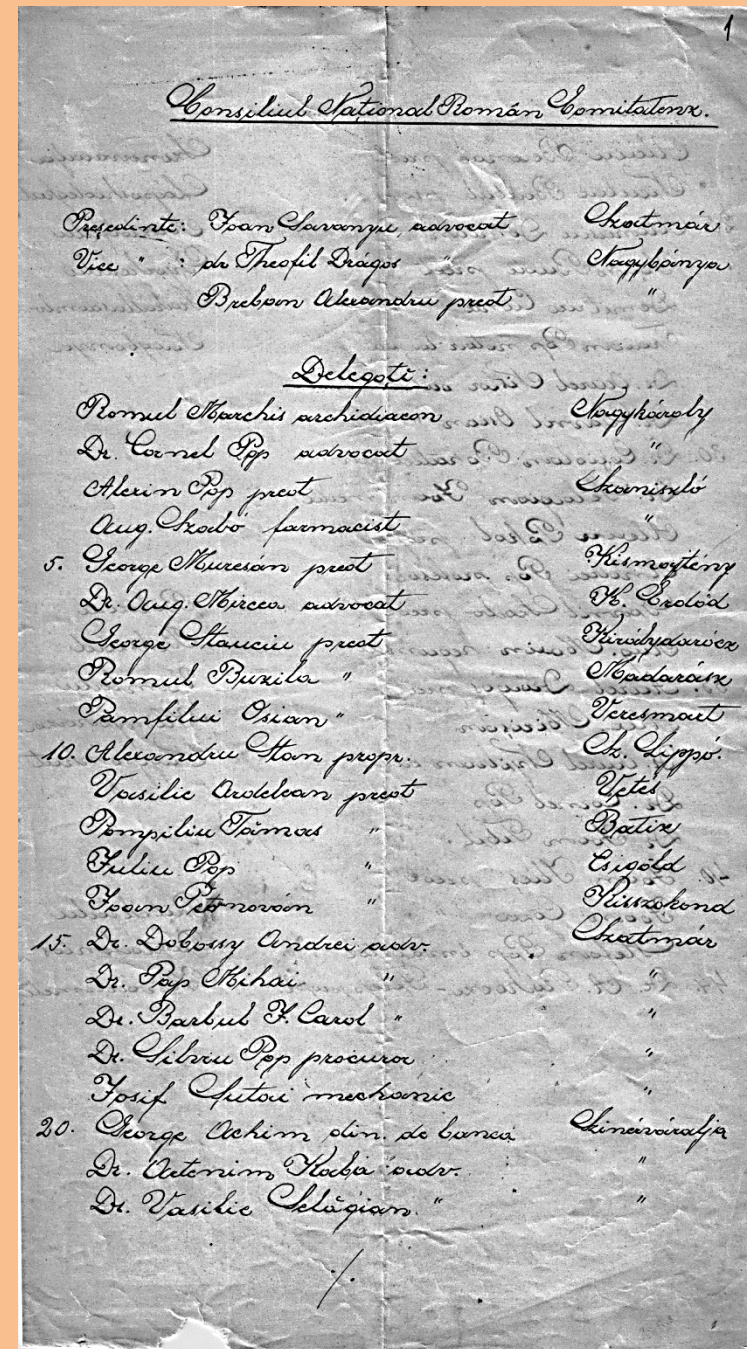
21 26 maju	Bancoșiu Georgiu	Sto
---------------	---------------------	-----

Dr. Teofil Dragoș (1874-1934)

Președinte al Consiliului Național Român Cercual Baia Mare – avocat dr. TEOFIL DRAGOȘ

S-a născut la 24 decembrie 1874, în localitatea Hideaga, în familia notarului cercual Gavril (Gabriel) Dragoș (1846-1906) și a Mariei (Marietei), născută Pogăciaș (1847-1921). Școala primară a urmat-o în satul natal, iar studiile gimnaziale la Baia Mare. În perioada 1891-1897 a fost studentul Universității Regale Maghiare din Budapesta – Facultatea de Drept și Științe Politice, obținând, la 22 iunie 1898, titlul academic de doctor în științe juridice. Susținător fervent al Partidului Național Român, a fost ales, în anul 1909, vicepreședinte al acestuia în comitatul Satu Mare și în Cercul Electoral Baia Mare. Orientarea sa politică și calitățile de care a dat dovadă au făcut să fie ales **vicepreședinte al Consiliului Național Român Comitatens Satu Mare** și **președinte al CNR Cercual Baia Mare**, respectiv **delegat la Marea Adunare Națională**. La 9 februarie 1922 a fost instalat prefect al județului Satu Mare, iar la sfârșitul aceleiași an a devenit deputat în Parlamentul României. A fost și consilier local, iar pe lângă activitatea politică a mai fost conducătorul Băncii „Aurora” din Baia Mare, precum și patron de presă, înființând în anul 1926 ziarul „Baia Mare”, organ de presă al Partidului Național Liberal. La data de 11 mai 1905 s-a căsătorit, la Oradea, cu Elisa M. Klein. Stabilită la Baia Mare împreună cu soțul ei, Eliza Dragoș a devenit, în perioada 1923-1933, președintele filialei din Baia Mare a Societății „Principele Mircea pentru Protecția Copiilor în România”. Dr. Teofil Dragoș și soția sa, nu au avut copii. A decedat la 18 ianuarie 1934 în Baia Mare.

Lista membrilor CNR Comitatens Satu Mare, cu Dr. Teofil Dragoș, vicepreședinte (Arhivele Naționale Maramureș, Fond Consiliul Național Român Cercual Baia Mare).

Comitetul Comitatens Sătmărean a Partidului Național Român.
Domnului _____
In urma însărcinării Comitetului Central a Partidului Național Român și a Consiliului Național Român, cu datul de 3. Novembre 1918, am Onoare a Vă invita la constituirea partidului național român — secția comitatului Sătmăr — ce va avea loc:
in Baia-Mare la 12. Novembre a. c. la 12. oare din zi
in cancelaria mea advocațională. —
Această consfătuire
1. va avea de a constitui Consiliul Național Comitatens Român și Consiliul Militar Român, afiliate Consiliului Național Român Central.
2. va avea se înființeze in toate comunele comitatului secții comunale ale Comitetului Național Român Comitatens.
3. va avea a lua măsuri pentru asigurarea ordinii publice, a averii publice și particulare formând garda asigurăreii.
»De dreptul liberei dispoziții asupra sorții lor a neamurilor mari și mici vrea și prelinde națiunea română să se poată folosii. —
Viitorul întregului neam român nu poate fi obiect de samsarlicuri!
Nu se poate permite ca independența hotăririlor națiunei române să fie profanată prin uneltiri viclene și considerații oportuniste. Libertatea neamului nostru trebuie să se nască nepătată și strălucitoare.
Toate dușmanii de natură personală și locală trebuie sistate. Numai celor, cari au comis crimă fașiei calomnii și tradări in contra neamului lor, nu li-se poate acorda iertare. In toate celealalte cazuri se sim iertatori ca frații unii față de alții.
Dreptul de a califica vina și a-i pedepsi pe cei vinovați cade inșa exclusiv in compelița congresului național român și nu și-l poate aroga astăzi nici comitetul partidului național central sau comitatens român, nici Consiliul Român Național Central și cu atât mai puțin omul particular.» (din circularul C. R. N. C.)
Trăim zile istorice! Fiecare se steie la culmea chemării și datorinței pentru libertatea neamului nostru!
Baia-Mare la 6. Novembre 1918.
Presidiul comitetului comitatens:
Dr. Teofil Dragoș
vicepresident.
Notă: D-nii membrii pe linia de tren Sătmăr pot sosii aici la 11. și pot reintoarce la 3. oare din zi spre casă. —

Adresă-circulară întocmită de avocatul Dr. Teofil Dragoș privind înființarea Consiliului Național Român Comitatens Satu Mare, la Baia Mare, în biroul său advocațional, în data de 12 noiembrie 1918 (Arhivele Naționale Maramureș, Fond Consiliul Național Român Cercual Baia Mare).

Domnului Dr. Teofil Dragoș
vicepreședinte al Comitetului N. R. Comitatens
"Sătmăr."
Precizitate Bade!
Cu cea mai mare părere de rău trebuie să vă avizori,
ca morbul spăciot m-a împedeca in precularea mea la
sediuța de azi. Inși fiermi peruis, ca pe aceasta cale
și ve trag aleușiuinea la următoarele:
1.) Mai ales noi diu, coll. Sătmăreului avem mare lipsă
de un președinte. Forțe activ, dexter și om iubeg, ...
precum sunu informă Dr. Swanyu nu primese. — Te rugăm
deci, ca să și ne fii președinte.
2.) In direcțioul gymnazial din Baia Mare și în comitatens
și comisie in cauza restituirii luiibei românești
subal la religie cât și la exortății.
3.) Inși aici in sediuțaș astă și ca vecini nu șar
pute, atunci la adunarea mare del. Alba-Tulia la tra
casul și se protestera contra huiștei ticăloșilor diu
coll. Ungocii.
4.) Inși se faci pașii necesari pentru steaguri și insignii naționali.
De altum cu Dumnezeu!
Vauna, la 26 Nov. 1918.
cu iubire:
Aurel Dragoș
membru n. C. R. N. C. Comitatens

Scrisoarea preotului și membru CNR Comitatens Satu Mare, Aurel Dragoș, datată 26 noiembrie 1918, adresată avocatului Dr. Teofil Dragoș, prin care îl ruga pe acesta din urmă să accepte funcția de președinte al CNR Comitatens. (Arhivele Naționale Maramureș, Fond Consiliul Național Român Cercual Baia Mare).

În urma apelului președintelui Consiliului Național Român Central, dr. Teodor Mihală, datat 3 noiembrie 1918, în părțile sătmărene ale actualului județ Maramureș, Consiliul Național Român Comitatens a fost înființat, la 12 noiembrie 1918, la Baia Mare, în cabinetul avocatului dr. Teofil Dragoș. Avocatul Dragoș și protopopul greco-catolic Alexandru Breban au devenit vicepreședinți ai acestuia. Ca membri, au fost cooptate personalități din zona Baia Mare, Chioar și Seini. La Șomcuta Mare, începând cu 5 noiembrie, a luat ființă CNR Cercual sub președinția preotului-protopop Ioan Ilieșiu, dr. Ioan Tibil și dr. Alexandru Doros vicepreședinți, dr. Octavian Pop, comandant al Gărzii Naționale Române. La Baia Mare, Consiliul Național Român Cercual Baia Mare, președinte dr. Teofil Dragoș și Consiliul Național Român local Baia Mare, condus de proprietarul de mine, Alexiu Pocol, au luat ființă în 12 noiembrie 1918. La Seini, CNR local Seini s-a înființat la 25 noiembrie/8 decembrie 1918, iar CNR Cercual Seini la 29 noiembrie/12 decembrie 1918. Aici, s-au remarcat preotul local Alexiu Berinde, în calitate de președinte și dr. Demetriu Crăciun, avocat din Seini, ca notar (secretar) al acestor foruri. Vicepreședinți au fost, George Achim la CNR local Seini și avocatul dr. Artemiu Caba la CNR Cercual Seini.

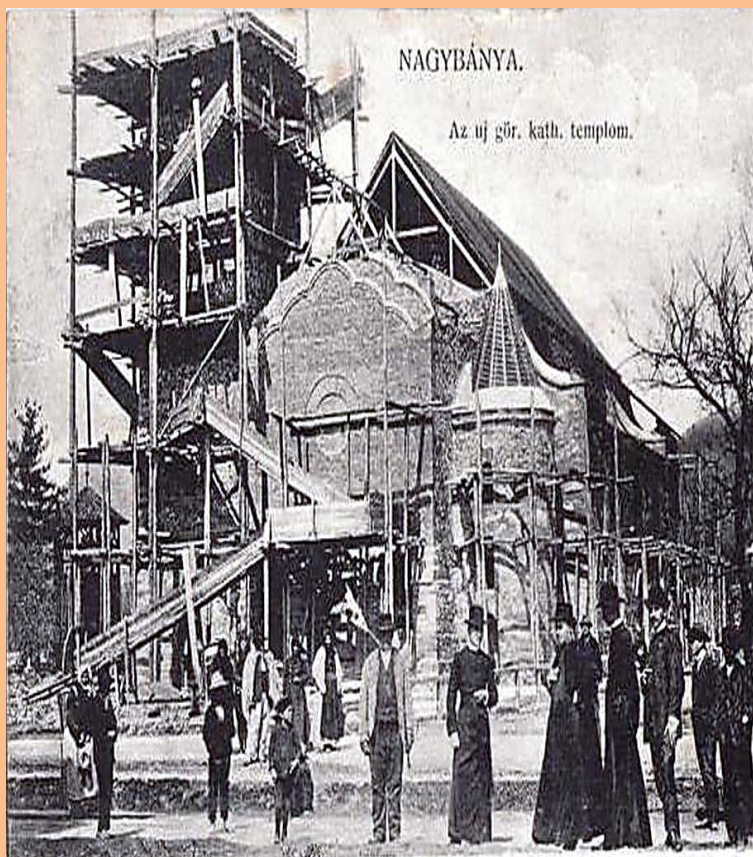
La nivelul fiecărei localități au fost înființate CNR-uri și Gărzi Naționale Române. La nivel de comună rurală, oraș sau regiune, conducerile CNR au luat măsurile necesare în vederea transferării puterii locale din mâinile autorităților maghiare în cele ale reprezentanților români, în unele situații (ex. Seini), această tranziție, neputându-se realiza pe cale pașnică. În cele din urmă, nu cu puține eforturi din partea noilor autorități, s-a reușit introducerea limbii române ca limbă oficială, arborarea tricolorului românesc pe sediile instituțiilor și ocuparea unor funcții importante în administrație sau alte domenii de activitate, de către români.

Vicepreședinte al Consiliului Național Român Comitatens Satu Mare – protopop greco-catolic ALEXANDRU BREBAN

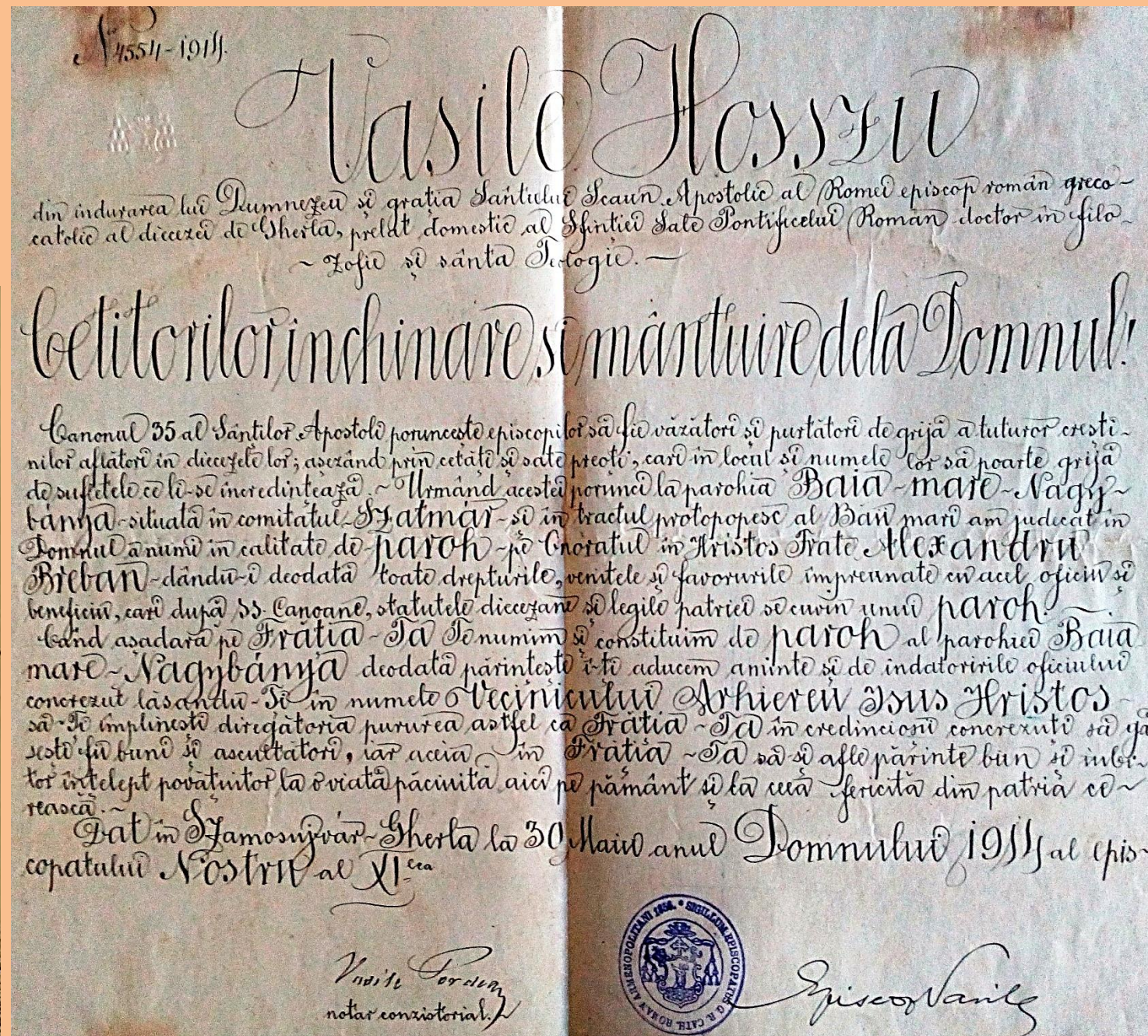
S-a născut la 1 august 1876 în localitatea Someșeni din Satu Mare, în familia preotului Avram Breban și al Rozaliei (născută Bilțiu). Studiile gimnaziale le-a finalizat la Beiuș în anul 1894, după care a urmat cursurile Seminarului Unit din Oradea și Academia Teologică din Gherla, până în anul 1898. În 1899 a fost hirotonit preot, iar din 1 septembrie 1901 a fost numit paroh în orașul Baia Mare. Ulterior, a fost numit administrator protopopesec (protopop) de Baia Mare, în același timp deținând și alte funcții bisericești. A fost un personaj cheie în înființarea Episcopiei Greco-Catolice a Maramureșului la Baia Mare în 1931. A construit, începând cu anul 1905, pe strada Vasile Lucaciu din Baia Mare, Biserica cu hramul „Adormirea Maicii Domnului” care, prin Bulla papală *Sollemni Conventione* din 5 iunie 1930 a Papei Pius al XI-lea, a fost ridicată la rangul de Catedrală Episcopală. A fost **vicepreședinte al Consiliului Național Român Comitatens Satu Mare**, membru marcant al CNR Cercual Baia Mare, **delegat la Marea Adunare Națională** de la 1 Decembrie 1918 din Alba Iulia și **membru de drept al Marelui Sfat Național al Transilvaniei**. La începutul anului 1919 unele surse îl plasează ca președinte al Consiliului Național Român din Baia Mare. De asemenea, în 1918-1919 a fost numit **comisar guvernamental pe linie de învățământ**, pentru județele Satu Mare, Maramureș și Ugocea. După Marea Unire, a deținut mai multe funcții politice: președinte al PNT Satu Mare, consilier județean (începând cu anul 1926), consilier de drept în consiliul local Baia Mare, primar al orașului Baia Mare (1930-1931) și parlamentar în mai multe mandate (1921, 1926-1930, 1932). A decedat în anul 1944, la Baia Mare și a fost înmormântat în cimitirul bisericii pe care a ctitorit-o.

Alexandru Breban (1876-1944), caricatură din anul 1937 (Arhivele Naționale Maramureș, Fond personal Gheorghe Crișan).

Biserica - Catedrală din Baia Mare în construcție în anul 1908 și după finalizarea lucrărilor

Actul de numire a lui Alexandru Breban ca preot paroh greco-catolic de Baia Mare în anul 1914 (Arhivele Naționale Maramureș, Fond Protopopiatul Greco-Catolic Baia Mare).

Alexiu Pocol (1872-1935), portret.
(Muzeul Județean de Istorie și
Arheologie Maramureș)

Președinte al Consiliului Național Român din Baia Mare – învățător ALEXIU POCOL

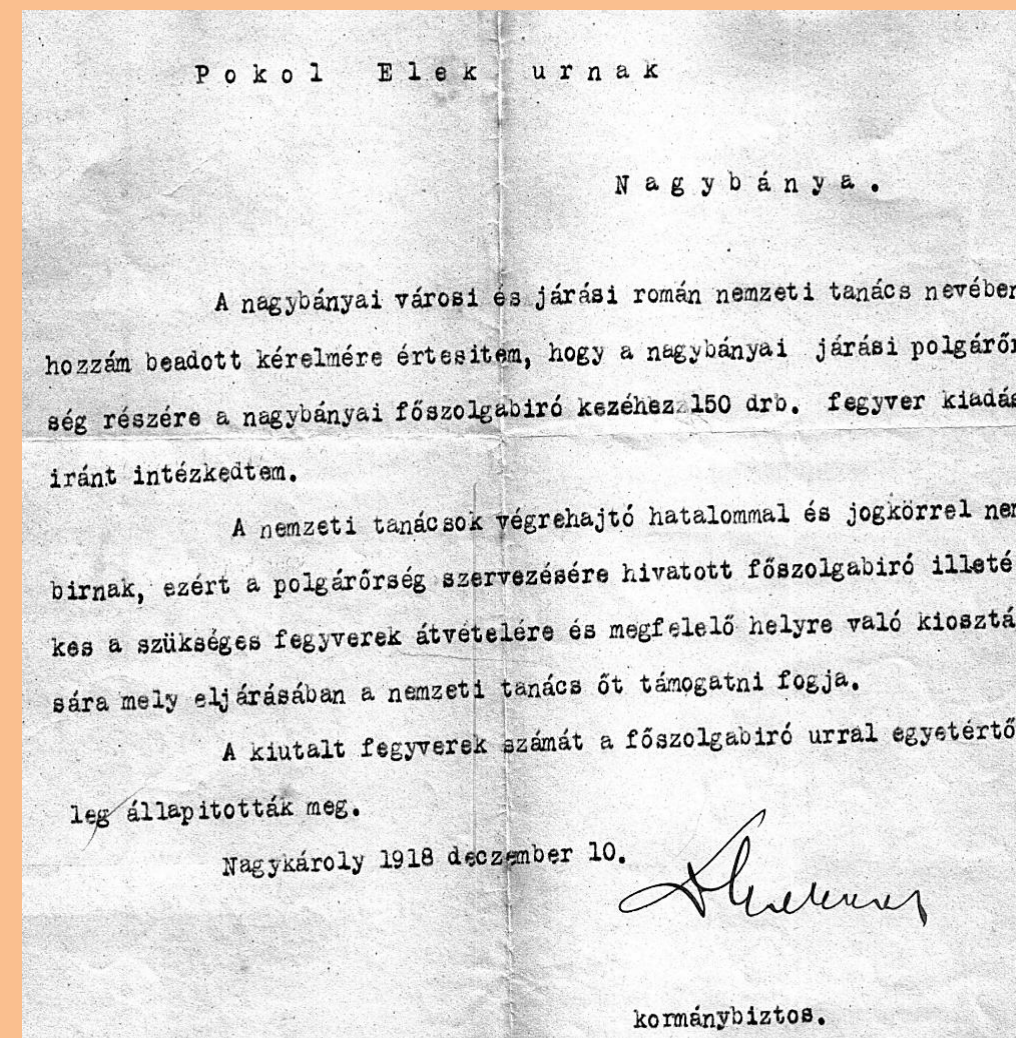
S-a născut la data de 24 august 1872, în localitatea Letca, județul Sălaj. A urmat cursurile preparandiilor din Blaj și din Sighetul Marmației. După finalizarea studiilor, s-a dedicat, timp de câțiva ani, carierei didactice, fiind învățător la Școala Primară Greco-Catolică din Baia Mare (1891-1892), după care la Școala Primară de pe Valea Borcutului. A fost căsătorit cu Maria Mureșan (1858-1928), născută Oncea (după alte surse Vancea, Oancea), care era proprietara unei mine aurifere. Descoperirea unui filon de aur a dus la creșterea considerabilă a nivelului de viață al familiei, ajungând să construiască în 1903-1904 cunoscutul conac de pe Valea Borcutului, unde a fost vizitat de mari personalități culturale și politice ale vremii: Cincinat Pavelescu, prințul Leon Ghica, conții François de Roussy și Claude de Fountenelle (ambii consuli ai Franței la București), Nicolae Iorga, Nunțiul Papal Marmaggio din București, generalul Moșoiu, prințesa Cantacuzino, generalul Petala, Take Ionescu (diplomat, ministru de externe, parlamentar de Baia Mare, fost prim-ministru al României), scriitorul Duiliu Zamfirescu. A fost întemeietor și președinte al unor bănci locale, președinte al filialei din Baia Mare a Crucii Roșii, membru al Reuniunii Femeilor Române „Regina Maria” din Baia Mare, membru marcant al ASTREI, a cărei Adunare Generală a organizat-o la Baia Mare, în anul 1903. A citorit, în 1907, Biserica Greco-Catolică de pe Valea Borcutului, a sprijinit învățământul băimărean, a desfășurat o amplă activitate socială și culturală. Era implicat și în politică, fiind membru marcant al Partidului Național Român, **președinte al Consiliului Național Român** al orașului **Baia Mare**, **delegat** la Marea Unire din 1 Decembrie 1918, **senator** de Baia Mare în două mandate câștigate în perioada 1919-1922. Înfrânt în alegerile parlamentare din anul 1922, Alexiu Pocol s-a retras în viața politică a orașului Baia Mare. Astfel, în 1926 a devenit președinte al organizației locale a Partidului Național Țărănesc, ocupând această funcție până în vara anului 1927 când a trecut la Partidul Național Liberal, unde a rămas până la moarte. A fost consilier local între anii 1926-1927 și primar al orașului Baia Mare în perioada 23 septembrie 1927-31 decembrie 1928. Ulterior, a continuat să activeze în cadrul Partidului Național Liberal, candidând în mai multe rânduri pe listele acestui partid pentru funcțiile de consilier local și județean, fără a mai fi, însă, ales.

Dintre toate faptele sale, cunoscute pe plan local sau național, cea mai interesantă, spectaculoasă și care l-a făcut deosebit de cunoscut în epocă s-a petrecut în timpul mandatelor sale de senator, când a donat 3,600 kg de aur din minele sale, familiei regale a României, cu dedicație specială pentru Regina Maria, pentru făurirea unei coroane demne de o regină, în condițiile în care cuplul regal urma să fie încoronat la Alba Iulia. Erau vremuri de criză, guvernul nu dispunea de sumele necesare achiziționării aurului necesar realizării coroanei, așa că Pocol,

sprijinit de Octavian Goga, și-a mărturisit intenția de donație printr-o scrisoare adresată membrilor Casei Regale, care au acceptat imediat. Aceștia, de asemenea, printr-o scrisoare semnată de N. Mișu, ministrul Casei Regale au comunicat generalului Coandă, președintele Comisiei Încoronării, următoarele: *Am onoarea a vă comunica, că Majestatea Sa Regina, vă autoriză a primi cantitatea necesară de aur făuririi Coroanei Majestății Sale și vă roagă a exprima domnului senator Alexe Pocol, mulțumirile sale pentru sentimentele sale leale și delicate pentru Augusta Sa persoană și pline de devotament pentru Tron și Țară.* La rândul său, generalul Coandă se pare că i-ar fi scris lui Alexiu Pocol: *Domnule senator, aurul ce ați oferit pentru făurirea Coroanei M.S. Regina - aur scos precum o spuneți în mod atât de elocinte, din pântecile munților Ardealului liberați de oștile românești - și mai cu seamă expresiunea sentimentelor cu cari însoțiți darul Dv. au mișcat în mod deosebit pe M.S. Regina, care a binevoit să însărcineze pe d. Ministru al Curții Regale să vă mulțumească. La înaltele mulțumiri regale, Comisiunea Încoronării adaogă viile sale felicitări pentru gestul frumos și patriotic ce ați făcut.* Ulterior, însăși Regina Maria l-a primit pe Alexiu Pocol într-o audiență pentru a-i mulțumi personal, iar Ionel Brătianu, la vederea acestuia, ar fi exclamat plin de admirație: *Măi Pocol, dacă toți ardelenii ar fi ca tine!* A avut 6 copii dintre care au supraviețuit doar doi: Inocențiu (1896-1934) și Melania (1900-1987). A decedat la vârsta de 63 de ani, la Budapesta, la 23 martie 1935, într-un sanatoriu, cauza morții sale fiind o boală de rinichi.

Regina Maria purtând coroana făurită din aurul donat
de Alexiu Pocol

Răspunsul comisarului guvernamental al județului Satu Mare, adresat lui Alexiu Pocol, la solicitarea Consiliului Național Român al plasei și orașului Baia Mare de a primi de la poliție 300 de arme, prin care aprobă doar 150 de puști pentru Gărzile Naționale (Arhivele Naționale Maramureș, Fond *Consiliul Național Român Cercual Baia Mare*).

Președinte al Consiliului Național Român Cercual Seini – preot protopop greco-catolic ALEXIU BERINDE

Parohia: *Seini*

1	Numele protopopiatului	<i>Seini</i>
2	Numele parohiei	<i>Seini</i>
3	Numele și calitatea preotului aplicat în cura animarum	<i>Alexiu Berinde</i> <i>preot greco-român</i>
4	Locul Anul Luna Ziua	<i>Boinescu, plasa Pasa Săgeului</i> <i>anul 1844. Decembrie 1.</i>
5	Pregătirea preotului cu indicațiunea precisă: câte clase gimnastice reale sau civile Câte cursuri teologice sau universitare a terminat. Când anume și la care școală?	<i>3. clase gym cu maturitate</i> <i>în gimnaziul de Stat de la Unghevi</i> <i>iar cursul teologic în Seminarul</i> <i>domestiu de Gherla la anul 1867.</i>
6	Data (anul, luna, ziua), intrării în funcțiunea preotească	<i>1868 Junii 1. ca si capelan în</i> <i>parohia Cat.-Gherla.</i>
7	Înainte de hirotonire câți ani a funcționat ca învățător și la care școală?	<i>ca si capelan 5. ani în școala</i> <i>de Stat-Gherla</i>
8	Dacă are și diplomă de învățător, data (locul, anul, luna și ziua)	<i>/</i>
9	Starea familială: căsătorit necăsătorit La cei căsătoriți: numele soției și a fiecărui copil cu data nașterii (anul, luna, ziua)	<i>Este căsătorit în Rozalia Lenghel,</i> <i>în fa. veduv, juncei:</i> <i>Gavril 1868. - preot,</i> <i>Ileana 1870. - veduv</i> <i>Iuliu - 1872 - călugăr de la casa Sf. Iosif.</i> <i>Chirocto 1877 officias. de bancă.</i> <i>Michael 1883. preot.</i> <i>Nota: Ileana și Chirocto sunt la casa</i> <i>în posesia parohiei.</i>

S-a născut la 1 decembrie 1844 la Boinești, fiind fiul preotului Gavril Berinde (1817-1855) și al Tereziei (născută Meleşiu). A efectuat studii gimnaziale la Sighet și Ungvar, iar în anul 1867 a urmat cursurile teologice la Gherla. A fost hirotonit în 1868 și, pentru o perioadă de timp, a slujit ca preot cooperant în Ieud și Ocna-Slatina. În perioada 1875-1878 a fost administratorul parohiei din Sighetul Marmației, apoi al celei din Baia-Sprie. În 1879 a fost numit paroh în Seini, unde a rămas până la sfârșitul vieții. Încă din perioada scurtă petrecută la Baia-Sprie, a dezvoltat o prietenie trainică cu Vasile Lucaciu, preotul din Șișești, fiind implicat, în perioada 1889-1894, ca martor în procesele intentate de către autoritățile maghiare, prietenului său. În anul 1909 a participat la ședința de constituire a PNR din această zonă, fiind ales președintele acestuia la nivelul Cercului Electoral Baia Mare. A fost inițiatorul procesului de constituire a CNR din Seini. În același context, a fost ales membru al Consiliului Național Român Comitatens Satu Mare, după care la 25 noiembrie, președinte al CNR Comunal Seini, și apoi președinte al Consiliului Național Român Cercual Seini. A fost membru Fondator al ASTRA – Despărțământul Seini. De asemenea a contribuit, în colaborare cu Vasile Lucaciu, la apariția publicațiilor „Gutitul” și „Revista Catolică”. Sub patronajul său au fost construite bisericile greco-catolice din Seini și Șișești. A fost căsătorit cu Rozalia (născută Lenghel), cu care a avut 5 copii: Gavril (1868-1831), Ileana (n. 1870), Iuliu (1872-1944), Elisaveta (1877-1921) și Mihail (1883-1965). A decedat în 26 decembrie 1923, la Seini.

Episcopia română gr-cat. de Gherla.

Nr. 4239/1919.

Mulr Onoratului Alexiu Berinde paroh în Seini.

Sub./alăturat și se transpune decretul Nostru dat în Septembrie a.e. prin care te numim protopop onorar. - Gherla, la 12 Decembrie 1919.

Alexiu Berinde

Petrocol.

Luat în Seini la 25 Nov. / 8 Dec. st. nou / 1918 cu ocaziunea adunării populare conchemată și ținută pentru alegerea „Consiliului Național Român” local. -

I.

1.- M.O. Domn Alexiu Berinde paroh local deschide adunarea făcând cunoscută prin o vorbire potrivită starea politică a Națiunii Române și scopul pentru care sa conchemat adunarea. -

2.- După aceea ea cuvântul M. O. Domn Georgiu Achim directorul băncii Sătmăreana, prin care îndeamnă poporul la bun ordine, pace și apucarea la munca serioasă. -

3.- După aceea Domnul Paul Cherecheș docinte gr. cat. local citește lista candidaților de membri în consiliu. - Sau a - les cu unanimitate următorii membri :

Alexiu Berinde paroh, Gerorgiu Achim director, Dr. Cornel Curtuțiu avocat, Dr. Demetriu Crăciun avocat, Dr. Vasiliu Sălăgian avocat, Georgiu Bapca cassier, Paul Cherecheș docinte, Vasiliu Achim proprietar, Ioan Cotuna bătrîmul econom, Ioan Bărbuș a lui Pavăl econ. Vasiliu Izvoran econ. Dumitru Bărbuș a lui Gavril econ. Ioan Bălan a lui Vasiliu econ. Georgiu Coza bătr. econ. Georgiu Dumb a lui Teodor econ. Dumitru Crigan econ. Ștefan Bogdan econ. și Dumitru Bărbuș a lui Dumitru econ.

Dupăce întregă adunarea și consiliul ales pune făgăduință solemnă, ca vor fi credincioși, supuși și ascultători Marelui Sfat Național Român esclama cuvintele Traiancă România Mare și prin această adunarea în cea mai bună ordine și liniște să incheie.

II.

1. Consiliul ales imediat să constituie în modul următor: Președinte : Alexiu Berinde paroh, Vice președinți: Georgiu Achim director de bancă, Dumitru Bărbuș a lui Gavril, Notar : Dr. Demetriu Crăciun avocat, Subnotar: Paul Cherecheș docinte, Contr. of. com.: Dr. Corneliu Curtuțiu avocat, Cassar: Dumitru Bărbuș a lui Dumitru.

2. Consiliul hotărăște convocarea Consiliului Cercual Național Român pe 29 Nov. / 12 Dec. st. nou / 1918 în Seini.

3. Sa hotărățe, ca prima ședința a consiliului local să va țină în 11 Dec. 1918.

Nefiind alte obiecte de pertractat ședința să incheie. -

Dat ca maisus.

Să autentifică și să ea la cunoștință cu acest adnotare, că II. l-a a fost numiri sau vorbire priuștă fără decis.

Alexiu Berinde paroh președinte
Dr. Demetriu Crăciun notar

Fișa personală a lui Alexiu Berinde (Arhivele Naționale Maramureș, Fond Protopopiatul Greco-Catolic Seini).

Adresa de înaintare a actului de numire a lui Alexiu Berinde în funcția de protopop greco-catolic al Seiniului (Arhivele Naționale Maramureș, Fond Protopopiatul Greco-Catolic Seini).

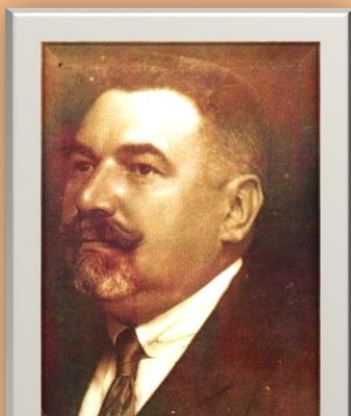
Procesul verbal al sedintei de constituire a CNR local Seini la 25 noiembrie 1918, (Arhivele Naționale Maramureș, Fond CNRC Seini).

Alexandru Nilvan
(1887-1944)

**Delegat al Reuniunii Învățătorilor Români din Sătmar la Marea Adunare Națională de la Alba Iulia –
ALEXANDRU NILVAN**

S-a născut la data de 20 martie 1887, în localitatea Șomcuta Mare, fiind fiul bancherului Nicolae Nilvan și al Clarei Marcu. A urmat studiile primare la Școala Germană din Bistrița, apoi Liceul de la Năsăud. În perioada 1912-1914 a frecventat cursurile Universității Regale Maghiare din Budapesta – Facultatea de Drept și Științe Politice. A studiat și economia la Viena. S-a stabilit la Șomcuta Mare, unde a preluat de la tatăl său conducerea Băncii „Chioreana”, rămânând tot restul vieții președintele acesteia. În anul 1918 a fost ales **membru al Consiliului Național Român Cercual Șomcuta Mare**. A fost **delegatul Reuniunii Învățătorilor Români din Sătmar la Marea Adunare Națională de la Alba Iulia**. Ulterior Marii Uniri, a fost semnatul unui memoriu al CNRC Șomcuta Mare, adresat Consiliului Dirigent, prin care se solicita reînființarea fostului District al Chioarului, memoriu argumentat în mai multe puncte. După anul 1918 s-a angrenat și în viața politică a județului, deținând funcții de conducere. În anul 1930, a fost decorat, alături de alți intelectuali sau personalități chiorene, cu *Ordinul României în Grad de Ofițer*. S-a căsătorit la 23 iunie 1914, cu Cornelia Pop (1895-1927) din Cernești, cu care a avut doi copii: Nicolae (Miklos) Victor (1915-1953) și Livia Clara (1921-2001). După moartea soției sale, s-a recăsătorit cu Livia Borbil, de confesiune ortodoxă. A decedat la 18 august 1944 și a fost înmormântat în cripta familiei din Șomcuta Mare.

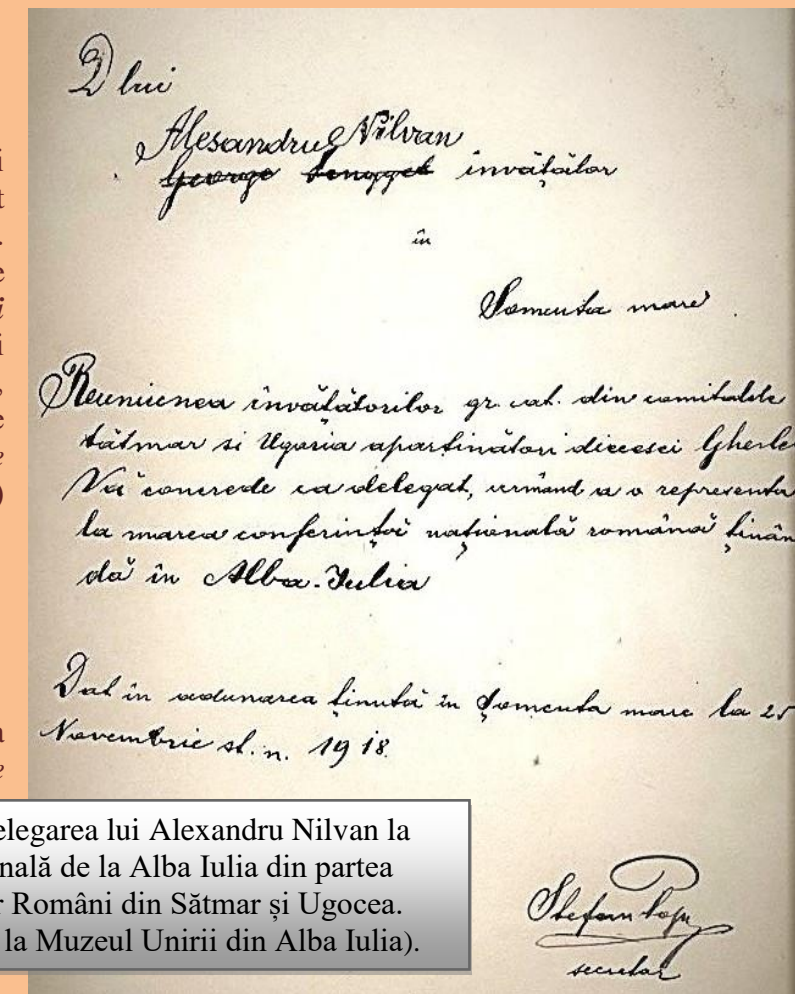

George I. Radocea
(1875-1932)

Delegat la Marea Adunare Națională de la Alba Iulia – contabil GEORGE I. RADOCEA

S-a născut la București la 25 noiembrie 1875, fiind fiul lui Iosif Radocea și al Sarei, născută Cocan. A studiat contabilitatea la Bragadiru. În anul 1902 s-a stabilit la Șomcuta Mare, unde și-a exercitat profesia de contabil. În 1909 a fost notarul *Reuniunii de cântări a românilor plugari greco-catolici* din Șomcuta Mare, condusă de învățătorul Elie Pop. Din anul 1910 a fost contabil-șef al Băncii „Chioreana”, patronată de familia Nilvan. A făcut parte din elita românească a Chioarului. A fost **membru CNR Cercual Șomcuta Mare** și **delegat al zonei la Marea Adunarea Națională de la Alba Iulia**. În anul 1924 a devenit director general al Băncii „Chioreana” și membru în consiliul de administrație al instituției bancare șomcutene. De asemenea, a mai fost, începând cu anul 1931, consilier județean (membru în comisia de verificare) și membru al AGRU Maramureș (comisia de cenzeni). Pentru întreaga sa activitate, a fost decorat în 1931, cu *Ordinul României în Grad de Ofițer*. S-a căsătorit, la 25 august 1907, cu Silvia Drăgan, fiica lui Ioan Drăgan și a Victoriei, născută Mihali. Familia Radocea nu a avut descendenți direcți. A decedat la 17 mai 1932 și a fost înmormântat în Șomcuta Mare. Soția sa, Silvia, învățătoare, a fost persecutată în timpul regimului comunist, arestată la 15 august 1952 și ucisă în perioada anchetei de la Securitate, la 19 septembrie 1952.

Credencial privind delegarea lui Alexandru Nilvan la Marea Adunare Națională de la Alba Iulia din partea Reuniunii Învățătorilor Români din Sătmar și Ugocea. (Originalul se păstrează la Muzeul Unirii din Alba Iulia).

**Delegat la Marea Adunare Națională de la Alba Iulia –
preot greco-catolic VALENTIN ISIDOR IOAN PINTEA**

S-a născut la data de 1 septembrie 1890 în localitatea Arieșul de Pădure, fiind fiul lui Simeon Pinte, parohul localității și al Ecaterinei, născută Cotoțiu. După absolvirea claselor gimnaziale, a urmat cursurile teologice la Seminarul din Gherla și la Universitatea „Ferencz József” din Cluj – Facultatea de Drept și Științe Politice, în perioada 1915-1916. A fost hirotonit preot în parohia Curtuișu Mare, la data de 5 decembrie 1915. A slujit în această localitate până la 29 septembrie 1923, dată la care a fost numit de către episcopul Iuliu Hossu administrator în parohia Satulung, Districtul protopopesc al Mireșului, parohie în care slujea tatăl său, Simion. În această localitate și-a desfășurat activitatea ecleziastică până în anul 1959. În paralel, a administrat până în anul 1929 și parohia Curtuișul Mare cu filia Fericea. În toamna anului 1918 a fost **delegat la Marea Adunare Națională de la Alba Iulia**, drumul fiind străbătut pe jos, împreună cu alți locuitori ai satului în care păstora, purtând tot timpul și fluturând un stindard românesc. S-a căsătorit, la data de 16 septembrie 1915, cu Irina (Irinuța) Breban (1896-1940) fiica preotului local Nicolae Breban și a Elenei, născută Roman, cu care a avut doi copii: Romulus (născut la 16 septembrie 1917) și Remus Simion Vasile (născut la 23 februarie 1920). A decedat la 2 mai 1978 și a fost înmormântat în cimitirul bisericii din localitatea

Parohia: Curtuișul mare

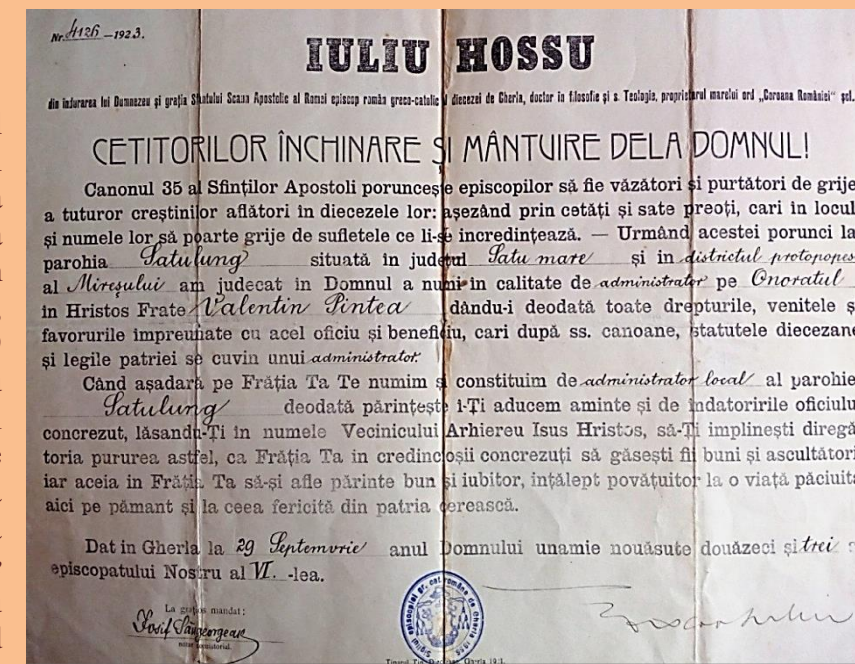
1	Numele protopopiatului	Șomcuta-mare
2	Numele parohiei	Curtuișul mare
3	Nume și calitatea preotului aplicat în cura animarum	Valentin Pinte administrator local teritoriul de pădure
4	Locul / Anul / Luna / Ziua nașterii	1890 Sept
5	Pregătirea preotului cu indicațiunea precisă: câte clase gimnaziale / reale / sau civile / Câte cursuri teologice sau universitare a terminat / Când anume și la care școală?	III clas gimn TU cursuri teologice la Seminarul din Gherla
6	Data (anul, luna, ziua) intrării în funcțiunea preoțească	1915 Decembrie 5
7	Înainte de hirotonire câți ani a funcționat ca învățător și la care școală?	Nici un an
8	Dacă are și diplomă de învățător, data (locul, anul, luna și ziua)	nu are
	Starea familială: căsătorit / precăsătorit / La cei căsătoriti: numele soției și a fiecărui copil cu data nașterii (anul, luna, ziua)	Căsătorit Irina Breban Romulus născut la 16 Sept. 1917.

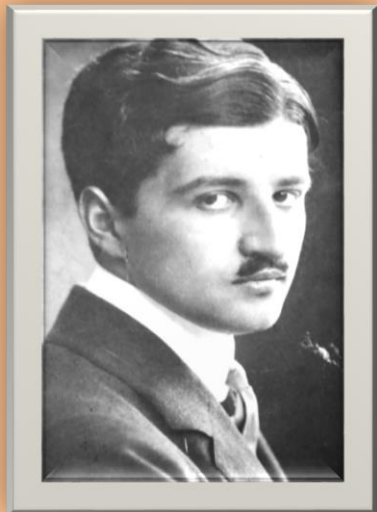
Valentin Pinte
(1890-1978)

Fișa personală a lui Valentin Pinte ca preot în Curtuișu Mare. (Arhivele Naționale Maramureș, Fond Protopopiatul Greco-Catolic Miresu Mare).

Satulung.

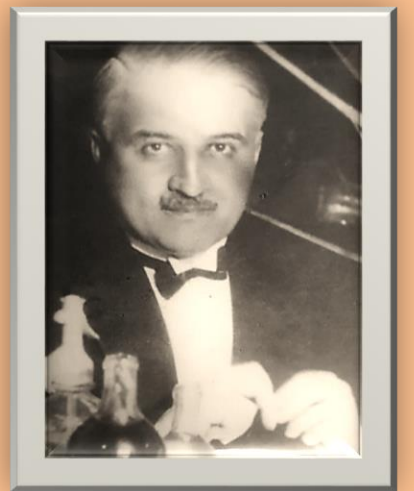
Numirea lui Valentin Pinte în funcția de paroh al localității Satulung, în anul 1923. (Arhivele Naționale Maramureș, Fond Protopopiatul Greco-Catolic Miresu Mare).

Alexandru Racoți-Filip (1886-1970)

Prefect al județului Satu Mare – avocat dr. ALEXANDRU RACOȚI-FILIP

S-a născut la 28 august 1886, la Dej, într-o veche familie nobiliară românească din Remetea Chioarului, fiind fiul lui Alexandru Racoți (1848-1889), asesor la Sedria orfanală din Dej și al Mariei (1863-1944), născută Filip. În perioada 1904-1908 a urmat studii de drept la Budapesta, la Berlin și chiar la Oxford. A devenit doctor în științe juridice la 23 august 1908. În perioada studiilor universitare a fost implicat în mișcarea studențească românească, fiind membru al organizației „Petru Maior”, care și-a desfășura activitatea la Budapesta și Berlin. După finalizarea studiilor a activat ca avocat la Satu Mare, București și ulterior la Baia Mare. În toamna anului 1918 a fost ales membru al Consiliului Național Român Comitatens Satu Mare. A fost primul prefect român al județului Satu Mare, în perioada 27 martie 1919-ianuarie 1920, după care a fost înlocuit de I.C. Barbul, până atunci subprefect. Din punct de vedere politic, a fost membru al Partidului Național Român din Transilvania, apoi al Partidului Poporului (condus de Alexandru Averescu). În anul 1926, s-a implicat în campania electorală din partea Partidului Poporului și a devenit deputat. Apoi, din august 1926 și până la începutul anului 1929, dr. Alexandru Racoți-Filip a ocupat funcția de președinte al Consiliului Județean Satu-Mare. În perioada 1939-1940 a fost ales primar al orașului Baia Mare. A fost implicat în numeroase organizații culturale, economice, religioase și chiar sportive. După moartea primei sale soții, Maria, și-a refăcut viața de familie alături de Ecaterina Rășcanu, din București, cu care dr. Alexandru Racoți-Filip a avut doi copii: George Alexandru și Marius. În timpul celui de-al Doilea Război Mondial, familia Racoți-Filip s-a stabilit la Turda.

115
Prefectura județului și orașului Satu Mare
Nr. 464/1919.
Confidential
Cătră Consiliul Dirigent
Resortul Internelor
S i b i u .
In genere curgerea administrației e satisfăcătoare, primitorii români s'au aranjat în plasele și aparatul lor administrativ din ce în ce funcționează mai bine. Greutate face numai circulația și contactul cu subprefectura, care e încă tot în Carăimari și care dela plasele din orient cade într-o departare de 110 - 120 Km. În funcționară instalați achizitari nu s'au făcut. La subprefectură l'au aplicat ca subnotar pe Desideriu Sajó, ca practicant pe Aurel Androș, la orașul Baisaprie l'au aplicat ca consilier pe Ioan Eliade Șuran și pe Dr. Julius Genti; cer denumirea lor. Poliția românească s'a înființat și funcționează în Baisaprie și Carăimari. În Satu Mare, unde e de mare însemnătate înființarea unei poliții bune cu 100 de polițiști, am încredințat cu organizarea pe Dnul Traian Puticiu, care a plecat la Sibiu ca se sîe informații și îndrumări la secția siguranței publice. Aproape în toate alte oficii de stat afară de administrație, lucrările curg în toată ordinea. Ne face mari greutate distanța mare și legătura grea cu Sibiuul așa că și gaxeta oficială pe postă numai când și când o primim.
Telefoanele în mare parte s'au demontat din partea armatei și din lipsa materialului reparării numai cu mari greutate s'au pot face.
Divergențele în chestia agrară, pășuni etc. s'au aplănat de totului așa că ținuta țăranilor, care așteaptă rezolvi

rea reformei agrare cu încredere față de conducătorii săi, e pașnică.
Neliniște și plângeri s'au ivit numai pentru asentarea celor, așa în oă în privința moșta zilnic vin plângeri și am primit mai multe sute de rugări.
Am avea de dorit ca încă numai să poate ridicarea celor asentați să se amâne cel puțin cu una, două luni, până când s'ar isprăvi lucrurile de vară.
Țin de consult de de mare interes ca interesele minime ale poporului să fie în oă să poate satisfăcute fiindcă poporul aici a județului Satu Mare azi încă cu totul îndentul și disciplinat poate fi ușor influențat și sedus de pildă rea din județele învecinate ca Solnoc Doboca și Maramureș unde s'au ivit cazuri triste de nemulțumiri atât între popor oă și între armată.
Alimentarea cu greu, dar totuși să face. Ne face mari greutate ca mare parte din alimente cu preț enorm să cumpăre și transporta la Maramureș. Recolta ar fi fost bună, dar inundațiile de primăvară și grindina care în mai mult ca 30 de comune a bătut în săptămâna aceasta, a nimicuit mai puțin 50%.
Starea sanitară e satisfăcătoare. În Satu Mare și în Baia Mare reorganizând spitalele orășanești. În Somcuta Mare, am dat ajutor pentru spital și prin intervenția resortului ocrotirii sociale, am procurat medicamente în preț maximal. În Baisaprie s'instalează un ambulatoriu pentru bolnavii săraci. Sa discută mult în județ chestia frontierei.
Funcționarii de unguri, cari nu au depus jurământul, s'au și acum, inteligența maghiară, proprietarii mari, aristocrații mai ales din părțile ungurești își exprimă toți dorința ca să aparțină României. Mi-s'au raportat ca în zilele trecute în Fehérgyarmat s'a ținut convenire a domnilor de unguri unde s'au exprimat toți că ar dori ca plasa Ciughir să aparțină României.
Din partea președintelui tribunalului din Satu Mare au fost provocați avocații ca să depună jurământul. Avocații străini fără de câți-va, au denegat depunerea jurământului.

Prefectura județului și al orașului Satu-Mare.
Nr. 464/1919
Satu-Mare, 26/VI. 1919.
Circular confidential
Cătră Primarul Orașului Baia-Mare.
Venindu-mi la cunostinta, ca unele organe administrative, iau parte în afaceri murdare, privesc și pretind parale pentru afaceri oficicase, Va rog ca se convecati organele DV. subalterne și sa comunicati la toti, ca e dăsrinta fiestecaruia ca oficianț, cetățean și roman bun, ca se se tina pe un nivel intact moral sa lucreze conștient și fara interes. Azi, trecem printr-o situație foarte deficiențios și fara interes. Azi, trecem printr-o situație foarte deficiențios de tranziție în care dacă ne vom diredita înaintea poporului, care a suferit atata, s-a luptat viteaz pentru înființarea idealului Național, în speranța, de a ajunge o scarte mai buna, vom ruina toată zidirea frumoasă, ridicată pana acum, dănd loc mișcăriilor periculoase socialiste și bolseviste. Drept aceea e datorinta fieste-cariu ficianț roman, ca se poarte grija poporului atât celui roman, oă și celui străin fara interes pasatoase materiale. Tot acela, care puredede contrar este tradator de țean, va fi tras sever la raspundere și dat preda disprețuirii publicului. Va rog, ca în atari cauze sa purededeți sever și sa-mi raportati, în asemenea cazuri sa purededeți ca roman bun și conștiu de chemare sever strict fata de orisi cine și sa-mi raportati.
prefect
Dr. Racoți

Memoriu întocmit de prefectul Județului Satu Mare Dr. Alexandru Racoți, adresat Consiliului Dirigent privind situația din județ, (Arhivele Naționale Istorice Centrale București, Fond Consiliul Dirigent)

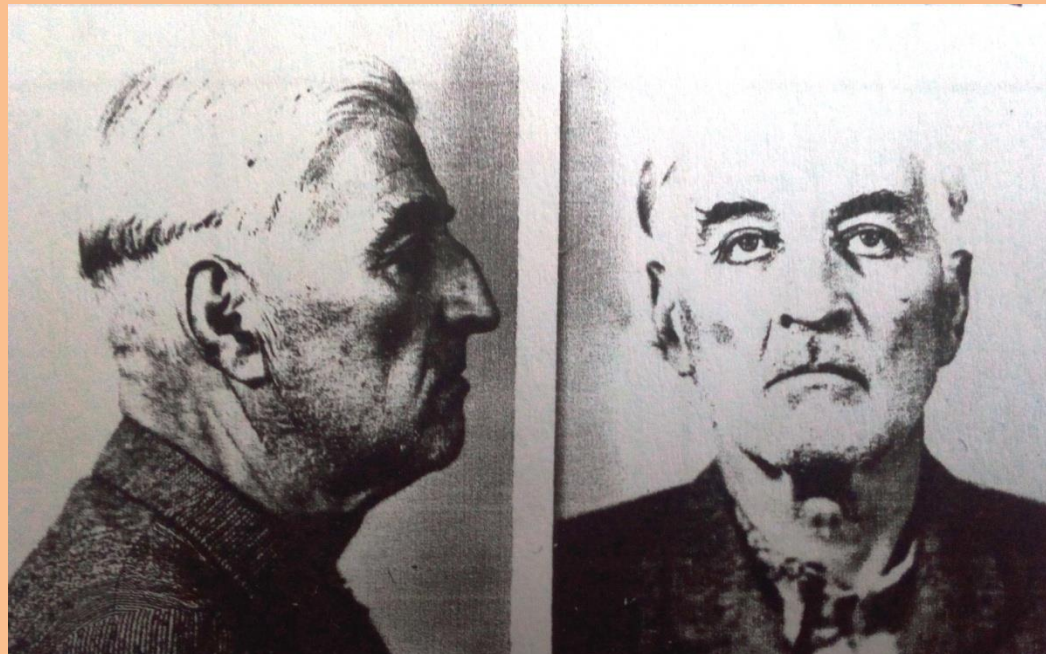
Adresa prefectului Dr. Alexandru Racoți (1919) adresată primarului orașului Baia Mare privind prevenirea actelor de corupție. (Arhivele Naționale Maramureș, Fond Primăria Orașului Baia Mare, Seria Acte administrative).

Alexandru Racoți în timpul anchetelor (CNSAS București, Fond Informativ).

În anul 1950, organele de securitate l-au arestat pe dr. Alexandru Racoți-Filip, acesta fiind internat, conform Deciziei MAI nr. 53/12 iunie 1950, pentru o perioadă de 18 luni, la colonia de muncă forțată Capul Midia. Capetele de acuzare au fost cele de ordin politic (fost membru al partidului averescan, desfășurarea activității politice în cadrul PNT-Iuliu Maniu, prefect și primar). În 1952 Comisia MAI i-a prelungit pedeapsa cu încă 60 de luni. După ce a executat cei 3 ani de internare la Capul Midia, în anul 1953 i s-a fixat domiciliul obligatoriu, împreună cu soția Ecaterina, pe termen nelimitat în comuna Vașloveni – Târgu-Mureș. După ce

a fost eliberat s-a întors la familia sa, care era stabilită la Târgu-Mureș. Alexandru Racoți a decedat în anul 1970. În prezent descendenții familiei trăiesc la Târgu-Mureș.

Alexandru Racoți în detenție

Matricola 18.600 Unitatea Cap Midia

Numele RACOTII Prenumele ALEXANDRU

Porecla /

Născut în anul 1886 luna Aug. ziua 20 în Chirj

Comuna Diși Raionul Diși Regiunea Chirj

Fiul lui P. Alexandru și al Maria domiciliat în Chirj

Comuna Turda Raionul Turda Regiunea Chirj

Ocupația la data arestării: Agricultor

Ocupația în trecut: Tălmăș

Studii: Doctor în drept

Starea materială la data arestării: Nu posedă

Starea materială în trecut: 100 Ha pământ cu 5 camere de locuit

Starea civilă: Căsătorit Originea socială: Chirj

Apartenența politică la data arestării: NO facut în trecut: P. Avancesan

Nr. Deciziei sau Procesul-Verbal de Internare	Nr. Adresei și Autoritatea care l-a deșus	Motivul Internării	Durata Internării
<u>P. l. h. d. n. 9. IX - 1952</u>	<u>MAI</u>	<u>El fost prefect în timpul lui Avancesan</u>	<u>60. luni</u>

Internarea începe la: 15.04.1952 Expiră la: 15.04.1957

Majorări (reduceri): _____

Epuri provizorii: _____

Reprimiri: _____

Epuri definitive: 15.04.1953, 15.04.1957, 15.04.1959

PENITENCIARUL Bluj. Ins. Nr. MATRICOL 52
Anul 1952 luna Julie ziua 12

FIȘA MATRICOLĂ PENALĂ

1. NOMELE RACOTII Prenumele ALEXANDRU

2. Născut în anul 1886 luna Aug. ziua 20 în Comuna Diși Raionul Diși Regiunea Chirj

3. Fiul lui ALEXANDRU și al MARIA

4. Domiciliat în Comuna Turda Str. Școlii Nr. 10 Raionul Turda Regiunea Chirj

5. Ocupațiunea, în prezent agricultor în trecut moșier

6. Averea deținut în prezent la avere în trecut -

7. Ocupația soției în prezent casnică în trecut casnică

8. Averea soției în prezent la avere în trecut 10. Ha pământ

9. Ocupația părinților în prezent Decedati în trecut Funcționar

10. Averea părinților în prezent Decedati în trecut 100. Ha pământ

11. Originea socială burgheză

12. Cetățenia română studiul Dr. în drept

13. Starea civilă căsătorit numele soției Ecaterina

14. Serviciul militar: cîm. 1906 gradul caporal unitatea, cărțile aparțin scutit

15. Apartenența politică a deținutului în prezent Politice în trecut Partidul General Bărescu

16. Starea sănătății (ce defecte fizice și psihice are)

SEMNALMENTE: talia 170 cm fruntea mare nasul mare gura mare bărbia mare fața stere ochii albi sprâncenele coarte barba mare urechea mare mustața mare semne particulare la urechi

SITUAȚIA JURIDICĂ

a) ANTECEDENTELE PENALE nu

Dacă este infractor din obicei nu

b) PREVENIT, deșus de _____ cu mandatul de arestare Nr. _____ /195 pentru fapt _____ art. _____

Descrierea pe scurt a faptului _____

Prin ordonanța definitivă Nr. _____ /195 emisă de _____ rămas sub stare de arest până la terminarea judecării.

c) INTERNAT, de către Comisia de Securitate în ordinul Nr. _____

Se mai menționează ca prevenit cu mandat N-rele _____

Epuri provizorii 14.04.1952, 15.04.1952, 15.04.1952

Reprimiri din epuri provizorii _____

Pedeapsa disciplinară _____

Purtarea _____ Cum a muncit _____

Epuri definitive _____

Fișele matricole penale ale Dr. Alexandru Racoți (Institutul pentru Investigarea Crimelor Comunismului și Memoria Exilului Românesc București).

Dr. Traian Pop (1890-1971)

Prim-pretor al plasei Baia Mare – avocat dr. TRAIAN POP

S-a născut la 3 decembrie 1890, la Cernești, fiind fiul lui Alexandru Pop, parohul localității și al Eufrosinei, născută Grigor. În perioada 1909-1914, a urmat cursurile Universității Regale Maghiare din Budapesta – Facultatea de Drept și Științe Politice, pe care le-a finalizat la 7 ianuarie 1914. La 10 iunie 1918 a obținut titlul academic de doctor în științe juridice. S-a stabilit la Baia Mare, iar în toamna anului 1918 s-a implicat în mod activ în evenimentele precursore Marii Uniri. Astfel, în cadrul **Consiliului Național Român** din Baia Mare, în calitate de **notar** al ședinței din 26 noiembrie 1918, a semnat procesul verbal al adunării Cercului Electoral Baia Mare în care s-au ales delegații pentru **Marea Adunare Națională de la Alba Iulia**. În cadrul aceleiași ședințe a semnat și **Credenționalul** prin care cei cinci delegați ai cercului electoral Baia Mare au fost **autorizați să participe cu vot decisiv la Marea Adunare Națională Română**. La 31 martie 1919, a fost numit **prim-pretor al plasei Baia Mare**. A fost căsătorit cu Eugenia Iancu, cu care a avut doi copii. A decedat la 14 iunie 1971 la Baia Mare și a fost înmormântat în Cimitirul „Horea”, lângă capelă. În prezent, descendenții familiei trăiesc în Italia.

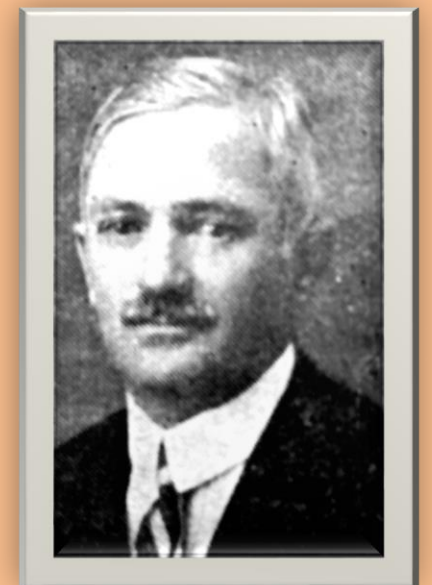
Dr. Traian Pop în timpul unei defilări în orașul Baia Mare, perioada interbelică.

Prim-pretor al plasei Șomcuta Mare – avocat dr. TEOFIL DOSA

S-a născut la 4 ianuarie 1879 în localitatea Săcălășeni, comitatul Satu-Mare, în familia preotului Ioan Dosa (1844, Băbeni-1913, Săcălășeni) și a Anei, născută Sima (1855-1934). A avut doi frați: Augustin (n. 22 august 1874-d. 23 noiembrie 1901) și Lucreția (n. 30 octombrie 1871- d. 3 iunie 1913). A frecventat cursurile Universității Regale Maghiare din Budapesta – Facultatea de Drept și Științe Politice în perioada 1898-1899 (semestrul I), continuându-și studiile la Universitatea „Ferencz József” din Cluj – Facultatea de Drept și Științe Politice, unde a beneficiat de bursa „Constantin Alutan” în perioada 1899-1902. A obținut titlul de doctor în științe juridice, la 22 iunie 1907. Începând cu anul 1912, a practicat avocatura la Șomcuta Mare și s-a integrat în elita șomcuteană, făcând parte din mai multe organizații culturale din această localitate. În toamna anului 1918 s-a implicat în constituirea **Consiliului Național Român Șomcuta Mare**. A fost **notarul** ședinței din 25 noiembrie 1918, în cadrul căreia au fost aleși delegații la Marea Adunare Națională de la Alba Iulia. După Unire, a devenit **primul prim-pretor român al plasei Șomcuta Mare** până în luna august a anului 1920. La 7 mai 1931 s-a căsătorit cu Maria Mező din Orașu Nou, reformată, văduvă, în vârstă de 42 de ani, fiica lui Carol Mező și a Mariei, născută Nagy. Cei doi nu au avut copii. A decedat la 19 februarie 1936 (58 ani) la Satu Mare, unde exercita funcția de secretar general al primăriei. A fost înmormântat în cimitirul din apropierea gării.

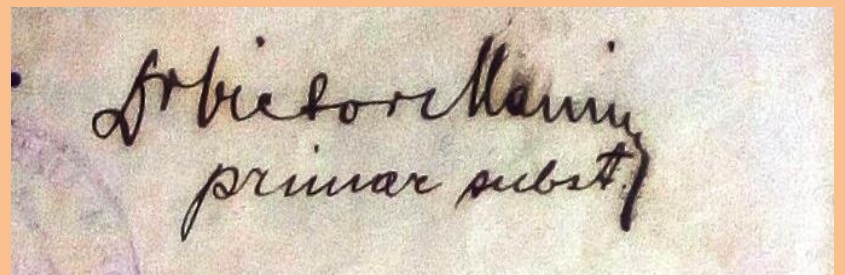
Semnătura lui Teofil Dosa ca prim pretor (Arhivele Naționale Maramureș, fond Protopopiatul Greco-catolic Chioar)

Dr. Teofil Dosa (1879-1936)

Secretar/notar al CNR Tăuții de Jos – avocat dr. VICTOR MANIU

S-a născut la 13 ianuarie 1887 în Tăuții de Jos, fiind fiul lui Victor Man (notar cercual) și al Eufrosinei (Zina) Pop. A absolvit cursurile Gimnaziului Superior de Stat din Baia Mare, apoi a fost student la Cluj. La vârsta de 29 de ani a obținut titlul de doctor în științe politice al Universitatea „Ferencz József” din Cluj – Facultatea de Drept. A fost și doctor în filosofie, profesor de fizică experimentală și universală al Academiei Maghiare de Fizică, a efectuat cercetări între anii 1909-1915, iar pentru o scurtă perioadă de timp a deținut chiar și poziția de prodecan (1910-1911). În anul 1913 s-a căsătorit cu Florica Bretan, cu care a avut o fiică, Elena Silvia Cornelia Man, născută la 19 decembrie 1913. La 21 noiembrie 1918, a participat la constituirea **CNR local din localitatea Tăuții de Jos**, fiind ales **secretar** al acestuia. Imediat după săvârșirea Unirii și după preluarea, de către autoritățile române, a controlului asupra instituțiilor administrative, politice și chiar militare, liderii CNR Baia Mare l-au impus la conducerea Primăriei Orașului Baia Mare, scopul fiind acela de a pune în practică primele ordine și instrucțiuni primite de la Consiliul Dirigent. Și-a exercitat mandatul de primar din primele luni ale primăverii până în august 1919. Cel mai important eveniment la care a participat, în calitate de primar, a fost vizita Familiei Regale a României la Baia Mare, în data de 23 mai 1919. Din august 1919 a fost numit un nou primar, ceea ce l-a determinat să se retragă în funcția notar al primăriei, după care în localitatea sa natală ca și notar și consilier local. Din 1926 a fost ales consilier județean, fiind chiar secretar al acestuia. Totodată, a mai făcut parte din Comisia Administrativă ca membru supleant și Comisia Economică ca raportor. După retragerea din funcția de consilier județean, a revenit în localitatea natală și și-a reluat vechile atribuții, din 1930 figurând ca membru al Comisiei Interimare din Tăuții de Jos. În timpul ocupației maghiare din perioada 1940-1944, împreună cu alte personalități s-a refugiat în România. A revenit după război și s-a afirmat în continuare în fruntea conducerii administrative a comunei natale, în 1947 fiind pensionat. Din primele informații pe care le deținem rezultă că a făcut politică țărănistă, locuitorii din Tăuții de Jos considerându-l chiar rudă cu Iuliu Maniu. Totodată, se pare că era și proprietarul unei bănci, Banca „Sf. Gheorghe” pe care o înființase în primii ani după război. La 2 iulie 1947 a încetat din

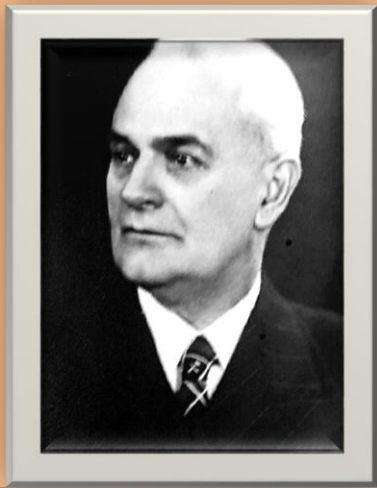

Semnătura primarului Dr. Victor Maniu, (Arhivele Naționale Maramureș, Fond Primăria Orașului Baia Mare, Seria Acte prezidențiale).

Dr. Victor Maniu (1887-1947)

viață în Spitalul din Satu Mare. A fost adus acasă de către familie și a fost îngropat în Tăuții-Măgheraș în cimitirul din curtea bisericii.

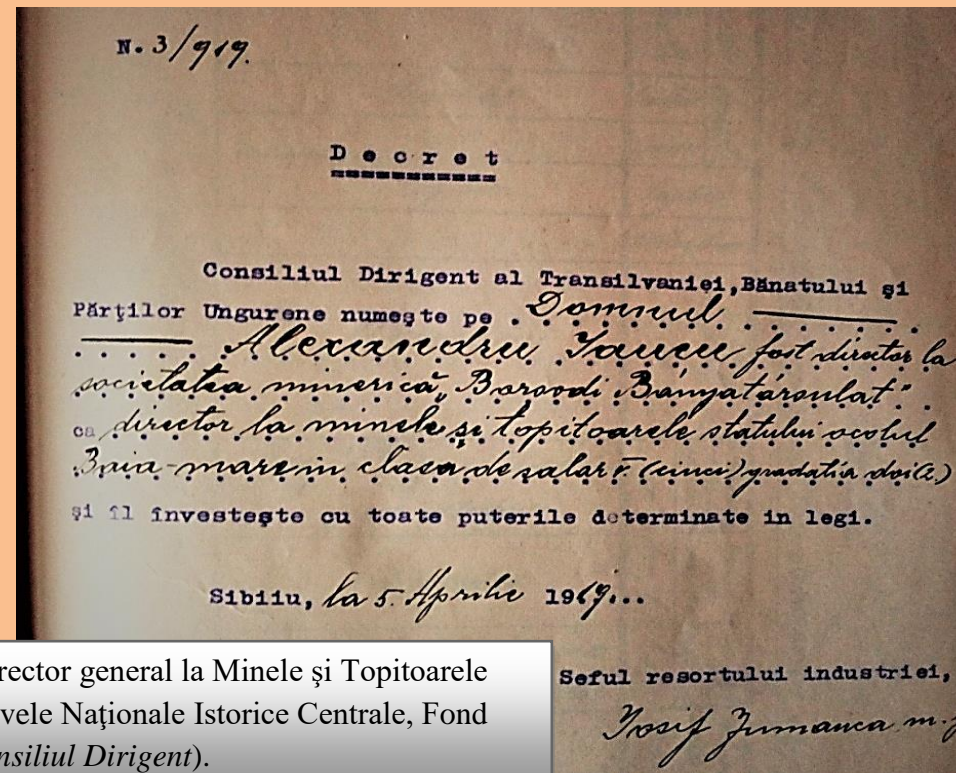

Alexandru Iancu
(1874-1963)

Director al Direcției Minelor Baia Mare – ing. ALEXANDRU IANCU

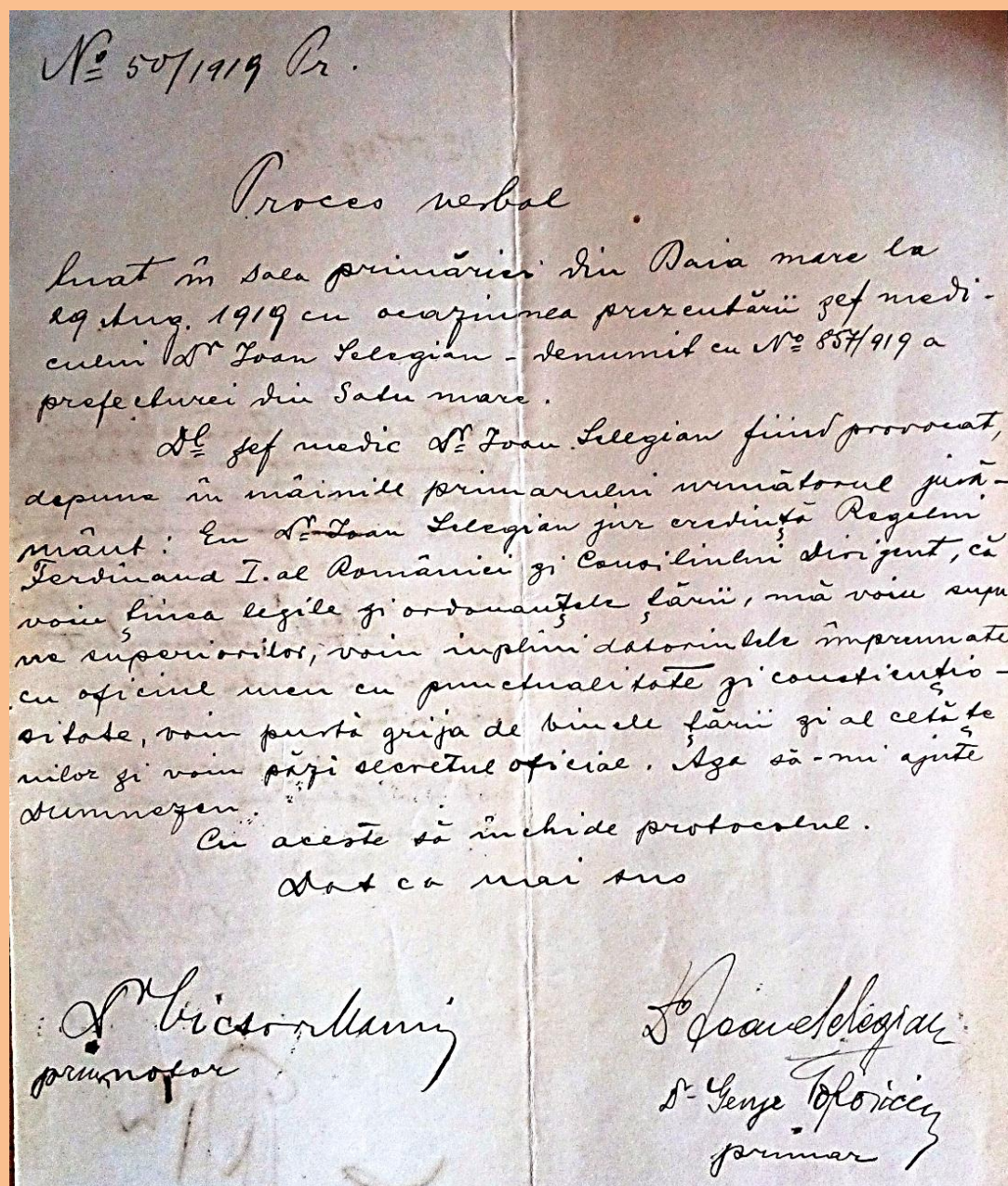
S-a născut la 28 martie 1874, în localitatea Nădrag, județul Timiș, după alte surse în Săcărâmb sau Nojag, ambele în județul Hunedoara, tatăl său, Iosif, fiind un mare proprietar din regiune. A studiat la Gimnaziul Superior de Stat din Sibiu și a fost absolvent al Academiei Miniere și Silvice din Schemnitz, Secția minieră, în 1893. A fost directorul Societății Miniere „Bórsódi Bányatarsulat” până la data de 5 aprilie 1919, după care a fost numit de către Consiliul Dirigent director general la Minele și Topitoarele Statului Baia Mare, funcție pe care a ocupat-o până în 1931. De asemenea, a fost cadru didactic și director al Școlii Miniere Baia Mare în perioada interbelică, jucând un rol foarte important în modernizarea mineritului din această regiune. Neafiliat politic, a preluat conducerea primăriei Baia Mare în luna iunie 1934, ocupând funcția până în luna aprilie 1935, când a fost demis de noul prefect al județului, dr. Octavian Ardelean, în locul său fiind numit dr. Aurel Nistor. A făcut parte din numeroase asociații profesionale, culturale și sportive. A fost căsătorit cu Ștefania Wilhemina Bubenicsek (1885-1962), cu care a avut patru copii: Eugenia, Alexandru, Aurel și Elisabeta. A decedat la 11 noiembrie 1963 și a fost

înmormântat în cimitirul Horea din Baia Mare.

Decretul de numire ca director general la Minele și Topitoarele Statului Baia Mare (Arhivele Naționale Istorice Centrale, Fond Consiliul Dirigent).

Seful resortului industriei,
Iosif Zumanca m.p.

Jurământul depus de Ioan Selegean la instalarea în funcția de medic șef al orașului Baia Mare (Arhivele Naționale Maramure, Fond Primăria Orașului Baia Mare, Seria Acte prezidențiale).

Prim-medic al orașului Baia Mare – dr. IOAN SELEGIAN

S-a născut în localitatea Arieșul de Pădure la data de 12 decembrie 1884. A studiat la liceul din Baia Mare până în 1904, după care, până în 1909, a frecventat cursurile Universității Regale Maghiare din Budapesta – Facultatea de Medicină și Farmacie. În timpul facultății a fost implicat în mișcarea studenților români din capitala maghiară, fiind membru al Asociației Studenților Români „Petru Maior”. După finalizarea studiilor universitare, și-a desfășurat activitatea ca medic secundar la un spital din Budapesta, iar din 1912 ca medic particular la Baia Mare, unde avea deschis un cabinet pe strada Sătmarului. În perioada 1914 – noiembrie 1918 a fost mobilizat pe front ca locotenent-medic. Întors acasă, în toamna anului 1918, a fost ales membru al **Consiliului Național Român Comitatens Satu Mare**, aflându-se printre liderii CNR Cercual și local Baia Mare. De asemenea, la 26 noiembrie, în ședința CNR Cercual Baia Mare, în care au fost aleși delegații la Marea Adunare Națională de la Alba Iulia, a fost **președintele** adunării electorale din Cercul Baia Mare. În 1919, prin ordinul nr. 857/27 august 1919, semnat de I.C. Barbul, *substitut de prefect*, a fost numit **medic-șef** al orașului Baia Mare, devenind astfel primul medic român care ocupă această funcție în oraș. Din calitatea sa de **prim-medic al orașului Baia Mare**, în 1934 a militat și susținut ideea înființării unui nou spital la Baia Mare. A făcut parte din conducerea mai multor instituții și societăți din Baia Mare. Astfel, în 1920 îl regăsimca membru în conducerea Băncii Comerciale din Baia Mare, din 1933 ca președinte al Casinei Intelectualilor, dar și președinte al Asociației „Principele Mircea” pentru protecția mamei și sugarului. Începând cu anul 1926 a îndeplinit și funcția de consilier local. A fost căsătorit cu Valeria Olsovski (n. 30 decembrie 1895-d. august 1985) din Șomcuta Mare, fiica notarului public Iuliu Olsovski (1869-1940) și a Letiției, născută Medan (1872-1941). Familia Selegean a avut două fiice, Letiția Maria și Elena. A decedat în anul 1979 și a fost înmormântat, împreună cu întreaga familie, în cimitirul din localitatea Șomcuta Mare.

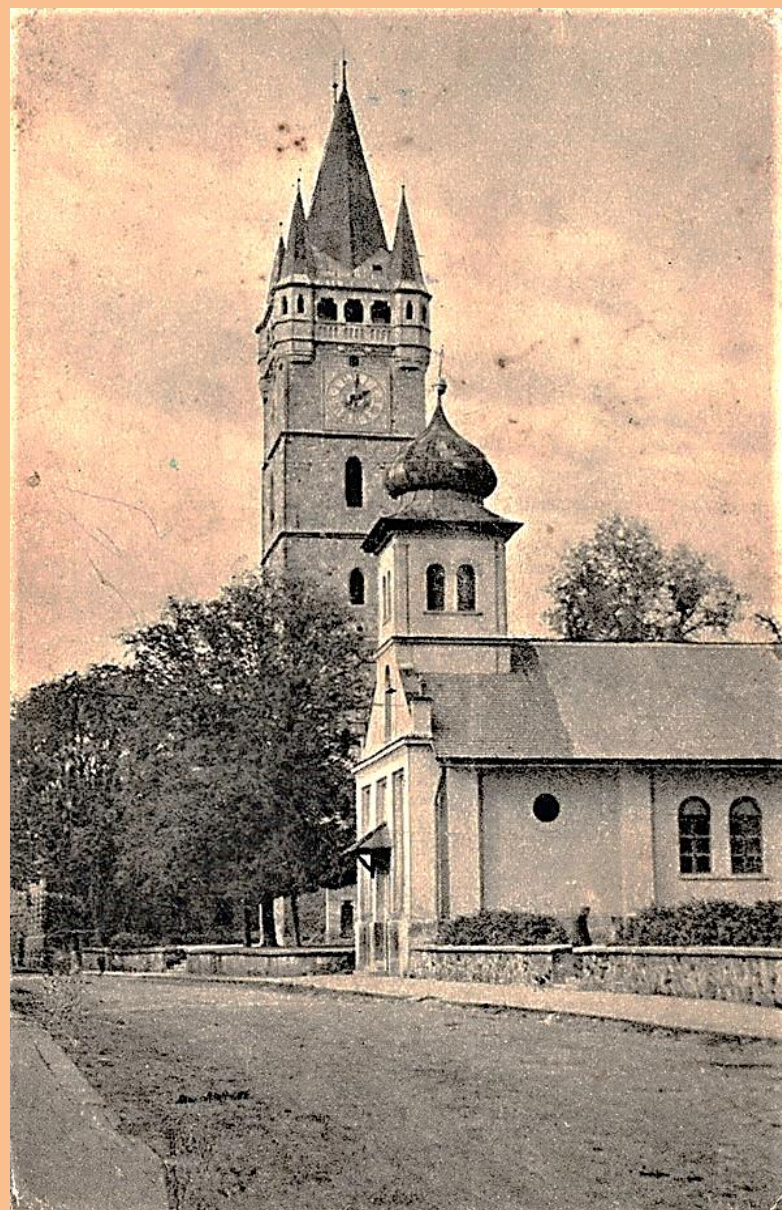
Piatra de mormânt a doctorului Ioan Selegean din cimitirul localității Șomcuta Mare

Alexiu Latiș (1882-1949)

Protopop ortodox ALEXIU LATIȘ

S-a născut la Târgu-Lăpuș, la 26 iulie 1882, fiind fiul lui Alexiu Latiș, învățător-director al Școlii Primare Centrale din Târgu-Lăpuș, ulterior notar cercual la Făurești și al Eudochiei, născută Pașca, din Făurești. A studiat la Școala Primară din localitatea natală, după care a urmat cursurile liceale la Baia Mare și la Liceul Fundațional din Năsăud. Studiile teologice, urmate la Institutul Teologico-Pedagogic din Sibiu, le-a finalizat în anul 1905. Din anul 1907 a devenit preot la Stoiceni, iar din 1910 la Plopiș. S-a implicat în evenimentele desfășurate în zona Lăpușului pentru pregătirea Marii Uniri. Astfel, la 3 noiembrie 1918, a participat, la ședința de constituire a Consiliului Național Român Cercual Lăpuș și Copalnic-Mănăștur, fiind unul dintre membrii *comisiei candidatoare*. După Marea Unire, s-a mutat la Baia Mare, unde s-a angajat ca șef-birou la Direcția Minelor. În același timp, a început demersuri în vederea înființării primei parohii ortodoxe din Baia Mare. În perioada 1922-1924 a construit prima biserică ortodoxă pe strada Crișan (lăcaș de cult refăcut în anul 1937). În 1924 a fost numit protopop al Protopopiatului Cetatea de Piatră, cu sediul la Baia Mare. În anii 1937-1938 a jucat un rol important în înființarea Episcopiei Ortodoxe a Maramureșului, cu sediul la Sighet. Din punct de vedere politic a fost afiliat Partidului Național Liberal. În anul 1931 a fost ales senator. În perioada 1935-1936 a fost viceprimar al orașului Baia Mare. În 1940 a fost numit vicar eparhial al Maramureșului. În același an, la 11 septembrie, a fost arestat de către autoritățile maghiare, două zile mai târziu, fiind bătut și umilit public în Centrul Vechi al orașului. La 1 noiembrie 1940 s-a refugiat la Turda, mai apoi la Sibiu, de unde a revenit abia în 1946, reluându-și atribuțiile de vicar la Sighet. A decedat la 9 februarie 1949 și a fost înmormântat în cimitirul Catedralei de pe strada Vasile Lucaciu. A fost căsătorit cu Lucreția Filip (1883-1931) și a avut un fiu, Gheorghe Andrei (1910-1995), de profesie medic, căsătorit cu Margareta Bogdan (1914-2001). Descendenții familiei trăiesc și în prezent la Baia Mare.

Biserica Ortodoxă din Baia Mare, construită de Alexiu Latiș în perioada 1922-1924

CONSISTORUL ORTODOX ROMÂN C L U J
 Nr 5891-1924.

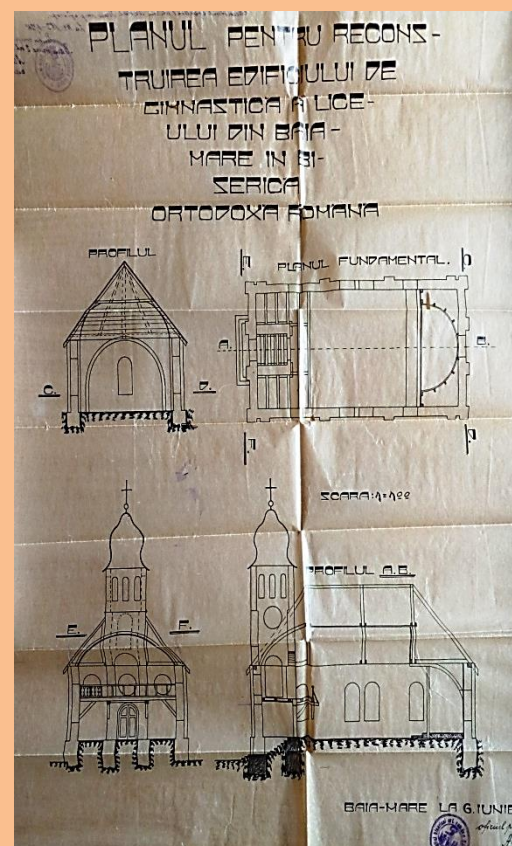
Către
 OFICIUL PAROHIAL DIN TRACTUL CETĂȚII DE PIATRĂ

Remunțând administratorul protopopesc P.O.D. Zaharie Man dela
 postal de administrator al tractului Cetății de Piatră, - cu ziua de
 1 Octomvrie a.c. am numit de administrator protopopesc pe M.O.D.
 Alexiu Latiș din Baia Mare cu sediul provizor in acelaș oraș până la
 Sinodul procsim când va urma întregirea in cale de concurs. -Aducându-
 Vă aceasta la cunoștință, Vă invit, ca in afacerile oficiului către
 acelaș administrator să Vă îndreptați, dându-i tot sprijinul in impli-
 nirea oficiului greu și plin de raspundere.

Gluj, la 16 Sept. 1924.

Nicolae
 EPISCOP.

Adresa de numire a preotului Alexiu Latiș în funcția de protopop al Protopopiatului Cetatea de Piatră, 1924 (Arhivele Naționale Maramureș, Fond Oficiul Parohial Ortodox Baia Mare).

Schița bisericii construite de Alexiu Latiș (Arhivele Naționale Maramureș, Fond Oficiul Parohial Ortodox Baia Mare).

CONVOCARE

Prin prezenta convoc și declar de convocat comitetul parohial ortodox român la ședință ordinară pe ziua de 3 Maiu, ora 5 p.m. in localul parohiei strada Ferdinand No.1.

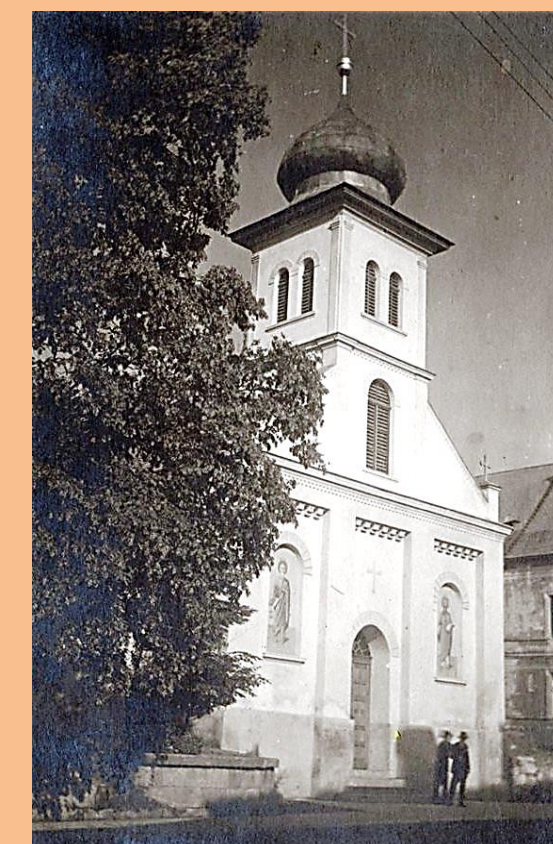
Baiamare 1 Maiu 1922

ing. Alexandru Jancu m.p.
 prezidentul comitetului

Numele
 Ing. Adrian Onciu
 Gheorghe Gheorghiu
 Gregoriu Negoșan
 Gregoriu Caillean
 Alexiu Latiș
 Ștefan Mihalea
 Ștefan Barboș
 Alexandru Stana
 Ioan Șeran
 Ioan Leș
 Ioan Rodina

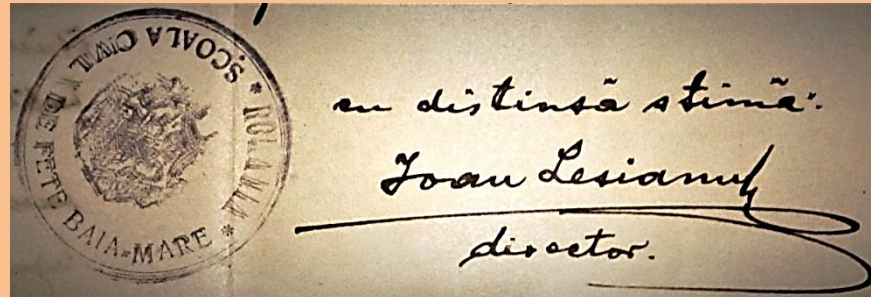
Semnatura
ing. Jancu
Ștefan Mihalea
Alexiu Latiș
Ștefan Barboș
Alexandru Stana
Ioan Șeran
Ioan Leș
Ioan Rodina

Convocarea primului comitet parohial ortodox din Baia Mare, anul 1922 (Arhivele Naționale Maramureș, Fond Oficiul Parohial Ortodox Baia Mare).

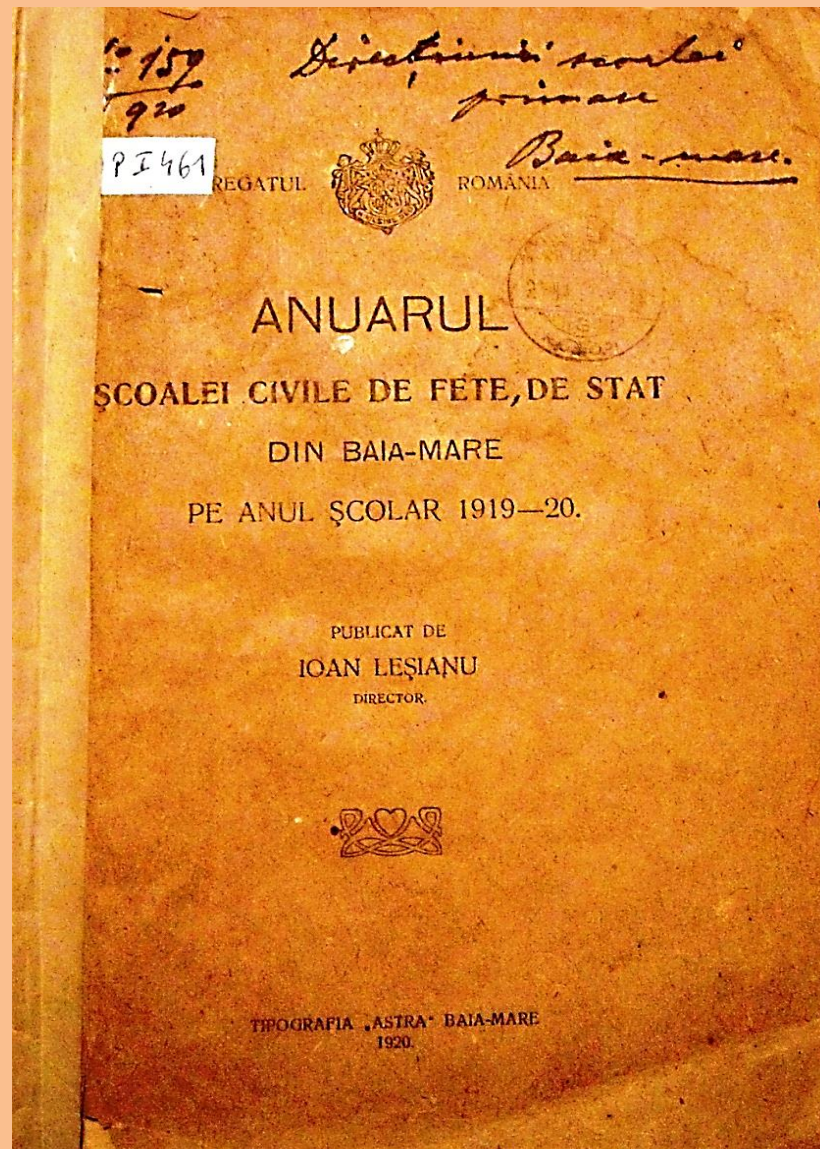
Biserica Ortodoxă refăcută de Alexiu Latiș în anul 1937 (Arhivele Naționale Maramureș, Fond Oficiul Parohial Ortodox Baia Mare).

Director al Școlii Civile de Fete DIN Baia Mare - învățător IOAN LEȘIANU

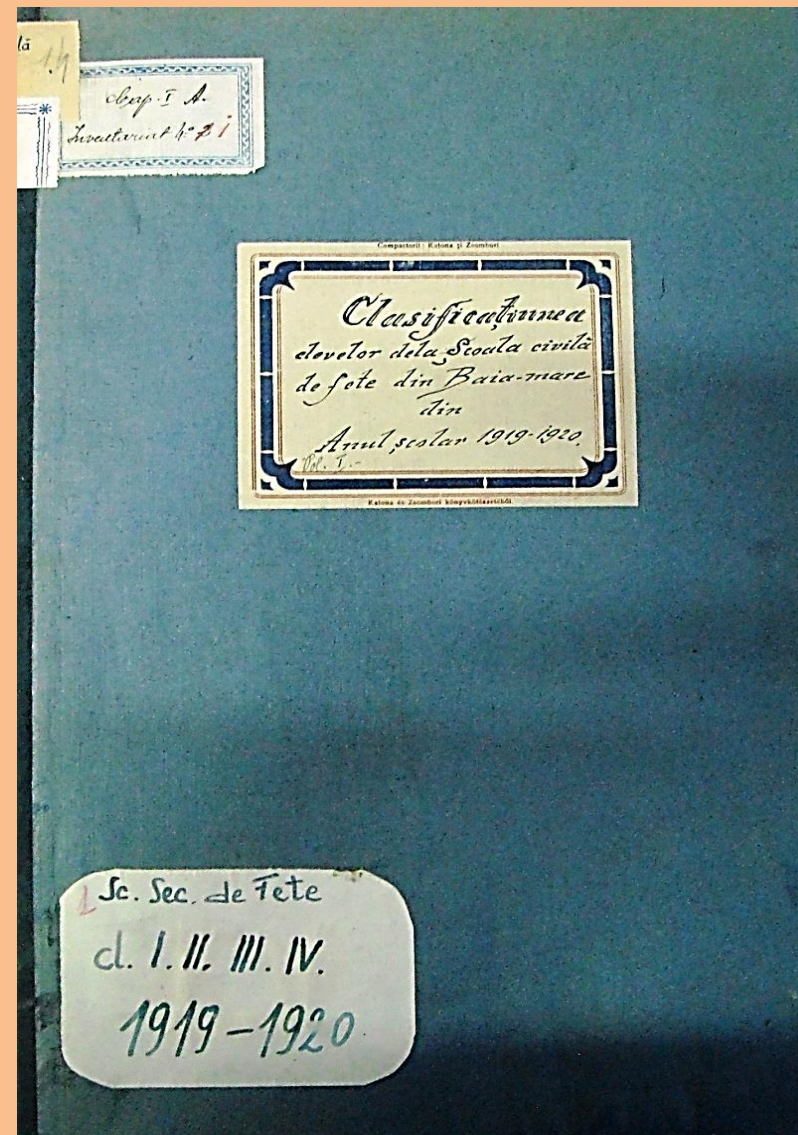

Semnătura directorului Ioan Leșianu (1870-?) (Arhivele Naționale Maramureș, Fond *Primăria Orașului Baia Mare*, Seria *Acte administrative*).

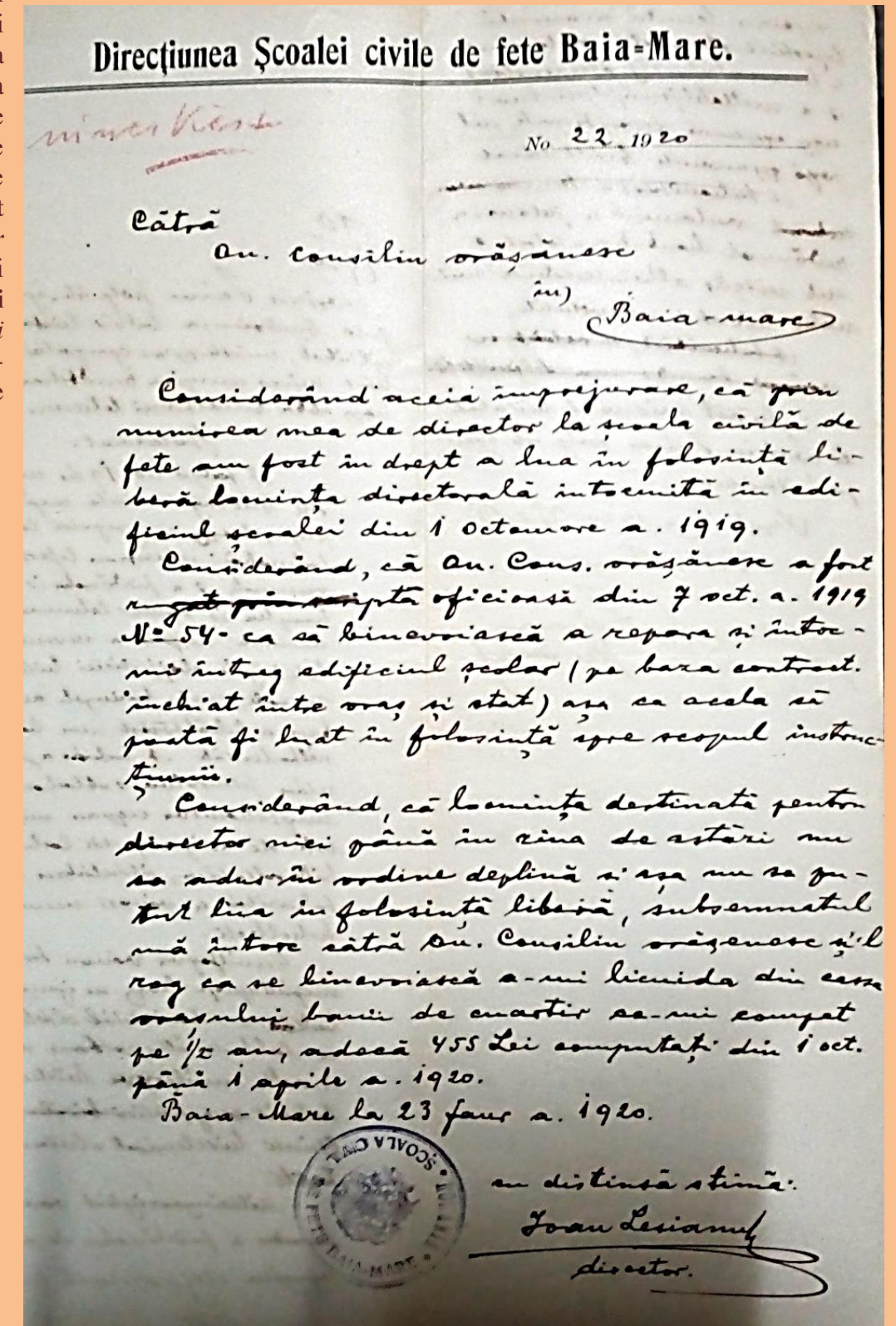
Civile de Fete din Baia Mare. După patru ani petrecuți în fruntea acestei unități de învățământ, a cărei istorie a fost cuprinsă în *Anuarul Școlii Civile de Stat pentru Fete din Baia Mare*, creat după o concepție proprie, directorul Ioan Leșianu a demisionat, la începutul anului școlar 1923-1924. A fost căsătorit cu Kusnyer (Cușnier) Matilda, născută la 28 mai 1881, fiica lui Gheorghe și a Mariei, născută Handschild, oameni simpli, de confesiune greco-catolică din Baia Mare, cu care a adoptat doi copii: Elena și Iosif.

Registrul matricol al Școlii civile de fete (Arhivele Naționale Maramureș, Fond *Școala Civilă de Fete Baia Mare*).

Clasificator al elevilor de la Școala civilă de fete Baia Mare, an școlar 1919-1920 (Arhivele Naționale Maramureș, Fond *Școala Civilă de Fete Baia Mare*).

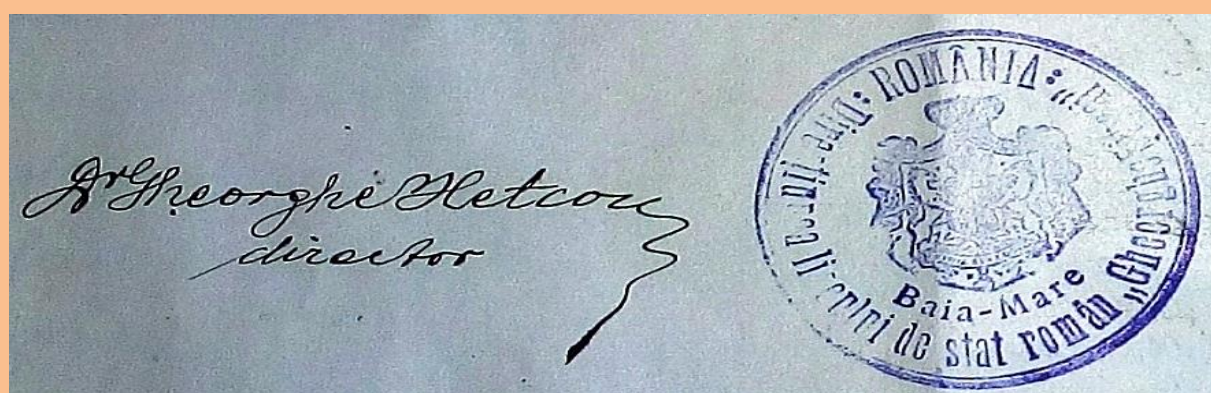
Memoriul directorului Ioan Leșianu adresat Primăriei Baia Mare privind starea deplorabilă a edificiului școlii de fete și lipsa unui spațiu de locuință pentru director (Arhivele Naționale Maramureș, Fond *Primăria Orașului Baia Mare*, Seria *Acte administrative*).

Dr. Gheorghe Hetco
(1884-1958)

**Director al Liceului „Gheorghe Șincai” din Baia Mare –
profesor dr. GHEORGHE HETCO**

S-a născut la 20 iulie 1884 în localitatea Abrămuț, județul Bihor, fiind fiul parohului Petru Hetco junior și al Iulianei, născută Meci. A urmat cursurile școlii primare la Oradea pe care a absolvit-o în 1895 și cele liceale la Baia Mare, finalizate în anul 1903. În perioada 1905-1912 a studiat teologia, literele și filosofia, atât în țară, cât și peste hotare, obținând titlurile de doctor în teologie, litere și filosofie. Încă din 1910 a fost încadrat ca profesor suplinitor la Liceul „Samuil Vulcan” din Beiuș, în anul 1912 devenind profesor titular provizoriu la același liceu, unde a rămas până în anul 1919, când, prin Ordinul nr. 7569 din 5 iulie al Consiliului Dirigent, a fost numit **director al Liceului „Gheorghe Șincai” din Baia Mare**, funcție pe care a deținut-o până în anul 1940. Cât timp a fost directorul liceului din Baia Mare, a redactat și publicat un anuar al școlii, a înființat societățile de lectură „Gheorghe Șincai” și „Petre Dulfu”. A făcut parte din numeroase asociații, societăți și alte organizații culturale, dintre care amintim ASTRA – Despărțământul Baia Mare și Liga Antirevizionistă. Pe tărâm ecleziastic, a fost distins cu titlul de protopop onorific și consilier consistorial în eparhiile Maramureșului și Cluj-Gherla. În Eparhia Oradea a primit titlul de vice-archidiacon onorific. Anul 1919 a rămas unul de referință în istoria învățământului băimărean, fiind anul înființării Liceului „Gheorghe Șincai”, care și-a deschis porțile în noiembrie 1919. A fost căsătorit cu Maria Ossianu, cu care a avut 4 copii: Mărioara (n. 27 mai 1915), Gheorghe (n. 13 iulie 1917), Augustin (14 septembrie 1918) și Romul (n. 5 iulie 1923). A decedat în anul 1958, la Lugoj, unde s-a refugiat în urma cedării nordului Ardealului în 1940.

Semnătura directorului Dr. Gheorghe Hetco (Arhivele Naționale Maramureș, fond Liceul Gheorghe Șincai Baia Mare).

MINISTERUL EDUCAȚIEI NAȚIONALE
SERVICIUL STATELOR PERSONALE

Stat personal No. _____

De Dr. Hetco Gheorghe profesor titular definitiv și director
la școala Liceul „Gh. Șincai” în transformare din Baia-Mare.

STAREA CIVILĂ

Data nașterii			Locul nașterii		Religia	Cetățenia		Originea etnică
Anul	Luna	Ziua	Comuna	Județul		Cetățenia	Nr. actului și autoritatea care l-a eliberat	
1884	Iulie	20	Abrămuț	Bihor	română unită	română	17/11/1935	română

Căsătorit în anul 1914, luna Iulie, ziua 28, cu Maria Ossianu
de profesiune casnică de origine etnică română

Văduv (divorț, deces) în anul ~ luna ~ ziua ~

Recăsătorit _____

COPII

Nr.	NUMELE	Data nașterii			Majoratul			Observațiuni
		Anul	Luna	Ziua	Anul	Luna	Ziua	
1	Mărioara ✓	1915	Mai	27	1936	Mai	27	
2	Gheorghe ✓	1917	Iulie	13	1938	Iulie	13	
3	Augustin ✓	1918	Sept.	14	1939	Sept.	14	
4	Romul ✓	1923	Iulie	5				

SITUAȚIA MILITARĂ

Contigent	Gradul	Arma	Unitatea din care face parte	Cerc. de recrut.	Nr. livret.	Observațiuni
						Fiind preot hirotonisit, n-au făcut serviciu militar.

Fișa personală a Dr. Gheorghe Hetco (Arhivele Naționale Maramureș, Fond Liceul Gheorghe Șincai Baia Mare).

+ Anul școlar 1919-1920.

Protocol

luat în prima Conferință de constituire a Corpului profesoral dela Liceul „Gheorghe Șincai” din Baia-Mare, ținută la 30 Octombrie 1919.

Sub prezidenția directorului Dr. Gheorghe Heteanu sunt de față profesorii: Ioan Bozga, turel Boza, Soa Cristian, Vasile Galusă, Andrei Pop, Tosi Pop, Emil Rousselot, Nicolae Șarină. Celalți: în urma necierării tremurilor nu s'au putut prezenta. Cu conducerea protocolului se ocupă de prof. turel Boza, cași secretar direct și al conferințelor.

1) După roșirea rugăimii „Țmpărăte Cersei” directorul ca primul director al primului liceu de stat român din Baia-Mare, numit după marile istorici „Gheorghe Șincai”, salută primul corp profesoral român dela acest liceu. Salută profesorii ca „primus inter pares”, ce se consideră, cu toată dragostea sinceră a unui coleg adevărat, ce vrea să-și fie. Le pune înaintea ochilor devisa pajurei țării: „Nihil sine Deo” și „Oratio labora”, îndemnându-i să muncească pentru ridicarea nimbului școlii în România-Mare, pentru înflorirea liceului nostru, - să muncească

în spiritul Patronului liceului Gh. Șincai, în spiritul cel mai pronunțat religios-moral și cel mai intransigent național-românesc. După aceasta în scurte cuvinte schițează împrejurările înființării și preluării liceului. Expune, că din încredințarea Consiliului Dirigent cum a venit la Baie împreună cu Dr. Alexandru Pteancu, directorul regional de Oradea-Mare, de care se înțelege și Liceul nostru, pentru a prelua liceul de stat de aici și în 12 Iulie a.c., Lica memorabilă a preluării liceului cum au fost provocați oști profesori unguri în prezența directorului regional și Directorului, de către prefectul județului Dr. Alexandru Pacoți, la depunerea jurământului de fidelitate. În frunte cu directorul lor cu toții au delegat depunerea aceleia, afară de unul: Alex. Dergăts. Li s'a adus la cunoștință, că din acel moment nu mai pot funcționa ca profesori. După acestea s'a procedat la preluarea averii, colecțiilor și a zidului Liceului.

Avându-l acum Liceul al nostru românesc, directorul sevoaltă și muncă, se jertfă neastăptă. Dânsul va munci, va jertfi tot pe altariul patriei. Îndeamnă profesorii să facă asemenea. Corpului profesoral îi promite tot sprijinul și dragostea frățească, așteptând numai revanșarea, aceeași dragoste și muncă altruistă. Expune cum să fie condusă profesorii între sine, cum să fie față de elevi, față de publicul orașenesc, îndemnându-l la sinceră armonie, la o concluzare între toate, să creăm și să îl cultivăm spiritul de corporațiune, ca corpul totdeauna să putem impune și muncind pe terenul învățămîntului să ne putem ajunge tînta după: didactică și educativă și prin aceasta să putem contribui după modestele puteri la înflorirea patriei noastre iubite, a României-Mari.

2) Directorul citește lista profesorilor numiți de Consiliul Dirigent la Liceul nostru, cari sunt:

2

Răspunde dl. Andrei Pop ca uniorul corpului prof., și salută ca pe primul director român al liceului acum del român din Baia-Mare.

Dr. Gheorghe Heteanu (director), Ioan Bozga (lat. isl.), Emil Rousselot (mat.), Tosi Pop (fizică, chimie), Nicolae Șarină (matematici științ.), Ioan Bozga (ist. geogr.), Petru Sherman (naturale chimie), Vasile Galusă (desen, calligrafie), Soa Cristian (gimnastică), Ștefan Chitta (rom. lat. greacă), Ștefan Parvu (muzică), Ștefan (rom. franc.) Salută pe dl. E. Rousselot, ca pe fiul Franței, care jertfese tot pentru țara sa România, închinându-și fiii pentru ajutoarea noastră și propagarea culturii.

3) Cere decretile de denumire.

4) Cere depunerea jurământului ficiis.

5) Prezintă actele sosite dela Consiliul și dela Direcțiunea Regională.

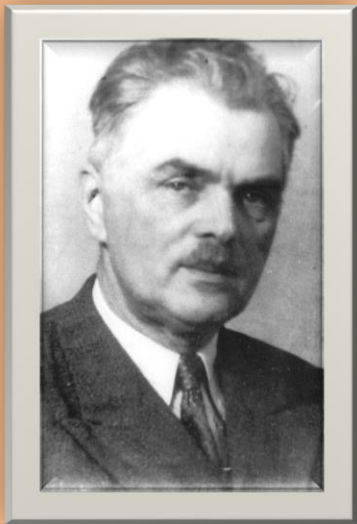
Absenti sunt: Ștefan Chitta, Petru Sherman, Gh. Parvu. Ioan Ștefan, a anunțat că e numit la Petroșeni.

Le prezintă: Andrei Pop, turel Boza, Vasile Galusă, Soa Cristian și Emil Rousselot. Profesori suplenți încă nu le-au primit.

El depune cei prezenti boli, afară de Andrei Pop, Vasile Galusă, cari l'au depus deja.

Cele mai importante și actuale se citește și se desbat, iar celelalte se iau la cunoștință.

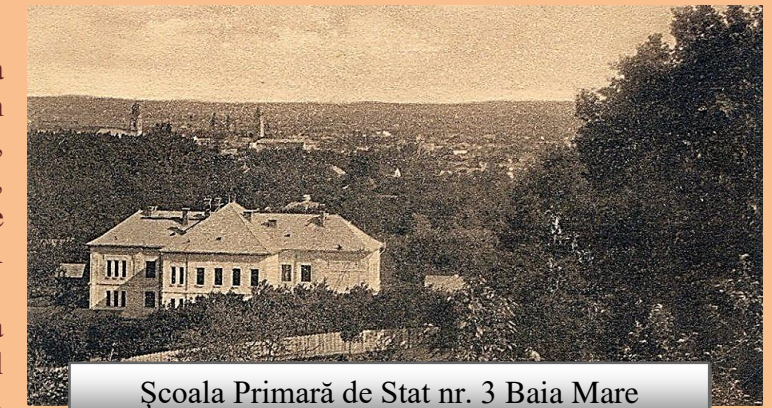
Primul proces-verbal al Consiliului profesoral din cadrul Liceului „Gheorghe Șincai” Baia Mare (Arhivele Naționale Maramureș, Fond Liceul Gheorghe Șincai Baia Mare).

Gheorghe Medan
(1887-1978)

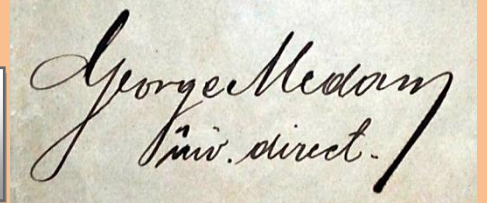
Director al Școlii Primare de Stat nr. 3 din Baia Mare – învățător GHEORGHE MEDAN

S-a născut la 5 mai 1887 în satul Măgureni, fiind fiul cantorului bisericesc Petru Medan și al Tereziei. Studiile primare le-a efectuat la Cernești și Târgu-Lăpuș, iar studiile medii la Liceul Grăniceresc din Năsăud și la Preparandiile din Gherla și din Sárospatak (Ungaria). În 1905 a obținut diploma de învățător. Cariera didactică și-a desfășurat-o, în perioada 1905-1915, la Șișești, Cămărzana și Coaș. A participat la Primul Război Mondial, fiind înrolat în Regimentul 63 Infanterie din Bistrița. A luptat în Galiția, căzând prizonier la ruși și a fost internat în lagărul de la Cazan. În anul 1917 a intrat în corpul de voluntari români organizat de generalul Coandă, cu cartierul la Kiev și a făcut parte din comisia de organizare și recrutare din regiunea în care se afla lagărul său. A fost decorat cu *Medalia Ferdinand cu Spade* și *Coroana României în Grad de Cavalier*. A revenit acasă prin demobilizare, la 1 septembrie 1919, cu gradul de sublocotenent. A fost numit **director al Școlii Primare de Stat nr. 3 Baia Mare**, funcție pe care a deținut-o până în anul 1940, când s-a refugiat la Turda, unde s-a pensionat, în anul 1943. Pentru meritele sale deosebite în domeniul educației a fost numit în mai multe funcții didactice. A fost căsătorit cu Ecaterina (1892-1989) învățătoare și împreună au avut un fiu, Mircea (1927-1946). A decedat la data de 19 iulie 1978, în urma unui accident și a fost înmormântat în cimitirul Catedralei Ortodoxe din Baia Mare, situat pe strada Vasile Lucaciu.

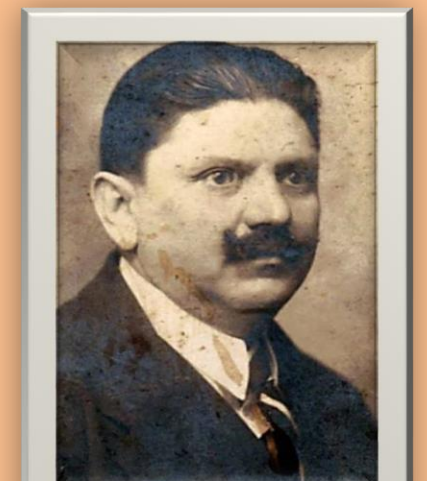
Școala Primară de Stat nr. 3 Baia Mare

Semnătura directorului George Medan
(Arhivele Naționale Maramureș, Fond *Primăria Orașului Baia Mare*, Seria *Acte administrative*).

Director al Școlii Primare de Stat nr. 2 din Baia Mare – învățător ALEXANDRU MANU

S-a născut la 7 februarie 1881 la Moisei, fiind fiul învățătorului Ioan Manu (1858-1930) și al Candidiei, născută Maroșan. A avut mai mulți frați, dintre care îl amintim pe călugărul Leon Manu, ultimul stareț al Mănăstirii Nicula, arestat și închis în timpul regimului comunist, decedat în închisoarea din Gherla, la 23 martie 1958. Nu cunoaștem, până la această dată, unde și-a finalizat studiile Alexandru Manu, cert este faptul că a devenit învățător. Și-a început cariera didactică în localitatea Șoimuș, județul Sălaj, unde a fost învățător circa 20 de ani. A fost recrutat în armata austro-ungară, mobilizat pe front, unde a căzut prizonier. A făcut parte din corpul voluntarilor români din Rusia. În 1919 s-a transferat la Baia Mare și a devenit învățător și director al Școlilor Primare de Stat nr. 1 și 2, care funcționau în sediul actual al Școlii „Octavian Goga” de pe strada Vasile Lucaciu. A rămas în această poziție până în anul 1930, când cele două unități de învățământ s-au reorganizat, învățătorul ocupând funcția de director al Școlii nr. 2, până în anul 1937, când și-a încheiat cariera didactică, în urma pensionării. Era descris ca fiind *un om integru, bun gospodar, cu o prestare morală exemplară*. În paralel cu activitatea didactică, s-a implicat și în cea politică, fiind susținător al grupării lui Alexandru Vaida-Voevod. La 6 februarie 1933 a devenit viceprimar, iar la 10 septembrie, în prezența prefectului Oșianu, a fost numit primar al orașului, ca urmare a demisiei fostului primar dr. Ioan Bohățiel. Mandatul acordat i-a fost retras după circa două luni, în contextul căderii de la putere a guvernului Vaida Voevod și înlocuirea acestuia cu un guvern liberal. A fost căsătorit, din anul 1905, cu Ana Pogăciaș (1886-1969) din Hideaga, fiica lui Ioan Pogăciaș (1858-1931) și a Veronicăi. Împreună au avut trei copii: Iulian (1908-1980), Olga Volumia (1910-1999) și Alexandrina (1912-?). A decedat în anul 1948 și a fost înmormântat în cimitirul localității Hideaga, unde ulterior a fost înmormântată și soția sa, decedată în anul 1969.

Alexandru Manu
(1881-1948)

Nr. 2078-1919
Diracțiunea Școlii Primare de Stat
Nr. 2 din orașul Baia Mare
Cătra
Onoratul Magistrat orășanesc
Baia Mare

Fiind timpul cursurilor școlare înaintat
iar localul Școlii primare de Stat nr. 2 din strada
dr. Vasile Lucaciu fiind în parte deteriorat și
infectat prin milticia care mai mult timp a
fost încadrată în acel local cu o mare
noastră Onoratul Magistrat Orășanesc al orașului
Baia Mare să binevoiti să întreprinzi pași
necesari ca peus numitul local de școală
în cel mai scurt timp posibil să fie repa-
rat și curățit pentru a se putea începe școlirea și nu
sufere din această pricină.

Diracțiunea Școlii Primare de Stat
Nr. 2 Strada dr. Vasile Lucaciu
Director
Manu Alexandru

Școala Primară de Stat nr. 2 Baia Mare

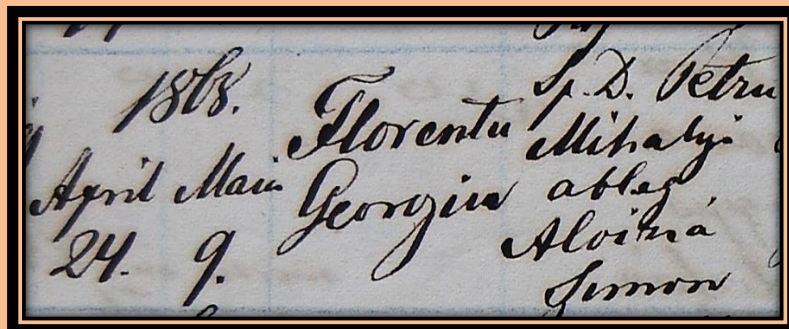
Memoriul
directorului
Alexandru Manu
adresat Primăriei
Baia Mare cu privire
la situația
neclarificată a
invatatorilor de la
școala sa (Arhivele
Naționale
Maramureș, Fond
Primăria Orașului
Baia Mare, Seria
Acte administrative).

Diracțiunea Școlii Primare de Stat
Nr. 2 Strada dr. Vasile Lucaciu
Director
Manu Alexandru

Semnătura directorului Alexandru Manu
(Arhivele Naționale Maramureș, Fond *Primăria Orașului Baia Mare*, Seria *Acte administrative*).

avocat
dr. Florent George Mihalyi
(1868-1953)

Înregistrarea nașterii lui Florent George Mihalyi, la data de 24 aprilie 1868, în matricola confesională a Bisericii Greco-catolice Sarasău (Arhivele Naționale Maramureș. Fond Colecția Matricole Confesionale. Seria Foi Matricole Confesionale).

contribuit, astfel, esențial, la bunul mers al administrației județene după Marea Unire. Tot în anul 1921, a făcut parte din *Delegația județeană pentru arbitrarea deciziilor în chestiuni orfanale*. În vederea înființării unui *Ospiciu de Siguranță a Statului din Sighet*, exproprierile au fost efectuate de o *Comisie de expropriere*, al cărei președinte a fost dr. Florent George Mihalyi (14 februarie 1922). După Marea Unire, cu ocazia adunărilor generale ale Composesoratelor, organizate în vederea repunerii în drepturi și pentru redarea autonomiei acestora, a fost ales președinte al *Composesoratului Borșa*, respectiv *Budești* (1923).

Președintele Asociațiunii – avocat dr. FLORENT GEORGE MIHALYI

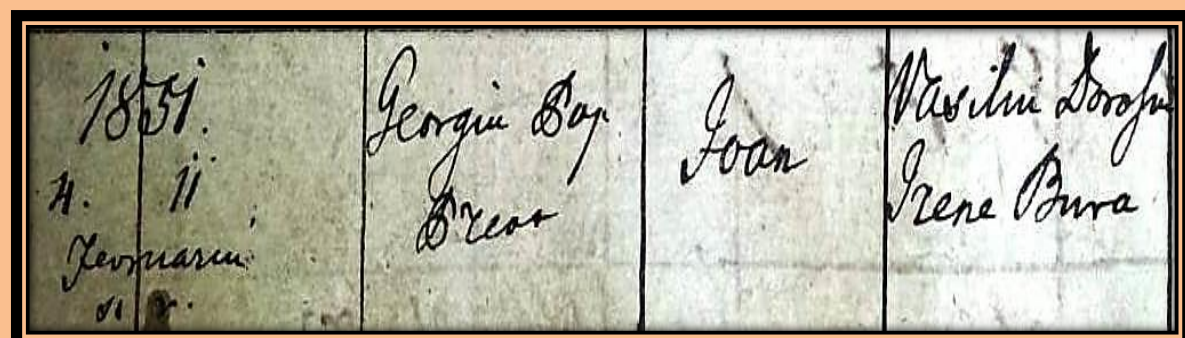
S-a născut la data de 24 aprilie 1868 în localitatea Sarasău (comitatul Maramureș), fiind fiul lui Petru și al Luizei Mihalyi, născută Simon. A avut trei frați: Sofia (născută în 1869), Găvrilă, viitorul prefect (născut în 1872) și Petru (născut în 1880). A fost căsătorit cu fiica ministrului de Finanțe al Ungariei, Carolina Hieronimy, care i-a dăruit două fete: Flora și Maria. A urmat cursurile Școlii Maghiare din Sighet și științele juridice la Budapesta. A decedat în anul 1953, la Cluj-Napoca.

Tatăl său, marele economist Petru Mihalyi, a condus activitatea *Asociațiunii* din 1886 până la moarte, în 1914. Dr. Florent George Mihalyi a fost, de asemenea, **președinte** al acestei asociații culturale a românilor, din 1918 până la desființare (1945) după aproximativ 80 de ani de existență.

În anul 1919, cu ocazia reorganizării serviciilor publice, dr. Florent George Mihalyi a fost numit decan al *Baroului de avocați*, membru în *Comisia de reclamare a ajutorului de război*, membru în *Comisia spitalicească județeană*, membru în *Biroul Central Electoral Județean*, președinte în Circumscripția I Sighet, respectiv Secția I de votare – orașul Sighet ș.a.m.d. Și-a păstrat cele două ultime calități (membru BEC

și președinte secție votare) pe tot parcursul anului 1920. În anul 1921 s-a regăsit printre membrii *Comisiei Administrative a Județului Maramureș*, documentele menționându-l în componența acestei comisii și în anul 1923. A

Vicepreședintele Asociațiunii – protopop greco-catolic IOAN DOROȘ

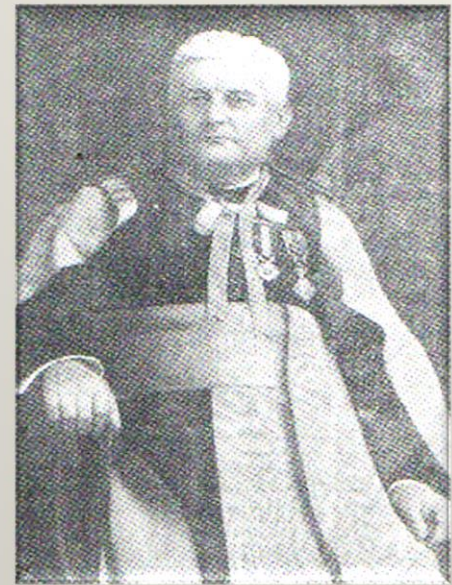
Înregistrarea nașterii lui Ioan Doroș, la data de 4 februarie 1851, în Matricola confesională a Bisericii Greco-Catolice Târșolt (Arhivele Naționale Satu-Mare. Fond Colecția Registrele Parohiale de Stare Civilă).

S-a născut în localitatea Târșolt (comitatul Satu Mare), la 4 februarie 1851, fiind fiul lui Vasile și al Irinei Doroș, născută Bura. A avut 4 frați: Vasile (născut în 1860, decedat în 1914; învățător în Breb), Grigore, Maria și Nicolae (născut în 1869, preot greco-catolic, casierul *Asociației*, membru *CNR Maramureș* și președinte al *CNRC Sighetul Marmației*). Ioan Doroș a fost căsătorit cu Rozalia Doroș, născută Bud, sora vicarului greco-catolic Tit Bud, cu care a avut doi copii: Titu Doroș (absolvent de drept, membru *CNR Maramureș*, prim-jurisconsult al orașului Sighetu-Marmației) și Atanasie Doroș (născut în 1886, hirotonit preot în 1910, absolvent al Facultății de Litere și Filosofie, preot din 1918 la Tarna Mare, în locul socrului său decedat). Ioan Doroș a absolvit Gimnaziul de la Beiuș în anul 1870, Seminarul Teologic din Gherla în 1874 și a fost hirotonit preot în anul 1875, rezidând la Ocna-Șugatag (1877), respectiv în Sat-Slatina (din 1886). În perioada Marii Uniri a fost protopop al *Oficiului Protopopesic Greco-Catolic Sighet - Sat-Slatina*. A decedat în anul 1921.

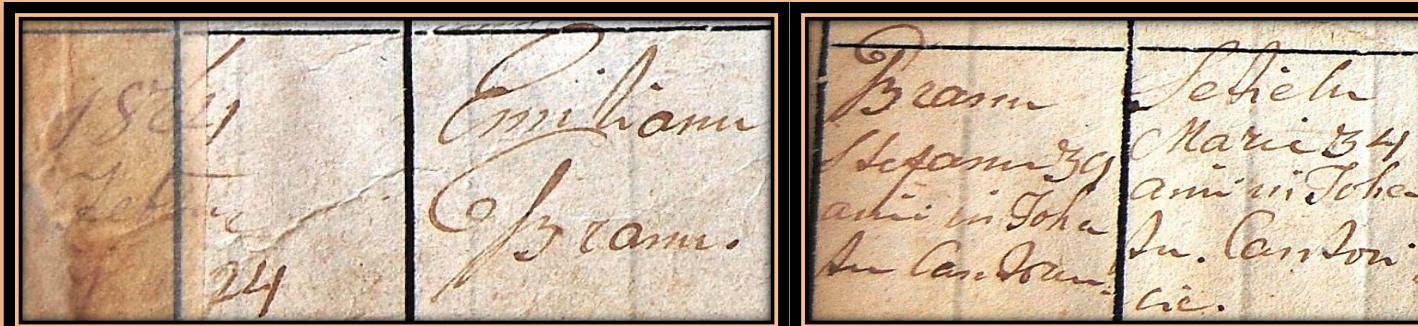
În anii săvârșirii și desăvârșirii Unirii, între 1917-1923, a ocupat funcția de **vicepreședinte al Asociațiunii**. A fost, de asemenea, președintele *Reuniunii Învățătorilor Români din Comitatul Maramureș* (1918). În calitate de membru al *Sfatului Național Român Provizor al Comitatului Maramureș* a semnat *Apelul* din 11 noiembrie 1918, implicându-se astfel activ în acțiunile premergătoare Marii Uniri. La 22 noiembrie 1918 a fost ales membru al *CNR Maramureș*, iar potrivit Ordinului Resortului Organizării nr. 173/1919, membru al *Marelui Sfat Național Român*, ales în Adunarea de la Alba Iulia, la 1 Decembrie 1918. S-a implicat în organizarea alegerilor pentru Parlamentul României (1919-1920), fiind ales președinte în Circumscripția Sighet II, Secția de votare Sat-Slatina, Ocna-Slatina, cu sediul în Sat-Slatina.

Semnătura protopopului Ioan Doroș consemnată pe o dispensă de căsătorie din anul 1919 (Arhivele Naționale Maramureș. Fond Vicariatul Greco-catolic al Maramureșului).

Protopop greco-catolic
Emilian Bran
(n. 1864)

Înregistrarea nașterii lui Emilian Bran, la data de 24 februarie 1864, în Matricula confesională a Bisericii Greco-Catolice Tohat (Arhivele Naționale Maramureș. Fond *Colecția Matricole Confesionale*).

Maramureș, iar în ziua de 27 a participat în calitate de „bărbat de încredere” la adunarea cercului Vișeu-Iza, pentru alegerea celor 5 delegați la Marea Adunare Națională. În anul 1919 (iunie), documentele îl consemnează ca **director al Despărțământului „Vișeu-Iza” al ASTRA**, funcție pe care o ocupa încă de la înființarea Despărțământului, în anul 1911, la inițiativa lui Găvrilă Iuga (vicepreședinte/secretar). În anul 1919 s-a implicat în organizarea alegerilor pentru Parlamentul României Mari, fiind ales vicepreședinte al Circumscripției electorale și al secției de votare I Dragomirești. În plan politic, a fost senator, ales în Maramureș și în Sălaj. În anul 1923, în calitate de senator, a participat și la ședințele *Comisiei administrative a Județului Maramureș*. Tot în anul 1923, a fost ales președinte al *Composesoratului Dragomirești*. În perioada interbelică a activat ca vicepreședinte al PNL Zalău, vicar foraneu greco-catolic al Silvaniei și ulterior canonic de Oradea.

**Directorul Despărțământului „Vișeu-Iza” al ASTRA –
protopop greco-catolic EMILIAN BRAN**

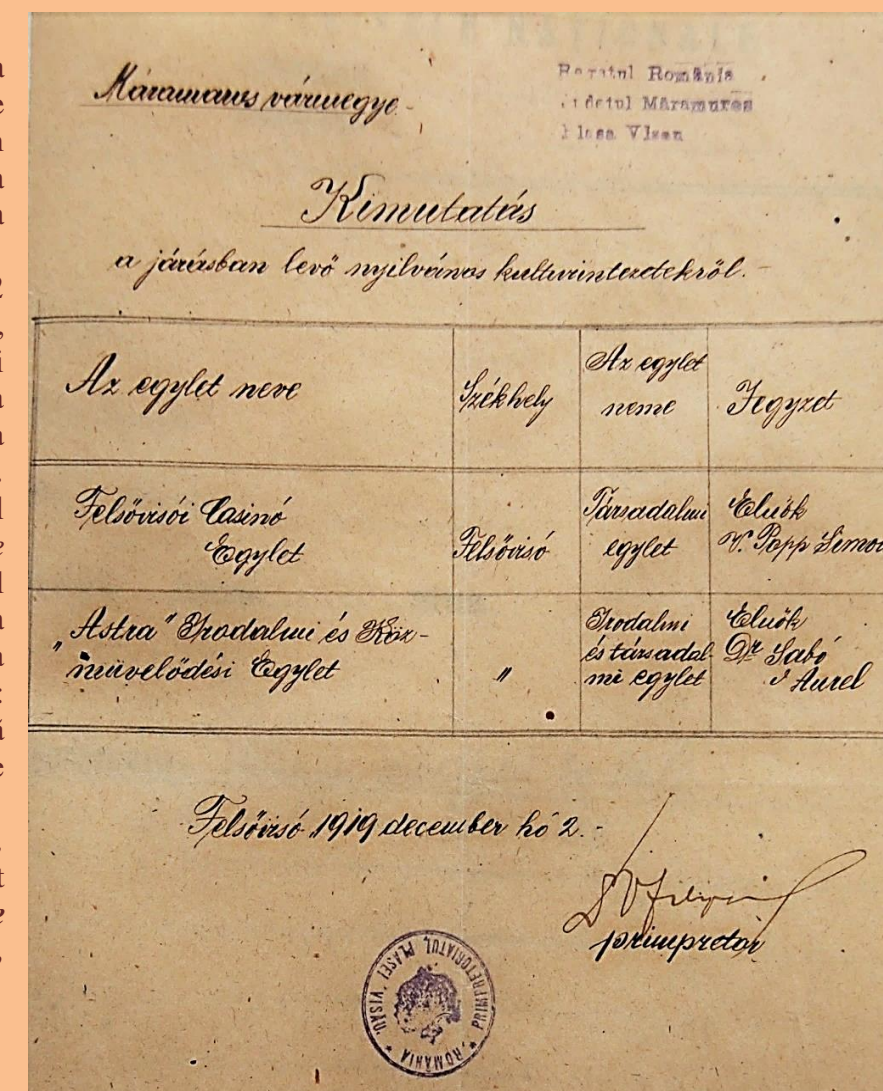
S-a născut la data de 24 februarie 1864 în localitatea Tohat (comitatul Solnocul de Mijloc), fiind fiul lui Ștefan (39 ani) și al Mariei Bran (34 ani), cantori. A urmat cursurile teologice la Gherla, devenind profesor la Seminarul Teologic din Gherla. Aici și-a desfășurat activitatea din anul 1886 până în 1888, când a fost hirotonit preot. A activat ca preot la Bizușa, Băița de sub Codru și Dragomirești (Maramureș), respectiv ca protopop al Oficiului Protopopesc Greco-Catolic Dragomirești. În 22 noiembrie 1918 a fost ales membru CNR

La Sighet, **Despărțământul ASTRA** s-a înființat în anul 1914, la inițiativa lui Ioan Mihalyi de Apșa, an în care a fost ales un comitet de conducere în frunte cu **dr. Vasile Chindriș**, demnitate pe care acesta o deține timp de 15 ani. La conducerea Despărțământului s-a mai aflat și **dr. Vasile Ilea**.

Potrivit unei situații întocmite în data de 2 decembrie 1919, de prim-pretorul plasei Vișeu de Sus, dr. Vasile Filipciuc (la solicitarea Biroului Presei Române, transmisă în teritoriu de Prefectura Maramureș), în plasa Vișeu de Sus, funcționa **Despărțământul ASTRA** – condus de directorul **dr. Aurel Sabó** (membru CNR Maramureș, președinte al CNRC Vișeu de Sus, reprezentantul Gărzii naționale române din Comitatul Maramureș, membru de drept al Marii Adunări Naționale din Alba-Iulia). Istoriografia consemnează scindarea, după război, a **Despărțământului ASTRA Vișeu-Iza** în: **Despărțământul ASTRA Vișeu** (președinte dr. Găvrilă Iuga) și **Despărțământul ASTRA Iza** (președinte Emilian Bran).

Deosebit de activi în cadrul **Despărțământului**, în perioada premergătoare Unirii și în anii imediat următori au fost **delegatii**: **dr. Vasile Meșter**, **dr. Ilie Kindriș**, **dr. Găvrilă Iuga**, **Ioan Tarța**, **Artur Anderco**, **Ioan Bârlea** ș.a.m.d.

Tabel întocmit în data de 2 decembrie 1919 de prim-pretorul plasei Vișeu de Sus, dr. Vasile Filipciuc, potrivit căruia, în plasa Vișeu de Sus funcționau două asociații culturale, printre care și **Despărțământul ASTRA** - condus de directorul **dr. Sabó Aurel** (Arhivele Naționale Maramureș. Fond *Prefectura Județului Maramureș. Actele subprefectului*).

Despărțământul „Vișeu-Iza” al Asociației pentru literatură și cultura poporului român.
Existență.

Invit cu toată stima pe toți intelectualii români din plasa Vișeu și a Izei la adunarea Despărțământului, ce se va ține în 26 iunie (Sâmbătă) la 10 ore în Casina din Vișeu de Sus, cu următorul program:

1. Reconstituirea Comitetului executiv
2. Înscriserea membrilor de toate categoriile.
3. Formarea bibliotecelor și agenturilor comunale.
4. Ținerea prelegerilor populare.
5. Designarea conferențierilor.
6. Relațiuni oficiale și eventuale propuneri

Dragomirești la 12 iunie 1919
Emil Bran
Directorul desp.

Invitație formulată la data de 12 iunie 1919, de directorul **Despărțământului Vișeu-Iza al ASTRA - Emilian Bran**, la adresa membrilor asociației, care sunt chemați să participe la adunarea acesteia, ce urma să aibă loc în Casina din Vișeu de Sus, la data de 26 iunie 1919, cu scopul „reconstruirii” comitetului executiv, formarea bibliotecilor și agenturilor comunale ș.a.m.d. (Arhivele Naționale Maramureș. Fond *Oficiul Parohial Greco-Catolic Cuhea*).

Membrii Asociațiunii pentru Cultura Poporului Român din Maramureș (1919):

- dr. avocat Florent George Mihalyi – președinte
- protopop Ioan Doroș – vicepreședinte
- „toate comunitățile bisericesti greco-catolice române din Maramureș, filialele împreună cu parohiile mamă
- clerul român din fiecare cerc protopopesc din Maramureș
- Basiliu Jurca
- Sigismund Ciple
- Vasiliu Mihalca
- Gavril Mihalyi
- Reuniunea docenților greco-catolici din Maramureș
- Nicolae Doros – casierul Asociației,
- preot în Sighet
- dr. Florentin Mihalyi
- Ioan Ivașco
- dr. George Bilașco
- Alexandru C. Anderco
- dr. Alexandru Lazăr
- dr. Vasile Meșter
- Ioan Balya
- dr. Petru Mihalyi
- Maramurășana
- Simeon Balya
- Ștefan Pop
- dr. George Mihalca
- v.ăd. Juliu Vintiu
- dr. Aurel Man
- dr. Ilie Kindriș
- dr. Ioan Rednic”

Invitare.

Membrii „Asociațiunii pentru cultura poporului român din Maramurăs” sunt invitați la adunarea generală, care se va ține în 16 Mai st. n. în Sighetul — Maramurășului în localitățile Asociațiunii (Casina Română din Sighet).

Objectele de pertractat vor fi:

1. Modificarea statutelor.
2. Alegerea comitetului și a funcționarilor.
3. Propuneri.

Sighet, 1919. April 8 st. n.

Dr. Florentin Mihalyi,
președinte.

În legătură cu invitarea de mai sus, publicăm membrii Asociațiunii, exprimându-ne dorința, că toți cari se țin Români Maramurășeni fără multă cugetare vor intra în șirul membrilor la instituțiunea cea mai veche a noastră, care în lumina zorilor ce se înalță, — va putea fi o dovadă, a luptei grele ce s'a purtat și în trecut pentru înaintarea poporului român din Maramurăs, acest pământ clasic a neamului românesc.

Sunt membrii, constatați ai Asociațiunii:

1. Toate comunitățile bisericesti g. cat. române din Maramurăs. Filialele delaolaltă cu parohiile mame.
2. Clerul a. c. român din fiecare cerc protopopesc din Maramurăs.
3. Basiliu Jurca.
4. Sigismund Ciple.
5. Vasiliu Mihalca.
6. Gavril Mihalyi.
7. Reuniunea docenților g. c. din Maramurăs.
8. Nicolau Doros.
9. Dr. Florentin Mihalyi.
10. Ioan Ivașco.
11. Dr. George Bilașco.
12. Alexandru C. Anderco.
13. Dr. Alexandru Lazar.
14. Dr. Vasile Meșter.
15. Ioan Balya.
16. Dr. Petru Mihalyi.
17. Maramurășana.
18. Simeon Balya.
19. Ștefan Pop.
20. Dr. George Mihalca.
21. V.ăd. Juliu Vintiu.
22. Dr. Aurel Man.
23. Dr. Ilie Kindriș.
24. Dr. Ioan Rednic.

De bună samă, ar trebui să fie încă mulți înșirați între membrii. Sperăm însă că pe lângă modesta taxă de 400 coroane a statutelor vechi, se va îndoi-intrei numărul membrilor până la ad. gen.

După statutele noi, taxele de membrii vor fi mai mari.

Doritorii de a intra în șirul membrilor binevoiască a plăti taxa de 400 c. la casierul Asociațiunii Nicolau Doros, preot în Sighet.

Invitație formulată la data de 8 aprilie 1919, de președintele Asociațiunii — dr. Florent Mihalyi, la adresa membrilor asociației, chemați să participe la adunarea acesteia, ce urma să aibă loc în Casina Română din Sighet, la data de 16 mai 1919, cu scopul modificării statutului, alegerii comitetului de conducere ș.a.m.d. (Arhivele Naționale Maramureș. Fond Oficiul Parohial Greco-Catolic Cuhea).

Apel.

Comitetul Asociațiunii pentru cultura poporului român din Maramurăs urmând indemnul binevoitor al mai multor Dni frați veniți din diferite ținuturi a României-Mari, pentru de a desvolta o activitate mai intenzivă a hotărit în ședința sa ținută în 30 Iulie a. c. a face o propagandă de a câștiga prin membri noi puteri noi și așa prin unirea și sporirea tuturor puterilor a câștiga mijloace trebuincioase pentru îndeplinirea scopurilor mărețe ale Asociațiunii și corespunzătoare vremilor, anume: răspândirea culturii adevărate în masele largi a le poporului român din Maramurăs.

Invităm deci pe toți aceia cari doresc a conlucra pentru promovarea intențiunilor așezate și fixate în Statutele Asociațiunii noastre să binevoiască a comunica dorința lor de a fi primiți ca membri fondatori, membri pe viață ordinari sau ajutători.

Membri fondatori plătesc 1000 cor. membri pe viață 400 cor. odată pentru totdeauna, membri ordinari o taxă anuală de 20 cor. și membri ajutători 10 cor.

În cadrele Asociațiunii există și o Casina modestă ca instituțiune separată cu o taxă moderată de Lei 5 lunar.

Asociațiunea pentru cultura poporului Român din Maramurăs. Comitetul.

Apelul Comitetului de conducere al Asociațiunii pentru câștigarea de noi membri în vederea îndeplinirii scopului Asociației: „răspândirea culturii adevărate în masele largi ale poporului român din Maramureș” (Arhivele Naționale Maramureș. Fond Oficiul Parohial Greco-Catolic Cuhea).

Cele 8 surori Mihalyi de Apșa alături de unul dintre cei trei frați

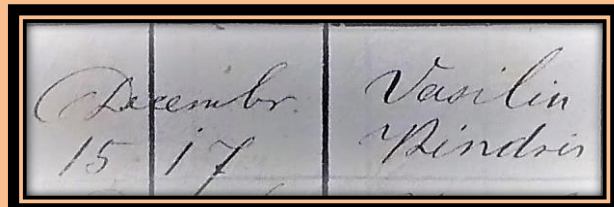
Surorile Mihalyi de Apșa

LUCIA CLAUDIA MIHALYI

S-a născut la Sighetul Marmației în data de 22 mai 1903, fiind unul din cei 11 copii (Iulia, Iustina, Maria, Irina, Lucia, Longin, Adriana, Cornelia, Victor, Silviu, Valeria) ai istoricului, membru corespondent al Academiei Române, Ioan Mihalyi de Apșa și ai Iustinei Pop. A urmat, timp de 8 ani Școala Călugărițelor Vicentine din Sighet. La vârsta de 15 ani, Lucia Mihalyi de Apșa a fost cea care a dus în piața centrală a orașului, drapelul pe care președintele și membrii CNR Maramureș au depus jurământul la 22 noiembrie 1918. Drapelul a fost trimis de la Cluj de Iuliu Maniu, prin Longin Mihalyi, fratele Luciei, student la drept. Drapelul a fost brodat cu însemnele României de surorile Mihalyi de Apșa, în noaptea de 21/22 noiembrie. După depunerea jurământului, acesta a fost arborat în balconul casei Mihalyi. Lucia Mihalyi, a decedat în anul 1999, la vârsta de 96 de ani.

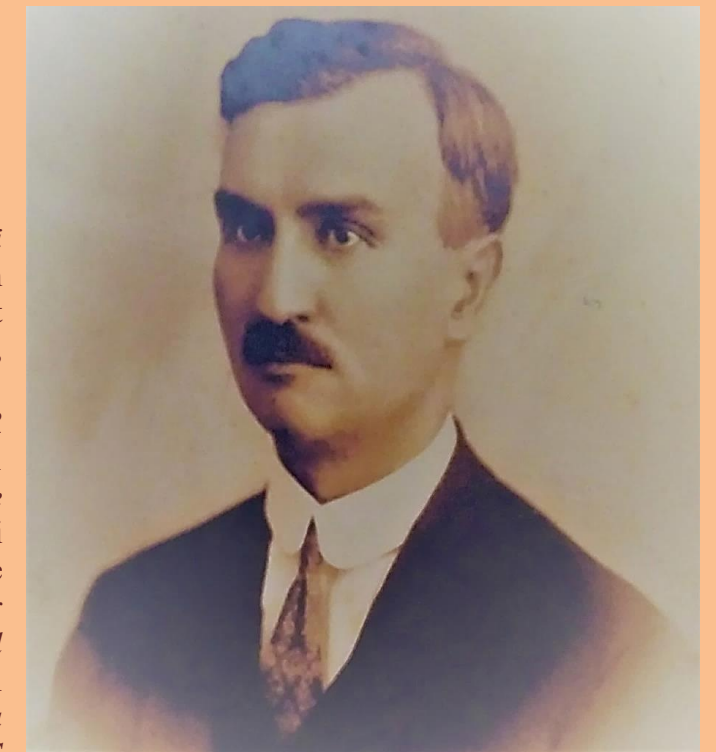
Președintele CNR Maramureș – avocat dr. VASILE CHINDRIȘ

S-a născut în 15 decembrie 1881 în comuna Ieud, în familia lui Ioan și a Mariei Kindriș. În perioada 1895-1898, figurează printre bursierii internatului *Asociațiunii pentru cultura poporului român din Maramureș*, fiind elev al Liceului Maghiar din Sighet. A urmat studiile Academiei de Drept din Oradea (1902-1905), ale Universității din Viena -Facultatea de Litere și Filosofie (1905-1906) și ale Universității din Berlin - Facultatea de Drept (1906-1907). Reîntors în Maramureș, s-a stabilit la Sighet și s-a dedicat profesiei de avocat. În anul 1914 a fost ales președinte al *Despărțământului Sighet al ASTRA*, deținând această demnitate timp de 15 ani. S-a stins din viață la 6 ianuarie 1947, la Sighetul Marmației.

Înregistrarea nașterii lui Vasile Kindriș, la data de 15 decembrie 1881, în Matricola confesională a Bisericii Greco-Catolice Ieud (Arhivele Naționale Maramureș. Fond *Colecția Matricole Confesionale*).

În adunarea de la Sighetul Marmației, din 22 noiembrie 1918, Vasile Chindriș a fost ales președinte al CNR Maramureș, calitate în care semnează protocolul încheiat cu această ocazie, devenind, astfel, unul dintre cei mai importanți soli ai voinței de unire a maramureșenilor din epocă. A fost delegat din partea cercului electoral Sighet la *Marea Adunare Națională de la Alba Iulia* din 1 decembrie 1918, și membru al *Marelui Sfat Național Român*. Imediat după preluarea puterii politice în Maramureș (aprilie 1919), cu ocazia reorganizării serviciilor publice, prefectul Vasile Chiroiu i-a oferit, grație pregătirii sale, postul de prim-jurisconsult al județului. S-a implicat activ în organizarea alegerilor pentru primul Parlament al României Mari din 1919, ca membru în *Biroului Electoral Central Maramureș*. În același an, a candidat ca deputat și a fost ales, din partea cercului electoral Iza. În anul 1919 a fost numit prin decizia subprefectului, membru în *Comisia județeană de reclamare a ajutorului de război*. La organizarea alegerilor din 1920 îl întâlnim, din nou, membru în *BEC Maramureș* și candidat pentru alegerile de deputați, circumscripția Ocna-Șugatag (ales în unanimitate

avocat dr. Vasile Chindriș (1881-1947)

absolută), respectiv Sighet (unde a obținut 150 voturi, fără să întrunească majoritatea). La nivelul județului, a făcut parte din *Comisia Spitalicească (1920)*, *Comisia administrativă (1923)*, *Subcomisia economică*, *Delegația pentru arbitrarea deciziilor în chestiuni orfanale (1921)*, *Comisia de expropriere (1922)* ș.a.m.d. În tot acest timp și-a desfășurat activitatea ca avocat, la nivel național fiind numit membru în *Comisia de Examinare a Magistraților* și în *Consiliul Superior de Disciplină pentru Avocați (1920)*. Cu ocazia adunărilor generale ale composesoratelor, organizate după anul 1918, în vederea repunerii în drepturi și pentru redarea autonomiei acestora, a fost ales președinte al *Composesoratului Ieud (1923)*.

Membrii CNR Maramureș: dr. Vasile Chindriș - președinte, Alexandru Cuza Anderco, dr. Aurel Szabo/Sabó, dr. Ilie Chindriș, dr. Izidor Anderco – preot greco-catolic, Emil Bran – preot greco-catolic, Artemiu Anderco – preot greco-catolic, Ștefan Ilniczki, Emil Stoia, Longin Mihalyi, Demetriu Chiș – preot greco-catolic, Simeon Balea – preot greco-catolic, dr. Ion Rednic, dr. Ioan de Kovacs, dr. George Bârlea, dr. Titu Doros, Ioan Doros – preot greco-catolic, Nicolae Doros – preot greco-catolic, dr. Vasile Filipciuc, Simeon Sierbul, Iuliu Ardelean – preot greco-catolic, Ioan Bîlțiu Dăncuș, Ioan Bârlea, Bazil Iurca - învățător, Vasile Țiplea, Ioan Balea, Alexandru Miclea, dr. Grigore Bota, dr. Ilie Lazăr, Vasile Timiș Filipan, Petru Salca, Valer Pop, Nicolae Pop, Simion Coman Pop și Ștefan Pop.

Președintele CNR Cercual Sighet - avocat dr. TITU DOROȘ

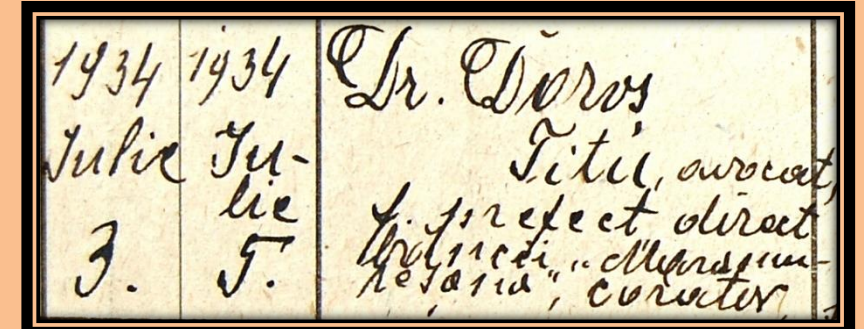
avocat dr. Titu Doros (1879-1934)

S-a născut în data de 14 octombrie 1879 la Ocna-Șugatag, fiind fiul protopopului Ioan Doros și al Rozaliei Doros, născută Bud, sora vicarului Tit Bud. A urmat studiile primare la Ocna-Șugatag, Liceul din Beiuș (1898), Academia Reformată de Drept Sighetul Marmației și Universitatea „Ferencz József” din Cluj – Facultatea de Drept și Științe Politice, obținându-și doctoratul în drept la data de 19 septembrie 1903. S-a stins din viață la Sighetul Marmației în 3 iulie 1934.

S-a numărat printre cei mai activi maramureșeni care au pregătit Unirea, fiind membru al *Sfatului Național Român Provizoriu al Comitatului Maramureș*, membru al *CNR Maramureș*, alături de tatăl și unchiul său (preot Nicolae Doros), respectiv **președinte al CNR Cercual Sighet**.

În anul **1919** a fost numit, prin decizia subprefectului, membru în *Comisia județeană de reclamare a ajutorului de război*. S-a implicat activ la organizarea alegerilor pentru primul Parlament al României Mari din 1919, ca membru al *Biroului Electoral Central Maramureș*, calitate în care îl regăsim și la scrutinul din 1920, respectiv ca președinte al *Circumscripției electorale Dragomirești* (Dragomirești, Cuhea, Bocicoel) Secția I de votare. Din 1 octombrie 1919 până în anul 1926 a fost profesor auxiliar (istorie civică) la Liceul „Dragoș-Vodă” din Sighet.

La 2 noiembrie **1920** a fost numit, de către prefectul județului, juriconsult al orașului Sighetul Marmației și ulterior membru în diverse comisii care funcționau la nivel județean: *Comisia spitalicească*, *Comisia județeană pentru Reforma Agrară (1920)*, *Comisia Administrativă (1921-1923)* etc. A îndeplinit și funcția de prefect, respectiv director al *Băncii „Maramureșana”*.

Înregistrarea decesului lui dr. Titu Doros, la data de 3 iulie 1934, în Matricula confesională a Bisericii Greco-Catolice Sighetul Marmației, în care este consemnată greșit localitatea în care s-a născut (Arhivele Naționale Maramureș. Fond *Colecția Matricole Confesionale*).

CNRC Sighet: dr. Titu Doros – președinte, Ilie Lazăr (Giulești) – notar; Dionisie Vereș, Ioan Simon, Iuliu Radu, George Stețu, I. Harnicu, Mich Văsălie, Petru Kozma, Constantin Pavel, Papp Văsălie, Petru Botta, Augustin Darabant, Simion Gyorgy – bărbați de încredere ai cercului.

Înregistrarea nașterii lui Titu Dorosiu, la data de 14 octombrie 1879, în Matricula confesională a Bisericii Greco-Catolice Ocna-Șugatag (Arhivele Naționale Maramureș. Fond *Colecția Matricole Confesionale*).

Președintele CNR Cercual Vișeu-Iza – dr. AUREL SZABO/SABÓ

Szabo Aurel s-a născut la Boghiș (Satu Mare) în 21 decembrie 1872. Și-a început studiile primare la Satu Mare, iar ulterior a studiat la Gimnaziul Superior de Stat din Baia Mare (1891-1895). A urmat, de asemenea, cursurile Universității Regale Maghiare din Budapesta – Facultatea de Drept și Științe Politice, susținându-și doctoratul în științe juridice la data de 20 iunie 1902. A activat ca avocat la Satu Mare, iar în 1906, potrivit presei vremii, s-a mutat la Vișeu de Sus, unde și-a desfășurat activitatea ca avocat și ca notar public. Dr. Aurel Szabo s-a căsătorit cu Aurelia Chita, fiica preotului Pavel Chita din Prislop, neavând, însă, urmași. Având în vedere că istoriografia nu a consemnat până în prezent informații cu privire la viața dr. Aurel Szabo, pentru completarea datelor de mai sus este necesară continuarea cercetării.

Căpitan dr. Aurel Sabo din Vișeu de Sus a fost ales membru al *CNR Maramureș* (22 noiembrie **1918**), **președinte al CNR Cercual Vișeu-Iza** și membru de drept al *Marii Adunări Naționale din Alba-Iulia*, în calitate de reprezentant al *Gărzii Naționale Române din Comitatul Maramureș*. Potrivit unei situații întocmite în data de 2 decembrie **1919** de prim-pretorul plasei Vișeu de Sus, dr. Vasile Filipciuc (la solicitarea Biroului Presei Române, transmisă în teritoriu de Prefectura Maramureș), în plasa Vișeu de Sus, funcționa *Despărțământul ASTRA* – condus de directorul dr. Sabo/Sabău Aurel.

CNRC Vișeu-Iza: dr. Aurel Szabo – președinte, Grigore Țiplea – notar; preot Emil Bran, Tit Demian, Ioan Dunca, Ioan Popp, Teodor Popp, Grigore Costea, George Săsăran, Ion Popp, Ilie Pascu, Vasile Cămpian, Ioan Ghendea, Ioan Tomoiagă ș.a.m.d. bărbați de încredere ai cercului

Consiliul național român din
Maramureș - Sighetul
Maramureșului constituit
în 17.XI. 918.

Pres. St. Nicolae Todor
anembri
Stribel George
Mihail Stribel
" " " " " "
Ioan " " " "
" Biluskyar
Mihail Kaira
Mihail Kira
George Kaira
Petru Roid -
Ioan Visovan
" " " "
Teodor Popp -
Kavepuyur Mihail
" " " "
George Tomai
Stepan Todor
Kavepuyur Ioan
" " " "
Nanile Roid -
Kavepuyur Lajos
Ioan Roid

CNR Sighetul Maramureșului, 17 noiembrie 1918 (Arhivele Naționale Maramureș. Fond Vicariatul Greco-Catolic al Maramureșului).

Formular de jurământ pt consiliul
național român și garda na-
țională română:

" Jur sărbătoresc înaintea Atotputer-
nicului Dumnezeu, că voi fi cu
credință neclătită față de consiliul
sau Sfatul național român, pe care-l
voi cinși și apăra. - Voi împlini
toate poruncile lui și voi griji de viața
și avera cetățenilor mei, fie aceia
de ori ce neam. Așa să-mi ajute
Dumnezeu. Amin! -

Mg. 918. XI 30.
918. 17/XI. S.

Formular de jurământ pentru Consiliul Național Român și Garda Națională Română: Jur sărbătoresc înaintea Atotputernicului Dumnezeu, că voi fi cu credință neclătită față de consiliul sau Sfatul Național Român pe care-l voi cinși și apăra. – Voi împlini toate poruncile lui și voi griji de viața și avera cetățenilor mei, fie aceia de orice neam. Așa să-mi ajute Dumnezeu. Amin! din 17 noiembrie 1918, 30 noiembrie 1918 (Arhivele Naționale Maramureș. Fond Vicariatul Greco-Catolic al Maramureșului)

Un cuvânt despre demo-
cratie.

Democrația e o astfel de
stare într-o țară că toți cetățenii
au dreptul să se amestece
în treburile obștei și să le poată
conduce; ceea ce însemnă
că nimic nu se poate
face fără voia celor de jos,
ci ei diriguiesc de fapt,
după adevăr și dreptate.

Într-o țară democratică nu
să ie în considerare că ești
contă ori baron, ori ești bogat
ori sărac ca să ajungi în
fruntea treburilor. Ci cel
mai bun, mai cinstit, mai
cuminte, care înțelege
năcăzurile poporului, ajunge
la locul de conducere gene-
rală. -

Cu alte cuvinte, democrația
dă largi drepturi și libertăți
celor de jos, străbunilor mari
ale poporului. -

Discurs - Un cuvânt despre democrație - Democrația e o astfel de stare într-o țară că toți cetățenii au dreptul să se amestece în treburile obștei și să le poată conduce; ceea ce însemnă că nimic nu se poate face fără voia celor de jos, că ei diriguiesc de fapt, după adevăr și dreptate. Într-o țară democratică nu să ie în considerare că ești contă ori baron, ori ești bogat ori ești sărac ca să ajungi în fruntea treburilor. Ci cel mai bun, mai cinstit, mai cuminte, care înțelege năcăzurile poporului ajunge la locul de cunoaștere generală. Cu aste cuvinte democrația dă largi drepturi și libertăți celor de jos străbunilor mari ale poporului. (Arhivele Naționale Maramureș. Fond Vicariatul Greco-Catolic al Maramureșului).

Iuliu Ardelean
(1888-1952)

Președintele CNR Cercual Ocna-Șugatag – preot greco-catolic IULIU ARDELEAN

S-a născut la 8 septembrie 1888 în localitatea Băbășești (comitatul Satu Mare). A avut 3 frați și o soră: Emil (învățător), Octavian (medic), Victor (șef de gară) și Emilia (căsătorită cu Vlad Mihai, paroh la Petrova). Studiile primare le-a început la Școala din Negrești și le-a continuat la Oradea, Baia Mare și Satu Mare. A urmat teologia la Gherla, fiind hirotonit preot în anul 1913, la Văleni. În perioada 1919-1925 a fost preot la Borșa, Iapa (Sighetul Marmăției), Ocna-Șugatag și Mănăstirea din Moisei.

A fost membru al CNR Maramureș, **președinte al CNR Cercual Ocna-Șugatag**, respectiv delegat din partea cercului electoral Ocna-Șugatag la *Marea Adunare Națională de la Alba Iulia* din 1 decembrie 1918. S-a implicat în organizarea alegerilor pentru Parlamentul României Mari din 1919, 1920, în calitate de vicepreședinte al Circumscripției Bârsana, Secția I de votare. În anii 1922-1923 documentele îl menționează și în localitatea Borșa ca membru în *Cancelaria Comunei Borșa*, respectiv în cadrul Composesoratului Borșa.

Preotul Iuliu Ardelean a fost ales vicepreședinte al *Organizației Partidului Național Țărănesc din Ocna-Șugatag*. Pentru convingerile sale politice și pentru legăturile cu preoții *culturii greco-catolic clandestin* a fost arestat în data de 13 februarie 1952 și internat la coloniile de muncă de la Canalul Dunăre Marea-Neagră (Peninsula). S-a stins din viață la 2 martie 1953, la Spitalul Penitenciar Văcărești din București.

CNRC Ocna-Șugatag: Iuliu Ardelean – președinte, Ilie Lazăr – notar; George Pop, George Rad, Ioan Cupcea, Emil Fucec, Petru Bârsan, Mihail Rednic, Alexa Vișovan, Vasile Pop ș.a.m.d. bărbați de încredere ai cercului.

141

FIȘA PERSONALĂ

Titlu de Direcția, Serv. Județean D.G.S.S. REGIUNEA BAIA MARE

Nume și prenumele: ARDELEAN IULIU

Președinte: /

Fals: /

Identificarea infractorului: Iuliu Ardelean

Articolul infracțiunii: Escuit pentru încălcare în cultul clandestin greco-cat. preot ortodox provenit din greco-cat.

Profesiunea: /

Clasa socială: mic burghez

Precedența politică: în trecut P.N.F., în prezent neînscris.

Vârsta: /

Sex: /

Înălțime: 64 ani

Data nașterii, comuna, județul, țara: 1888, Babasesti, Rai. Satu Mare. R.P.R.

Adresa domiciliului: comuna, județul, țara: Iapa, Raionul Sighet.

Actele anterioare: Iapa, Babasesti.

Naționalitatea: ROMÂNĂ	Starea civilă: Văduv	Expunerea rezumativă a infracțiunii: A fost arestat ca membru în cultul clandestin greco-cat. A avut legături cu Sabau Mihai membru în cultul clandestin cu care discuta despre eventualele unui război și despre preoții fugari din Raionul Sighet.
Religie: ROMÂNĂ ORTODOXĂ	Tata: Dumitru	
	Mama: Maria	
	Sot(-i)ă: Văduv	
		Copii: 1 copil
		Rude: 7 frați.

Academia teologică: ROMÂNĂ ȘI MAGH.

Președinte: /

Clasa militară: confesor

Identificarea ca infractor: /

Actele dactiloscopice: /

FOTOGRAFIA

Fișa personală a lui Iuliu Ardelean din dosarul de urmărire penală (Consiliul Național pentru Studiarea Arhivelor Securității - București).

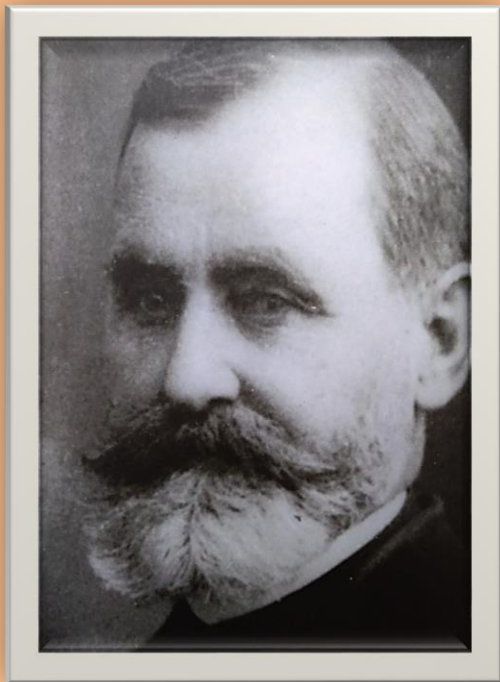

Președintele CNR Cercual Teceu - preot greco-catolic SIMION BALEA

S-a născut la Vișeu de Sus în 1 aprilie 1863, în familia lui Ioan Balea din Ieud și a Parascăi Simon din Vișeu de Sus. A avut 4 copii: Maria Balea (măritată dr. Selăgean –Vișeu de Sus), Laura Balea (măritată Rițiu, cercetată de Securitate pentru legăturile cu preoții fugari și cu Nunțiatuța), Ana Balea (măritată Biț Dăncuș) și Valeria Balea. A urmat cursurile gimnaziale la Sighet și teologia la Gherla (1885), fiind hirotonit preot în Săpânța în anul 1890, unde a slujit până la moarte. Sub îndrumarea sa, în anul 1902, meșteri din Budapesta au pictat biserica din Săpânța.

În ultimul deceniu al secolului al XIX-lea a activat în cadrul *Asociației pentru Cultura Poporului Român din Maramureș*, fiind membru al acestei asociații culturale a românilor maramureșeni și în anul 1919. A înființat Banca „Maramureșana”, cea mai importantă instituție de credit a românilor maramureșeni. Protopopul onorar Simion Balea a decedat la Sighetul Marmăției în 6 noiembrie 1938, la vârsta de 76 de ani, fiind înmormântat în cimitirul bisericii de un sobor de 21 de preoți, în frunte cu canonicul Ilarie Boroș și Ștefan Pop.

Preotul Simion Balea a întreprins o activitate remarcabilă în folosul Unirii. A fost membru al *Sfatului Național Român Provizoriu al Comitatului Maramureș*, președinte ad-hoc al adunării din 22 noiembrie 1918 de constituire a CNR Maramureș, membru CNR Maramureș, **președinte al CNR Cercual Teceu** (Técső), delegat al cercului electoral Teceu la *Marea Adunare Națională de la Alba Iulia* din 1 Decembrie 1918, acestea reprezentând o confirmare a meritelor sale de luptător. Potrivit Ordinului Resortului Organizării nr. 173/1919 a fost membru al *Marelui Sfat Național Român*, ales în adunarea de la Alba Iulia din 1 Decembrie 1918. La alegerile parlamentare din 1919 a fost ales senator. Într-o publicație a Biroului Electoral Central din iunie 1920, referitoare la rezultatul alegerilor, este menționat deputat ales în circumscripția Câmpulung, candidat din partea Partidului Național.

Preot greco-catolic Simion Balea
(1863-1938)

CNRC Teceu: preot Simion Balea – președinte, Mihail Șerban, George Stan – notari; Dumitru Stan a lui Todor, Gheorghe Pop, Ioan Pop a lui Ioan, George Holdiș a lui Grigor ș.a.m.d. bărbați de încredere din comunele cercului.

Înregistrarea nașterii lui Simion Balya, la data de 1 aprilie 1863, în Matricola confesională a Bisericii Greco-Catolice Vișeu de Sus (Arhivele Naționale Maramureș. Fond *Colecția Matricole Confesionale*).

Președintele CNR Local Sighetu-Marmației – preot greco-catolic NICOLAE DOROȘ

S-a născut în localitatea Târșoț (comitatul Satu Mare) în anul 1869, fiind fiul lui Vasile și al Irinei Doroș. A avut 4 frați: Vasile (născut în 1860, decedat în 1914; învățător în Breb), Ioan (născut în 1851, protopop al Oficiului Protopopesic Greco-Catolic Sat-Slatina, membru CNR Maramureș), Grigore și Maria. Nicolae Doroș a urmat studiile gimnaziale la Sighetul Marmației și Baia Mare și a absolvit Liceul Reformat din Sighet în anul 1889. Ulterior, a studiat la Seminarul Teologic din Gherla, între 1889-1893, a fost hirotonit preot în anul 1893 și a activat ca pedagog al internatului (Convictului Sfântul Vasile) din Sighetu-Marmației. A fost membru al *Sfatului Național Român Provizoriu al Comitatului Maramureș* și unul dintre semnatarii *Apelului* din 11 noiembrie 1918, ales membru CNR Maramureș și **președinte al CNR Local Sighetul Marmației**. De asemenea, a fost membru al *Asociațiunii pentru Cultura Poporului Român din Maramureș*, unde a ocupat funcția de casier (1919). În perioada 1 octombrie 1919 - 1 septembrie 1922 a fost profesor suplinitor la Liceul „Dragoș-Vodă” din Sighetul Marmației.

Membrii CNR Local Sighetul Marmației: Nicolae Doroș – președinte, Sztrimbei George, Mihai Sztrimbei, Mihai Orosz, Ioan Orosz, Ioan Bilustiak, Mihai Nanu (? Naniu), Mihai Kira, George Nisztor, Petru Rad, Ioan Vișovan, George Moldovan, Teodor Papp, Kazerniuk Mihai, Kavezniuk Nicolae, George (...), Ștefan Teodor, Kavezniuk Ioan, Kavezniuk Vasile, Vasile (...), Kavezniuk Ludovic, Ioan (...), George Nemeth – învățător-notar

CNR Local Bârsana: avocat dr. Ioan de Kovacs - președinte, avocat dr. Vasile Filipciuc – vicepreședinte, Petru Bârsan a lui Grigore - notar, Vasile Ilniczi și Șandor Cora a lui Ioan - secretari, Sandor Ofrim al lui Ion, Bârsan Ștefan, Ion Pop al lui Mihai, George Roșea al lui Vasile, Mihai Ilieș al lui Ion, Petru Știopei al lui Toader ș.a.m.d

CNR Local Petrova: dr. George Bilașcu (medic în Budapesta, proprietar în Petrova) - președinte, Vasile Godja – vicepreședinte, Ilie Doroș, George Mihalca – notari, Gavril Filipciuc, George Găborean, Vasile Iurca – notarul comunei, Iuliu Fucec ș.a.m.d. Conducerea efectivă a consiliului național este încredințată lui Darie Vlad.

GĂRZILE NAȚIONALE ROMÂNE DIN MARAMUREȘ

Gărzile au fost alese în adunările de constituire a consiliilor naționale. În Maramureș, gărzile naționale au sprijinit armata română la eliberarea Sighetului și a împrejurimilor acestuia, în iarna anului 1918/1919. În 17 ianuarie, forțele ucrainiene au fost zdrobite în lupta de la Cămara - Sighet. La această luptă au participat și **gărzile naționale** conduse de **Mihai Pop din Bârsana, Ilie și Vasile Lazăr din Giulești, Ion și Florentin Bilțiu Dăncuș**. Armata română a ocupat Maramureșul de pe ambele maluri ale Tisei, până la Câmpulung și Valea Tarasului.

Comandantul Gărzii Naționale Române din Maramureș

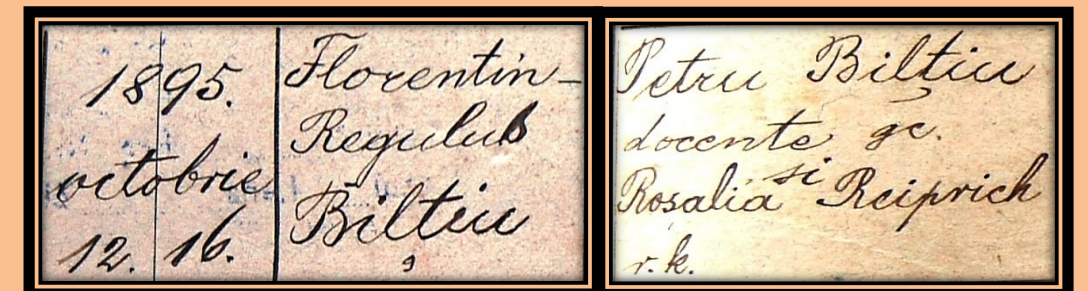
Învățător – sublocotenent FLORENTIN BILȚIU-DĂNCUȘ (Florentin Regulus Bilțiu alias Dăncuș)

S-a născut în localitatea Ieud la 12 octombrie 1895. A fost fiul lui Petru Bilțiu **alias Dăncuș** și al Rozaliei Reiprich. A urmat Școala Normală de Învățători din Sighet, apoi Școala de Notari. Până în anul 1918 a fost învățător, apoi notar la centrul de Plasă Ocna- Șugatag. A decedat în 8 iunie 1964 la Oradea.

A fost membru al *Sfatului Național Român Provizoriu al Comitatului Maramureș* și unul dintre semnatarii *Apelului* din 11 noiembrie 1918. În calitate de **comandant al Gărzii Naționale Române din Comitatul Maramureș** (ofițer cu grad de sublocotenent) a fost ales să participe la *Marea Adunare Națională de la Alba Iulia* din 1 decembrie 1918 „ca delegat autorizat să ia parte cu vot decisiv la adunare, în numele tuturor românilor din acel cerc electoral, și la alte adunări naționale române, cu votul lui să decidă asupra sorții viitoare a neamului românesc din Transilvania, Ungaria, Banatul Timișan”. În iarna anului 1918/1919 a luptat alături de armata română pentru eliberarea Maramureșului. A fost decorat cu Ordinul *Steaua României*.

Sublocotenent Florentin Bilțiu-Dăncuș/Florentin Regulus Bilțiu alias Dăncuș (1895-1964)

Înregistrarea nașterii lui Florentin Regulus Bilțiu, la data de 12 octombrie 1895, în Matricula confesională a Bisericii Greco-Catolice Ieud (Arhivele Naționale Maramureș, Fond *Colecția Matricole Confesionale*).

Înregistrarea nașterii lui Florentin Regulus Bilțiu, fiul lui *Biltz alias Dankus Peter*, la data de 12 octombrie 1895 în Registrul de stare civilă al localității Ieud (Arhivele Naționale Maramureș, Fond *Colecția Registre de stare civilă*).

Delegații maramureșeni la MAREA ADUNARE NAȚIONALĂ din 1 Decembrie 1918

- Cercul Ocna-Șugatag: **Iuliu Ardelean**, preot (Văleni); **dr. Ilie Lazăr**, universitar (Giulești); **Emil Fucec jr.**, preot (Sârbi); **George Moiş**, proprietar (Berbești); **George Nemniș**, proprietar (Călinești).
- Cercul Sighet: **dr. Vasile Chindriș**, avocat, **dr. George Bârlea** (Sighet); **Ilie Filip** (Apșa de Jos); **V. Mich** (Iapa); **Mihail Dan** (Apșa de Mijloc).
- Cercul Teceu: **Simion Balea**, **Toader Papp I. Ioan**, **Ioan Stan Mihăescu**, **Ioan Steț I. George**, **Ioan Popp a Tomii** (Săpânța).
- Cercul Vișăului: **Ioan Iusco Dolhutiu** (Vișeu de Sus); **Gavril Coman**, jude comunal (Vișeu de Jos); **Artemiu Anderco**, preot; **Vasile Pleș** (Ieud); **Vasile Timiș Filipan** (Borșa).

Membrii de drept

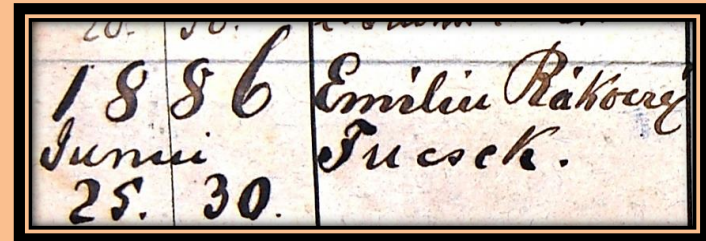
Protopopii români: **Petru Bârlea** (Mara), **N. Nedeliu** (Biserica Albă)

Delegații Reuniunii învățătorilor români: **Ioan Bilțiu-Dăncuș**, învățător (Sat-Slatina), **Grigore Ciple/Țiple**, învățător Ieud

Reprezentanții Gărzii Naționale Române: **Căp. Dr. Aurel Sabó** (Vișeu de Sus); **Serg. Ioan Ivanciuc** (Iapa); Supleant: **Sublocotenent Florentin Bilțiu-Dăncuș** (Sat-Slatina).

Delegat la Marea Adunare Națională – preot **EMIL RAKOCZY FUCEC jr.**

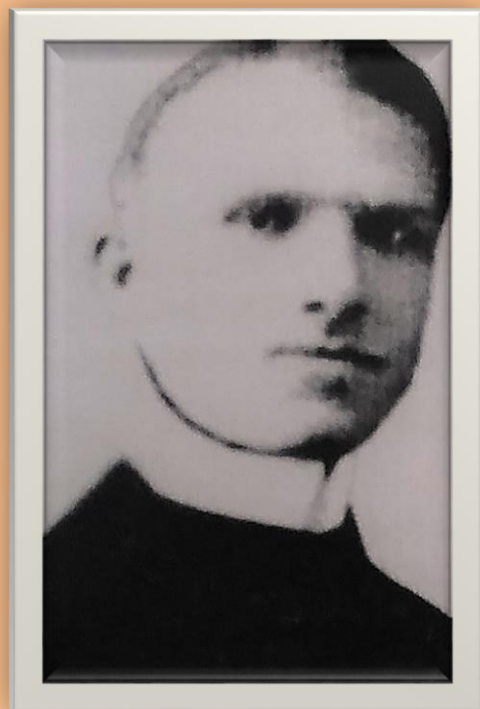
Emil Rakoczy Fucec jr. s-a născut la 25 iunie 1886 la Sârbi, comuna Budești, în familia preotului greco-catolic Emil Rakoczy Fucec și a Herminei Fucec. A urmat cursurile gimnaziale la Sighet, teologia la Gherla și a fost hirotonit preot în anul 1912, la vârsta de 26 de ani. S-a căsătorit cu fiica protopopului Petru Bârlea, Ana din Berbești cu care a avut doi copii.

Înregistrarea nașterii lui Emiliu Rákoczy Fucec, la data de 25 iunie 1886, în Matricola confesională a Bisericii Greco-Catolice Sârbi (Arhivele Naționale Maramureș. Fond *Colecția Matricole Confesionale*).

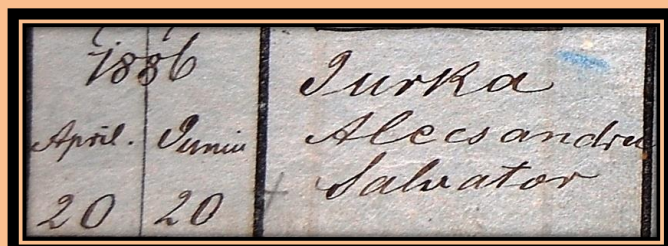
A fost membru al *CNR Cercul Ocna-Șugatag*, în adunarea cercului electoral, ținută la Giulești în 27 noiembrie 1918, fiind ales **delegat la Marea Adunare Națională** de la Alba Iulia din 1 Decembrie 1918. S-a implicat în organizarea alegerilor parlamentare din anii 1919, 1920, în calitate de vicepreședinte al Secției de votare Rozavlea, circumscripția Dragomirești. A fost preot în mai multe localități din Maramureș: Sârbi, Rozavlea, Bogdan-Vodă, Petrova și Botiza. În anul 1948 a trecut la cultul ortodox. La Botiza a fost arestat în seara de Crăciun a anului 1951 și condamnat la doi ani de închisoare pentru faptul că a ținut liturghia conform ritului greco-catolic, fiind

închis la Sighet și la Văcărești. A fost membru al *PNR* din 1920 și al *PNT* – *Iuliu Maniu* încă din 1928. Pentru activitatea sa politică „de propagandă în rândurile țăranilor”, din comunele unde era preot, a fost urmărit de Securitate. Perioada 1974-1980 o petrece la sora lui Hermina, soția preotului Simion Balea. S-a stins din viață în anul 1980, la Sighetul Marmăției, la vârsta de 94 de ani.

Emil Rakoczy Fucec
(1886-1980)

Membrii ai MARELUI SFAT NAȚIONAL ROMÂN: **dr. Vasile Chindriș**, avocat (Sighet); **dr. Salvator Jurca**, avocat (Sighet); **Simeon Balea**, preot (Săpânța); **dr. Vasile Filipciuc** „*cand. de avocat*” (Petrova).

Înregistrarea nașterii lui Salvator Aleksandru Jurka, la data de 20 aprilie 1886, în matricola confesională a Bisericii Greco-Catolice Sârbi (Arhivele Naționale Maramureș. Fond *Colecția Matricole Confesionale*).

Membru al Marelui Sfat Național Român – avocat **dr. SALVATOR ALEXANDRU IURCA**

S-a născut în Sarasău, la data de 20 aprilie 1886, fiind fiul lui Basil Iurka și al Aureliei (născută baroneasa Papp). Fratele său, Flaviu Iurca a fost prim-pretor al plasei Sighet (1919). Salvator Alexandru Iurca a urmat studiile superioare la Universitatea Regală Maghiară din Budapesta în perioada 1903-1907, obținând doctoratul în științe juridice la 28 iunie 1908. După terminarea studiilor, și-a desfășurat activitatea ca avocat la Sighet. Conform Ordinului Resortului Organizării nr. 173/1919, s-a numărat printre **membrii Marelui Sfat Național Român**, aleși în Adunarea de la Alba Iulia din 1 Decembrie 1918. În 20 octombrie 1919 a fost numit cu titlu provizoriu în fruntea *Sedriei Orfanale* din Sighetul Marmăției, funcție din care demisionează un an mai târziu. S-a implicat în alegerile parlamentare din anul 1919, fiind membru al *Biroului Electoral Central Maramureș*, respectiv președinte al Secției VII votare Săpânța, Circumscripția Sighet.

8

FIȘA PERSONALĂ

Fișă de Direcția, ~~SECURITĂȚII~~ REGIONALĂ A SECURITĂȚII STATULUI BAIA MARE.

Numele și prenumele: **FUCEC EMIL**

Președinte: _____

Sex: _____

Statura infractorului: **1,75 m**

Tipul infracțiunii: **fost membru în Partidul Național Țărănesc, Maniu.**

Starea civilă: **preot-pensionar.**

Profesiunea socială: **chiabur.**

Convingerile politice: **neincadrat.**

Starea financiară: **fara avere.**

Vârsta: **66 ani.**

Data nașterii, comuna, județul, țara: **1886 în Sârbi, Raionul Sighet Regiunea Baia-Mare RPR**

Adresa domiciliului: comuna, județul, țara: **comuna Botiza Rai. Vișeu Reg. Baia-Mare.**

Locurile anterioare: **Rozavlea, Satu Nou de Jos, Petrova și Botiza.**

Naționalitatea: **romana.**

Religie: **romana.**

Convingerile religioase: **ortodoxa.**

Starea civilă: **Vaduv.**

Expunerea rezumativă a infracțiunii:

In anul 1920 a făcut parte din Partidul Național Român, iar în 1928 se înscrisese în PNT Maniu, ducând o vie de propagandă în rândurile țăranilor din comunele unde a fost preot, fiind ales în comitetul de conducere Judetean.

Tată: **EMIL**

Mamă: **HERMINA.**

Soț (sa): _____

Copii: **fara copii.**

Rude: _____

Școli: **Facultatea Teologică.**

Alte ocupații: **romana maghiara.**

Calificarea militară: **nesatisfacuta.**

Specialitatea ca infractor: _____

Formula dactiloscopică: _____

FOTOGRAFIA

Fișa personală a lui Emil Fucec întocmită de Direcția Regională a Securității Statului Baia Mare (CNSAS București, dosarul informativ).

Potrivit legilor maghiare din anii 1870, 1876, teritoriul comitatului Maramureș îngloba orașul cu consiliu Sighetul Marmației și 10 plase administrative: Vișeu/Visó, Iza/Izavölgyi, Șugatag (Cosău)/Șugatag, Tisa/Tiszavölgyi, Sighet/Sziget, Taras/Taraczviz, Teceu/Técső, Hust/Huszt, Dolha/Dolha, Boureni/Ökörmező, conduse de prim-pretori, pretori și personal auxiliar. La data de **28.04.1919**, primul prefect al județului Maramureș, **dr. Vasile Chiroiu**, în conformitate cu instrucțiunile primite, a preluat „imperiu” asupra județului Maramureș („4 plase românești și 5 rutenești”) și a trecut la organizarea lui, numind primii funcționari români (subprefect – **Gavrilă Mihalyi**; juriconsult județean – **dr. Vasile Chindriș**; prim-notar județean – **George Dan**; medic județean – **dr. Ioan Rednic**; director Direcția Financiară - **Gheorghe Coman**, pretor plasa Sighet – **Flaviu Iurca**; primarul orașului Sighetul Marmației – **Victor Hodor**, președinte al Tribunalului Maramureș – **Alexandru Lazăr**; șef Brigadă de Siguranță - **Ilie Lazăr**; comisar Afaceri Silvanale - **Alexandru Ivașcu**). Aceștia au depus jurământul de fidelitate în data de 30 aprilie 1919. Documentele consemnează preluarea puterii în orașul Sighetul Marmației și în plasele: Vișeu, Iza, Șugatag, Sighet, Rahău (Tisa), Taras, Teceu, Hust și Seleușul Mare. Desfășurarea evenimentelor „a fost anunțată la Consiliul Național Sighetu-Marmației de Teodor Mihalyi”, președintele Consiliului Național Român Central. Preluarea puterii a vizat întregul comitat, inclusiv părțile rutenești de la nord de Tisa. **Pentru a ne feri de surprinderi pe deoparte, pe de altă parte pentru a ne apăra bunurile noastre, ce se află acolo, și mai ales pentru a veni în ajutorul populației, am fost necesitați la acest pas, care este în concordanță și cu cererile populației de-acolo (...). În înțelegere cu dl. general Olteanu și așteptând unele invitații promise - vom căuta să mutăm linia de demarcație, poate până la vechiul hotar și punerea sub control a tuturor autorităților publice din părțile rutene.** De la funcționarii de pe teritoriul locuit de ruteni, prefectul nu a cerut depunerea jurământului, ci numai asigurări, că-și vor împlini „funcțiunea” și vor da ascultare ordinelor Consiliului Dirigent.

În anul 1919 **PREFECTURA JUDEȚULUI MARAMUREȘ** număra 79 posturi bugetate, la care se adaugă cel al prefectului. Dintre acestea menționăm: prefect – **dr. Vasile Chiroiu**; subprefect – **Gavrilă Mihalyi**; juriconsult – **dr. Vasile Chindriș**; notar principal – **George Dan**; notar principal II - **Székely Ștefan**; notar principal II - **Nagy Eugen**; viconotar - **Dan Mihaly**; prim-procuror - **dr. Kindris Ilie**; medic principal – **dr. Ioan Rednic**; arhivar secundar – **Cziple Vasile**; președinte Scaun orfanal - **dr. Salvator Iurca**; asesori Scaun orfanal – **Petre Joody**; **dr. Isidor Anderco**; 8 prim-pretori (főszolgabíró): **Iuliu Coman**; **Dr. Desideriu Batin**; **Dr. Vasile Filipeciuc**; **Flaviu Iurca**; **Ștefan Tivadar**; **Dr. Iosif Rednic**; **Balász Imre**, **Ludovic Dan**; 8 medici de plasă: **Dr. Ivan Dan**; **dr. Stefan Kiss**; **dr. Imre Schmidt**, **dr. Márcus Mór**; **dr. Stefan Vaszkó**; **dr. Adarján Sárközy**; **dr. Stefan Sefcsik**; **dr. Stefan Petrovics**. De asemenea, documentele îl consemnează pe **Coloman Barabas** – prim-pretorul plasei Seleușul Mare.

№	nume	titlu	funcție	salariu
1	Mihalyi Gabor	alijpan	XI/3	7400
2	Dan György	főjegyző	XI/3	5600
3	Székely István	"	XI/3	5600
4	Nagy János	"	XI/3	4300
5	Dan István	alijpan	XI/3	2600
6	Rednic Ioan	medic	XI/3	2600
7	Iurca Salvator	președinte scaun orfanal	XI/3	2600
8	Chindriș Vasile	juriconsult	XI/3	2600
9	Chindriș Vasile	juriconsult	XI/3	5600
10	Chindriș Vasile	juriconsult	XI/3	3300
11	Rednic Ioan	medic	XI/3	5600
12	Chindriș Vasile	juriconsult	XI/3	3300
13	Chindriș Vasile	juriconsult	XI/3	2800
14	Chindriș Vasile	juriconsult	XI/3	3900
15	Chindriș Vasile	juriconsult	XI/3	3000
16	Chindriș Vasile	juriconsult	XI/3	3000
17	Chindriș Vasile	juriconsult	XI/3	2800
18	Chindriș Vasile	juriconsult	XI/3	2400
19	Chindriș Vasile	juriconsult	XI/3	2200
20	Chindriș Vasile	juriconsult	XI/3	2600
21	Chindriș Vasile	juriconsult	XI/3	2000
22	Chindriș Vasile	juriconsult	XI/3	2000
23	Chindriș Vasile	juriconsult	XI/3	2000
24	Chindriș Vasile	juriconsult	XI/3	2400
25	Chindriș Vasile	juriconsult	XI/3	7100
26	Chindriș Vasile	juriconsult	XI/3	6100
27	Chindriș Vasile	juriconsult	XI/3	4300
28	Chindriș Vasile	juriconsult	XI/3	4300
Total				103700

№	nume	titlu	funcție	salariu
29	Anderco Isidor	prim-pretor	XI/3	5600
30	Batin Desideriu	medic	XI/3	2600
31	Coman Iuliu	prim-pretor	XI/3	2600
32	Coman Iuliu	prim-pretor	XI/3	2600
33	Coman Iuliu	prim-pretor	XI/3	2400
34	Coman Iuliu	prim-pretor	XI/3	2000
35	Coman Iuliu	prim-pretor	XI/3	3600
36	Batin Desideriu	medic	XI/3	3300
37	Coman Iuliu	prim-pretor	XI/3	4700
38	Iurca Flaviu	pretor	XI/3	5100
39	Tivadar Ștefan	pretor	XI/3	4300
40	Coman Iuliu	prim-pretor	XI/3	4300
41	Coman Iuliu	prim-pretor	XI/3	4300
42	Dan Ludovic	medic	XI/3	4300
43	Coman Iuliu	prim-pretor	XI/3	2600
44	Coman Iuliu	prim-pretor	XI/3	2600
45	Coman Iuliu	prim-pretor	XI/3	2600
46	Coman Iuliu	prim-pretor	XI/3	2600
47	Coman Iuliu	prim-pretor	XI/3	3300
48	Coman Iuliu	prim-pretor	XI/3	2600
49	Coman Iuliu	prim-pretor	XI/3	2600
50	Coman Iuliu	prim-pretor	XI/3	2600
51	Coman Iuliu	prim-pretor	XI/3	2600
52	Coman Iuliu	prim-pretor	XI/3	2600
53	Coman Iuliu	prim-pretor	XI/3	2600
54	Coman Iuliu	prim-pretor	XI/3	2600
55	Coman Iuliu	prim-pretor	XI/3	2600
56	Coman Iuliu	prim-pretor	XI/3	2600
57	Lazăr Gabor	șef brigadă	XI/3	2600
58	Petrovics Stefan	medic	XI/3	2600
Total				197700

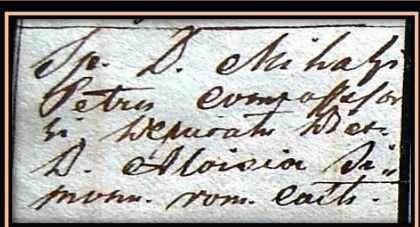
№	nume	titlu	funcție	salariu
59	Coman Iuliu	prim-pretor	XI/3	197700
60	Coman Iuliu	prim-pretor	XI/3	2600
61	Coman Iuliu	prim-pretor	XI/3	2600
62	Coman Iuliu	prim-pretor	XI/3	2600
63	Coman Iuliu	prim-pretor	XI/3	3300
64	Coman Iuliu	prim-pretor	XI/3	3000
65	Coman Iuliu	prim-pretor	XI/3	3000
66	Coman Iuliu	prim-pretor	XI/3	3000
67	Coman Iuliu	prim-pretor	XI/3	2600
68	Coman Iuliu	prim-pretor	XI/3	3000
69	Coman Iuliu	prim-pretor	XI/3	2600
70	Coman Iuliu	prim-pretor	XI/3	2600
71	Coman Iuliu	prim-pretor	XI/3	2400
72	Coman Iuliu	prim-pretor	XI/3	2000
73	Coman Iuliu	prim-pretor	XI/3	2000
74	Coman Iuliu	prim-pretor	XI/3	2000
75	Coman Iuliu	prim-pretor	XI/3	2400
76	Coman Iuliu	prim-pretor	XI/3	2400
77	Coman Iuliu	prim-pretor	XI/3	2000
78	Coman Iuliu	prim-pretor	XI/3	2400
79	Coman Iuliu	prim-pretor	XI/3	2000
Total				250800

Lista celor 79 de posturi bugetate din cadrul instituției - Prefectura județului Maramureș în anul 1919 (Arhivele Naționale Maramureș, Fond Prefectura Județului Maramureș, Seria Actele subprefectului).

Maramureș Sighet, 1919

Înregistrarea nașterii lui Vasiliu Chiroi, la data de 29 martie 1880, în Matricola confesională a Bisericii Ortodoxe Sârbe Române Comloșu Mare (Arhivele Naționale Timiș. Fond Colecția de Stare Civilă)

Înregistrarea nașterii lui Gavrilă Mihalyi, la data de 23 februarie 1872, în Matricola confesională a Bisericii Greco-Catolice Sarasău (Arhivele Naționale Maramureș, Fond Colecția Matricole Confesionale).

Prefect – avocat dr. VASILE CHIROIU

Vasile Chiroiu s-a născut în localitatea Comloșul Mare (comitatul Torontal), în data de 29 martie 1880. A fost fiul Elisabetei și al lui George Chiroi, mic proprietar. A studiat la Gimnaziul superior ortodox din Brașov, Universitatea Regală Maghiară din Budapesta - Facultatea de Drept și Științe Politice (1900-1902, 1904-1905), la Universitatea „Ferencz József” din Cluj - Facultatea de Drept și Științe Politice (1903-1904) și a devenit doctor în științe juridice în 15 iunie 1912.

A fost numit, în 28 aprilie 1919, primul prefect al județului Maramureș, calitate în care a reorganizat serviciile publice din județ. A condus administrația maramureșană până în 4 aprilie 1920, fiind înlocuit de dr. Vasile Meșter. A continuat să profeseze ca și avocat, devenind membru al PNR Timiș. A candidat la alegerile din 1920, fiind ales deputat de Sânnicolau Mare. A decedat în 22 martie 1922 (ca urmare a unei operații la stomac).

Subprefect/prefect – GAVRILĂ MIHALYI

S-a născut la 23 februarie 1872 în localitatea Sarasău, fiind fiul președintelui Asociațiunii pentru Cultura Poporului Român din Maramureș – Petru Mihalyi și al Luizei Simon. A fost al treilea din cei 4 copii ai cuplului (Sofia – n. 1869; Florent George – n. 1868; Petru – n. 1880, viitor prefect). A studiat la Budapesta și a fost președinte al Societății „Petru Maior”. Anterior Marii Uniri, a ocupat funcția de pretor în plasa Șugatag. A decedat în 29 septembrie 1955 la Sighet.

Gavrilă Mihalyi s-a numărat în anul 1919 printre membrii Asociațiunii conduse de fratele său Florent George Mihalyi. În 30 aprilie 1919 a depus jurământ de fidelitate în fața prefectului județului Maramureș, care l-a însărcinat cu conducerea subprefecturii. În această perioadă a fost de asemenea, președintele Comisiei județene de reclamare a ajutorului de război. Prin Înalțul Decret Regal nr. 344 din 23 ianuarie 1922, ca urmare a schimbării guvernului și demisiei prefectului Mihail Conduș, a fost numit prefect al județului Maramureș, funcție pe care a ocupat-o până la demisia sa din 1 aprilie 1926, fiind astfel cel mai longeviv prefect al Maramureșului din epocă. A preluat sigiliul prefecturii în ședința extraordinară a Comisiei administrative din 8 februarie 1922, procesul-verbal încheiat cu această ocazie consemnând Dl. prefect Gavrilă Mihalyi pătruns de cuvintele de binevenire cordiale exprimându-și adâncă sa mulțumire, cere, atât

Proces verbal.

Drept din ședința extraordinară a Comisiei administrative județene ținută în Sighetul Marmării la 8 Febr. 1922, cu ocazia instalării D-lui prefect Gavrilă Mihalyi.

Fiind prezenți:

Domnii: Gavrilă Mihalyi, Victor Flodor, Harim Poros, D. Mihail Kókinyard, Alexandru Bravos, Gheorghe Coman, D. Vasile Kúndriș, D. Ilie Kúndriș, D. Ioan Rednic, Iosif Gergely, Ioan Galea, Mare Windhals, D. Titu Poros, Teodor Șoia, Petru Boddy, Andrei Șabo, Jurgu Nagy și un public foarte numeros.

Dl. subprefect Victor Flodor salutând membrii Comisiei administrative și publicul prezentat, declară ședința extraordinară deschisă. Totodată amintă, că în urma schimbării de guvern D. prefect Mihail Conduș a demisionat, care primindu-se, a fost numit de actualul guvern de prefect al județului Maramureș D. Gavrilă Mihalyi. Trăind instalării D-lui nou numit prefect propune, că Comisia administrativă să exprime felicitări prefect D. Mihail Conduș adâncă sa mulțumire pentru activitatea sa depusă cu o putere de muncă rară și cu o bunăvoință plină de abnegație și sacrificiu îndemnându-l prin activitatea sa stăruie și situația județului nostru.

Comisia administrativă aprobându-se propunerea D-lui subprefect, în unanimitate, exprimă totodată recunoștință și mulțumire sa D-lui Mihail Conduș.

D. Mihail Conduș a mulțumit, pătruns, recunoscându-și Comisiei administrative.

Dl. subprefect Victor Flodor propune formarea unei delegații de 3 membri pentru invitarea D-lui prefect nou numit în ședința. Comisia la propunerea D-lui subprefect a delegat pentru invitarea D-lui prefect pe D-nii Harim Poros, D. Paul Ciple și Teodor Șoia.

Dl. prefect Gavrilă Mihalyi prezentându-se cu delegație, Subprefectul îl salută cu cuvinte călduroase și asigurându-l de sprijinul administrației, în predă sigiliul prefecturii.

După aceasta ia cuvântul D. Harim Poros salutându-l pe Dl. prefect Gavrilă Mihalyi cu cuvinte pline de bucurie și totodată îl roagă la sprijinul județului. Accentuază, că noul prefect va avea chemarea de a rezolvi multiplele probleme ale județului, cunoscând însă calitățile individuale și laboriosul trecut de administrație a D-lui prefect, speră, că dănușul va deslega și va duce la bun sfârșit toate problemele care Maramureșene. În această speranță îl salută.

Dl. prefect Gavrilă Mihalyi pătruns de cuvintele de binevenire cordiale exprimându-și adâncă sa mulțumire, cere atât sprijinul Comisiei administrative cât și a obștei județene pentru a putea reface față greutăților inerente postului de prefect. Accentuază, că județul nostru fiind la granița nordică a țării în opera de reorganizare cu privire atât la situația lui specifică geografică, cât și la tradițiile istorice trebuie să se prezinte prin munca depusă în interesul consolidării vieții de stat de model tuturor județelor și din aceasta cauză trebuie să băgăm bine de seamă, că să avem o administrație bine organizată, care să steie la culmea chemării sale.

Chemării sale. Cunoscând administrația județului numirea de prefect bucuros a primit-o în speranță, că prin coordonarea și armonizarea activității tuturor organelor publice va reuși realizarea binelui obștesc și a propășirii județului. Mulțumind încă odată pentru ocazia caldă în care ședința o încheie.

Drept care s'a dresat prezentul proces verbal.

D. e. m. s.

primimistru al doilea Jurgu Baray grafier.

Mihalyi prefect. Flodor subprefect.

Procesul-verbal întocmit în urma ședinței extraordinare a Comisiei administrative a județului Maramureș din 8 februarie 1922, cu ocazia instalării prefectului Gavrilă Mihalyi, ca urmare a demisiei prefectului Mihail Conduș (Arhivele Naționale Maramureș, Fond Prefectura Județului Maramureș, Seria Comisia Administrativă).

sprijinul Comisiei administrative, cât și a obștei județene pentru a putea face față greutăților inerente postului de prefect. Accentuază, că județul nostru, fiind la granița nordică a țării, în opera de reorganizare cu privire, atât la situația lui specifică geografică, cât și la tradițiile istorice, trebuie să se prezinte prin munca depusă în interesul consolidării vieții de stat, de model tuturor județelor și din aceasta cauză trebuie să băgăm bine de seamă că să avem o administrație bine organizată, care să steie la culmea chemării sale. Cunoscând administrația județului, numirea de prefect bucuros a primit-o în speranță, că prin coordonarea și armonizarea activității tuturor organelor publice, va reuși realizarea binelui obștesc și a propășirii județului. A mai ocupat se pare că funcția de prefect și în perioada iunie 1927 - noiembrie 1928, respectiv 16 noiembrie 1933 - 10 septembrie 1935, când a fost numit prin Decretul Regal nr. 2950.

Dorurile Șef de Resort

În cure formulate cu instrucțiile primite, în 18 April 1919 am preluat imperiul asupra județului Maramureș, și am purces imediat la organizarea administrației.

La subprefectură, prefectura centrală și oraș și fiindcă, oficiali auți unghi unis. nu au deosebit jurământul. - Au însă fost conduse atât de considerabile, încât toate funcțiunile principale sunt atenuate.

Nu atât pe acest teren se face să ori în-
dignitatea grație și în chestia alimentării și aceasta nu numai din motivul, că acti-
alul comisar de alimentație este incapabil de acest post, și se face că nu este în stare să se ocupe de situația mai mult ca repunerea
toare, nu numai pentru că atât el, cât și întreg personalul lui este cu desăvâr-
șie corupt și chiar și în fața portilor
membrii al Consiliul Național care l-a
propus, și s'a înclat în așteptări - și
pentru că nu se poate vede din vedere, că
acest județ chiar și în împrejurări nor-
male - lipsit de alimente și de căi de
comunicații potrivite - și din totdeauna
lipsă.

Răzui nici nu s'au făcut: nu
mai pentru că patru județe românești
este nevoie de 100 wașoare lunar, și
și până acum din partea comisarului
de alimentație, de când există
el, a primit 18 wașoare. - Natural, că
omacii au fost alți și și apucă existen-
ță, - cu bani pei cei drept, - dar și pe
alte căi, ca cele permise.

Nu văd alta scăpare, decât în
de urzută să fie susținută sub
prefectură și să căștiga alimente, de
unde va putea.

Au făcut să se scrie în aceste
inaintea de a raporta amănunțit
meșul ofacetur, care este următorul.

La 20 April 1919, ne-am prezentat
la Consiliul Național din loc, unde a
i. Anghel, și multumit pentru activitatea
desfășurată, și a anunțat preluarea impo-
sunt pe de județul Maramureș.

La ora 12 ne-am prezentat la prefe-
tura județului, unde actul de preluare
a imperiului a fost executat - conform
procesului verbal alăturat sub nr. 1.

Actiunile care ne-au îndemnat să
luăm puterea publică asupra intregului
comitat sunt următoarele:

1. Zubory Emil, prefect-comisar pu-
blicității, numit de guvernul țării, ne-
recunosc de guvernul român - vezi
2. avea nr. 2. - N'avea de prezent nici
cădere de a fi cea puterea, și în reali-
tate n'avea nici o putere.

Apfel fașile interes. lipsite de
orice autoritate și lărate în uestile,
și se voria în împrejurările - și și județ
deveni foarte periculoase pentru noi,
mai ales, că altfel le-au și lărat
și se căle de-a se putea alimenta.

Partile acestora sunt infectate
deja de bolșevici: în Orba la 16
April au orenat pe pini petrole
județ, în Raab sovietul local au în-

se răind să le completez și se căle
calte.

Asemenea și despre difuzitatea
grupării, să le ziceu politice, și
raportul atunci, și despre atitudi-
nea acestora.

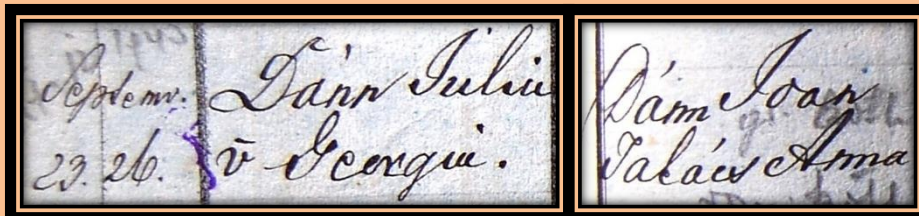
Rog să părăsă atunci, și bile
mă și să mi apăsă pași deja
făcând: -

1919. Prefectul județului
M. Vasile Chiroiu

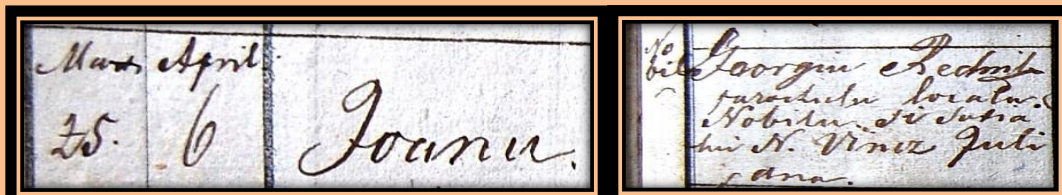
8. MAI 1919

4367

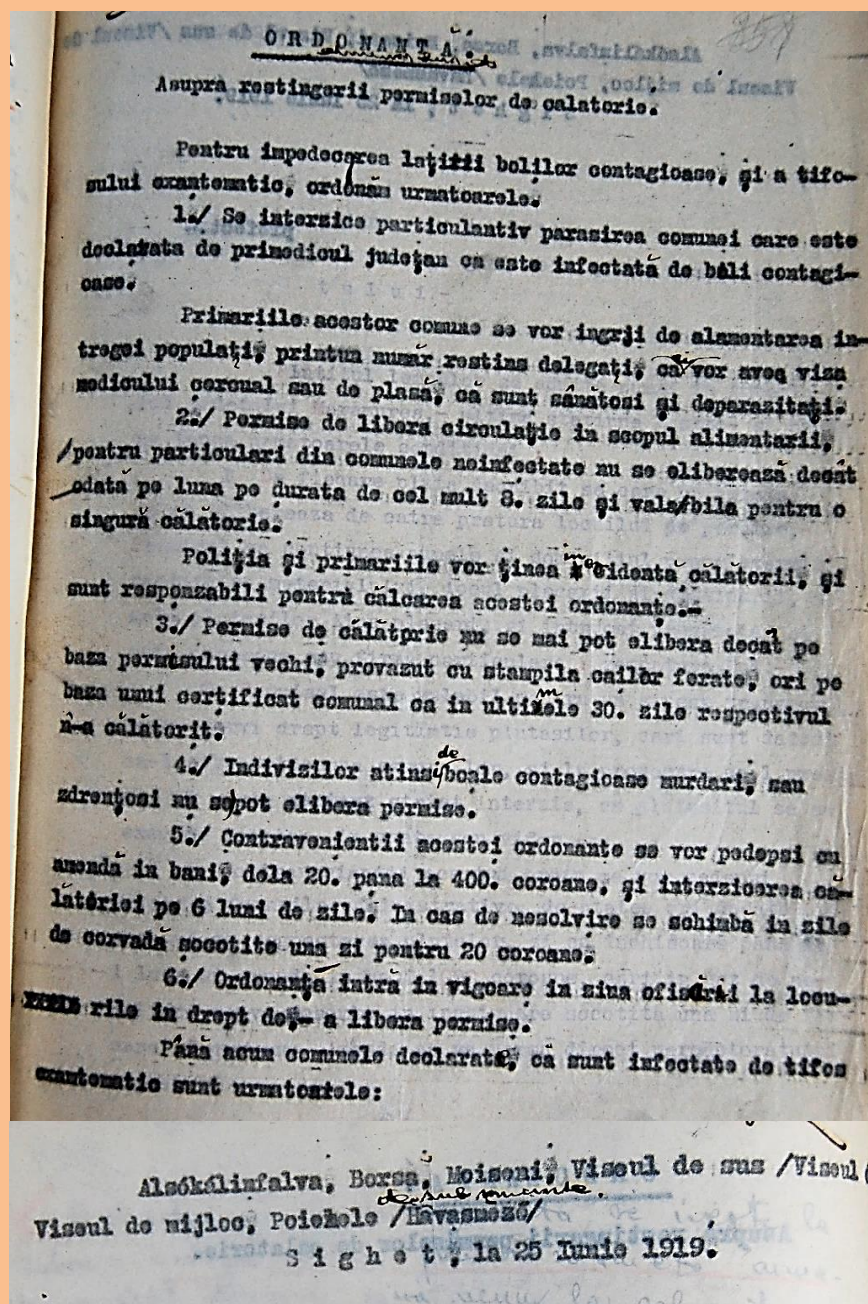
Extras din raportul prefectului județului Maramureș, dr. Vasile Chiroiu, către șeful de resort, întocmit la data de 1 mai 1919, în care menționează că, în conformitate cu instrucțiunile primite, în data de 28 aprilie 1919 a preluat „imperiul asupra județului Maramureș și a trecut la organizarea lui”. De asemenea, în cuprinsul raportului, acesta precizează situația generală din județ, cu referiri la probleme legate de: depunerea jurământului de fidelitate de către funcționari; asigurarea alimentelor atât de necesare populației; preluarea puterii și asupra părților rutenești de la nord de Tisa; mutarea liniei de demarcație; numirea primilor funcționari; legătura anevoioasă cu Sibiu, pericolul bolșevic ș.a.m.d. (Arhivele Naționale Istorice Centrale, Fond Consiliul Dirigent).

Înregistrarea nașterii lui Iuliu George Dan, la data de 23 iunie 1877, în Matricola confesională a Bisericii Greco-Catolice Rozavlea (Arhivele Naționale Maramureș, Fond *Colecția Matricole Confesionale*).

Înregistrarea nașterii lui Ioan Rednic, la data de 25 martie 1871, în Matricola confesională a Bisericii Greco-Catolice Iapa (Arhivele Naționale Maramureș, Fond *Colecția Matricole Confesionale*).

Ordonanță emisă de prefectul județului Maramureș la data de 25 iunie 1919, referitoare la restrângerea permiselor de călătorie, cu scopul împiedicării extinderii bolilor contagioase și a tifosului exantematic, care a infectat deja localitățile: Alsókálfalva, Borșa, Moisei, Vișeu de Sus, Vișeu de Mijloc, Poienile de sub Munte (Havasmező). (Arhivele Naționale Istorice Centrale, Fond *Consiliul Dirigent*).

Telegrama medicului primar al județului Maramureș, transmisă către prim-pretorul plasei Vișeu la data de 2 februarie 1920, în care este menționată situația sanitară grea din localitățile Gura Tisei și Bistra, unde bolile contagioase au cauzat multe decese. (Arhivele Naționale Maramureș, Fond *Prefectura Județului Maramureș, Seria Actele subprefectului*).

Notar principal al județului – IULIU GEORGE DAN

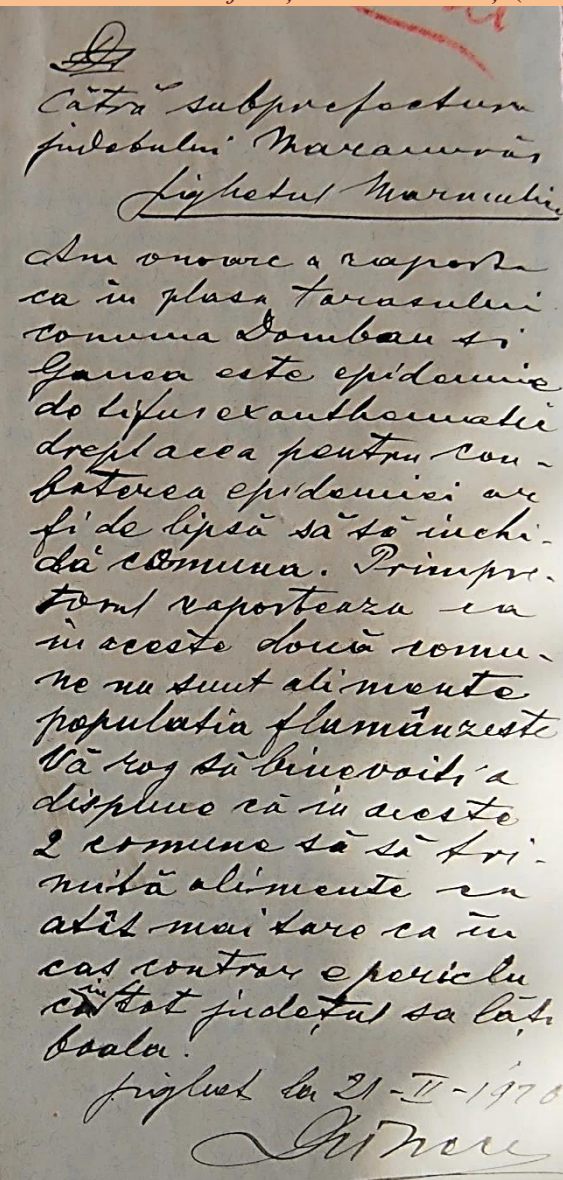
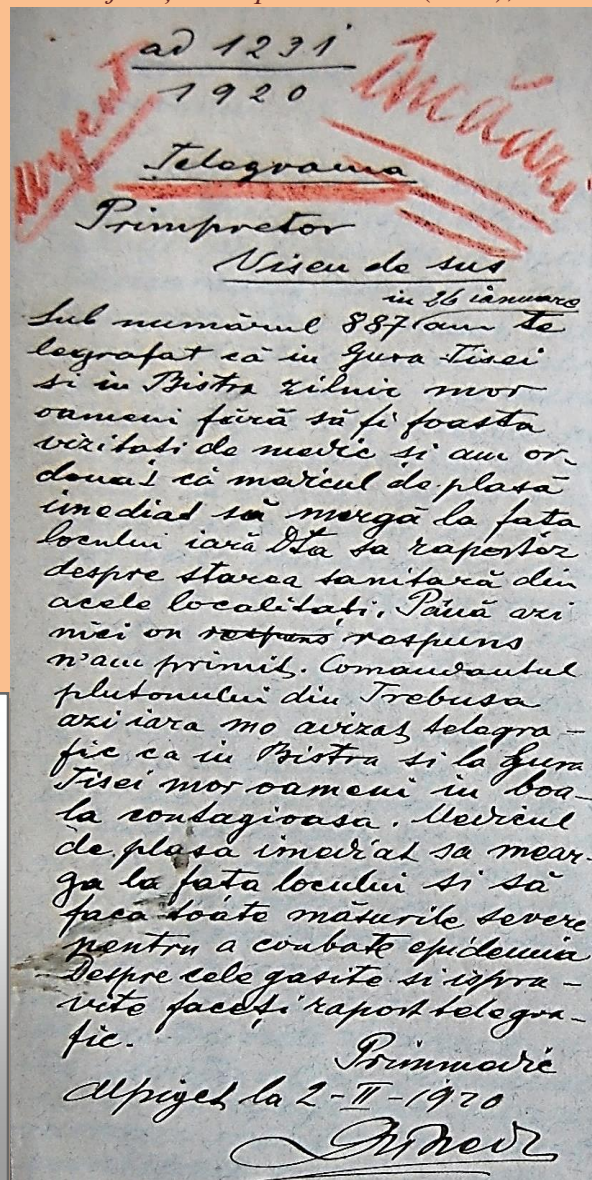
Iuliu George Dan s-a născut la 23 septembrie 1877 în Rozavlea, unde tatăl său, Ioan Dan, era notar. A urmat cursurile Gimnaziului Romano-Catolic din Sighetul Marmației (1892-1893), ale Universității Regale Maghiare din Budapesta - Facultatea de Drept și Științe Politice (1897-1900), respectiv ale Academiei Evanghelice de Drept Eperjes (Presov) între anii 1901-1902.

Potrivit presei vremii și informațiilor din documentele de arhivă, George Dan a activat în administrația comitanensă (notar secundar) încă din 21 iulie 1905. După Marea Unire, având în vedere experiența sa, a fost numit **notar principal al județului Maramureș**. A depus jurământ de fidelitate în fața prefectului județului Maramureș, la 30 aprilie 1919. În această calitate s-a implicat în organizarea alegerilor pentru Parlamentul României Mari din 1919 (înlocuindu-l în repetate rânduri pe președintele *Biroului Electoral Central Maramureș*) și din 1920 (ca și președinte al *Biroului Electoral Central Maramureș*). În anii 1920-1921 a îndeplinit funcția de prim-pretor al plasei Iza-Dragomirești, pentru ca în anii 1922-1934 să ocupe funcția de subprefect. Prin decizia nr. 10813 din 5 iunie 1927 a fost delegat în funcția de prefect până în 22 iunie 1927.

Medic principal județean – dr. IOAN REDNIC

S-a născut la 25 martie 1871 în localitatea Iapa (Maramureș), în familia preotului local, nobilul George Rednic. A urmat cursurile Gimnaziului Romano-Catolic din Sighetul Marmației (1882-1883), ale Universității Regale Maghiare din Budapesta - Facultatea de Medicină și Farmacie (1888-1893), pentru ca în 15 februarie 1896, la vârsta de 25 de ani, să devină doctor în medicină generală. În perioada anterioară Marii Uniri a ocupat funcția de medic al plasei Sighet.

În adunarea de la Sighetul Marmației din 22 noiembrie 1918, dr. Ioan Rednic a fost ales membru în *CNR Maramureș*. În anul 1919 s-a numărat printre membrii *Asociațiunii pentru Cultura Poporului Român din Maramureș*. În 30 aprilie 1919 a depus jurământ de fidelitate în fața prefectului județului Maramureș, fiind numit **medic principal al județului Maramureș**. În această calitate a întocmit o serie de rapoarte periodice către prefect, referitoare la situația sanitară din județ, atrăgând atenția asupra numeroaselor și gravelor epidemii care amenințau populația. A făcut parte din *Comisia județeană de reclamare a ajutorului de război (1919)*, *Comisia județeană de pensionare (1920)*, *Biroul Electoral Central Maramureș (1920)*, *Comisia județeană spitalicească (1920)*, *Comisia administrativă a județului Maramureș (1923)*.

Raportul medicului primar al județului Maramureș – dr. Ioan Rednic către subprefect, întocmit la data de 20 februarie 1920, referitor la epidemia de tifos exantematic din plasa Taras, localitățile Dombo și Ganea, în care subliniază necesitatea închiderii comunelor, pentru ca boala să nu se extindă în tot județul. De asemenea, atrage atenția asupra lipsei de alimente în aceste comune (Arhivele Naționale Maramureș, Fond *Prefectura Județului Maramureș, Seria Actele subprefectului*).

Domnule Prefect!

Am onoare să înaintez raportul despre starea arhivului județean.

Având în considerare stagnarea lucrărilor atât din timpul revoluției cât și din anii mai apropiați dinainte de revoluție, disordinea cea mai înfruntătoare să poată afla în arhivă unde de la furtul lui primarului George Petrovai abia să aflăm vame de ceva muncă.

Cărți prezintă ca pe jos scrise în toate părțile, lipite de pereți și aruncate deja de molii - seche raduse din biroul central care din an în an au trebuit să se ducă în ordine - să află în diferite părți în cea mai mare disordine. - Interiorul arhivei e ocupat de scoane mari raduse din sala mare de conferință - cari de fac imposibil ca să ajungi în multe dulapuri pentru a se afla ordine. -

Având în considerare neglijența vanilor lucrări - și dămă ce ar proveni din munci ce multe cărți, află de lipsă să înaintez rogarea către dl. Prefect ca să binevoiască să ordoneze să mi se pună la dispoziție pe vreo 2-3 din cei doi servitori pentru mutarea și schimbarea obiectelor mai grele, precum și un oficiar posibil de la județ dăruindu-mi registrul pentru aranjarea acestor trenuri de ani de zile.

Propunerea a fac acum din motivul că arhiva nefiind procurată cu cuptoare ar fi fost în prețurile

ori ce lucrare în decursul timpului - iar acum fiind
am trimis mai cald cu raportul unui oficiar în rostul
de 2 luni să poată face o ordine similitudine.

Sighetul Marmăției la 15 Martie 1920

Ru

Vasile Țiple
Subarhivar

Raportul arhivarului Vasile Țiple către prefectul județului Maramureș, întocmit la data de 15 martie 1920, referitor la dezordinea din arhivă, unde, din cauza războiului, nu s-a mai efectuat o prelucrare a documentelor din perioada când arhivar al comitatului a fost George Petrovai (Arhivele Naționale Maramureș, Fond Prefectura Județului Maramureș, Seria Actele subprefectului).

Biroul Electoral Central Maramureș în calitate de greșier. Din 1922 până în 1934 a predat religie greco-catolică, ca profesor suplinitor la Liceul „Dragoș – Vodă” din Sighetul Marmăției.

Prim-pretor al plasei Hust – LUDOVIC DAN

Ludovic Dan s-a născut în localitatea Bedeu (Bedö – comitatul Maramureș) la 16 august 1874. Tatăl său, Mihai Dan a fost inspector de drumuri. A studiat în cadrul Academiei de Drept Sighetul Marmăției (1892-1899) și Universității „Ferencz József” din Cluj – Facultatea de Drept și Științe Politice (1892-1893).

A fost angajat în administrația maramureșană încă din 29 iunie 1898. În anul 1919 a fost unul dintre cei 79 de funcționari județeni, respectiv unul dintre cei 8 **prim-pretori** menționați în documente. Ocupă această funcție și după schimbarea frontierei (1920). A depus jurământ de fidelitate în luna mai a anului 1919. S-a implicat în organizarea alegerilor pentru primul Parlament al României Mari, fiind, alături de ceilalți prim-pretori ai județului, membru în Biroul Electoral Central Maramureș.

Medic al plasei Vișeu/medic primar județean – dr. IVAN DAN

Potrivit informațiilor din documente, Ivan Dan s-a născut la Borșa (comitatul Maramureș) în 19 aprilie 1882, în familia preotului greco-catolic Vasile Dan și a Isabellei Anderco. În urma cercetării matricolelor confesionale greco-catolice întocmite de preoții parohiilor Borșa superioară și Borșa inferioară, nu a fost identificată, însă, înregistrarea nașterii. Toți ceilalți 7 copii ai cuplului Vasile și Isabela Dan s-au născut la Bocicoiel, localitatea unde Vasile Dan a fost preot. Din păcate, înregistrarea nașterii lui Ivan Dan, la Bocicoel, în anul 1882, nu a fost identificată, fiind necesară continuarea cercetărilor. Ivan Dan a fost căsătorit cu Maria Pop (fiică de preot din localitatea Apa – comitatul Satu-Mare) și au avut 7 copii, 2 băieți și 5 fete (Maria, Elza, Isabela, Olga, Ivan, Sever, Elvira). În ceea ce privește studiile, Ivan Dan a urmat școala elementară la Borșa (1888-1892), Liceul Teoretic Nemțesc din Bistrița (1892-1900), Facultatea de Medicină din Viena (1900-1906), respectiv Academia Medico-Militară din Viena (1906-1908), devenind doctor în medicină. Și-a început cariera medicală la Viena, ca medic militar (până în anul 1918). Cunoștea limba maghiară, germană, franceză și italiană. După declanșarea războiului a fost mobilizat cu gradul de maior, fiind numit comandantul Spitalului Militar din Knittelfeld, spital cu 5000 de paturi, cel mai mare din Europa la vremea respectivă. S-a evidențiat în special în combaterea epidemiei de holeră din 1916, care a izbucnit în capitala Imperiului Austro-Ungar, fapt pentru care i s-a acordat Ordinul „Signum Laudis”. După război, a fost invitat să ocupe un post de asistent universitar la Facultatea de Medicină din Viena, dar a refuzat pentru a se întoarce în țară și a ocupa modesta funcție de medic în plasa Dragomirești. Ulterior s-a transferat la Vișeu de Sus ca **medic de plasă** și a depus jurământul de fidelitate în data de 6 mai 1919. Realizările i-au fost recunoscute încă din primele decenii de muncă, fiind distins cu Ordinul „Coroana României” și „Meritul Sanitar”. A luat parte la combaterea epidemiei de tifos exantematic din Maramureș, ajungând să se îmbolnăvească el însuși în cele din urmă.

În paralel cu activitatea medicală, Dan Ivan s-a preocupat și de viața politică a Maramureșului, contribuind la organizarea alegerilor parlamentare din 1920, în calitate de președinte al Secției V de votare Rozavlea. Între 1919-1937 a fost membru în **Comitetul județean al P.N.Ț Maniu**. În această perioadă ocupă și funcția de președinte al Camerei Agricole. În anul 1946 a fost delegat la alegeri din partea PNȚ, motiv pentru care a fost arestat în 1947, timp de 4 luni, în anul 1952 fiindu-i fixat domiciliu obligatoriu la Spitalul din Vișeu de Sus, unde ocupa funcția de director adjunct și la casa din str. Bogdan-Vodă nr. 3. Dosarul de anchetă al medicului, întocmit în anul 1953, consemna că acesta în timpul anchetei s-a comportat liniștit, disciplinat, recunoscând în bună parte activitatea depusă în PNȚ. Este inteligent, bine pregătit ca medic, cult, calm, cu multă stăpânire de sine. Este capabil de a se încadra în solda serviciului de spionaj, fiind un admirator al culturii și științei americane. În 1945, și fiul său, Ivan Dan, elev la Liceul „Dragoș-Vodă” din Sighet, a fost arestat împreună cu colegii săi pentru protestul împotriva manevrelor politice de anexare a Maramureșului la Ucraina. S-a stins din viață la 23 septembrie 1974, la vârsta de 92 de ani, în spitalul din Vișeu de Sus.

COMISIA ADMINISTRATIVĂ JUDEȚEANĂ

La nivelul județului Maramureș funcționa o *Comisie administrativă*, constituită în baza Legii nr. VI/1876, care a fost reînființată în la noiembrie 1919. Președintele acesteia era prefectul județului. Pe lângă *Comisia Administrativă* funcționau o serie de subcomisii: disciplinară, economică/silvică, sanitară, de inspecție a închisorilor ș.a.m.d. Acestea se întruneau în ședință, în data de 15 a fiecărei luni, înainte de ședința plenară a *Comisiei Administrative*. De sărbători sau duminica, ședințele aveau loc cu o zi înainte.

Proces verbal.

Prezent la 24 aprilie 1922 din ședința Comisiei Administrative județene ținută în cabinetul Prefecturii din Sighetul-Marmurei.

Fiind prezenti sub președinția d-lui Prefect, Epavita Iulian și d-nii: Vasile Meșter, Mare Munchobă, Vasile Fergaly, Theodor Stoia, d-lie Kindriș, Alexandru Frasco, Gheorghe Coman, d-l Vasile Kindriș, Petru Focdi, d-l Ioan Roduș, Andrei Scabo, Maria Goroș și ca greșier Eugen Nagy primnotar al județului.

Președintele salutând membrii Comisiei, deschide ședința de deschisă.

1) Se înmânează raportul Subprefectului Se primește.

2) Se dau citire raportul Administratorului financiar Se primește.

3) Se citește raportul Primmedicului Se primește.

4) Urmează raportul Revizorului școlar Se primește.

5) Se dau citire raportul Serviciului de poduri și șosele Se primește.

6) Se înmânează raportul Președintelui a școlii școlare Se primește.

7) Urmează raportul Primmedicului veterinar Se primește.

După aceasta s-au constituit subcomisiunile a Comisiei Administrative județene pe cum urmează:

I. Comisiunea disciplinară

de aleg d-lie oficiarilor:
d-l Ioan Roduș
Gheorghe Coman

d-lie numești:
d-l Petru Focdi
d-l Florentin Iulian

supleant:
Ioan Dumca
Mare Munchobă

notar: Primnotarul județului.

II. Subcomisia economică județeană

de aleg
epave silvice:
Sutiuș Alb
d-lie Károlyffy

epave agricole:
d-l Martin Schelk
Clarie Goroș

notar: Notarul județului.

III. Delegația pentru supravegherea deșeurilor în strătinii școlare

Membrii ordinari și aleg:
Maria Goroș
Ioan Focdi

supleant:
Andrei Scabo

Membrii ordinari și numești:
d-l Petru Focdi
d-l Florentin Iulian

supleant:
Emil Fran

notar: Primnotarul județului.

IV. Delegația pentru deșeurile în reclamațiile conținând impozitelor supleante:

Membrii și aleg:
Gheorghe Coman
Petru Focdi
Andrei Scabo
Maria Goroș

notar: Primnotarul județului.

V. Comisia de supraveghere recluziunilor.

de delegați membrii ordinari:
Postșefului conșilier agrar
Eugen Nagy

supleant:
Ioan Focdi
d-l Petru Focdi

notar: Notarul județului.

VI. Comisia mixta pentru supravegherea învâțărilor

de delegați membrii:
Maria Goroș
d-l Florentin Iulian

notar: Notarul județului.

VII. Comisia sanitară județeană

de delegați membrii:
de inginer: Mare Munchobă
de arhitect: Ioan Focdi
de farmacist: Adalbert Măndăciș

notar: Notarul județului.

VIII. Delegația pentru inspecția închisorilor din jurul de vedere sașilor.

de numești:
Petru Focdi
Mare Munchobă
d-l Epava Roduș
Maria Goroș

notar: Primnotarul județului.

IX. Comisiunea pentru reclamațiile relative la impozite.

Membrii ordinari și aleg:
Maria Goroș
Andrei Scabo
Ioan Dumca
d-l Petru Focdi

supleant:
Ioan Focdi

notar: Primnotarul județului.

După constituirea subcomisiunilor Comisia Administrativă hotărăște ca ședințele ordinare lunare să se țină în zilele și zilele 15 a fiecărei luni la orele 10 a. m. în localitatea subprefecturală și în sar de sărbătoare, sau duminică în ziua de lucru următoare.

Nefiind alte propuneri ședința se închide.

D. e. m. s.

Primnotarul județului: Eugen Nagy grafic.

președinte: [semnătură]

Proces-verbal încheiat la 24 aprilie 1922, în ședința Comisiei Administrative pentru constituirea subcomisiunilor Comisiei Administrative Județene (Arhivele Naționale Maramureș, Fond Prefectura Județului Maramureș, Seria Comisia Administrativă).

Comandamentul Armatei de Vest Cluj

Consilierii civili în Sighet sunt d-l Alexandru Albu, d-l Ion Berinde și Emil Stoica

d-l Meșter
Prefect de Maramureș

Ministerului de Interne
Secretariatul General Cluj

BIROUL DE CENZURĂ

Potrivit Ordonanței 26/1919 a Comandantului Trupelor din Transilvania și a șefului de Stat Major, emisă în baza art. 32 și 57 din Codul de Justiție Militară, era interzisă tipărirea de jurnale, reviste, broșuri, cărți, afișe de orice fel, anunțuri, ilustrații etc., provenite de la particulari sau instituții nerecunoscute de acest comandament (sau de Consiliul Dirigent), fără a se fi obținut prealabila autorizație a Comandamentelor Militare sau a Comănduirilor de Piață, respectiv a birourilor de cenzură. La nivelul județului Maramureș funcționa un *Birou de cenzură*, cu următoarea componență: **dr. Alexandru Moldovan** – șef Birou cenzură, care avea în atribuții presa și publicațiile; **Ion Berinde** – teatrul; **Emil Stoica** – cinematograful. Prin Înaltul Decret Regal nr. 2039/15.07.1920, starea de asediu și cenzura s-au restrâns doar în zonele militare, la frontiera cu Ungaria: Satu – Mare, Bihor, Arad, Timiș, Torontal, în celelalte județe starea de asediu și cenzura fiind ridicate.

Adresa prefectului Vasile Meșter către Comandantul Armatei de Vest – referitoare la componența Serviciului cenzurii județene civile – 1920 (Arhivele Naționale Maramureș, Fond Prefectura Județului Maramureș, Seria Actele subprefectului).

Comuniile subprefect
 Referitor la ordinul telegrafic care conține
 a va raportarea epidemiei de typhus exantematic
 numai în comuna Poienile sub munte sau subaltul
 în grad mai mare.
 Cereți să se ia în considerare în hâși de epidemie de
 2 ori / ultima dată în 15/1/1920 / red. ca cauza
 răsădită e în primul loc lipsa de curățenie a
 populației rurale. Căzătorile constând din ni-
 moai înăoștate în 8-10 comuni apoi vite ter-
 rinoal asemenea și de depozit de carofi sunt în mod
 extraordinar învâdare. Novada pentru starea
 slaba igienică a comunei în decurs de două
 luni / November Decembrie 1918 / la o populație de
 4000, 250 de persoane de naționalitate tot ruteni
 gr. ruteni au murit de influență - o mortalitate
 înăoștă în comuna a plasei și a proximității
 na fost ajunsa. Contra uitării bolii sau lăsa
 următoarele măsuri: 1) Medicul verbal în plasa
 face tot ce e în puterea sa pentru tratamentul auzi
 țarea izolarea bolnavilor etc.
 2) Morții să îngroșă în 24 ore după
 moarte fără mase și roduel.

3) Holuările sunt oprite înăoștă înăoștă / Permise
 de călătorie nu s-au dat numai sub condițiile prescrie
 de Comunal subprefect Județ 1919 5/ în interesul ali-
 mentării populației sau făcut raport la subprefect
 Hemennea să procedat și în comuna Borșa unde
 până acumă numai 4 cazuri de typhus exantematic
 au fost anunțate.

Viceul de sus, la 17 Ianuar 1920

Ivan Dan
 medic de plasa

Raportul medicului plasei Vișeu – dr. Ivan Dan, către subprefect, întocmit la data de 17 ianuarie 1920, referitor la epidemia de tifos exantematic din Poienile de sub Munte și Borșa, respectiv măsurile luate împotriva răspândirii bolii și în alte comune (Arhivele Naționale Maramureș, Fond Prefectura Județului Maramureș, Seria Actele subprefectului).

Comisiunea Administrativa a Jud. Maramures

No 21/1922.- ordin

Convocare:

Domnii membrii a comisiei administrative județene se invita la sedinta extraordinara care se va tine in sala fes-tiva a subprefecturei in ziua de 8 Faur 1922 la orele 10.-

Programul

Instalarea D-lui prefect Gavrilă Mihalyi.-
 Sighet la 7 Februarie 1922.

Subprefect

Dr. Ilariu Boros vicar,
 Dr. Florentin Mihalyi,
 Dr. Mihai Kökönyesdy
 Dr. Titu Doron
 Dl. Joan Balya primotar in penzie
 Dl. Andrei Szabo vicar ruten
 Di Revizor soolar
 Dl. Director de Finante
 Dl. Prim procuror
 Dl. Juris consulu judetan
 Dl. Presedintele sedriei orfanale
 Dl. Primmedic judetan
 Dl. Consilier Agricol
 Serviciul Edil
 Dl. Primmedic Veterinar
 Dl. Emil Bran protopop
 Dl. Simon Balya preot
 Dr. Gavrilă Jugă
 Dl. Iuliu Dragos protopop

Membrii Comisiei Administrative Județene din anul 1922 (Arhivele Naționale Maramureș, Fond Prefectura Județului Maramureș, Seria Comisia Administrativă).

Subscribatiul de stat
 de pe lan. Ministerul
 Registratura Generală

Onor
 Direcțiunii Generale a Ministerului de Interne
 Direcțiunea Poliției

Prin prezenta avem onoare a Vă ruga, să binevoiți a dispune ridi-carea interdicției de apariție ordonată de către d. prefect al județului Maramureș contra ziarului nostru "Maramaros", care apare în Sighetul mar-mației.

Ziarul nostru după o excelență de 55 de ani a fost suspendat, pentru motivul de atitudine deșăgătoasă statului român, fapt la care a contribuit în cea mai mare măsură arestarea redactorului șef și a unuia din redactori, pentru delicta persoane, care nu au nici o legătură cu acti-vitatea gazetei noastre.

Dovada atitudinii ziarului nostru, o facem prin anexarea a 25 dia ultimele exemplare ale ziarului nostru, prin care se poate vedea că niciodată și prin nimic nu am scris sau susținut nici cea mai neînșăm-nă manifestare contra statului român. Vă făgăduim, Domnule Director Gene-ral, că în cazul când veți binevoi, a permite repariția ziarului nostru, atitudinea noastră va fi strict conformată cu interesele statului român, ale cărei interese ziarul nostru înțelege să le apere ca pe ale sale prop-rii.

Noul director al ziarului nostru este d. Alexandru Focșe care va fi pe viitor și redactor responsabil.

Am făcut de asemenea intervenția mai înainte pe lângă d. prefect al jud. Maramureș, care însă nu a încuviințat reapariția noastră.

În speranță, că veți binevoi Domnule Director General a ridica mă-sura de suspendare contra ziarului nostru, Vă rugăm, a primi asigurarea deo-sebitei noastre considerațiuni.

Administrația ziarului "Maramaros"
 Alexandru Moldovan

Solicitarea directorului ziarului „Maramaros” înaintată Direcțiunii Generale a Ministerului de Interne Cluj, Direcțiunea Poliției, în ceea ce privește ridicarea interdicției de apariție, ordonată de către prefectul județului Maramureș, la propunerea șefului Biroului de cenzură dr. Alexandru Moldovan (Arhivele Naționale Istorice Centrale, Fond Consiliul Dirigent).

Proces verbal

Luat in Sighetul Marmatiei la 22 Septembrie 1919 cu ocaziunea sedintei biroului central electoral judetean.

Prezente

Prezenti fiind urmatoare membrii ai biroului Central electoral:

George Dan srbt. presedintele b.c.el. Flaviu Serbac, Grefierul intezimal a biroului electoral central, Victor Hodor, dr. Florentin Mihalyi, dr. Ludovic Bathory, Flaviu Jurca, dr. Vasile Filipciuc, dr. Aurel Man, Iuliu Dragoș, Alexandru Pop, Desideriu Batin, Ioan Tarța, dr. Vasile Chindriș, Iuliu Coman, dr. Salvator Jurca, dr. Jodif Rednic, dr. Josif Pop, Ludovic Dan, dr. Mihai Kókényesdy, Ilariu Boroș și Izidor Anderco membri.

Obiectul

Impartirea circumscripțiilor in sectii de votare.

DL. presedinte spunand scopul sedintei declara sedinta de deschisa.

I. Circumscripția Sighet sa imparte in 4 sectii de votare.

La sectia I. Apartin urmatoarele Strazi: Erzsébet főtér, Liceum, Kossuth Lajos, Szilágyi István, Korhás, Perényi Zsigmond, Kisgyár, Naggyár, Raktár, Vasutköz, Diana, Szöllőssy Antal, Jokai, Sajto, Színház, Iskola, Várady Gábor, Lonyai János, Bandzsallgo és Vasut.

La sectia II. de votare apartin urmatoarele: Korona, Rozsa, Pecske, Felsőkertalja, Alsókertalja, Iza, Fuváros, Petőfi, Nagy si Kisköz, Sétatér, Asztalos Sándor, Pocsirta si Pocsirtaköz, Kőshorod, Fazekas, Földműves, Tóglás, Hajnal si Dél.

La sectia III. Rakoczy, Magyar, Thökölyi, Mocsár, Tímár és törvény.

La sectia IV. apartin urmatoarele Strazi. Vig, Csere, Tanya, Kigyo, Ipar, Szentgyörgy, Szalaván, Temető, Tissa és Mester, Békocsi si Nagymező precum si

Alina E. Plasa Sighet sa imparte in urmatoarele sectii de votare.

I. In sectia Sat Slatina, si Ocna Slatina cu sediul in Sat Slatina.

II. Sectia Biserica Alba si Apsa de mijloc cu sediul Apsa de mijloc.

III. Sectia de votare I. Apsa de jos, si Perii I. cu sediul Apsa de jos.

IV. Sectia Saraseu si Iapa, cu sediul Iapa.

V. Sectia Sapanta cu sediul Sapanta.

2. Circumscripția Vișeu de sus sa imparte in urmatoarele Sectii:

I. Sectia Vișeu de sus cu sediul Vișeu de sus.

II. Sectia Borsa cu sediul Borsa.

III. Sectia Moisei cu sediul Moisei

IV. Sectia Vișeu de jos cu sediul Vișeu de jos

V. Sectia Leordina si Rusoova cu sediul Leordina.

3. Circumscripția Dragomirești sa imparte in urmatoarele sectii de votare.

I. Sectia de votare Dragomirești Cuhe si Bocicael, cu sediul Dragomirești.

II. Sectia de votare Saliste, cu sediul Saliste.

III. Sectia de votare Sacel cu sediul Sacel.

IV. Sectia de votare Leud si Saieu, cu sediul Leud.

V. Sectia de votare Rosalia, Botiza, si Poienile cu sediul Rosalia.

4. Circumscripția Bârsana sa imparte in urmatoarele sectii de votare.

I. Sectia Poienile de sub Munte si Repedeu cu sediul Poienile de sub munte.

II. Sectia Petrova, Bistra si Crasna cu sediul Petrova.

III. Sectia Stramtura si Glod si Slatioara cu sediul in Stramtura.

IV. Sectia Bârsana cu sediul Bârsana.

V. Sectia Calinesti si Valeni cu sediul Calinesti.

VI. Sectia Oncești si Nanesti cu sediul Oncești.

5. Circumscripția Ocna Șugatag sa imparte in urmatoarele sectii de votare.

I. Sectia Rona de sus, Rona de jos, si Costiul cu sediul Rona de jos.

II. Sectia Onasugatag, Breb, si Hoteni cu sediul Onasugatag.

III. Sectia Harnicești si Satsugatag cu sediul Harnicești.

IV. Sectia de votare Desesti si Cracești cu sediul Desesti.

V. Sectia Giulești, Feresti si Cornesti cu sediul Giulești.

VI. Sectia Berbesti, Vad, cu sediul Berbesti.

VII. Sectia Budesti, Sarbi cu sediul Budesti.

6. Circumscripția Raheu, /plasa Tisa/ sa imparte in urmatoarele sectii de votare.

I. Sectia Raheu /Raho/ Boroutul /Tiszaborkut/ cu sediul Raheu.

II. Sectia Frasin /Kőrösmező/ cu sediul Frasin.

III. Sectia Bilin si Bogdan /Tiszabogdány/ cu sediul Bogdan.

IV. Sectia Trabuseni /Terebesfejérpatak/ cu sediul de votare Trebuseni.

V. Sectia Lunca /Lonka/, si Poiana Cosaului /Kaszo mező/ si Rosnoca /Rászooska/ cu sediul Lunca.

VI. Sectia Bocicoul Mare si Poiana Cobilei /Gyertyán liget/ cu sediul Bocicoul Mare.

VII. Sectia Craciunesti, /Tiszakarácsonyfalva/, Virismort /Tiszaveresmart/ cu sediul Craciunesti.

VIII. Sectia Apsa de sus cu sediul Apsa de sus.

7. Circumscripția Câmpulung sa imparta din urmatoarele sectii de votare.

I. Sectia Câmpulung cu sediul Câmpulung.

II. Sectia Corna /Királymező/ si Brusturi /Erusztura/ cu sediul Corna.

III. Mocra Nenteasca /Németmokra/ Mocra Rusasca /Orsz mokra/ cu sediul sectiei Mocra Nenteasca.

IV. Sectia Ganesti /Gánya/ Pelesel /pelesalja/. si Teresel /Tereselpatak/ cu sediul Ganesti.

V. Sectia Dambau /Dombo/ si Calinesti Rusesti /Also kálinfalva/ Crasnisoara /Tarackraszna/ cu sediul Dambau.

VI. Sectia Neresnita /Nyéresháza/ Luha /Széleslonka/ Novoselita /Taraoujfalu/ cu sediul Neresnita.

VII. Sectia Ialova, /Irhoc/ Neagova, /Nyagova/ Rotunda /Kerekhegy/ cu sediul Ialova.

VIII. Sectia Tirnova, /Kökényes/ Chirva Mare /Nagykirva/ si Taras cu sediul Taras.

IX. Sectia Bedeu /Bedőháza/ si Chirva mica /Kiskirva/ cu sediul Bedeu.

8. Circumscripția Teceu sa imparte in urmatoarele sectii de votare.

I. Sectia Teceu, Remeti /Pálosremete/ cu sediul Teceu

II. Sectia Poiana Frumosa /Urmező/ Bustina /Bustyaháza/ Handalu Bustiná, /Handalbustyaháza/ Bariova, /Ujbard/ cu sediul Bustina.

III. Sectia Tereblea /Talaborfalva/ si Dalova, /Dal falva/ si Voinigova /Vajnág/ cu sediul Tereblea.

IV. Sectia Uglea /Üglya/ si Darva cu sediul Uglea.

V. Sectia Comanesti /Csománfalva/ si Cricova /Krics falva/ cu sediul Comanesti.

VI. Sectia Dragesti /Kövesliget/ Zolotarie /Ütvös falva/ cu sediul Dragesti.

VII. Sectia Soldaba, /Száldobos/ Secernita /Szeklence/ cu sediul Soldaba.

VIII. Sectia Berezna si Bistra de jos /Alsobisztra/ cu sediul Berezna.

IX. Sectie Selistea Râsasca /Alsoszelistye/ Garnesti /Gernyész/ si Nancova /Husztköz/ cu sediul Selistea Susasca.

9. Circumscripția Hust sa imparte in urmatoarele sectii de votare.

I. Sectia Hust cu sediul Hust.

II. Sectia Danilova /Husztsofalva/ Mihalca si Sindresti /Osándorfalva/ cu sediul Danilova.

III. Sectia Viso cu sediul Viso.

IV. Sectia Iza si Cheselesti /Királymező/ cu sediul Iza.

V. Sectia Hrinica si Lipcen /Lipose/ cu sediul Hrinica.

VI. Sectia Nagyszöllős, Tiszasárvár, Tiszaszirma, Fancsika, Szöllősvégardó, Verbóc, Szöllősegyes, cu sediul Nagyszöllős.

VII. Sectia Tiszaujlak, Karácsfalva, Mátyfalva, Tiszaujhely, cu sediul Tiszaujlak.

VIII. Sectia Felsőveresmart, Alsoveresmart, Felsővár, Rakasz, Kisrákocz, cu sediul Felsőveresmart.

D.c.m.s.

Sighet la 22 Septembrie 1919.

Flaviu Serbac
Grefier

George Dan
presedintele biroului electoral central.

Izidor Anderco
Mihai Boroș
Grefier interimar

BIROUL ELECTORAL CENTRAL MARAMUREȘ

În baza Ordinul circular nr. 11000/1919, pentru constituirea birourilor electorale și pregătirea alegerilor, subprefectul județului Maramureș a emis dispoziția pentru crearea Biroului Electoral Central Maramureș. Acesta avea în componență un președinte și membri ai congregației județene. Președintele era subprefectul, înlocuit adeseori de substitutul său legal. Grefierul/notarul BEC Maramureș nu era membru al biroului. În anul 1919 prim-notarul județean George Dan a înlocuit subprefectul în ceea ce privește calitatea acestuia de președinte al BEC. Pe lângă acesta, au fost aleși: Victor Hodor, dr. Florent Mihalyi, dr. Ludovic Bathory, Flaviu Jurca, dr. Vasile Filipciuc, dr. Aurel Man, Iuliu Dragoș, Alexandru Pop, Desideriu Batin, Ioan Tarța, dr. Vasile Chindriș, Iuliu Coman, dr. Salvator Jurca, dr. Iosif Rednic, dr. Iosif Pop, Ludovic Dan, Dr. Mihai Kókényesdy, Ilarie Boroș și Izidor Anderco. Flaviu Serbac a fost grefier interimar.

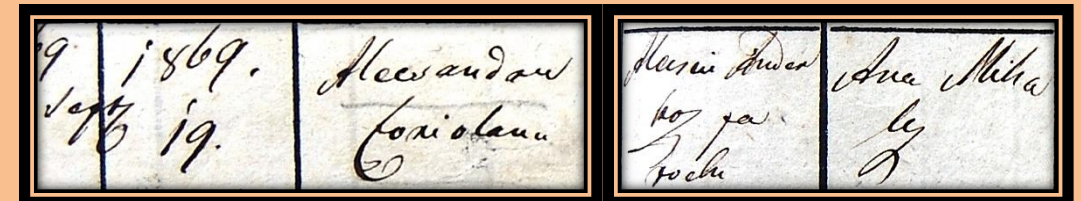
Potrivit Decretului nr. 3621/26 august 1919 privind reforma electorală, având în vedere numărul de locuitori, în Maramureș urmau să fie aleși, prin vot universal, egal, direct, secret și obligatoriu (pentru bărbații cu vârsta de peste 21 de ani) în baza unui certificat de alegător – 9 deputați, respectiv 4 senatori, iar prin Decretul nr. XVI erau stabilite circumscripțiile electorale. La data de 22 septembrie 1919 a avut loc ședința BEC Maramureș care a avut ca obiect împărțirea Maramureșului în cele 9 circumscripții electorale (Sighet, Vișeu de Sus, Dragomirești, Bârsana, Șugatag, Rașău, Câmpulung, Teceu și Hust). În ceea ce privește alegerea senatorilor, cele 4 circumscripții electorale erau următoarele: Vișeu, Sighet, Câmpulung, Teceu. În 14 octombrie 1919, tot în cadrul ședinței BEC Maramureș a avut loc alegerea președinților, vicepreședinților, grefierilor și subgrefierilor secțiilor de votare.

Proces-verbal încheiat la data de 22 septembrie 1919, în ședința BEC Maramureș, care a avut ca obiect împărțirea Maramureșului în 9 circumscripții electorale: Sighet, Vișeu de Sus, Dragomirești, Bârsana, Ocna - Șugatag, Raheu, Câmpulung, Teceu și Hust (Arhivele Naționale Maramureș, Fond Prefectura Județului Maramureș, Seria Actele subprefectului).

În perioada 2-4 noiembrie 1919, au avut loc alegeri parlamentare pentru Adunarea Deputaților și în 7-9 noiembrie pentru Senat. În Maramureș, au fost aleși **deputații**: 1. **Constantin Lucaciu** din partea Partidului Național (în circumscripția electorală Ocna-Șugatag); 2. **Orest Ilniczky** din partea Partidului Național (în circumscripția electorală Hust); 3. **dr. Gavrilă Iuga** din partea Partidului Național (în circumscripția electorală Vișeu de Sus); 4. **dr. Vasile Lucaciu**, ministru fără portofoliu, din partea Partidului Național (în circumscripția electorală Sighet); 5. **dr. Vasile Pop** din partea Partidului Național (în circumscripția electorală Rahău); 6. **dr. George Bilașco** din partea Partidului Țărănesc (în circumscripția electorală Bârsana, unde a mai candidat și dr. Ioan de Kovacs, dar a obținut voturi mai puține); 7. **dr. Teodor Bocotei** din partea Partidului Național (în circumscripția electorală Teceu); 8. **dr. Iosif Pop** din partea Partidului Național (în circumscripția electorală Câmpulung); 9. **dr. Constantin Papuc** din partea Partidului Național (în circumscripția electorală Dragomirești, unde a candidat și dr. Vasile Chindriș, dar a obținut voturi mai puține) și **senatorii**: **Alexandru C. Anderco**, **Simion Balea**, **Ilarie Boroș** și **Ion Pop – senior**.

Senator – ALEXANDRU CORIOLAN ANDERCO

S-a născut în 19 septembrie 1869 la Borșa, fiind fiul protopopului Alexa Anderco și al Anei, născută Mihalyi. Alexandru Coriolan Anderco a avut 7 frați, printre care și Artemie Ioan Anderco (medic și filolog). A fost căsătorit cu Danci Vasilea. Potrivit istoriografiei, nu a făcut studii universitare, având doar o instrucție medie. A fost timp de 25 de ani primar în Borșa. A decedat în 3 martie 1949 la Borșa, fiind înregistrat cu numele de **Anderco Cuza**. Alexandru Coriolan Anderco a fost membru al *Consiliului Național Român Cercual Vișeu-Iza*, al *Consiliului Național Român Maramureș (1918)* și membru al *Asociațiunii pentru Cultura Poporului Român din Maramureș (1919)*. Candidează și este ales **senator** la alegerile pentru primul Parlament al României Mari (1919). În cadrul adunărilor generale care au avut loc cu scopul repunerii în drepturi și redării autonomiei composesoratelor (1922-1923) a fost ales membru în *Composesoratul Borșa*, fiind menționat ca mare proprietar de pădure.

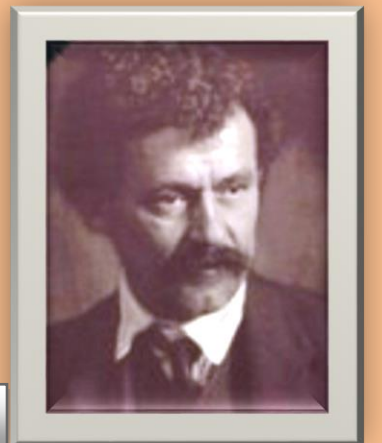
Înregistrarea nașterii lui Alecsandru Coriolan Anderko, la data de 19 septembrie 1869, în matricola confesională a Bisericii Greco-catolice Borșa (Arhivele Naționale Maramureș, Fond *Colecția Matricole Confesionale*).

Înregistrarea nașterii lui Orest Vasile Ilniczky, 22 decembrie 1877, în matricola confesională a Bisericii Greco-catolice Peri (Arhivele Naționale Maramureș, Fond *Colecția Matricole Confesionale*).

Deputat – OREST VASILE ILNICZKY

S-a născut în 22 decembrie 1877, la Peri (*Szentmihálykörtvélyes* – comitatul Maramureș). A fost fiul preotului Vasile Ilniczky și al Melaniei Dolina. S-a căsătorit cu Amalia Ilca și a avut 8 copii (Roza, Valeria, Ioan, Vasile, Ana, Orest, Aladar și Maria). Potrivit istoriografiei, ar fi decedat în anul 1946, la vârsta de 68 de ani, în localitatea Bârsana, însă, în urma cercetării Matricolei confesionale greco-catolice, nu a fost identificată înregistrarea decesului. A ocupat funcția de notar cercual, în plasa Hust. A depus jurământ de fidelitate în fața prefectului județului Maramureș, la Sighet, în iunie 1919. A fost ales **deputat** la alegerile pentru primul Parlament al României Mari din 1919. În Parlament, a dat citire unei declarații în numele poporului rutean din părțile Maramureșului, care *dorește și cere să se ia toate măsurile necesare pentru a fi anexat definitiv conform liniei demarcaționale de azi, pentru totdeauna la România Mare*.

Orest Ilniczky (1877-?)

Informațiuni referitoare la alegeri.

Declarațiunile de candidatură.

În urma decretului declarațiunile de candidatură pentru adunarea deputaților sau pentru senat se vor face cel mai târziu cu 8 zile înainte de data alegerii. Se ordonează deci, ca candidații pentru alegerile de deputați să-și înainteze declarațiunea în 24 Octomvrie a. c.; candidații pentru alegerile de senatori în 29 Octomvrie a. c. președintelui acelei circumscripții în care vor să fie aleși și anume în localitatea pentru alegerii între orele 9—1 a. m. înzestrate în înțelesul art. 48—35 a decretului regal cu documentele necesare.

E de însemnat, că candidatul de deputat sau senator este dator să declare prin document, legalizat de notarul public sau de judecătorul de ocol, că este cetățean român și nu va opta cetățenia unui stat străin, primește alegerea, că și va prezenta certificatul de membru al corpurilor legitime și va lua parte la lucrări. În lipsa acestei declarații, candidatură va fi respinsă. Declarațiunile de candidatură nu vor fi luate în considerare decât dacă vor fi propuse de cel puțin 50 alegători din circumscripția pentru adunarea deputaților și de cel puțin 25 alegători pentru senat.

Declarațiunea va conține: Numele de familie și de botez al candidatului, ocupațiunea și domiciliul lui și va fi semnată de alegătorii propunători. Fiecare alegător va indica pe lângă semnatura și comuna în a cărei liste a fost trecut. Autenticitatea subscrierilor va fi certificată prin primăria comunală.

Declarațiunea va fi prezentată președintelui de cel puțin 2 și cel mult 10 alegători, pe cari îi cunoaște președintele sau cari își dovedesc identitatea persoanei. Pentru dovada identității e de-ajuns adeverința primăriei comunale. Controlul semnăturilor de pe declarații se face pe baza listei electorale.

Deodată cu declarațiunea alegătorilor trebuie să fie prezentată și declarațiunea candidatului.

Alegătorii cari au prezentat declarațiunea de candidatură vor putea desemna pentru partidul propriu în fiecare secție de votare unul sau doi bărbați de încredere. Numele bărbaților de încredere va fi anunțat cu 24 ora înainte președinților de birouri.

Votul și procedura votării.

Votul este secret. Alegătorul votează cu buletin de vot pus în plic închis. Buletinele și plicurile de lipsă pentru votare le va primi alegătorul dela președintele biroului de votare. Buletinul fiecărui candidat va fi tipărit pe hârtie de altă culoare.

Vasile Țiple
grefier.

În localul de alegere va fi un loc potrivit de isolare (odaie separată) în care va fi introdus alegătorul spre a-și pune buletinul de votare în plic. Alegătorii sunt introduși în sala de vot în serii corespunzătoare, ca să nu se producă aglomerații și să se în conjure disordinea. — Fiecare prezintă certificatul de alegător președintelui, care îi dă câte un buletin de vot pentru fiecare candidat și un plic. — Cu aceste se retrage în locul de isolare, unde fără control, alege din buletine pe cel al candidatului pentru care votează; pe acesta îl pune în plic și lipește plicul. — Buletinele candidaților pentru cari nu votează le trece într-o casetă, ce se află spre acest scop în localul de isolare. — Cu plicul închis trece în sală și îl predă președintelui, care îl pune în urna de votare. Certificatul alegătorului care a votat, rămâne la președinte. —

Incheierea.

Dacă din lista alegătorilor repartizați la secția de votare se vede, că mare parte a lor a votat și nu se mai infatisiază alți alegători la urmă, președintele va fixa ora de incheiere a alegerii, care va fi anunțată și afisată. Ora de incheiere nu poate fi fixată mai curând decât peste 2 ore. Alegătorii cari se prezintă până la ora de incheiere, vor fi admiși la vot.

Resultatul alegerilor se va publica oficios prin președintele circumscripției în biroul de alegere a circumscripției în ziua următoare după terminarea voturilor la orele 3 p. m. La caz că va fi numai un candidat se va publica în aceeași zi la orele 9 p. m.

În fine se fac alenji alegătorii, ca să se prezinte trezi și fără arme sau bâte alegerii.

Se ordonează totodată închiderea tuturor cârciumelor și în general a locurilor cu beuturi alcoolice pe timpul duratei alegerilor. —

Penalități !

În înțelesul Art. 84—102 a decretului regal fărădelegile contra ordinațiilor biroului central, a funcționarilor acestui birou, vătămările acestor persoane precum și ori și ce vătămare a ordinii și liniștii, influințarea alegătorilor prin cumpărarea votului, prin amenințări și forță, se pedepsesc cu închisoare până la 6 luni, cu o amendă până la 5000 lei și cu pierderea dreptului activ și pasiv de alegere pe restimpul până la 5 ani.

Sighet la 13 Octomvrie 1919.

George Dan
președinte.

Règatul României.
Județul
Comuna
(în orașe circumscripția și strada)
Nr.

Certificat de alegător – 1919 (Arhivele Naționale Maramureș, Fond *Prefectura Județului Maramureș, Seria Actele subprefectului*).

Certificat de alegător

pentru
în vârstă de ani, născut în comuna
și domiciliat în comuna de mai sus, care intrunind condițiunile de alegător prevăzute în legea electorală are dreptul de alegător pentru¹⁾, prin urmare are dreptul de a vota pe baza certificatului de față la secția de votare a comunei.

Dat în
Primar: Secretar:

(L. S.)

Afiș – Informații referitoare la alegeri - 1919 (Arhivele Naționale Maramureș, Fond *Prefectura Județului Maramureș, Seria Actele subprefectului*).

În anul 1920, teritoriul Maramureșului de la nord de Tisa a fost anexat Cehoslovaciei (în 1939 din nou Ungariei). Conferința de Pace a luat ca bază tratatul din 1916, care prevedea Tisa ca limită nordică. În ciuda opțiunii maramureșenilor exprimate prin intermediul delegaților la Marea Adunare Națională de la Alba Iulia din 1 decembrie 1918, care au solicitat unitatea Maramureșului istoric în cadrul României Mari; în ciuda eforturilor dr. Gavrilă Iuga, deputat de Maramureș, numit ca expert pe lângă delegația română la Conferința de Pace, care a întocmit o serie de memorii, hărți, documente ce dovedeau caracterul românesc al Maramureșului de dincolo de Tisa; în ciuda voinței populației din dreapta Tisei, exprimate în presa vremii, și cuprinse în documente oficiale, *populație care urăște și este înspăimântată de sosirea cehilor. Toți doresc a rămâne sub imperiul român, iar puțini intelectuali doresc dominația ungară, în niciun caz nu doresc dominația cehilor*, în perioada mai-iunie 1920 a avut loc, în mai multe etape, evacuarea Maramureșului de la nord de Tisa. Teritoriul Maramureșului s-a restrâns la un număr de 56 de comune, grupate în 4 plase (Iza, Sighet, Ocna-Șugatag, Vișeu) și orașul cu consiliu – Sighetul Marmăției.

La sfârșitul anului 1920, la nivelul Prefecturii județului Maramureș își desfășurau activitatea alături de prefect - **Vasile Meșter**, un număr de 32 de funcționari, dintre care amintim: **Victor Hodor** – suprefect; **dr. Alexandru Moldovan** – prim-notar I; **Eugen Nagy** – prim-notar II; **dr. Vasile Chindriș** – jurisconsult; **dr. Izidor Anderco** – vicejurisconsult; **Petru Joody senior** – președinte Sedria Orfanală; **Ludovic Dan** – prim-pretor; **George Dan** – prim-pretor; **Flaviu Jurca** – prim-pretor; **Iuliu Coman** – prim-pretor; **dr. Vasile Filipciuc** – prim-pretor; **Vasile Ilniczky** – pretor, **Gavril Simon** – pretor; **Ioan Borodi** – pretor; **Victor Iurca** – pretor, **Silviu Zoicaș** – pretor; **Vasile Țiple** – ”subarhivar” ș.a.m.d.. La aceștia s-au adăugat cei 32 de secretari/notari și subsecretari comunali.

Numele și prenumele	Funcțiune și denumire	Clasă	Calificația	Notă	Numele și prenumele	Funcțiune și denumire	Clasă	Calificația	Notă	Numele și prenumele	Funcțiune și denumire	Clasă	Calificația	Notă	Numele și prenumele	Funcțiune și denumire	Clasă	Calificația	Notă	
Victor Hodor	suprefect	VI ₃	Stăruință de stat	37	Ioan Borodi	pretor	IX ₂	Stăruință de stat	26 32	Ioan Țiple	cancelier	XI ₁	16 clase civile și clase de comerț	37	Ioan Borodi	secretar				
Alexandru Moldovan	prim-notar I	VIII ₃	Doctor în științe de stat		Gavril Zoicaș	"	VIII ₂	Abolitori de muni	38 33	Elizabeta Țiple	"	XI ₃	3 clase civile	32	George Dan	secretar				
Eugen Nagy	"	II VIII ₃	Stăruință de stat și de muni	42	Victor Iurca	"	X ₃	"		Virgil Iuga	"	XI ₁	4 clase civile	26	Victor Iurca	secretar				
Mihail Dan	subnotar	IX ₂	Abolitori de stat	25	Gavril Țiple	practicant	IX ₃	Student pe muni	31	Andorice Coșbani	"	XI ₂	6 clase primare	29	Petru Joody	"				
Vasile Ț. Chindriș	jurisconsult județean	VII ₁	Diplomă de avocat	39	Petru Joody	"	IX ₃	Stăruință de stat	25	Recoș Groggi	"	X ₁	4 clase primare și 3 clase de pregătire	41	Victor Iurca	"				
Izidor Ț. Anderco	subjurisconsult județean	VIII ₁	"	45	Mihail Pop	"	IX ₃	Student de muni	25	Bela Borsanilles	"	XI ₁	4 clase civile	39	Ioan Borodi	"				
Petru senior Joody	procurator la sediul orfan	VI ₁	Abolitori de stat și de muni	63	Vasile Țiple	subarhivar	VIII ₃	facultatea teologie	35	Paul Chirg	practicant	IX ₃	Student de muni	23	Victor Iurca	"				
Ioan Ț. Platnic	secretar la sediul orfan	VII ₃	Diplomă de avocat	36	George Țiple	secretar de muni	VIII ₁	matură gimnazială	62											
Dezideriu Ț. Batiu	"	VIII ₁	Doctor în drept	34	Edmund Bărbănt	cancelier secretar de muni	IX ₃	IV cl. gimn.	51											
Andorice Dan	prim-pretor	VI ₂	Abolitori de stat	46	Carol Țiple	"	IX ₃	" civile	37											
George Dan	"	VI ₃	"	43	Francisc Țiple	"	IX ₃	"	53											
Flaviu Jurca	"	VIII ₁	"	31	Gavril Kovaci	"	XI ₁	"	56											
Iuliu Coman	"	VIII ₁	"	35	Jacob Meres	"	IX ₃	" reală	45											
Vasile Ț. Filipciuc	"	VII ₃	doctor în drept	35	Antonin Hoffner	"	X ₁	Abolitori de stat și de muni, examen de abilitate de stat	58											
Vasile Ilniczky	pretor	IX ₂	Abolitori de stat	26	Francisc Meres	"	XI ₁	16 clase gimn. și 11 clase de pregătire	45											
Gavril Simon	"	IX ₃	5 semestri la drept	24																

Lista funcționarilor Prefecturii județului Maramureș – septembrie 1920 (Arhivele Naționale Maramureș, Fond Prefectura Județului Maramureș, Seria Actele subprefectului).

Cătra
Secretariatul General de Interne

La raportul Garnizoanei Sighetul Marmatiei comunicat mie cu NoI3326-16056/1920 am onoare a Va raporta urmatoarele:

I/ Autoritățile administrative au fost îndrumate de mine deja de mult să folosească limba română, ceea ce se și face peste tot locul, unde numai avem funcționari, cari posed limba română.

La primăria orașului Sighet sunt cativa fuctionari, cari nu știu românește și pe cari până azi nu i-am putut înlocui, neavând eu cine. Tabloul funcționarilor primăriei l, am trimis, dar nu am primit nici o dispozițiune referitoare la schimbarea lor. Îndata ce voi afla funcționari români corespunzatori, îi voi schimba.

2/ La tribunal majoritatea referadelor se face în limba maghiară, neavând personal auxiliar, care să

poată lucra în românește. Am atras atențiunea Dlui președinte Dr- Al. Lazar asupra acestei anomalii în diferite rânduri. Pe lângă scuza de mai sus, mi-a comunicat, că dela Curtea de Apel asemenea îi sau trimis Ordin atinut în limba maghiară.

3/ Corespondența între autoritățile civile din județ se face în limba română. Notariul public D. Ponoran a fost făcut atent chiar și prin, Gazeta Maramurasului ca să dresese actele în limba română. Nu este încă numit definitiv și astfel, au putut cere forurilor competente disciplinarea lui.

4/ Ouzul profesorului Simon s, a intampat pe timpul când eu încă nu eram prefect, s, au folosit registre vechi în lipsa de parale de a procura noi, XEX Ofiterul stării civile este un ungar, pe care nu-l pot schimba, deoarece nu aflu pe nimeni să se angajeze cu o leafa atât de derizorie/5/ lei lunar/. La mine n, a protestat dl. Simon niciodată

5/ În timpul din urmă primarul Dl Paul Tiple a procurat blanchete românești pentru Oficiul civil pe bani proprii. Am cerut încă în vara închiderii Academiei de drept reformate din Sighet, dar nu s, au luat încă dispozițiuni. A ramas ca dl. Secretar General Dr Prie în înțelegere cu mine Va hotari soarta ei. Obssev, ca o multime de români cerceteaza cei cursurile și închiderea ei până la sfirsitul semestrului nu se poate face. Doctori în drept de aici nu iss.

6/ Cu ocaziunea sărbătorilor naționale mulți stăini nu arboraza tricolorul nostru, pentru că nu au. În Sighet nu se afla. Am ordonat procurarea de stofa tricoloră din București. Am renoit ordinul meu dat încă prin August referitor la arborarea steagului nostru, am introdus, penalitati și, l voi trimite spre aprobare Ministerului de interne.

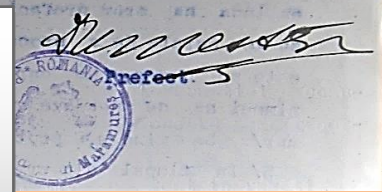
7/ Firmele sunt deja romanizate de mult. Dacă ni se reolteaza vre-un caz izolat, noi prin politie luam masuri fara amănare. Nu putem dispune să se faca firmele mai bine traduse, au romanizat deja prin 1919 când eu eram încă prin Siberia) deoarece nu sunt Vapsali și costa sume colosale.

Am cerut dela Camera de Comerț din Bucuresti o lista a tuturor numizilor de firme într-o limba corecta romaneasca și la timp potrivit vom lua dispoziții, ca toate firmele rau traduse să fie schimbate.

Dl. Capitan Jianu are intenții bune și petriotice, comite însă greșala, că generalizeaza și astfel trece în exdgerari și afirmatiuni, cari în cea mai mare parte nu corespund adevărului.

S i g h e t la 12 Februarie 1921.

Raportul prefectului județului Maramureș – Vasile Meșter, referitor la acuzele aduse autorităților administrative și populației din Sighet de către căpitanul Garnizoanei Sighet, întocmit la data de 12.02.1921 și transmis Secretariatului General de Interne Cluj (Arhivele Naționale Istorice Centrale, fond Consiliul Dirigent).

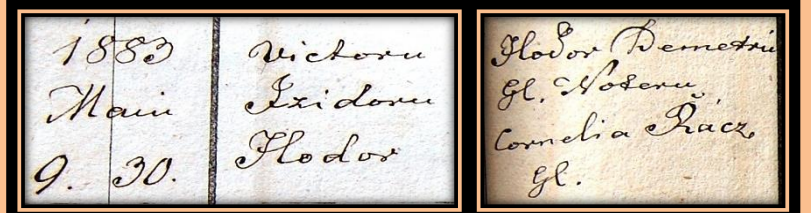
Prefect – dr. VASILE MEȘTER

S-a născut în 21 decembrie 1875 la Ieud, fiind fiul lui Alexiu Meșter și al Ilenei, născută Kindriș. A fost căsătorit cu scriitoarea Margareta Moldovan. A urmat cursurile Gimnaziului Romano-Catolic din Sighet și Facultatea de Drept. A decedat la 22 iunie 1965 și a fost înmormântat la Turda.

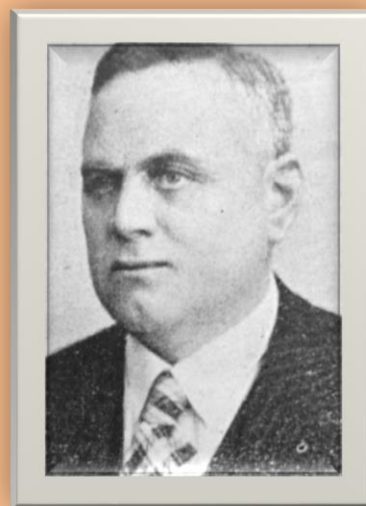
A făcut parte din reprezentanții tinerei generații de intelectuali maramureșeni de la începutul secolului XX, fiind deosebit de activ în cadrul *Despărțământului ASTRA Vișeu-Iza*. De asemenea, a activat ca membru al *Asociațiunii pentru Cultura Poporului Român din Maramureș (1919)*. A fost numit **prefect al județului Maramureș** prin Înalt Decret Regal nr. 1530, la 8 aprilie 1920 și a demisionat din această funcție în 1 mai 1921. A mai activat ca notar public la Turda, prefect al județului Turda-Arieș, avocat, jurnalist, senator din partea PNL, redactor al ziarului *Tribuna Sibiu* ș.a.m.d.

Primar/subprefect – VICTOR IZIDOR HODOR

Victor Izidor Hodor s-a născut în 9 mai 1883 la Strâmtura, în familia notarului Demetriu Hodor și a Cornелиei Rác. Fratele său, Demetriu – Emil (născut în 1880) a fost doctor în științe politice, respectiv doctor în științe juridice, diplome obținute la data de 26 iunie 1904 și 15 iunie 1907 la Universitatea „Ferencz József” din Cluj – Facultatea de Drept

Înregistrarea nașterii lui Victor Izidor Hodor, la data de 9 mai 1883, în matricola confesională a Bisericii Greco-Catolice Strâmtura (Arhivele Naționale Maramureș, Fond Matricole Confesionale).

Hodor Izidor Victor (n. 1883)

și Științe Politice, iar Corneliu (născut în 1881) a urmat la aceeași universitate, Facultatea de Farmacie. Victor Izidor Hodor a fost calificat în științe juridice și științe de stat, cu atestat eliberat de Academia de Drept din Sighet, în 9 iunie 1906. Anterior Marii Uniri, a activat ca jurist (1901-1905), iar începând cu anul 1906 a lucrat în administrația maramureșană și a ocupat funcțiile de pretor în plasele Ökormező și Tisavölgyi. În anul 1918 a fost numit prim-pretor al plasei Iza. A fost decorat cu *Crucea Merite Militare cls. a III-a* (1917). La data de 30 aprilie 1919 a fost numit de către prefectul județului Maramureș – **primar al orașului Sighetul Marmatiei** și a depus jurământul de fidelitate. A fost caracterizat de prefect drept *un foarte bun și cinstit funcționar*. S-a implicat în organizarea alegerilor din 1919, în calitate de membru al *Biroului Electoral Central Maramureș*, în organizarea învățământului de stat, în calitate de delegat al *Sfatului Școlar Județean* etc. În anul 1920 a fost numit **subprefect al județului Maramureș**, devenind astfel și președintele *BEC Maramureș*. Ca suprefect, a fost membru de drept în cadrul *Comisiei Administrative Județene*, respectiv în *Subcomisia economică (1921)*. A făcut, de asemenea, parte din *Delegația* parte din *Delegația pentru arbitrarea deciziilor în chestiuni orfanale*. A ocupat funcția de subprefect până la data de 31 octombrie 1922, când devine inspector general administrativ. În ședința extraordinară a *Comisiei Administrative* din 31 octombrie 1922, vicarul Ilarie Boroș menționează: (...) *Activitatea D-lui Inspector General Administrativ - Victor Hodor ca fost subprefect al nostru, mai înainte ca primarul capitalei județene, respectiv ca practicant administrativ, pretor și primpretor de plasă, se referă la trei perioade din viața poporului nostru. Prima perioadă, care pe vremea dinainte de război, pe vreme de pace, când legile și ordonanțele în vigoare a știut să le aplice cu atâta iscusință încât niciodată nu și-a știrbit dragostea față de poporul român. A fost grea perioada de război și de preluare a imperiului (...). Și aici, Dl. Victor Hodor a fost la culmea chemării sale. Prin tact, cu temperamentul său a știut să susțină echilibrul pretențiilor de multe ori opuse, conlucrând cu deplin rezultat la pacea și înțelegerea reciprocă. Perioada de refacere, scoate în relief probleme mari și grele de viață pretutindenea, dar cu deosebire în acest colț de țară, unde situația izolată, mijloacele defectuase ale comunicațiunii, chestia alimentării etc. apasă asupra obștei cu o greutate formidabilă. Fostul nostru subprefect a știut totdeauna fără zguduire să dezlege și cele mai incurente probleme de acest soi, pregătind în âst mod, cursul tuturor afacerilor obștești spre mulțumire generală. Când regretăm că-l pierdem, ne mângâie împrejurarea, că în noul său post înalt, muncind pentru întreaga țară, roadele muncii se vor resimți și în județul nostru. În noul său cerc de activitate, îi dorim să ajungă înfăptuirea năzuințelor a nobilelor sale intențiuni!*

Către populația dela hotarele României-Mari!

Tu ești acoperișul casei noastre. În tine bate grindina, ploaia, fulgerul. — Dacă acoperișul casei s'ar strica să știi că atunci este în primejdie și temelia ei.

Români dela hotarele țării noastre, fiți tari!

Săgețile vrășmașe se întind asupra voastră, de dincolo de graniță, ca să vă străpungă. — Luați aminte!

Populație dela hotarele țării noastre, fii trează!

Toate uneltirile vrășmașe și pătimășe se urzesc și zi și noapte înpreajma ta. Pofta diavolească n'are hodină. Urechile tale aud vorbe măgulitoare. Alungă din auzul urechilor tale toate lingușirile. Alungă neadevărul care caută să-și face cuib în inima ta. Nu crede măgulelilor ce vin din afară.

Crede numai adevărul care vine dela sufletul mamei tale, dela sufletul țării tale; pe acesta să-l tăinuiești în inima ta.

Fii zid neînvins, ca zidul cetăților vechi. Peste aceste ziduri să nu treacă pofta vrășmașilor noștri. Ingroape în disprețul tău toate minciunile. Nu le da drumul să 'ajungă până la noi. Ingroape-le la hotarul țării noastre.

Populație dela hotar! Tu de două ori ești slujitor la altarul țării: întâi — prin munca fără râvnă pentru mărirea cinstei și înflorirea Patriei; a doua oară — prin vecinica veghere și prin sugrumarea uneltirilor netrebnice, turburătoare de viață pacinică.

Fii mândră, strajă neadormită, a neamului nostru!

PROCES VERBAL.

Drept azi la 31 Octombrie in sala festivă a jud. Maramureș din ședința extraordinară a comisiunii administrative județene.

Prezenți fiind: Subprezidiul Dl. Prefect Județan: Gavrilă Mihalyi Membri comisiunii după cum urmează: Dl. subprefect Victor Hodor, Eugen Nagy primnotar substituit, Teodor Stoia revizor scolar, George Coman dir. financiar, Dr. Ilie Kindris primprocuror, Dr. Vasile Kindris jurisconsult jud. Petru Jody președinte de sedr. orș., Dr. Joan Rednic Primmedic jud. Protopopescu Consilier agr, Marc Vinholoz șeful serv. de pod. și șosele, Jodif Szergely medic veterinar primar, Ilariu Boroș vicar, Dr. Florentin Mihalyi avocat, Joan Urdea deputat, Dr. Titu Boroș avocat, Joan Balea primnotar jud. in pens. Andrei Szabo vicar greco-catolic ruth. Emil Bransenator, Stefan Anderco.

Au asistat afară de membrii comisiunii încă următorii domni: Dr. Alex. Balint, Flaviu Jurca primpretor, Dionesiu Vereș, Iuliu Mois judecător, Dr. Alexandru Lazar președinte de tribunal, Dr. Stefan Kiss, Iuliu Cserveny dir. de saline, Dr. Acașiu Székely inginer Bar, Nicolae Marton Dr. Oprea Rodean, Vasile Dunca preot, Oroszan învățător, Teodor Bocotei notar jud. Coman Iuliu primpretor Balea subrevizor, Stefan Bota și Stefan Dunca economul orașului.

Dl. Președinte salutând adunarea comisiunii atât de frumoase anunță adunării că obiectul ședinței este luarea de rămas bun de la Dl. Victor Hodor fost subprefect județan, de prezent inspector general administrativ.

După aceasta urmează frumoasa vorbire cu expresiunea de mulțumire pentru activitatea Dnui Victor Hodor fost subprefect, a Dnui Ilariu Boroș vicar gr. cat. rom. de Maramureș.

Onorat Consiliu administrativ județan!
Nu sunt omul cultului personal și dacă cu acest prilej cer cuvânt o fac aceasta nu pentru a aduce persoanei elogii, ci pentru a spreția deși numai in liniiamente palide o muncă a carei rezultate binefăcătoare sau revărsat asupra obștei unui județ întreg.

Activitatea Dnui Inspector General administrativ Victor Hodor ca fost subprefect al nostru, mai înainte, ca primul capitalei județene și respective ca practicant administrativ, pretor și primpretor

de plasa se referă la trei perioade din viața poporului nostru.

Prima perioadă care pe vreme dinainte de război, pe vreme de pace, când legile și ordonanțele in vigoare a știut să le aplice cu atâta înțelegință in cât nici odată nu și-a stîrbit dragostea față de poporul roman.

A fost grea perioada de război și de preluarea imperiului, când suferințele obștei se pare că a se deslînșit de sentimentul unei răndufă și aici Dl. Victor Hodor a fost la cîrmă: chemării sale. Prin tactul cu menținea și temperamentul său a știut să susțină echilibrul pretențiilor de multe ori opuse, conlucrind cu deplin rezultat la pacea și înțelegerea reciprocă.

Periodul de refacere scoate in relief probleme mari și grele de viață pretutindenea dar cu deosebire in acest colț de țară unde situația izolată mijloacele defectuoase ale comunității chestia alimentării etc. se apasă asupra obștei cu o greutate formidabilă. Fostul nostru subprefect a știut totdeauna fără zguduire și fără stepit să căslege și celea mai incuente probleme de acest soi pregătind in acest mod cursul existenței al tuturor afacerilor obștești spre mulțumire generală.

Când regretăm că-l perdem, ne mîngîie imprejurarea, că in noul său postinalt, muncind pentru întreaga țară roadele muncii se vor resinți și in județul nostru. In noul său cerc de activitate și dorim să ajungă infaptuirea năzuințelor a nobililor sale intențiuni!

Urmează vorbirea de mulțumire pentru frumoasele cuvinte ale reverendisimului Domn vicar Boroș ^{cu parolă} și lui Victor Hodor inspector general adm. Cuvintele călduroasă și expresive a Reverendisimului Domn Vicar ne emăionează și impresionează pînă in adîncul inimii mele și totodată in re-amintesc rolul important al instituției din partea căreia s-a adresat mie.

Orice instituție divină sau omenească recere o îngrijire înțeleaptă prin care toate interesele aceleia se poate solvite și scopul spre care țintește se fie neintrerupt urmărit. Cu cât o instituție și fi are o chemare mai avîntată îngrijirea aceleia și se armonizeze modul de cugetare o diferitelor pături sociale din care ca un frumos caleidoscop e alcătuită.

Îngrijirea această o îndeplinește administrația țării o guvernare

precizăm umană și dreaptă prin care cetățenii se ajungă la îndestulare. Avînd in vedere organizația noastră administrativă cel mai important organ județan al ei este comisia administrativă care prin rolul ei politico-social și prin conlucrearea ei cu organele puteri de stat sub raportul supravegherii și stabilizării ordinii publice este un factor de importanță primordială in opera de refacere și întărire interne socială a județelor și prin autoritatea sa morală este o indispensabilă garanție ca interesele locale se fie in mod mai bine satisfăcute.

Acest organ administrativ in frunte cu Dl. Prefect a fost cel mai puternic sprijin al activității mele de subprefect dînd dovadă că s-a împlinit misiunea avută pe vremuri foarte grele, reușind ca și prin inițiativă proprie se desfășure o activitate întinse și folositoare județului nostru și dînd directivele necesare organelor subalterne a contribuit astfel in mod real la munca pentru dezvoltarea și consolidare care se impune dela sine.

Sunt mîndru Dilor că am putut face parte din acest important organ administrativ care stînd la înalțimea chemării sale a știut se întărească autoritatea membrilor sei și dîndule sprijinul cel mai eficace o știutse ușureze împlinirea ne excepționabilă datorinței lor. A și deveni prin urmare ingrat Dilor dacă nu ași recunoaște că avansarea mea in mare parte se datorește activității și sprijinului administrative.

Si acuma cînd in momentul despărțirii ve asigur de știna și dragostea mea și ve aduc prinusul recumpșinței și adîncei mele mulțumită pentru bunăvoința Dvoastre și in deoseb pentru sollicitudinea Dnui Prefect care in calitate de președinte a lăsat totdeauna in model cel desintoresat urmîrind exclusiv numai infaptuirea interesului public ve rog Dilor se ne țineți in buna amintire. Mă despărtesc cu o sfîntă datorință in inima mea: se reprezintă interesele județului nostru și in noua mea sferă de activitate din respect și cu cea mai bună cunoștință de cauză rîmînand astfel fiu fidel și folositor al Maramureșului.

Vă doresc mult spor la muncă și ca se vă trăiască bunul Dzeu la mulți ani.

Dl. Dr. V. Kindris declară că se asimilează intru toate cele spuse

de antevorbitorii Dsiale dorind tot binele și succes Dnui Inspector General V. Hodor și propune ca frumoasele vorbiri să se ia in scris pentru procesul verbal dela Dl. Vicar Ilariu Boroș și Dl. V. Hodor inspector General adm.

Ne-avînd alt obiect de pertractat Dl. președinte mulțumește Dilor pentru asistarea in scoată ședinței și declară ședința de închisă.
D. C. M. S.

Grefier: *[Signature]* Președinte: *[Signature]*

[Stamp: MINISTERUL INTERIORULUI, ROMANIA, 1922]

[Stamp: COMISIA ADMINISTRATIVA A JUDETELUI MARAMUREȘ]

[Stamp: 00375 + 1922]

[Stamp: 13 Jan 1923]

[Signature: Prefect]

Proces-verbal încheiat la data de 31 octombrie 1921 în ședința extraordinară a Comisiei Administrative, cu ocazia retragerii subprefectului Victor Hodor. Ilarie Boroș - vicar greco-catolic și membru al Comisiei Administrative a făcut o frumoasă prezentare a activității fostului subprefect. Acesta, la rîndul său, a vorbit despre rolul important al Instituției Prefectului și al Comisiei administrative. (Arhivele Naționale Maramureș, Fond Prefectura Județului Maramureș, Seria Comisia Administrativă).

Domnule Ministru,

Am iau voie a Va ruga prin prezenta, să
bunvoinți a mă numi în postul de prim-notar
al județului Maramureș, în care funcționez
de prezent ca substituit.

Născut la 1888 în Turda, jud. Turda-Arieș, de
naționalitate română, ortodox, mi-am făcut studii
de secundar și teologie în Sibiu, urmând apoi la
Budapesta și Cluj dreptul, fiind promovat la Uni-
versitatea din Cluj.

Luând parte la războiul de independență, fiind seric
de războiu a școlii militare din Botoșani, am func-
ționat câteva timp în administrația județului Turda-
Arieș, de unde am trecut la Cluj. Aici făcând exa-
menul ultim la facultatea de drept, am funcțio-
nat ca șeful secției militare.

Repetându-mi cererea, Va rug să bunvoinți a-mi
acorda numirea în acest post cu salariul și compe-
nșurile legale impuse (art. VII, gr. 3) în postul de
prim-notar.

Sighet, la 8 Iunie 1920.

Cu deosebită stimă:

Dr. Alexandru Moldovan
subst. prim.

Actele alăturate în
original s'au reînscris
la unu și amare.
2 Atestate de naștere și
1 Diploma de doctor
Sighet, 29. VII. 1920.
Dumy

Cerere înaintată ministrului, la data de 8
iunie 1920, prin care Alexandru
Moldovan solicită numirea definitivă în
postul de prim-notar al județului
Maramureș (Arhivele Naționale
Maramureș, Fond Prefectura Județului
Maramureș, Seria Actele
subprefectului).

Raportul prim-notarului dr. Alexandru Moldovan, în calitate sa de membru al
Biroului de evacuare, întocmit la data de 1 ianuarie 1921, către prefectul județului
Maramureș, în care menționează măsurile care s-au luat în ceea ce privește folosirea
limbii române în administrație, pentru consolidarea frontierei (care considerând
traseul ei irațional este foarte greu de consolidat) inclusiv precizarea măsurilor care
se impun în acest sens. (Arhivele Naționale Maramureș, Fond Prefectura Județului
Maramureș, Seria Actele subprefectului).

Prim-notar județean – dr. ALEXANDRU MOLDOVAN

Alexandru Moldovan s-a născut în 5 iunie 1888 la Turda. Potrivit cererii sale înaintate ministrului, la data de 8 iunie 1920, prin care
solicita numirea definitivă în postul de prim-notar al județului Maramureș, studiile secundare și teologice le-a făcut la Sibiu, iar cele
superioare la Budapesta și Cluj, unde a urmat dreptul, fiind promovat la Universitatea din Cluj. La Budapesta a studiat la Universitatea
Regală Maghiară - Facultatea de Drept și Științe Politice, între 1909-1913, devenind doctorand în 1913. A luat parte la război, perioadă în
care a învățat și la Școala Militară din Botoșani. A funcționat o perioadă în administrația județului Turda-Arieș și în cea de la Cluj, unde în
ultimul an la Facultatea de Drept, a fost numit șeful cenzurii militare.

A fost numit prim-notar substituit în județul Maramureș în 4 iunie 1920, iar la data de 1 iulie 1920, prim-notar I al județului
Maramureș. În această calitate a făcut parte din Comisia disciplinară a Comisiei Administrative, Delegația pentru arbitrarea deciziilor în
chestiuni orfanale, Biroul de evacuare, Comisia spitalicească ș.a.m.d.. Dr. Alexandru Moldovan a fost de asemenea, șeful Biroului de
cenzură al județului Maramureș, fiind responsabil de domeniul presei și al publicațiilor. A suspendat apariția ziarului Maramaros.

Măsurile propuse, care se în-
pau, sunt: 1.) Schimbarea cât
mai mare a unităților de gră-
nicie, 2.) Controlul cât mai
des și mai strict a autorită-
ților locale și a polițiilor
de frontieră, 3.) O rație que-
ră în comunele limitrofe ca
frontiera și expulșarea ca
teritorial acestor comune a
străinilor, care s'au stabilit
acolo cu începere de la 1 Ian.
1920. 4.) Înlăturarea cât mai grabă
și a tuturor funcționarilor
născuți în funcționari ro-
mâni, în special în ce pri-
nește administrația, care per-
te și în viața munității. 5.) Înlături-
rea regimului local de regi-
strare din regatul român. 6.) Înlături-
rea regimului special în ce privește sala-
riile funcționarilor mutați
la noi în țară sau în țările
granițelor și în Statele
Unite ale Americii de Nord a
elementului românesc.
b.) Futurificarea populației
locale și a comunității.
1.) Trei rații principale avem aici:
Leam, fructe și păsări (fu-
raji). Împărțirea intensiva a
acestora, înființarea de coopera-
tive, lepșari etc. 2.) O cer-
cetare amănunțită și sistemată
a populației. 3.) Legături
prin Bacia Mare sau Salona cu
Ardealul și prin Borșa - Ga-
soltari cu Bucovina și Bana-
ruba. Futurificarea prele-
via de apă (cu Orada Nouă) și
comunității. 4.) Măsurile Mo-
nopolul sărurilor 5.) Bndit
într-un târziu. 6.) Școlile de
măcină (în Vigeu)
c.) În ce privește naționalizarea
bunurilor meșteri aplicată în
noaptea de război, nu putem
face nici o propunere, deor-
ce un număr mare de loc
cadre,

Nr. 9912/1920. R. Dr. Amuz
Programul Propus,
La ordinul Nr. 27/1920
a Inspectoratului General
Notar, transpus nașă, cu
onori Va raportăm urmă-
toarele:
Ad 1.) Tabloul cerut să ală-
turmă.
Ad 2.) La serviciul central
veșu inter funcționarii superiori
sau singur raportat meșteri, care
a programat și auto-atașat în-
să s'au luat toate dispo-
zițiile, încă din ziua ca în-
trez mersul să se facă în
limba română.
În ce privește personalul au-
terior avem un singur rapo-
rt, care înmășă încă în
limba maghiară, încă de la
programat într'atât, ca numai
are nevoie de traducător, pentru
a se traduce ordinele și dispo-
zițiile, care ne sesc de la
dispozițiile autorității.
În ce privește personalul in-
ferior comisarului principal,
ca acesta programă să fie
înlocuit cu personal român.
În general luat (partea) vom
putem trece fără multe greutate
în cazul unei fidele administrative.
În noua formă.
Ad 3.) Nu avem lipsuri în
personal, nici excedente.
Ad 4.) Frontiera actuală este,
considerând trecutul și irațional,
foarte greu de consolidat. Măsurile de
naționalizare nu se pot propune numai
pentru cazul, ci ar fi definitiv
stabilite.

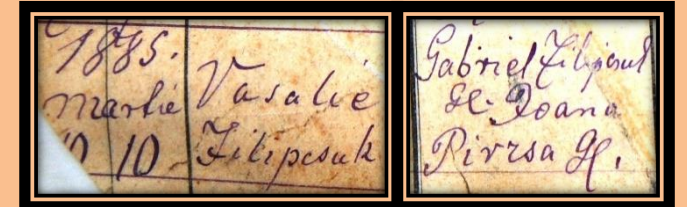
contemplativ de proiectul
fără și reformei adunării
tribune.
F. Directorul liceului de jete, Rezi-
na Marim a avut amabili talia,
să țină un curs de limba română
care se va completa cu un alt
curs de limba română (limba
oficială, expresii oficiale) a
prim-notarului județean, Dr. Al.
Moldovan.
Sighet, la 1. I. 1920
Dumy
II.
Către
Primăria orașului
Sighet
Transpunându-Vă copia
ordinului Inspectoratului Gene-
ral administrativ, Va înmă-
șăm să întocmiți de urgen-
ță raportul cerut prin acest
ordin. Un exemplar din
raport se va returna de
la care copia se va în-
mășta nașă.
Copia?
Sighet - 1. I. 1920.
exp. D. Dumy
Dumy
Imediat după copierea
se va prezenta actul!
Urgent!
1. I. 1920
Dumy
Să expediat prin
mine personal în
3. I. 1920
La Jász? 3. I. 1920
Dumy

Dr. Vasile Filipciuc
(1885-1932)

Prim-pretor – avocat Dr. VASILE FILIPCIUC

S-a născut la data de 10 martie 1885 în Petrova, fiind fiul lui Gabriel Filipciuc și al Ioanei Pârja. Studiile elementare le-a urmat în comuna natală, iar cele gimnaziale la Gimnaziului Romano-Catolic din Sighetul Marmăției (1899-1900). A fost elev și la Liceul Piarist din Beiuș. În anii 1904-1905, 1908-1909 a studiat la Universitatea Regală Maghiară din Budapesta – Facultatea de Drept și Științe Politice, unde a obținut diploma de doctor în științe politice (1912) și cea de doctor în științe juridice (7 aprilie 1914). În perioada cât a fost student la Budapesta a fost exclus din universitate pentru un an, datorită activității sale politice, astfel că și-a continuat studiile la Viena. S-a stins din viață în data de 8 iulie 1932, la Petrova. La începutul secolului XX s-a numărat printre tinerii reprezentanți ai intelectualității maramureșene, fiind unul dintre cei care s-au format în contactul cu Gheorghe Bilașcu, consăteanul și ruda sa. A fost deosebit de activ în cadrul *Despărțământului ASTRA Vișeu-Iza*. La sfârșitul anului 1918 a fost ales membru al *Consiliului Național Român Comitatens Maramureș* și vicepreședinte al *Consiliului Național Român Local Petrova*, respectiv în conducerea Gărzii din localitate și de pe Valea Vișeului. Potrivit Ordinului Resortului Organizării nr. 173/1919, a fost membru al *Marelui Sfat Național Român*, ales în Adunarea de la Alba Iulia din 1 Decembrie 1918. În ianuarie 1919, când Maramureșul a fost invadat de trupe ucrainiene, care au ocupat Valea Tisei, Sighetul și dreapta Vișeului, până la Leordina, demersul lui Vasile Filipciuc pe lângă Consiliul Dirigent de la Sibiu a fost deosebit de important în ceea ce privește intervenția armatei române. La reorganizarea serviciilor publice din aprilie 1919, a devenit unul din cei 8 **prim-pretori** ai județului, aflându-se în fruntea plasei Vișeu. În vara anului 1919 a fost cercetat disciplinar, ca urmare a unor acuzații care i se aduc, în contextul înlocuirii sale cu Iuliu Coman, respectiv al numirii sale ca prim-notar județean. În august 1919 a semnat acte în calitate de prim-pretor al plasei Șugatag. S-a implicat în organizarea alegerilor din 1919, 1920, în calitate de membru al *Biroului Electoral Central*. În anii 1920, 1921 a revenit pe postul de prim-pretor al plasei Vișeu, iar ulterior s-a retras și a activat ca avocat, ziarist, respectiv deputat (1928-1931).

Înregistrarea nașterii lui Vasile Filipciuc, la data de 10 martie 1885, în matricola confesională a Bisericii Greco-Catolice Petrova (Arhivele Naționale Maramureș, Fond *Matricole Confesionale*).

Secretariatul General de Interne Cluj

Am onoare a Va raporta următoarele :

In 21 Mai 1920. - am chemat telegrafic pe Dl primpretor al plasei Viselui de Sus dr. Vasile Filipciuc sa conducă agendele de primnotar județean, deoarece fostul primnotar la cererea proprie și in interes de serviciu a fost trimis în plasa Iza, la Dragomirești, de unde dr. Desideriu Batin pretor a trecut la sedria orfanala în calitate de asesor. -

Dl. Filipciuc a raspuns cu protest telegrafic, declarând, că nu se supune ordinului și nu preda oficiul delegatului interinal Iuliu Coman, primpretor în Sugatag. În urma acestui refuz în 27 Mai m-am prezentat eu însoțit de primnotarul II. Stefan Székely / care își continuă serviciul în baza legii de rasboiu / ca se predau serviciul delegatului Iuliu Coman. - Primnotarul Székely de trei ori a trimis după dl Filipciuc neaflându-l nici călări, dar primind informația, că dl Filipciuc dearme beat într-o odaie la "Casina" din Viseu, astfel predarea sa făcut în absenta lui. - De atunci și chiar înainte de aceasta dl Filipciuc a cutrierat prin comunele din

Raportul prefectului județului Maramureș - dr. Vasile Meșter înaintat Secretariatului General de Interne Cluj, cu privire la schimbarea prim-pretorului dr. Vasile Filipciuc (Arhivele Naționale Maramureș, Fond *Prefectura Județului Maramureș, Seria Actele subprefectului*).

plasa Viselui de Sus, agitând în moduri cel mai inversumbrat pentru candidatul partidului național dr. Gavrița Juga, iar înainte de alegerea din 14 Iulie a.e. pentru Senat a dezvoltat o activitate cu adevărat criminală în plasa Șugatag ca agent al candidatului național dr. Gheorghe Bilașcu. - În foaia "Maramureșul" din 9 Iulie 1920. cu titlul "Ce zic satele", de vorba cu plugarii, dl dr. Vasile Filipciuc a scris articolul pe care îl alătur sub A. / Sub B. / alătur declarația preotului Joan Birlea din Galinesti, în sensul căreia autorul articolului amintit e dr. Vasile Filipciuc. -

Sub C. / alătur actul dlui dr. Filipciuc, din 19 Iunie 1920, în care cere anularea "Decisului" meu -

Sub D. / alătur actul I/1920 pres. referitor la o alta cercetare disciplinara ordonata contra dlui dr. V. Filipciuc, încă pe timpul când era prefect dl dr. V. Chiroiț / Mai observ, că în 9 Iunie în primul restaurant din Sighet "Coroana" dl dr. V. Filipciuc în stare de betie a atacat pe dl Emil Bran senatorul circumscripției Vișeu - Iza și dl dr. G. Papuc Săcelea deputatul Izei într-un mod atât de dur și brutal, încât nu numai numiții domni, dar și o parte a publicului a fost silit să părăsească sala. Expresiile de ciocoi, slugi vândute boierilor, "ciurda aversească" au predominat în limbajul d-lui dr. V. Filipciuc și cu ocaziunea aceasta. -

Mai tin se amintese, că în 14 Mai a.e. deci înainte de chemarea ca primnotar și de suspendare, dl dr. V. Filipciuc fara se ananțe autoritatea sa superioară, a venit din Viselul de Sus la Sighet se primeasca pe dl dr. Alex. Vaida Voivod, dr. M. Popovici și Ilie Lazar de *Maricet*, cari au tinut o adunare electorală unde

Cererea de numire în funcția definitivă de prim-pretor, formulată de Iuliu Coman, la data de 11 mai 1920 (Arhivele Naționale Maramureș, Fond *Prefectura Județului Maramureș, Seria Actele subprefectului*).

insultele la adresa guvernului au cur în valuri, iar la banchetul urmat acestei adunări dl dr. Filipciuc a tinut și el să-și spună părerea asupra "ciocailor și ciurdei averseșcane"

Actul de suspendare și actul sub E. /

Pentru a pune capăt situației create prin suspendarea dlui Filipciuc și în interesul bunului mers al administrației județene îmi permit a face următoarea propunere :

Dl dr. Vasile Filipciuc se fie mutat ca primpretor în alt județ. Pentru postul de primpretor plasa Viselul de Sus se se escrie concurs -

S i g h e t , la 17 Iulie 1920 -

Domnule Prefect!

Cu profund respect, am onoare a mi suspenda rugarea adresata Domnului Ministru de Interne pentru Denumirea de primpretor Definitiv al plasei Ocna Șugatag - precum și conducerea de la preluarea imperiului în calitate de primpretor substituit. -

Respectuos de poez și binevoitor și cu puțina speranță suspenda Denumirea și data a întocveni la formele competente ca luând în considerație serviciul meu de 12 ani pararea a Denumirea de primpretor să fiu Denumit de la 1 Mai anul 1919 în plasa și qualitate de plasa competentă.

Ocna Șugatag la 11 Mai 1920

Iuliu Coman
primpretor.

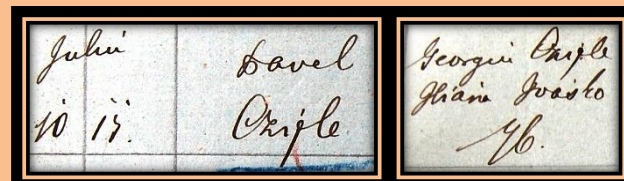
Prim-pretor – dr. IULIU COMAN JUNIOR

Iuliu Coman s-a născut în Moisei, la data de 30 martie 1885. A fost fiul notarului dr. Iuliu Coman și al Anei (născută Szabo). A avut doi frați și o soră: Ioan (născut în 1883), Victor Ștefan (1887) și Maria (1889). S-a căsătorit în anul 1912. Și-a luat examenul în științe de stat la 10 mai 1908. A studiat la Universitatea din Budapesta, devenind doctor în drept și științe politice la 20 ianuarie 1916, respectiv 10 iunie 1917. A fost locotenent în armata austro-ungară, în Regimentul 15 Artilerie și decorat cu *Crucea de Trupă Carol, Signum laudes de bronz și argint*. Anterior Marii Uniri a activat ca și practicant administrativ pe lângă prim-pretorul plasei Vișeu, fiind avansat pretor în cadrul aceleiași plase în anul 1913. În 1 mai 1919 a depus jurământ de fidelitate în calitate de **prim-pretor al plasei Șugatag**. În vara anului 1919 a fost implicat în cercetarea disciplinară a prim-pretorului Vasile Filipciuc, care îi aduce o serie de acuze. S-a implicat în organizarea alegerilor din 1919, 1920, în calitate de membru al *Biroului Electoral Central*, respectiv vicepreședinte al secției de votare Moisei. În anul 1920 a fost numit din nou prim-pretor al plasei Șugatag.

K. H. H. T. A. T. Á. S.	Magyar Kir. város tisztviselői és alkalmassóitairól.
1. Hodor Viktor	polgármester
2. Dr. Cziple Pál	I. tanácsos h. polgármester
3. Dr. Báthory Lajos	főjegyző
4. Papp Péter	tanácsos
5. Moys László	tanácsos
6. Debay Sándor	tanácsos
7. Preinieszberger Gyula	aljegyző
8. Lerner Mihály	főszámvés
9. Dr. Papp Zsigmond	főorvos
10. Dr. Kiss Tiber	orvos
11. László Mihály	földmérő nyilvántartó
12. Nemes Rezső	alszámvés
13. Után Simon	pénztárnok
14. Hrabár Antal	ellenőr
15. Hallsa Péter	altanácsos
16. Szerdón József	mérnök
17. Papp Demeter	irodaljegyző
18. Tesejiga Péter	írnök
19. Mandics Pál	városgazda
20. Ivánszék János	éjjel
21. Vigula Sándor	írnök
22. Fejes József	végrehajtó
23. Grünberger Fülöp	végrehajtó
24. Paray Lajos	végrehajtó
25. Lányi Zoltán	végrehajtó
26. Eiselt Antalné	díjazk
27. Barabás József	díjazk
28. Bogdán Miklós	díjazk
29. Liederman Emil	díjazk

Extras din Lista celor 62 funcționari ai Primăriei Sighetul Marmației din anul 1919 (Arhivele Naționale Maramureș, Fond Prefectura Județului Maramureș, Seria Actele subprefectului)

În anul 1919, în cadrul Primăriei orașului cu consiliu Sighetu-Marmației își desfășurau activitatea un număr de 62 de funcționari (primar, viceprimar și prim-consilier, prim-jurisconsult, 3 consilieri orașenești, notar, contabil șef, medic orașenesc ș.a.m.d). La aceștia se adăugau un număr de 53 de funcționari ai *Poliției orașenești*, ce aveau în frunte un consilier polițienesc – **Andrei Hodor** și un căpitan de poliție – **Teodor Pop**.

Înregistrarea nașterii lui Pavel Cziple, la data de 10 iulie 1877, în Matricola confesională a Bisericii Greco-Catolice Biserica Albă (Arhivele Naționale Maramureș, Fond Matricole Confesionale. Seria Foi Matricole Confesionale).

obținut examenul de stat la Sighet în 29 iunie 1903 și 30 iunie 1905. Doctoratul l-a susținut la Cluj, la Universitatea „Ferencz József” – Facultatea de Drept și Științe Politice, în 19 octombrie 1912. Fratele mai mic, Vasile, a ocupat funcția de arhivar al județului, după instalarea administrației românești în Maramureș. Paul Țiple a făcut practică avocațială la avocatul dr. Mihai Kőkenyesdy din Sighet. Din 12 mai 1917 până în 1 mai 1919 și-a desfășurat activitatea în cadrul *Primăriei Sighetu-Marmației* în funcția de ”conciplist”, ulterior în timpul administrației românești, devenind **viceprimar și prim-consilier**. Începând cu data de 18 martie 1920, a fost numit **primar substitut al Sighetului**. S-a implicat în organizarea alegerilor din 1920, în calitate de membru al *BEC Maramureș* și de vicepreședinte al Circumscripției I de votare – Sighet. În 1922, ca primar al orașului Sighet a făcut parte din *Comisia de expropriere*.

Căpitan de poliție – TEODOR POP

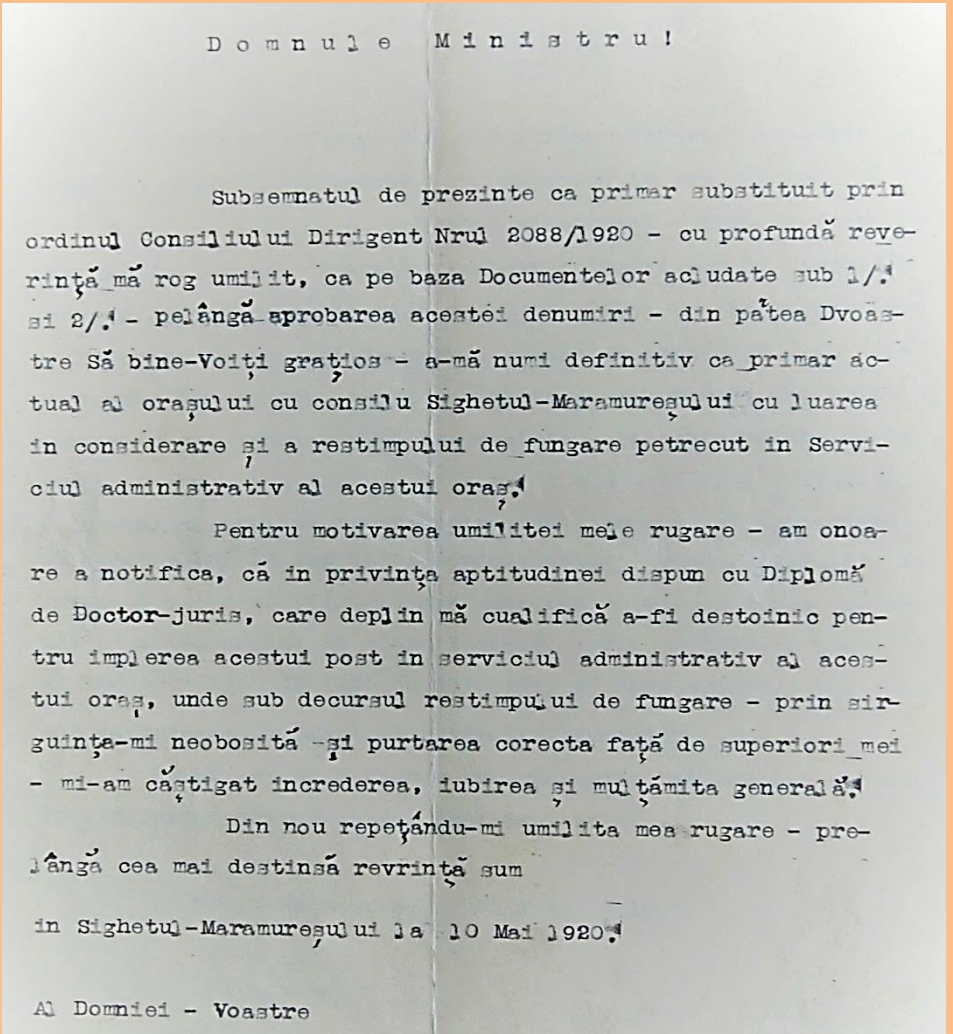
Teodor Pop s-a născut în 22 mai 1889 la Săpânța. A fost fiul lui **Pop Gheorghe a lui Mihail a lui Gheorghe** și al **Ilenei a lui Vasile**. Încă de la începutul secolului XX s-a numărat printre tinerii intelectuali maramureșeni, fiind student la drept. Căzut prizonier în timpul Primului Război Mondial s-a înrolat în unitățile de voluntari.

La sfârșitul anului 1918 a fost ales membru al *Consiliului Național Român Local Sighetul Marmației*. (Istoriografia îl consemnează pe **Teodor Pop a lui Ion**, delegat din partea cercului electoral Teceu la *Marea Adunare Națională de la Alba-Iulia*. Unii autori au considerat că este vorba de una și aceeași persoană, fiind, însă, necesară continuarea cercetărilor în acest sens). În anul 1919, cu ocazia reorganizării serviciilor publice din Maramureș Teodor Pop a fost numit căpitanul *Poliției din Sighetul Marmației*. În anii 1922-1923, s-au desfășurat adunările generale de repunere în drepturi a composesoratelor și redarea autonomiei

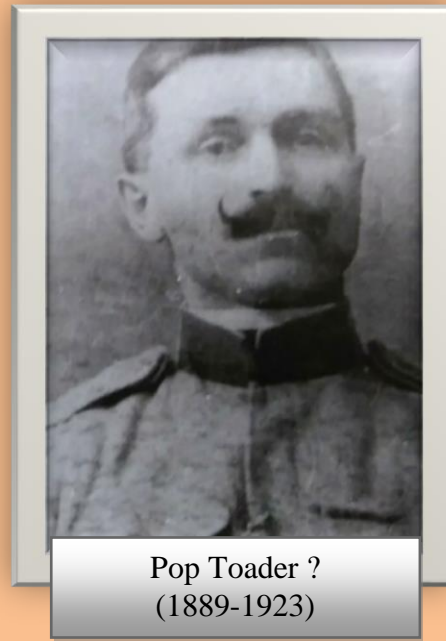
Cererea de numire în funcția definitivă de primar al orașului Sighetul Marmației formulată de Paul Țiple, la data de 10 Mai 1920 (Arhivele Naționale Maramureș, Fond Prefectura Județului Maramureș, Seria Actele subprefectului).

Primar – avocat dr. PAUL ȚIPLE

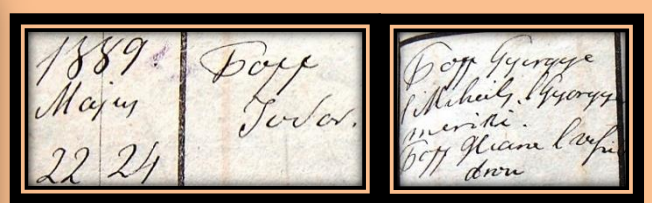
S-a născut în Biserica Albă (comitatul Maramureș) la data de 10 iulie 1877. A studiat în cadrul Academiei Reformate de Drept din Sighetul Marmației, între 1897-1899, la fel ca și fratele său mai mare Mihai (n. 1871- d. 1910). A

umilit serv:
Dr. Paul Țiple
ca primar substituit.

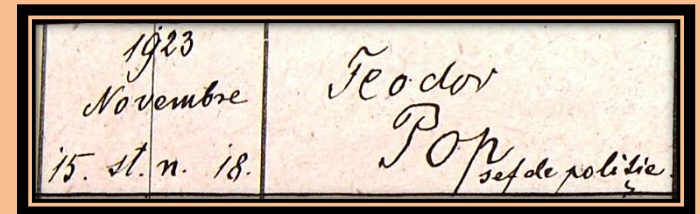

Pop Toader ?
(1889-1923)

Înregistrarea nașterii lui Popp Todor, la data de 22 mai 1889, în Matricola confesională a Bisericii Greco-Catolice Săpânța (Arhivele Naționale Maramureș. Fond Colecția Matricole Confesionale).

acestora, când este ales președinte al *Composesoratului Săpânța*. S-a stins din viață la Sighetu-Marmației în data de 15 noiembrie 1923, la vârsta de 33 de ani, suferind de tuberculoză. La slujba de înmormântare a participat un sobor de preoți, în frunte cu vicarul Ilarie Boroș și preotul din Săpânța, Simion Balea.

Înregistrarea decesului lui Pop Teodor, șef de poliție, la data de 15 noiembrie 1923, în Matricola confesională a Bisericii Greco-Catolice Sighetul Marmației (Arhivele Naționale Maramureș. Fond Colecția Matricole Confesionale).

REUNIUNEA DOCENȚILOR GRECO-CATOLICI DIN MARAMUREȘ, REVIZORATUL ȘCOLAR ȘI SFATUL ȘCOLAR JUDEȚEAN

Absolvenți în cea mai mare parte a *Preparandiei* din Sighetul Marmăției și Gherla, învățătorii români s-au organizat încă din anul 1872 în cadrul unei *Reuniuni*. Aceștia au întreprins o bogată activitate culturală ca membri ai *Asociației pentru Cultura Poporului Român din Maramureș* și ai *Despărțămintelor ASTRA*. De altfel, întreaga *Reuniune*, se număra printre membrii *Asociațiunii (1919)*. Din cadrul *Reuniunii*, învățătorii **Ioan Bilțiu-Dăncuș** (Sat-Slatina) și **Grigore Țiple** (Ieud) au fost membri de drept ai *Marii Adunări Naționale de la Alba Iulia* din 1 decembrie 1918. În anul 1920, **Ștefan Bota**, învățător în Giulești a ocupat funcția de președinte al *Asociației Învățătorilor din Maramureș*.

Revizoratul școlar s-a înființat în anul 1869 ca for superior al *Preparandiei* și ca organ de control a activității școlare și extrașcolare a învățătorilor români confesionali. Cu ocazia reorganizării serviciilor publice din anul 1919, în fruntea *Revizoratului Școlar* a fost numit **Teodor Stoia**, sprijinit în activitatea sa de doi subrevizori: **Vasile Iuga** și **Ștefan Bota**.

Potrivit Decretului 13869/1919, referitor la reorganizarea învățământului primar, s-a înființat *Sfatul Școlar Județean*, for care urma să se ocupe de starea învățământului din județ, sens în care avea să formuleze propuneri către *Ministerul Cultelor și Instrucțiunii Publice* ș.a.m.d. *Sfatul Școlar Județean* era format din delegați pe trei ani, din partea: autorităților supreme bisericești (câte 1 delegat de fiecare), *Revizoratului Școlar* (2 delegați), *Asociației Județene a Învățătorilor* (7 delegați), *Comisiei Administrative* (4 delegați). *Revizorul școlar* era președintele *Sfatului Școlar Județean*. Dintre delegați, îi amintim pe: **Ilie Boroș** – vicarul Maramureșului, din partea *Epicopiei Greco-Catolice de Gherla*; **Iosvai Ludovic** – paroh protopop din Sighet, din partea *Epicopiei Romano-Catolice din Satu-Mare*; **Alexandru Lazăr** – președintele Tribunalului și **Victor Hodor** – subprefect, delegați la propunerea *Revizoratului Școlar* ș.a.m.d. Din partea *Asociației Învățătorilor din Maramureș*, au fost delegați învățătorii: **Petru Pop**, **Vasile Iuga**, **Demetriu Mihalyi**, **Ștefan Bota**, **Eugen Dunca**, **Simeon Vlad** și **Mihai Botoș**. Ultimii doi au fost înlocuiți (Mihai Botoș din Apșa de Jos – datorită modificării frontierei și Simeon Vlad „din interes motivat”) cu **Mihai Șerban** – director la Liceul „Dragoș-Vodă” Sighetul Marmăției și cu **Cornel Sânjeanu** – directorul Liceului de Fete.

Președinte al Asociației învățătorilor din Maramureș – învățător ȘTEFAN BOTA

Anterior Unirii, Ștefan Bota a fost învățător-director la Școala din Giulești, funcție pe care o ocupă și după 1918. În anul 1919 a fost numit subrevizor școlar, astfel că, îl înlocuiește pe Teodor Stoia – revizor școlar, la ședințele *Comisiei Administrative*. În calitate de membru al *Asociației Învățătorilor din Maramureș* a fost delegatul acesteia în cadrul *Sfatului Școlar Județean (1919)*. Potrivit informațiilor din documente, în anul 1920 a ocupat funcția de **președinte al Asociației Învățătorilor din Maramureș**, calitate în care colaborează la publicarea periodicului „Învățătorul”, apărut la Cluj. S-a implicat în organizarea alegerilor din 1919, 1920, fiind ales grefier al Secției de votare Ocna-Șugatag.

Revizor școlar – învățător TEODOR STOIA

Teodor Stoia a fost numit în luna mai a anului 1919 la **conducerea Revizoratului Școlar Județean**. În această calitate a ocupat și funcția de **președinte al Sfatului Școlar Județean**. A fost membru al *Comisiei Administrative*, participând la ședințele acesteia până în anul 1923. S-a implicat în organizarea alegerilor din 1919, 1920, fiind ales vicepreședinte al secției de votare II, respectiv III Circumscripția Sighet, orașul Sighet. Potrivit unui proces-verbal încheiat la data de 19 august 1921, Teodor Stoia, în calitate de învățător-director a fost membru al Cancelariei Comunei Borșa.

Director Liceul „Dragoș-Vodă” – MIHAIL ȘERBAN

S-a născut la data de 26 iulie 1885 în localitatea Săpânța. A fost fiul învățătorului confesional Mihail Șerban (născut în Călinești) și al Ilenei (născută Stan). Tatăl său a studiat la *Preparandia din Gherla*, pe care a absolvit-o în anul 1885, an în care a fost numit învățător în comuna Săpânța. Mihail Șerban senior a fost membru în *Consiliul Național Român Cercual Teceu*, fiind unul din cei doi notari ai Consiliului (1918). Mihail Șerban jr. a absolvit Liceul din Beiuș. În perioada 1903-1907 a urmat cursurile Universității Regale Maghiare din Budapesta – Facultatea de Medicină și Farmacie. S-a specializat în matematică și fizică. Din anul 1908 a predat la Școala Civilă de Fete din Blaj. S-a căsătorit cu Roza Căpușan, la data de 12 mai 1912, la rândul ei profesoară (de lucru de mână) la Liceul de Fete din Sighet (1920). Au avut 2 copii: Ileana, născută în anul 1913 și Mircea, născut în anul 1914. La data de 1 august 1920, Mihail Șerban a fost numit, cu titlu definitiv, **director al Liceului „Dragoș Vodă” din Sighetul Marmăției**, fiind al doilea director român al liceului, după Eugen Seleș. A depus jurământ de fidelitate în fața subprefectului județului Maramureș la data de 22 noiembrie 1920. A fost unul din cei 7 delegați ai *Asociației Învățătorilor din Maramureș* în *Sfatul Școlar Județean*.

Anunțul revizorului școlar Teodor Stoia, din data de 7 mai 1919, cu privire la preluarea conducerii *Revizoratului Școlar al Județului Maramureș*, din încredințarea Consiliului Dirigent Român (Arhivele Naționale Maramureș, Fond Prefectura Județului Maramureș, Seria Actele subprefectului).

Domnule Subprefect!

Întreținând învățătorii gr. cat. confesionali din județ cu ocazia reorganizării serviciilor publice, în vederea participării lor la adunările generale învățătoresci, de la comuna politică – în care am funcționat – am primit în vedere să și dăruim corăș pentru ei.

Trindcă pentru învățători participarea la atare adunări e obligatorie, am onorare a vă ruga să binevoiți a face dispunerea necesară, ca cei ce competență să se dea și în viitor în învățătorilor.

Giulești, la 19 Februarie 1920

Ștefan Bota
președintele asociației
înv. + din Maramureș

Cererea președintelui Asociației Învățătorilor din Maramureș – Ștefan Bota, întocmită la Giulești, în 19 februarie 1920, prin care solicită subprefectului județului Maramureș acordarea diurnei învățătorilor participanți la adunările generale (Arhivele Naționale Maramureș, Fond Prefectura Județului Maramureș, Seria Actele subprefectului).

Domnule Director!
Invățător!

Am onoare a Vă aduce la cunoștință, că din încredințarea Consiliului Dirigent Român azi am preluat conducerea revizoratului școlar al județului Maramureș și Vă rog a-mi da tot sprijinul întru prosperarea învățământului nostru poporal.

Sighet, 7 Maiu 1919.

s. s. Teodor Stoia
revizor școlar.

Proces Verbal

Suceșid în Sighetul Marmăției la 22 februarie 1920, în oficiul subprefectural în chestia de mai jos.

Am fost prezent subscrisorii.

Dl. Mihail Șerban directorul Liceului „Dragoș Vodă” din Sighet se însurșă să în fața mea și a depus jurământul de fidelitate.

Data de sus

Mihail Șerban
Director al Liceului

Yacob Ustrei
Grefier

Subprefect

Confirmarea depunerii jurământului de fidelitate de către Mihail Șerban, în fața subprefectului, la data de 22 noiembrie 1920 (Arhivele Naționale Maramureș, Fond Prefectura Județului Maramureș, Seria Actele subprefectului).

KIMUTATÁS.	
Máramarossziget r.t. város rendőrségénél működő tisztviselői és alkalmazottakról.	
1. Heder Endre	rendőrtanácsos
2. Papp Todor	rendőrkapitány
3. Kestenszky Géza r	rendőralkapitány
4. Florea László	rendőr főalhadnagy
5. Kövy Gyula	" " rendőr
6. Neményi Emil	rendőr segéd
7. Heder Sándor	rendőrbiztos
8. Bernyász Károly	rendőr imnok
9. Herb Péter	" " rendőr
10. Fizesy Gyula	" " rendőr
11. Bethlen Ödön	rendőr díjazott
12. Liagvai Mihály	rendőr " " rendőr
13. Ofrim János	" " rendőr
14. Stark Mária	" " díjazott
15. Fizesy Jolán	" " rendőr
16. Halai Ilona	" " rendőr
17. Genszki Irén	" " rendőr
18. Kováts Sándor	polgárbiztos
19. Simon Miklós	" " rendőr
20. Szász Ferencz	" " rendőr
21. Traxler György	" " rendőr
22. Czudik Prikóp	rendőr őrmester
23. Kováts József	" " cates őrmester
24. Kováts Pál	" " szakaszvezető
25. Puskás János	" " tisedes
26. Csomay László	" " tisedes
27. Batyola Pál	" " tisedes
28. Orosz János	" " tisedes
29. Szálka János	" " tisedes

Extras din Lista celor 53 funcționari ai Poliției Sighetu-Marmăției din anul 1919 (Arhivele Naționale Maramureș, Fond Prefectura Județului Maramureș, Seria Actele subprefectului).

Domnule Prefect!

In legătura cu adresa Revizoratului școlar Nr. 1565/1919 - înaintat - Comisiunii administrative - respective Prefecturii județiene cu data de 3 Noiembrie 1919, în scopul constituirii "Sfatului școlar județian" conform dispozițiilor prevăzute în decretul referitor la reorganizarea învățământului primar, - din care alăturându-Va 1 exemplar, cu tot respectul, am onoare a Va împărtăși următoarele:

In conformitate cu §-23 al "decretului" - la adresa revizoratului școlar, - autoritățile supreme bisericești a delegat de membri în "Sfatul școlar județian" esmigi săi după cum urmează:

1. Episcopia gr. cat de Cherla a delegat pe Dl. Ilariu Boros vicarul Maramurasului.
2. Episcopia rom. cat. din Satumare pe Dl. Ilosvai Lajos paroch protopop din Sighet.
3. Autoritățile bisericești ruten și reformate nu s-a declarat.
4. Asociațiunea învățătorilor esmite ca delegați, - pe învățători: Petru Pop, Juca Vasile, Demetriu Mihalyi, - Stefan Bota, - Eugen Dunca, - Simeon Vlad, - și Mihai Botoș, - dintre cari ultimi: Mihai Botoș din Apsa de Jos în urma schimbării de frontiera, i-ar Simeon Vlad din interes motivat, - nu pot fi ca delegați, - în locul cărora, s-a făcut propunere a se delega de către asociațiune: Dl. Mihai Serban director liceului Dragoș - și Dl. Cornel Sanjoan directorul liceului de fete.

La propunerea revizoratului școlar, - Ministerul Cultelor secretariatul general Cluj cu ord. Nr. 23867/1920 numește, pe Domnii: Alexandru Lázár președintele tribunalului și Victor Vodor suprefectul actual, - ca delegați a-i statului în sfatul școlar județian.

Cu considerare că Comisiune administrativă județiană, până la acest timp, nu si-a designat delegați prevăzuți în §-23 al-"decretului"- Având în vedere multe afaceri școlare și cauze personale disciplinare, cari în baza regulamentului disciplinar dat de Min. Cult. Secretariatul general cu ord. Nr. 5525/1920 numai în cooperare cu sfatul școlar județian, se pot confirma întru rezoluție - Rog Domnule Prefect binevoiti a esmite delegați Comisiunii administrative - conform dispozițiilor, cari sunt a fi: 1. iurus consult, - 1. Medic, - 1. Agronom, - 1. Inginer.

In asigurarea respectului

Sighet Maramuras la 27 Octombrie 1919

Revizor școlar

Adresa Revizoratului școlar al județului Maramureș, din data de 27 octombrie 1920, adresată prefectului județului Maramureș, cu privire la componența Sfatului școlar al județului Maramureș (Arhivele Naționale Maramureș, Fond Prefectura Județului Maramureș, Seria Actele subprefectului).

REVIZORATUL ȘCOLAR al jud. MARAMURAS.

ad. Nr. 1565/1919

CONSPECTUL ADRESELOR.

- 1/ Primpretorul plasei Iza -, in Dragomiresti
- 2/ Primpretorul plasei Sighet, - in Loc.
- 3/ Primpretorul plasei Sugatag -, in Ocna Sugatag
- 4/ Primpretorul plasei Viseu -, in Visoul de sus
- 5/ Primarul orasului Sighet -, in Loc.
- 6/ Oficiul protopopesc gr. cat. Emil Bran in Dragomiresti
- 7/ Oficiul protopopesc gr. cat. Ioan Tarta in Sacel
- 8/ Oficiul protopopesc gr. cat. Ioan Doros in Sat-Slatina
- 9/ Oficiul protopopesc gr. cat. Victor Stet in Visoul de sus
- 10/ Oficiul protopopesc gr. cat. Stefan Anderco in Oncesti
- 11/ Oficiul protopopesc gr. cat. Petru Barlea in Berbesti
- 12/ Revdss. D-nn. Ilarie Boros vicar foraneu, in Loc.

Conspectul adreselor oficiilor protopopești, întocmit de Revizoratul Școlar al Județului Maramureș în 1919 (Arhivele Naționale Maramureș, Fond Vicariatul Greco-catolic al Maramureșului)

Bibliografie

Izvoare inedite

I. Arhivele Naționale Maramureș

Colecția Matricole profesionale, Colecția Registre de stare civilă, Colecția Personală „dr. Vasile Lucaciu”, Colecția Personală Gheorghe Crișan, fond Banca „Lăpușana” Târgu-Lăpuș, fond Banca de Credit „Râureana” Copalnic-Mănăstur, fond Consiliul Național Român Cercual Baia Mare, fond Consiliul Național Român Cercual Seini, fond Cooperativa de Consum „Comoara” din Rohia, fond Direcția Minelor și Uzinelor Metalurgice Baia Mare, fond Episcopia Greco-Catolică a Maramureșului, fond Familia Gherman din Rohia, Fond personal Protopop Alexiu Berinde, fond Gimnaziul de fete Baia Mare, fond Gimnaziul Romano-Catolic Sighetul Marmației, fond Inspectoratul Geologic Minier Baia Mare, fond Institutul de Credit și Economie „Mercur” S.A. Baia Mare, fond Judecătoria Mixtă Baia Mare, fond Judecătoria de Ocol Târgu-Lăpuș, fond Judecătoria Vișeu de Sus, fond Liceul „Dragoș Vodă” Sighetul Marmației, fond Liceul „Gheorghe Șincai” Baia Mare, fond Mănăstirea „Sfânta Ana” din Rohia, fond Oficiul Parohial Greco-Catolic Bușag, fond Oficiul Parohial Greco-Catolic Lăpușel, fond Oficiul Parohial Greco-Catolic Cuhea, fond Oficiul Parohial Greco-Catolic Săsar, fond Oficiul Parohial Ortodox Baba, fond Oficiul Parohial Ortodox Baia Mare, fond Oficiul Parohial Ortodox Coroieni, fond Oficiul Parohial Ortodox Răzoare, fond Oficiul Parohial Ortodox Rohia, fond Oficiul Parohial Reformat Lăpușel, Colecția personală ing. Lenghel Gheorghe, fond Prefectura Județului Maramureș, fond Primăria Comunei Seini, fond Primăria Comunei Șișești, fond Primăria Orașului Baia Mare, fond Primăria Orașului Baia Sprie, fond Primăria Orașului Sighetul Marmației, fond Protopopiatul Greco-Catolic Ardușat, fond Protopopiatul Greco-Catolic Chioar, fond Protopopiatul Greco-Catolic Miresu Mare, fond Protopopiatul Greco-Catolic Copalnic-Mănăstur, fond Protopopiatul Ortodox Cetatea de Piatră, fond Școala Civilă de Fete Baia Mare, fond Școala Primară Română Baia Sprie, fond Școala Primară de Stat Lăschia, fond Vicariatul Greco-Catolic Maramureș.

II. Arhivele Naționale Istorice Centrale

Fond Consiliul Dirigent

III. Arhivele Naționale Cluj

Fond Consiliul Național Român Solnoc Dăbâca, Fond Prefectura Județului Someș

IV. Arhivele Naționale Satu-Mare

Colecția Registre parohiale de stare civilă

V. Arhivele Naționale Sălaj

Colecția Registre parohiale de stare civilă

VI. Arhivele Naționale Timiș

Colecția de stare civilă

VII. Consiliul Național pentru Studierea Arhivelor Securității – București, Fond informativ

VIII. Parohia Ortodoxă Beclean, județul Brașov

IX. Primăria Comunei Copalnic-Mănăstur

X. Primăria Comunei Petrova

XI. Primăria Municipiului Dej, județul Cluj

XII. Primăria Orașului Borșa

XIII. Primăria Orașului Târgu-Lăpuș

Izvoare editate

1. Țineghe, Cristina, *Dezmembrarea Maramureșului istoric: decizii politice, reacții și consemnări în mărturii contemporane*, București, 2009.
2. Căpâlnean, Vasile; Sabău, Ioan; Achim, Valeriu, *Maramureșenii în lupta pentru libertate și unitate națională. Documente 1848-1918*, București, 1981.
3. Popescu-Puțuri, Ion; Pascu, Ștefan, *1918 la Români. Documentele Unirii*, vol. VII, București, 1989.

Lucrări generale și speciale

1. Achim, Valeriu, *Scrieri în timp 1946-2003. Culegere de studii și articole publicate*, Baia Mare, 2003.
2. Băințan, Valentin, *Șișeștii părintelui Dr. Vasile Lucaciu*, Baia Mare, 1998.
3. Câmpean, Viorel, *Oameni și locuri din Sătmar*, vol. I, Satu Mare, 2008.
4. Ciubotă, Viorel, *Lupta românilor sătmăreni pentru unire 1918-1919*, Satu Mare, 2004.
5. Demo, Jenő, *Ki Kicsoda? Az Erdély és Bánsági Közélet Lexikonja*, Timișoara–Arad, 1931.
6. Filipașcu, Alexandru, *Istoria Maramureșului*, Baia Mare, 1997.
7. Georgescu, Ioan, *George Pop de Băsești. 60 de ani din luptele naționale ale românilor transilvăneni*, Oradea, 1935.
8. Gușeth, Klara; Rohian, Anton, *Prefecții Județului Maramureș (1919-1940, 1944-1949, 1990-2015)*, Baia Mare, 2015.
9. Hăgan, Trofin; Mureșan, Ioan S., Achim, Valeriu, Căpâlnean, Vasile, *Maramureșul și Unirea (1918)*, Baia Mare, 1968.
10. Iorga, Nicolae, *Pagini alese din însemnările de călătorie prin Ardeal și Banat*, vol. 2, București, 1977.
11. Iuga de Săliște, Vasile, *Oameni de seamă ai Maramureșului*, Cluj-Napoca, 2012.
12. Josan, Nicolae; Șerban, I. Ioan, *Dicționarul personalităților Unirii: trimișii românilor transilvăneni la Marea Adunare Națională de la Alba Iulia*, Alba Iulia, 2003.
13. Marina, Mihai, *Maramureșeni. Portrete și medalioane*, Cluj-Napoca, 1998.
14. Meruțiu, V., *Județele din Ardeal și din Maramureș până în Banat*, Cluj, 1929.
15. Olteanu, Ioan P., *Afirmarea românească în Someș*, Cluj-Napoca, 1937.

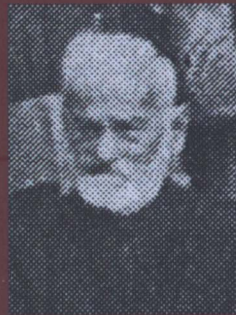
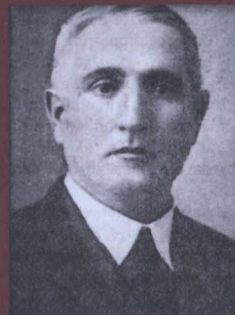
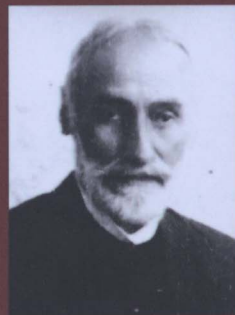
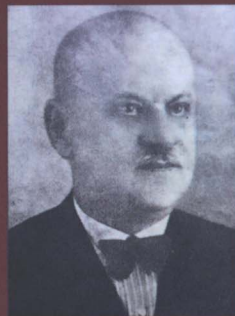
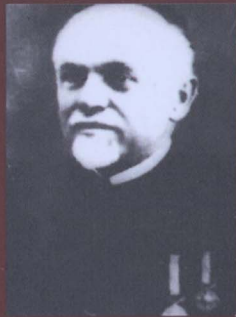
16. Porumbăcean, Claudiu; Dulgău, Bujor, *Oameni din Sătmar*, Satu Mare, 2000.
17. Porumbăcean, Claudiu; Câmpean, Viorel, Kereskényi, Sándor, *Oameni din Seini*, Arad, 2013.
18. Radosav, Doru; Ciubotă, Viorel, *1918 în Sătmar*, Cluj-Napoca, 1996.
19. Sigmirean, Cornel, *Istoria formării intelectualității românești din Transilvania și Banat în Epoca Modernă*, Cluj-Napoca, 2000.
20. Suci, Coriolan, *Dicționar istoric al localităților din Transilvania*, București, 1968.
21. Todincă, Gheorghe, *Marea Unire a Românilor. Oameni, locuri, documente din Maramureș (1918-1919)*, SighetuL Marmației, 2017.
22. Tökölyi, Robert C., *Alexiu Pokol, viața și activitatea (1872-1935)*, Baia Mare, 2012.
23. Vánk, Sándor, *Máramarosszigeti római katolikus egyházi iskolák*, Baia Mare, 2005.
24. *Schematismus Cleri Dioecensis Szamosujvariensis Graeci Ritus Catholicus Pro Ano a Christo Nato MDCCCC*, Gherla, 1900.
25. *Șematismul Episcopiei Greco-Catolice a Maramureșului*, anii 1932, 1936.
26. *Șematismul Episcopiei Greco-Catolice Oradea*, 1909.

Periodice

1. *Anuarul Liceului de Stat „Gheorghe Șincai” din Baia Mare*, anul 1921-1922, Baia Mare.
2. *Cultura Poporului*, Cluj, an IV, nr. 63/8 iunie 1924, an VI, nr. 153/21 martie 1926.
3. *Curierul creștin*, nr. 5, Gherla, 1929; nr. 15-16, 1930; nr. 13-14, 1939.
4. *Dacoromânia*, Buletinul „Muzeului Limbei Române”, anul V, 1927-1928, Cluj, 1929.
5. *Dumineca*, Organ al Vicariatului Episcopal Greco-Catolic român din Maramureș, anul XV, nr. 45/6 noiembrie 1938, an XVI, nr.10/5 martie 1939.
6. *Gazeta Oficială de la 1 Decembrie 1918 până la 31 Martie 1920*, Cluj, 1921.
7. *Gazeta Oficială a Județului Sătmar*, nr. 5/20 noiembrie 1919, an III, nr. 40/8 octombrie 1921.
8. *Glasul Dreptății*, nr. 1, 3 iulie 1927, nr. 7/12 februarie 1931.
9. *Înfrățirea*, nr. 3/19 ianuarie 1934, nr. 4/26 ianuarie 1934.
10. *Nagybánya* din 10 august 1903, 8 februarie 1906, 10 decembrie 1914, 25 mai 1916, 28 iunie 1917, 18 mai 1930.
11. *Nagybányai Hirlap* din 23 octombrie 1917, 7 noiembrie 1919.
12. *Renașterea*, nr. 21, Cluj, 1925; nr. 27-28, 1931.
13. *Revista Arhivei Maramureșene*, 2/2009-7/2014.
14. *Revista economică*, nr. 11, Sibiu, 1927.
15. *Sfatul de Sighet*, nr. 1/7 (20) decembrie 1918, 2/14 (27) decembrie 1918 și 1/1 (14) ianuarie 1919.
16. *Suplimentul ASTRA* din 8 august 1903.
17. *Școala Ardeleană*, nr. VI/2012, Oradea, 2012.
18. *Telegraful Român*, nr. 101/16 octombrie 1919.

Webografie

1. <http://documente.bcucloj.ro>
2. <http://hunedoaralibera.ro/campania-hunedoara-libera-fotografii-rare-6/>
3. <http://inliniedreapta.net>
4. <http://memorialulramnicusarat.ro>
5. <http://protopopiatul-baia-mare.ro>
6. <http://www.baiamare.ro>
7. <http://www.buletindecarei.ro>
8. <http://www.gazetademaramures.ro>
9. <http://www.graiul.ro>
10. <http://www.iiccr.ro>
11. <http://www.procesulcomunismului.com>
12. <http://www.ziaruldemures.ro>
13. <https://ebibliothecaseptentrionalis.wordpress.com>
14. <https://ecreator.ro>
15. <https://historia-aurellazar.wikispaces.com>
16. <https://hungaricana.hu>
17. <https://renastereasisesteana.wordpress.com>
18. <https://www.episcopiammsm.ro>

6
 Formular de jurământ pt consiliul
 național român și garda na-
 țională română:

"Jur sărbătoresc înaintea Măgure-
 nilor lui Dumnezeu, că voi fi cu
 credință neclădită față de consiliul
 sau șeful național român, pe care-l
 voi cinși și apăra. - Voi împlini
 toate poruncile lui și voi griji de viața
 și averea consătenilor mei, fie aceia
 de ori ce neam. Așa să-mi ajute
 Dumnezeu. Amin!" -

1918. XI. 30. S.
 1918. 17/XI. S.

